

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Olsztynek

(PROJEKT)

Olsztynek, styczeń 2025

Spis treści

WSTĘP	4
1. CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA MIASTA	5
1.1. Położenie	5
1.2. Zarys historyczny	6
1.3. Partnerstwo	8
2. SFERA PRZESTRZENNA	11
2.1. Układ przestrzenny	11
2.2. Dostępność komunikacyjna	23
2.3. Infrastruktura techniczna	29
2.4. Mieszkalnictwo	36
3. SFERA ŚRODOWISKOWA	40
3.1. Zasoby przyrodnicze	40
3.2. Wody powierzchniowe i podziemne	42
3.3. Klimat	43
3.4. Ocena stanu środowiska	43
3.5. Zagrożenie hałasem	45
3.6. Odnawialne źródła energii	46
3.7. Ochrona środowiska	47
4. SFERA SPOŁECZNA	53
4.1. Demografia	53
4.1.1. Ruch naturalny	53
4.1.2. Starzenie się społeczeństwa	56
4.1.3. Migracje ludności	57
4.1.4. Prognoza demograficzna	58
4.2. Edukacja	58
4.2.1. Wychowanie żłobkowe i przedszkolne	59
4.2.2. Szkoły podstawowe	61
4.2.3. Szkoły ponadpodstawowe	63
4.2.4. Jakość kształcenia	63
4.2.5. Ośrodki wychowawcze	64
4.2.6. Poradnia psychologiczno-psychologiczna	64
4.3. Zdrowie	65
4.3.1. Przychodnie, szpital i apteki	65
4.4. Integracja społeczna	66

4.4.1.	Pomoc społeczna	66
4.4.2.	Usługi społeczne kierowane do rodzin	69
4.4.3.	Klub Integracji Społecznej	71
4.4.4.	Usługi dla osób z niepełnosprawnościami	72
4.4.5.	Usługi dla osób starszych	72
4.4.6.	Kapitał społeczny.....	73
4.5.	Turystyka i sport.....	77
4.5.1.	Kultura.....	77
4.5.2.	Zabytki i obiekty dziedzictwa kulturowego	80
4.5.3.	Sport i rekreacja	83
4.5.4.	Potencjał turystyczny	86
4.6.	Społeczeństwo informacyjne.....	87
4.7.	Bezpieczeństwo	89
5.	SFERA GOSPODARCZA.....	91
5.1.	Przedsiębiorczość.....	91
5.2.	Atrakcyjność inwestycyjna	95
5.3.	Rynek pracy	96
5.3.1.	Aktywność zawodowa	96
5.3.2.	Bezrobocie.....	96
5.3.3.	Barometr zawodów	100
5.4.	Finanse Gminy Olsztynek	101
5.4.1.	Dochody i wydatki.....	101
5.4.2.	Saldo budżetowe i prognoza budżetu	104
5.4.3.	Wartość projektów finansowanych ze środków unijnych	105
6.	DIAGNOZA PORÓWNAWCZA	106
7.	KONSULTACJE SPOŁECZNE	112
8.	SPIS WYKRESÓW, TABEL I RYSUNKÓW.....	121
Załącznik nr 1. POTRZEBY KULTURALNE MIESZKAŃCÓW GMINY OLSZTYNEK		124
Załącznik nr 2. KLIMAT DLA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI W GMINIE OLSZTYNEK.....		140
Załącznik nr 3. WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO DOTYCZĄCEGO PROBLEMÓW Z DOJAZDEM DO SZKOŁY, PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD UCZNIÓW ZESPOŁU SZKÓŁ IM. K. C. MRONGOWIUSZA W OLSZTYNKU.....		155

WSTĘP

Prezentowana *Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Olsztynek* jest przeglądem najważniejszych kwestii społeczno-gospodarczych i ukazuje wieloaspektową analizę stanu obecnego w mieście. Raport diagnozy koncentruje się na szczegółowej analizie uwarunkowań wewnętrznych rozwoju Gminy Olsztynek dokonanej w pięciu podstawowych kategoriach, obejmujących takie zagadnienia jak:

1. **Informacje ogólne** (w tym: uwarunkowania geograficzne, historyczne);
2. **Przestrzeń** (w tym m.in. układ przestrzenny, dostępność komunikacyjna, mieszkalnictwo, infrastruktura techniczna);
3. **Środowisko** (w tym: charakterystyka najważniejszych aspektów środowiska przyrodniczego oraz jego ochrony, tj. zasoby wodne i jakość wód, jakość powietrza i klimat akustyczny);
4. **Społeczeństwo** (w tym: analiza procesów demograficznych i osadniczych, wykluczenie społeczne, kapitał społeczny tj. liczba organizacji pozarządowych, aktywność i potencjał mieszkańców, edukacja, ochrona zdrowia, kultura i turystyka);
5. **Gospodarka** (w tym: struktury gospodarczej, rynku pracy, atrakcyjności inwestycyjnej, przedsiębiorczości, dochody ludności, finanse publicznych JST, realizowane zadania i projekty).

Dla każdego z powyżej wymienionych obszarów przedstawiono najważniejsze informacje, w tym również realizowane projekty oraz dane statystyczne obrazujące sytuację w mieście, także na tle powiatu olsztyńskiego, województwa warmińsko-mazurskiego oraz kraju. Zakres czasowy obejmuje zasadniczo lata 2016-2023.

Analiza została wykonana w oparciu o najbardziej aktualne dostępne dane statystyczne, głównie te pochodzące z baz Głównego Urzędu Statystycznego, Urzędu Miejskim w Olsztynku i jego jednostek podległych oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Olsztynie.

Główne wnioski z diagnozy społeczno-gospodarczej stanowią punkt wyjścia dla przygotowania *Strategii Rozwoju Gminy Olsztynek na lata 2022-2030*.

1. CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA MIASTA

1.1. Położenie

Gmina Olsztynek to gmina miejsko - wiejska położona w południowo - zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego, w powiecie olsztyńskim. Zajmuje ona powierzchnię 372 km², co czyni ją największą gminą w powiecie olsztyńskim (13,1% jego powierzchni). Siedzibą gminy jest miasto Olsztynek.

Rysunek 1. Gmina Olsztynek na tle województwa warmińsko-mazurskiego i powiatu olsztyńskiego

Źródło: Program ochrony środowiska dla Gminy Olsztynek na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026

Na wschodzie, terytorium gminy Olsztynek ogranicza rzeka Łyna, tylko okolice wsi Dąb są wysunięte daleko w kierunku wschodnim i wykraczają poza linię rzeki. Na północy, granicę gminy wyznaczają brzegi jeziora Łańskiego i Plusznego, koryta rzeki Pasłęki i jezioro Sarag, natomiast na południu są to brzegi jezior Tymawskiego i Mielno. Zachodnia granica gminy przebiega wzdłuż kanału łączącego jezioro Mielno z jeziorem Szumówko, brzegu jeziora Wielki Omin, koryta Drwęcy i brzegu jeziora Gugowo.¹

Rysunek 2. Gmina Olsztynek na tle gmin sąsiadujących

Źródło: Internet, <https://dlainwestora.olsztynek.pl/o-gminie/>, (dostęp 12.07.2021 roku)

¹ Raport o stanie Gminy Olsztynek za 2020 rok

Gmina Olsztynek graniczy z ośmioma gminami województwa, którymi są: Stawiguda, Purda, Jedwabno, Nidzica, Kozłowo, Grunwald, Ostróda i Gietrzwałd. Miasto Olsztynek jest jednym z pięciu miast powiatu olsztyńskiego, w skład którego wchodzi również: Barczewo, Biskupiec, Dobrze Miasto i Jeziorany.

Władze Gminy Olsztynek obrały kierunek turystyczny dla gminy ze względu na wyróżniającą się dużą lesistością, zróżnicowany krajobraz, dużą liczbą jezior i oczek wodnych oraz znaczną obecność form przyrody i zabytków. Nie bez znaczenia dla atrakcyjności turystycznej, inwestycyjnej i mieszkaniowej jest fakt, że gmina położona jest na przecięciu trzech ważnych szlaków komunikacyjnych tj. S51, DK 58 i S7.

1.2. Zarys historyczny

Olsztynek powstał na terytorium pruskiego plemienia Sasinów. Ziemie te, podbite przez zakon krzyżacki, zostały objęte akcją kolonizacyjną dopiero w połowie XIV wieku. Była to kraina puszczańska, pokryta wielkimi lasami, tylko w niektórych miejscach istniały osady pruskie. Tam z reguły Krzyżacy wznosili zamki obronne, a wokół nich **powstawały miasta, w tym w 1359 roku Olsztynek**.

Założenie Olsztynka wiąże się z działalnością komtura ostródzkiego, Gunthera von Hohenstein. Z jego inicjatywy na niewielkim wzgórzu zbudowano zamek, obok powstała osada zamieszkała przez rzemieślników i kupców. 1 października 1359 roku otrzymała prawa miejskie i nazwę "Hohenstein" na cześć komtura ostródzkiego, który dokonał lokacji.

Miastu nadano 47 łanów ziemi na prawie chełmińskim, stanowiło to około 1765 ha. Pod zabudowę, przeznaczono tylko niewielką część tej ziemi, większość stanowiła źródło utrzymania dla sołtysa, bogatszych mieszczan i kościoła parafialnego. Zapewne wliczono w to również las miejski i Jezioro Jemiółowskie. Pod zabudowę miejską wyznaczono prostokąt, o powierzchni około 4,16 ha. Obszar ten odpowiada przestrzeni zawartej w obrębie murów miejskich. Olsztynek reprezentował typowe niemieckie miasto na wschodzie, z prostokątnym rynkiem w centrum, przez który przechodziła główna ulica. W rynku znajdował się ratusz. W części północnej, na niewielkim wzniesieniu, stał gotycki zamek, murowany z kamienia i czerwonej cegły, odgradzony od miasta murami obronnymi. Tuż obok zamku wzniesiono kościół parafialny, również otoczony murami obronnymi aż do XVIII wieku. Zamek i kościół były ważnym punktem obrony w czasach, kiedy fortyfikacja grodu składa się z drewnianej palisady.

Zabudowę miasta stanowiły dwa regularne ciągi różnej wielkości działek, usytuowanych naprzeciw siebie po obu stronach rynku. Domy budowano w sposób zwarty, czyli jeden przy drugim. Na zapleczu każdego z nich mieścił się dziedziniec, zamknięty wjazdem do stajni. Stąd na tyłach działek mieszczańskich znajdowały się tzw. ulice tylne lub stajenne. Teren pomiędzy działkami mieszczańskimi a murem obronnym wypełniono budami, stanowiącymi mieszkania dla biedoty. Na początku XVII wieku było 59 dużych domów mieszczańskich, małych domów, czyli bud natomiast 77. Można z dużym przybliżeniem wyliczyć, iż w obrębie murów miejskich mieszkało około 700 osób.

Lata 1359-1410 to dobry okres dla miasta. Rozwijało się rzemiosło, reprezentowane przez piekarzy, rzeźników szewców, krawców, sukienników i garncarzy. Codzienne życie ludności ożywiały i wzbogacały cotygodniowe jarmarki oraz kontakty handlowe z polskim Mazowszem. Patrycjat składał się z rodzin pochodzenia niemieckiego, uboższe warsztaty, czyli tzw. plebs i pospólstwo, wywodziły się natomiast z polskich osadników przybyłych z Mazowsza. Świadczy o tym chociażby spolszczenie nazwy miasta.

Już na początku XV wieku pojawia się nazwa "Parvum Olsten", użyta przez Jana Długosza przy opisie bitwy pod Grunwaldem.²

Kolejne wieki nie rozpieszczały mieszkańców miasta, ale Olsztynek ostatecznie przetrwał każdą zawieruchę. W miarę nienaruszony przeszedł przez wydarzenia grunwaldzkie. Przez resztę XV wieku przechodził raz to w ręce Zakonu Krzyżackiego, innym razem pod zwierzchnictwo polskie. Ostatecznie w 1520 roku miasto zdobyły siły polskie, a pięć lat później znalazło się w granicach Prus Książęcych, które w tamtym czasie pozostawały lennem Królestwa Polskiego. XVIII wiek to okres wojen polsko-szwedzkich, w trakcie których miasto zostało spłądrowane. Jakby tego było mało, to zaraz po Szwedach spalili je Tatarzy. Ostatecznie Olsztynek znalazł się w granicach powstałego w 1701 roku Królestwa Prus, a w 1871 roku weszło w skład nowo utworzonego państwa niemieckiego.

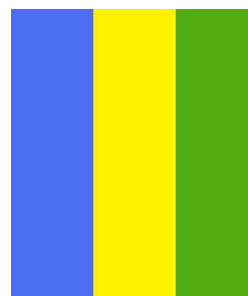
Podczas I wojny światowej miasto zajęły siły rosyjskie, a w trakcie bitwy pod Tannenbergiem ponad 2/3 całej zabudowy legło w gruzach. Tannenberg to niewielka wieś, którą dziś znamy jako Stębark. Niedaleko granic Olsztynka wzniesiono w latach 1924-1927 monument upamiętniający to starcie (niem. Tannenberg-Denkmal). Po śmierci marszałka Paula von Hindenburga (prezydenta Republiki Weimarskiej i III Rzeszy) w 1934 roku pomnik przekształcono w mauzoleum polityka, a w uroczystym pogrzebie uczestniczyło kilkaset tysięcy osób (w tym sam Adolf Hitler).

Również II wojna światowa nie oszczędziła miasta. Nieopodal granic Olsztynka powstał obóz dla jeńców wojennych Stalag IB Hohenstein. Był to jeden z największych jenieckich obozów w tej części Europy – w trakcie wojny mogło przebywać w nim nawet 650 tysięcy osób, z których około 55 tysięcy zginęło. W styczniu 1945 roku wojska rosyjskie zniszczyły większość zabudowy centrum. Jednym z nielicznych ocalałych budynków był ratusz. Po wojnie miasto znalazło się w granicach Polski.³

Od 2016 roku **patronem Olsztynka jest Św. Piotr**. Herb Olsztynka przedstawia Św. Piotra i według historyków herb Olsztynka uległ w ciągu ponad 600 lat nieznacznym zmianom. Ostatnia wersja herbu przedstawia na srebrnej tarczy i zielonej podstawie postać św. Piotra w niebieskiej szacie ze złotą aureolą, trzymającego w prawej ręce złoty pojedynczy klucz, a w lewej złotą laskę wędrowca.

29 czerwca 2004 roku Rada Miejska zatwierdziła barwy flagi Olsztynka uwzględniając opinię Komisji Heraldycznej. Barwy flagi wywodzą się od dominujących kolorów herbu: zielonego, żółtego i błękitnego. Olsztynek posiada dwie flagi – miasta bez herbu i urzędową z herbem.

W 2009 roku, podczas obchodów jubileuszu 650-lecia miasta, w wyniku ogłoszonego konkursu na logo miasta, wyłoniono zwycięskie logo.

² Internet, <https://olsztynek.pl/miasto-i-gmina-olsztynek/historia/>, (dostęp 12.07.2021 roku)

³ Internet, <https://www.podrozepoeuropie.pl/olsztynek-atrakcje/>, (dostęp 12.07.2021 roku)

1.3. Partnerstwo

Gmina Olsztynek ma podpisane umowy i porozumienia partnerskie z miastami krajowymi i zagranicznymi. Pierwszą umową partnerską była Umowa Przyjaźni z gminami z Francji (Gminy Deols, Le Poinçonnet, Luant) w dniu 25 września 1994 roku, gdzie strony zadeklarowały współpracę m.in. w zakresie kultury, sportu, turystyki, rolnictwa i ochrony środowiska. W podobnym zakresie Gmina Olsztynek współpracuje m.in. z Gminą Mejszagola z Litwy (w 2002 roku), Związkiem Gmin Walkenried w Niemczech (w 1996 roku), Rejonem Polesk w Obwodzie Kaliningradzkim (w 1998 roku), z Bańską Szczawnicą ze Słowacji (w 2005 roku), Gminą Strängnäs ze Szwecji (w 1996 roku), Felsőzsolca z Węgier (w 2004 roku), Gminą Ostercappeln z Niemiec (w 2017 roku).

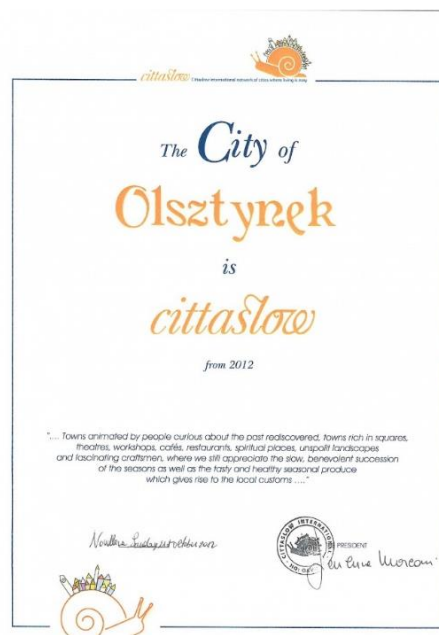
Dodatkowo Gmina Olsztynek należy jako członek do stowarzyszeń i organizacji skupiających różnorodne podmioty. Do najważniejszych należą:

- **Związek Gmin Warmińsko-Mazurskich**, którego celem jest m.in. promowanie walorów turystycznych regionu oraz prowadzenie wspólnych inwestycji w zakresie ochrony środowiska, gospodarki komunalnej, telekomunikacji i turystyki;
- **Związek Gmin Regionu Ostródzko-Iławskiego „Czyste Środowisko”**, którego zadania to: budowa i utrzymanie ekologicznego składowiska odpadów komunalnych w Rudnie koło Ostródy i gospodarka odpadami komunalnymi;
- **Stowarzyszenie Gmin RP „Euroregion Bałtyk”**, którego celem jest, uwzględniając specyfikę położenia „Euroregionu” w obszarze południowo-wschodniego Bałtyku, na styku granic Polski, Rosji, Litwy, Łotwy i poprzez Bałtyk ze Szwecją i Danią, w jak największym stopniu wykorzystując inicjatywy europejskie jakie są planowane w różnych programach dotyczących tej części Europy, działa na rzecz poprawy warunków życia ludności zamieszkującej teren działania Stowarzyszenia, ze szczególnym uwzględnieniem terenów przygranicznych;
- **Stowarzyszenie Gmin Polska Sieć „Energie Cites”**, którego zadaniem jest: doradzanie gminom, jak lepiej wykorzystywać fundusze strukturalne, promowanie energii odnawialnej, pokazywanie, jak efektywnie wykorzystywać energię, uczenie, jak chronić klimat, przedstawianie innowacyjnych technologii i najlepsze rozwiązania, informowanie o źródłach finansowania, pomaganie gminom znaleźć partnerów do projektów;
- **Związek Gmin Zlewni Rzeki Pasłęki**, którego celem jest: realizacja Lokalnej Strategii Rozwoju opracowanej przez Stowarzyszenie, działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, aktywizowanie i integracja społeczna ludności wiejskiej, wspomaganie rozwoju turystyki, rekreacji na obszarze działania; podtrzymywanie tradycji i tożsamości kulturowej obszaru działania, ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, wspomaganie rozwoju przedsiębiorczości i potencjału sektora pozarządowego, promocja obszarów wiejskich - prowadzenie innych działań na rzecz rozwoju obszarów wiejskich położonych na terenie działalności Stowarzyszenia;
- **Fundacja „Fundusz Ziemi Olsztyńskiej”** z pomocy programów stypendialnych administrowanych przez FZO może korzystać młodzież szkół ponadgimnazjalnych oraz studenci zamieszkali na terenie powiatu olsztyńskiego;
- **Fundacja „Zielone Płuca Polski”**, którego celem jest organizowanie i finansowanie zadań określonych w „Porozumieniu w sprawie współdziałania na rzecz zrównoważonego rozwoju oraz promocji obszaru Zielone Płuca Polski z zachowaniem jego różnorodności biologicznej

i tożsamości kulturowej”, poprzez: ożywianie oraz proekologiczne ukierunkowanie rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru Zielone Płuca Polski, ze szczególnym uwzględnieniem rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego, leśnictwa, gospodarki wodnej, turystyki i lecznictwa uzdrowiskowego, podnoszenie poziomu wiedzy społeczeństwa, w tym młodzieży szkolnej o walorach przyrodniczych i kulturowych obszaru Zielone Płuca Polski, wzrost atrakcyjności i konkurencyjności obszaru Zielone Płuca Polski w przestrzeni polskiej i europejskiej, doskonalenie i promocję produktów oraz usług wytwarzanych na obszarze Zielone Płuca Polski, wspieranie inicjatyw organizacyjnych i finansowych tworzących materialne podstawy rozwoju obszaru Zielone Płuca Polski, uwzględnienie arealu i funkcji Zielonych Płuc Polski w polityce przestrzennej i regionalnej Państwa. Gmina Olsztynek ma prawo posługiwania się znakiem Zielone Płuca Polski od 2010 roku;

- **Stowarzyszenie Olsztyński Obszar Aglomeracyjny**, którego celem jest wspieranie idei samorządu terytorialnego oraz inicjowanie współpracy gmin i powiatu na rzecz spójności terytorialnej, rozumianej jako proces polegający na takim kształtowaniu przestrzeni, aby zapewnić najlepszy rozwój unikalnego potencjału terytoriów poszczególnych gmin dla osiągnięcia celów rozwojowych, w tym spójności społeczno-gospodarczej Olsztyńskiego Obszaru Aglomeracyjnego, poprzez zintegrowane zarządzanie jego rozwojem;
- **Warmiński Związek Gmin**, który przejmuje realizację przekazanych przez gminy - członków związku - następujących zadań publicznych: wspieranie i upowszechnianie idei samorządowej, opracowanie i wdrażanie programu rozwoju i wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz upowszechnianie rozwiązań w zakresie poszanowania energii, wspieranie i upowszechnianie programu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz opracowanie i wdrażanie programu opieki nad bezdomnymi zwierzętami. Związek przejmuje rolę koordynatora w działaniach jego członków w zakresie zachowania dziedzictwa kulturowego, gospodarki przestrzennej, w tym planowania i rozwoju infrastruktury technicznej i społecznej oraz wdrażania i promocji nowych produktów turystycznych w ramach potencjonalnego obszaru metropolitalnego i powiązań z aglomeracją Olsztyna;
- **Stowarzyszenie Lokalnej Grupy Działania „Południowa Warmia”**, którego głównym celem jest stymulowanie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich;
- **Międzynarodowe Stowarzyszenie Miast Cittaslow - Międzynarodowa Sieć Miast Dobrego Życia**, którego celem jest promowanie i rozpowszechnianie kultury dobrego życia poprzez badania, eksperymentowanie, stosowanie rozwiązań dotyczących organizacji miasta. W Miastach Sieci Cittaslow:
 - realizowana jest polityka środowiskowa dążąca do utrzymania i rozwoju charakterystycznych cech obszaru i zabudowy miejskiej,
 - realizowana jest polityka mająca na względzie ustanowienie funkcjonalnej infrastruktury i podejmowane są działania nad poprawą jakości życia ich społeczności,
 - promuje się technologie skierowane na poprawę wartości środowiska naturalnego i zabudowy miejskiej,
 - stymuluje się produkcję i wykorzystanie produktów żywnościowych otrzymanych drogą naturalnych technik nieszkodliwych dla środowiska, z wyłączeniem produktów modyfikowanych genetycznie.

- chroni się lokalne produkcje mające korzenie w kulturze i tradycjach, które przyczyniają się do utrzymania specyficznego charakteru terytorium, zachowując miejsce i style, promując okazje i miejsca uprzywilejowane z uwagi na bezpośredni kontakt między konsumentami a producentami towarów wysokiej jakości,
 - promuje się gościnność jako moment pierwszego kontaktu ze społecznością i jej specyfiką, usuwając przeszkody natury fizycznej i kulturowej, które mogą przeszkodzić w pełnym i powszechnym wykorzystaniu zasobów miasta,
 - wśród mieszkańców wspierana jest świadomość życia w jednym z miast Slow City, ze szczególnym uwzględnieniem środowiska młodzieży i szkoły, poprzez systematyczne informowanie o korzyściach członkostwa w sieci miast.
- **Stowarzyszenie „Polskie Miasta Cittaslow”**, którego celem jest m.in. budowanie wizerunku miast Cittaslow jako atrakcyjnych turystycznie.

2. SFERA PRZESTRZENNA

2.1. Układ przestrzenny

Znaczna część gminy to tereny rolnicze i leśne. Stan zagospodarowania wyraża się również w użytkowaniu gruntów. Struktura użytków na wsi i w mieście wygląda podobnie. Najwięcej, po około jednej trzeciej, jest gruntów ornych. Grunty zabudowane i zurbanizowane zajmują odpowiednio po 9% i 5%. Istotne różnica występuje w powierzchniach gruntów drogowych – w mieście jest to 9%, na wsi 3%. Spowodowane jest to ich długością oraz faktem, że na wsi jedna droga obsługuje duże powierzchnie pól, a nie mniejsze kwartały zabudowy. W mieście zaobserwować można też większy udział gruntów wyłączonych z produkcji rolnej – 37% przy 12% na wsi.⁴

Gmina posiada dobrze rozwiniętą sieć osadniczą, w której centralnym środkiem jest miasto Olsztynek. Wśród miejscowości wiejskich istotną rolę odgrywają wsie Waplewo oraz Elgnówko. Jednocześnie z uwagi na małe pokrycie planistyczne zaobserwować można występowanie zabudowy kolonijnej, szczególnie w południowej części gminy. W strukturze zabudowy dominuje zabudowa mieszkaniowa, przy czym w poszczególnych miejscowościach doszło do dużego wymieszania jej z innymi funkcjami: rekreacyjną, usługową czy nawet przemysłową.⁵

Jednostkami pomocniczymi samorządu w gminie Olsztynek są cztery osiedla oraz od 2019 roku 32 sołectwa (składającymi się z 65 miejscowości).

Miasto Olsztynek

Na terenie miasta Olsztynek znajdują się cztery osiedla, które są oznaczone cyframi od 1 do 4. Ulice wraz z planem osiedli znajdują się poniżej.

Tabela 1. Osiedla w Olsztynku

Nr osiedla	Ulice
Osiedle nr 1	Agrestowa, Akacyjowa, Brzozowa, Dębowa, Głogowa, Grabowa, Jagodowa, Kasztanowa, Klonowa, Lipowa, Leszczynowa, Leśna, Leśników, Malinowa, Morelowa, Mrongowiusza (od numeru 35 wszystkie nieparzyste do granic Miasta), Owocowa, Porzeczkowa, Sosnowa, Sportowa, Świerkowa, Wiśniowa, Wrzosowa, Wilcza
Osiedle nr 2	Jana Pawła II, Kolejowa, Szkolna (od skrzyżowania z ul. Niepodległości do końca (Sm „Farmer”)), Daszyńskiego, Mierkowska, Mrongowiusza (od numeru 42 wszystkie parzyste do granic miasta), Polna, Towarowa, Zielona
Osiedle nr 3	Emila Von Behringa, Floriana, Gdańska, Grunwaldzka, Inwalidów, Krótka, Krzywa, Mały Rynek, Mazurska, Mrongowiusza (od skrzyżowania z ul. Niepodległości do numeru 40, za wyjątkiem numerów: 35, 37 i 39), Olsztyńska, Ostródzka, Ratusz, Ratuszowa, Rynek, Składowa, Staromiejska, Strażacka, Warszawska, Wąska, Władysława Jagiełły (od skrzyżowania z ul. Grunwaldzką do skrzyżowania z ul.

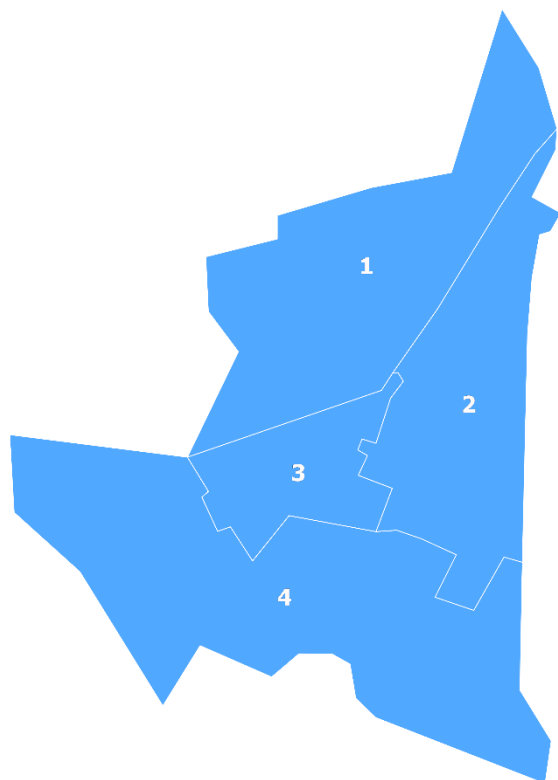
⁴ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Olsztynek

⁵ Ibidem

	Gdańską), Wodociągowa, Zamkowa, Chopina, Górna, Klikowicza, Kościuszki (od skrzyżowania z ul. Chopina do ul. Szkolnej), Mickiewicza, Pionierów (od skrzyżowania z ul. Szkolną do skrzyżowania z ul. Kamienną), Pułaskiego, Szkolna (od skrzyżowania z Ul. Kościuszki do skrzyżowania z ul. Niepodległości), Niepodległości
Osiedle nr 4	Diamantowa, Długosza, Kajki, Kamienna, Kochanowskiego, Kopernika, Księżycowa, Nowowiejskiego, Ogrodowa, Perłowa, Pionierów (od skrzyżowania z ul. Kamienną do skrzyżowania z ul. Perłową), Platynowa, Rubinowa, Sienkiewicza, Srebrna, Szafirowa, Szmaragdowa, Wandy Pieniężnej, Złota, Żeromskiego, Zajęcza, Jemiółowska, Jeziorna, Kościuszki (od skrzyżowania z ul. Szkolną do skrzyżowania z ul. Kamienną), Park, Parkowa, Poranna, Sielska, Słoneczna, Wędkarska, Władysława Jagiełły (od skrzyżowania z ul. Gdańską do granic Miasta), Żeglarska

Źródło: Statut Gminy Olsztynek

Rysunek 3. Plan osiedli w Olsztynku

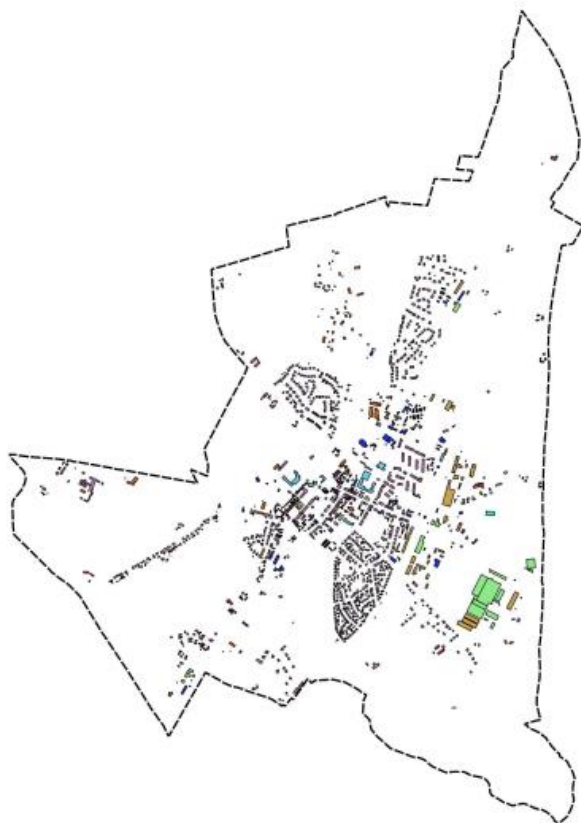
Źródło: Urząd Miejski w Olsztynku

Zgodnie z informacjami zamieszczonymi na stronie internetowej Gminy Olsztynek **Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Olsztynek** stanowi wypełnienie delegacji zawartej w art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Jest to dokument obligatoryjny dla gminy, nie jest jednak aktem prawa miejscowego, lecz analizą stanu gminy oraz kierunków jej polityki przestrzennej.

Studium Gminy Olsztynek w swej pierwotnej wersji zostało uchwalone w 1995 roku. Do dnia dzisiejszego doczekało się sześciu dużych nowelizacji. Studium gminne w obecnym kształcie zostało uchwalone uchwałą Rady Miejskiej Nr LIII-481/2023 z dnia 2 lutego 2023 roku.

Zgodnie ze *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Olsztynek* (2020 rok) na terenie miasta funkcją dominującą jest funkcja mieszkaniowa – stanowi ponad 40% całej powierzchni zabudowy. Druga, co do wielkości funkcją są inne budynki niemieszkalne. Pozycja ta obejmuje bardzo szeroki wachlarz funkcji, niemniej jednak najczęściej budynki o tej funkcji wykorzystywane są jako garaże lub budynki gospodarcze. 13% powierzchni stanowią budynki przemysłowe, 11% zbiorniki i magazyny, zaś 7% budynki handlowo-usługowe. Pozostałe funkcje stanowią nie więcej niż 4% powierzchni zabudowy każda. Zabudowa miasta koncentruje się wokół ważniejszych ciągów komunikacyjnych. Układ budynków wyraźnie zarysowuje centrum miasta, gdzie jest ich większe zagęszczenie, oraz ukształtowane osiedla: przy ul. Wilczej, Leśnej, Zajęczej oraz Słonecznej. Południe miasta to dopiero rozbudowujące się osiedla przy ul. Jemiołowskiej i Porannej. Wschodnia część miasta to większa powierzchniowo zabudowa produkcyjno-usługowa.

Rysunek 4. Koncentracja zabudowy w mieście Olsztynek

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Olsztynek

Miasto Olsztynek w swoich granicach administracyjnych pokryte jest w całości miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Pierwszy plan, obejmujący całe miasto, został uchwalony uchwałą Nr XXXV-325/2006 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 29 czerwca 2006 r. (opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko - Mazurskiego Nr 119 poz. 1914 z dnia 25 sierpnia 2006 roku) i zajmuje obszar o powierzchni ok. 760 ha.

Tabela 2. Wykaz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie miasta Olsztynek

Lp.	Nazwa planu	Numery uchwał
1.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Olsztynka dotycząca fragmentu terenu przemysłowego przy ul. Mrongowiusza	XXIX-304/2009 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 26 listopada 2009 r.
2.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Olsztynek dotycząca fragmentu terenu przy ul. Leśnej	XXV-274/2013 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 20 czerwca 2013 r.
3.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Olsztynek dla terenu położonego przy ul. von Behringa	XXVI-300/2013 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 10 października 2013 r.
4.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Olsztynek dla terenu położonego przy ul. Mrongowiusza	XXVI-305/2013 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 10 października 2013 r.
5.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Olsztynek dla terenu położonego przy ul. Wilczej - obszar A	XXVI-302/2013 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 10 października 2013 r.
6.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Olsztynek dla terenu położonego przy ul. Składowej	XXVIII-324/2013 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 28 listopada 2013 r.
7.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Olsztynek terenów położonych przy ulicach: Słonecznej, Wrzosowej i Dębowej	XXIX-341/2013 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 30 grudnia 2013 r.
8.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Olsztynek dla terenu przy ul. Grunwaldzkiej	XIV-99/2015 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 29 września 2015 r.
9.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Olsztynek dla terenów położonych przy ul. Chopina i 22 lipca	XVI-126/2015 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 3 grudnia 2015 r.
10.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Olsztynek dla terenu przy ul. Daszyńskiego	XVI-127/2015 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 3 grudnia 2015 r.
11.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Olsztynek dla terenu przy ul. Grunwaldzkiej i Inwalidów	XX-156/2016 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 25 lutego 2016 r.
12.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Olsztynek dla terenu zakładu Tymbark	XXI-172/2016 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 31 marca 2016 r.
13.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Olsztynek dla terenu położonego przy ulicy Wędkarskiej	XXIII-195/2016 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 28 czerwca 2016 r.
14.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Olsztynek przy ulicy Pionierów	XXIII-196/2016 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 28 czerwca 2016 r.
15.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Olsztynek dla terenu przy ul. Pionierów	XIV-100/2015 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 29 września 2015 r.

16.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Olsztynek dla części Przyzaczka	XXIII-197/2016 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 28 czerwca 2016 r.
17.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Olsztynek dla terenu przy ul. Mrongowiusza i Daszyńskiego	XXIII-194/2016 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 28 czerwca 2016 r.
18.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Olsztynek dla terenu przy ul. Mrongowiusza	XXVII-228/2016 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 10 listopada 2016 r.
19.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Olsztynek dla terenu przy ul. Świerczewskiego	XXVII-229/2016 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 10 listopada 2016 r.
20.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Olsztynka dla terenu przy ulicy Wilczej – obszar B	XXXIX-347/2017 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 30 listopada 2017 r.
21.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Olsztynek dla terenu położonego przy ulicy Mrongowiusza	X-72/2015 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 25 czerwca 2015 r.
22.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Olsztynka dla terenów przy ulicach Jagiełły, Strażackiej, Grunwaldzkiej, Mazurskiej, Warszawskiej	XLIX-448/2018 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 4 września 2018 r.
23.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Olsztynka dla terenów między ulicami Jeziorną i Jagiełły	XII-101/2019 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 18 lipca 2019 r.
24.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Olsztynka dla terenów między ul. Leśną i węzłem Olsztynek Wschód	XII-103/2019 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 18 lipca 2019 r.
25.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Olsztynka dla terenów osiedla przy ul. Porannej	XII-102/2019 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 18 lipca 2019 r.
26.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Olsztynka dla terenów między ul. Leśną i węzłem Olsztynek Wschód	XII-103/2019 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 18 lipca 2019 r.
27.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Olsztynka dla terenów przy ul. Słonecznej	XIV-129/2019 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 25 października 2019 r.
28.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Olsztynka dla terenów przy ul. Sportowej	XIV-130/2019 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 25 października 2019 r.
29.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Olsztynka dla terenów przy ul. Sosnowej	XVI-144/2019 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 6 grudnia 2019 r.
30.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Olsztynka dla terenów przy ul. Grunwaldzkiej- część III	XXIX-273/2021 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 27 maja 2021 r.
31.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Olsztynka dla terenów przy ulicach Zielonej, Mierkowskiej i Polnej	XLVI-414/2022 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 11 sierpnia 2022 r.

32.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Olsztyńska dla terenów przy ul. von Behringa	XLVIII-425/2022 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 22 września 2022 r.
33.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Olsztyńska dla terenów przy ulicy Wilczej – obszar A	LXIV-599/2023 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 5 grudnia 2023 r.
34.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Olsztyńska dla terenów przy ul. von Behringa – część II	LXVII-641/2024 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 28 marca 2024 r.
35.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Olsztyńska dla terenów przy ulicach Perłowej i Pionierów	LXVII-642/2024 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 28 marca 2024 r.

Źródło: Internet, <https://olsztynek.e-mapa.net/wykazplanow/> (dostęp: 25.11.2024 r.)

Tereny wiejskie Gminy Olsztynek

Na terenie gminy znajduje się 32 sołectwa wraz z miejscowościami. Sołectwa wraz z miejscowościami oraz mapą sołectw znajdują się poniżej.

Tabela 3. Sołectwa w gminie Olsztynek

Lp.	Sołectwo	Miejscowości wchodzące w skład sołectwa
1.	Ameryka	Ameryka, Jagielek
2.	Dąb	Dąb
3.	Drwęck	Czarci Jar, Drwęck
4.	Elgnówko	Elgnówko
5.	Gaj	Gaj, Smolanek, Stare Gaje, Wigwałd
6.	Gąsiorowo Olsztyneckie	Gąsiorowo Olsztyneckie
7.	Jemiółowo	Jemiółowo
8.	Królikowo	Juńcza, Królikowo
9.	Kunki	Kunki, Lutek
10.	Kurki	Kurki, Ząbie
11.	Lichtajny	Lichtajny
12.	Lipowo Kurkowskie	Lipowo Kurkowskie, Marózek
13.	Łęciny	Łęciny, Tolejny
14.	Łutynowo	Łutynowo
15.	Łutynówko	Łutynówko
16.	Mańki	Makruty, Mańki
17.	Maróz	Maróz
18.	Mierki	Kołatek, Mierki
19.	Mycyny	Mycyny
20.	Nowa Wieś Ostródzka	Dębowa Góra, Nowa Wieś Ostródzka
21.	Nadrowo	Nadrowo
22.	Pawłowo	Pawłowo
23.	Samagowo	Kąpity, Samagowo, Tolkmity, Tomaszyn
24.	Sitno	Sitno

Źródło: Raport o stanie Gminy Olsztynek za 2020 rok

Zgodnie ze *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Olsztynek* (2020 rok) wśród wydanych decyzji o warunkach zabudowy największy udział ma funkcja mieszkaniowa, która obejmuje dwie trzecie wydanych decyzji. Na drugim miejscu jest zabudowa rekreacyjna. Odwrócenie proporcji udziału tych funkcji w stosunku do planów zagospodarowania może świadczyć o konieczności korekty przyjętej przed laty polityki przestrzennej zakładającej przeznaczanie terenów na cele rekreacyjne. Kolejne miejsca zajmują zabudowa zagrodowa (7%) i usługowa (4%). Pozostałe funkcje

mają marginalne znaczenie i udział. Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna lokowana jest głównie w obrębach geodezyjnych Mierki, Królikowo, Jemiołowo, Łutynowo. Zabudowa rekreacyjna z kolei najczęściej lokowana jest w obrębach Lutek, Kurki czy Ząbie (Rybaczkówka).

Rysunek 6. Koncentracja zabudowy na terenach wiejskich w gminie Olsztynek

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Olsztynek

Wokół miasta zauważyć można tworzącą się powoli strefę podmiejską. Na tym obszarze skupowane są tańsze grunty, które w dalszym ciągu są względnie dobrze skomunikowane z miastem oraz głównymi ciągami komunikacyjnymi gminy. Zabudowa wsi to przede wszystkim typy tzw. ulicówek, czyli wsi ulokowanych wzdłuż jednego ciągu komunikacyjnego, wielodrożnice (wsie położone przy kilku, zwykle przecinających się ciągach komunikacyjnych) a także owalnica, jaką jest Lipowo Kurkowskie. Z biegiem lat zabudowa wsi rozrastała się wzdłuż bocznych dróg, które niegdyś prowadziły do pól uprawnych. Trend ten doprowadził do sytuacji zatarcia historycznego układu wiejskiego na rzecz zabudowy rozproszonej i stale się rozpraszającej. Widoczne jest to zwłaszcza w centralnej części gminy, gdzie oprócz skupień zabudowy widoczna jest wyraźnie zabudowa peryferyjna, niepowiązana z układami osadniczymi. Część południowo-wschodnia charakteryzuje się większą zwartością zabudowy. Stopień rozproszenia zabudowy jest ściśle związany z ilością lasów, które ograniczają zabudowę. Zabudowa rozproszona występuje więc w tych rejonach, gdzie brakuje zwartych kompleksów leśnych. Rozwój zabudowy rozproszonej (głównie mieszkaniowej), związanej z brakiem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, skutkuje stopniowym wykształcaniem osiedli kolonijnych, które co prawda obecnie nie tworzą jeszcze zwartych, uporządkowanych struktur przestrzennych, jednak stanowią na tyle istotny element przestrzeni, że powinien on zostać zauważony w polityce przestrzennej gminy. Największy udział w powierzchni zabudowy mają budynki o funkcji gospodarczej. Zważywszy na cel użytkowania budynku gospodarczego (przechowywanie sprzętu rolniczego, produktów rolnych, narzędzi) jest to sytuacja naturalna na obszarach wiejskich. Bardzo często jako budynki gospodarcze oznaczane są w istocie budynki inwentarskie. Biorąc pod uwagę typową zagrodę rolniczą można zauważyć, że budynki gospodarcze

i inwentarskie oraz „inne” zajmują w jej ramach najwięcej powierzchni. Drugą, co do wielkości powierzchni funkcją jest mieszkaniowa stanowiąca 26% powierzchni. Pozostałe funkcje mają na terenach wiejskich marginalny udział. Budynki w mieście posiadają najczęściej 1-2 kondygnacje. Najwyższymi budynkami miejskimi są budynki wielorodzinne na osiedlu przy ul. Daszyńskiego osiągające do 5 kondygnacji. Na wsi budynki najczęściej posiadają dwie kondygnacje, z których druga stanowi użytkowe poddasze. Sporadycznie zdarzają się budynki trzy- i czterokondygnacyjne.

Gmina Olsztynek pokryta jest obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego znajdującymi się poniżej.

Tabela 4. Wykaz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Olsztynek

Lp.	Nazwa planu	Numer uchwał
1.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu z przeznaczeniem na tartak w miejscowości Nowa Wieś Ostródzka	XIII-117/95 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 26.10.1995 r.
2.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego zespołu obiektów usługowo-handlowych związanych z trasą komunikacyjną w miejscowości Świętajny	XIII-118/95 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 26.10.1995 r.
3.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego zabudowy letniskowej w obrębie geodezyjnym Waplewo	XXXIII-277/97 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 30.12.1997 r.
4.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zespołu działek rekreacyjnych w miejscowości Lutek	XIII-119/95 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 26.10.1995 r.
5.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego zespołu działek rekreacyjnych w Świerkocinie	XIII-119/99 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 25.11.1999 r.
6.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy rekreacyjno - usługowej w obrębie Mierki	XXIII-226/2001 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 25.04.2001 r.
7.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy rekreacyjno-usługowej w obrębie Lipowo Kurkowskie	XXVI-276/2001 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 29.11.2001 r.
8.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentów wsi Kurki Sektor A, B, C	XXX-313/2002 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 27.06.2002 r.
	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu wsi Kurki w gminie Olsztynek – Sektor „B” (zmiana)	XIX-236/2009 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 26.02.2009 r.
9.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentów wsi Ząbie Sektor A, B, C	XXX-314/2002 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 27.06.2002 r.
10.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy letniskowej wieś Jadamowo obręb Witramowo	IV-21/2002 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 30.12.2002 r.
11.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego działki nr 109/14 w obrębie geodezyjnym Pawłowo	XXVI-230/2005 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 23.06.2005 r.
12.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Olsztynka w granicach administracyjnych	XXXV-325/2006 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 29.06.2006 r.
13.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu górniczego złoża kruszywa Witramowo	X-103/2007 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 8.11.2007 r.
14.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy letniskowej obręb Gąsiorowo	XI-119/2007 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 28.12.2007 r.

15.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy lotniskowej obręb Świerkocin	XI-120/2007 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 28.12.2007 r.
16.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Jemiółowo część I	XVI-187/2008 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 18.09.2008 r.
17.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Świętajny (część A)	XIX-234/2009 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 26 lutego 2009 r.
18.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Świętajny (część B)	XIX/235/2009 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 26.02.2009 r.
19.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Gąsiorowo II	XXXVIII-359/2010 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 30.06.2010 r.
20.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie geodezyjnym Tomaszyn	XL-371/2010 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 30.09.2010 r.
21.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w obrębie geodezyjnym Swaderki	XIII-135/2012 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 01.03.2012 r.
22.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod budowę lokalnego portu lotniczego dla obsługi aglomeracji olsztyńskiej w gminie Olsztynek	XVII-178/2012 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 27 września 2012 r.
23.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu w gminie Olsztynek w obrębie Witramowo w miejscowości Jadamowo	XV-163/2012 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 28 czerwca 2012 r.
24.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu terenu położonego w obrębie geodezyjnym Sudwa "Obszar A"	XXVI-301/2013 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 10 października 2013 r.
25.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkalnej, usługowej i rekreacyjnej w miejscowości Maróz w gminie Olsztynek	XXXI-353/2014 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 27 lutego 2014 r.
26.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu wydobywania złoża kruszywa naturalnego w obrębie Waplewo w gminie Olsztynek	XXXII-366/2014 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 27 marca 2014 r.
27.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów w obrębach geodezyjnych Pawłowo i Lichtajny	XVIII-141/2015 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 30 grudnia 2015 r.
28.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w obrębie geodezyjnym Kurki – sektor D	XXVII-230/2016 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 10 listopada 2016 r.
29.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów usługowo – przemysłowych wokół obwodnicy Olsztynka	XXIX-261/2016 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 29 grudnia 2016 r.
30.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu terenu położonego w obrębie geodezyjnym Maróz „Obszar A” w gminie Olsztynek	XXXII-284/2017 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 30 marca 2017 r.
31.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w obrębie geodezyjnym Świerkocin	XXXIV-305/2017 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 29 czerwca 2017 r.
32.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu węzła Olsztynek Wschód	XXXV-314/2017 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 18 lipca 2017 r.

	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu węzła Olsztynek Wschód (zmiana)	XLV-422/2018 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 19 czerwca 2018 r.
33.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w obrębach geodezyjnych Platyny, Warlity Małe, Wigwałd, Gaj i Drwęck Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w obrębach geodezyjnych Platyny, Warlity Małe, Wigwałd, Gaj i Drwęck (zmiana)	XLI-368/2017 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 29 grudnia 2017r. L-461/2018 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 2 października 2018 r.
34.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w obrębie geodezyjnym Maróz	XLI-367/2017 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 29 grudnia 2017r.
35.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Ząbie gm. Olsztynek	XLI-369/2017 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 29 grudnia 2017 r.
36.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w obrębach geodezyjnych Zawady, Elgnówko, Gaj, Czerwona Woda i Tolejny	XLIII-398/2018 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 15 marca 2018 r.
37.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Samagowo - część I	XLVIII-437/2018 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 28 sierpnia 2018 r.
38.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Pawłowo – część II	XLVIII-436/2018 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 28 sierpnia 2018 r.
39.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w obrębie geodezyjnym Platyny oraz Warlity Małe	L-462/2018 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 2 października 2018 r.
40.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Lipowo Kurkowskie - część II	LI-470/2018 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 16 listopada 2018 r.
41.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Świerkocin	LI-471/2018 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 16 listopada 2018 r.
42.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów w obrębie geodezyjnym Świerkocin	III-21/2018 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 11 grudnia 2018 r.
43.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla linii wysokiego napięcia Olsztynek – Biesal	VII-50/2019 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 28 lutego 2019 r.
44.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu węzła Olsztynek Wschód – część II	XII-100/2019 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 18 lipca 2019 r.
45.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w obrębie Mierki	XIV-128/2019 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 25 października 2019 r.

46.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów w obrębie geodezyjnym Ameryka	Uchwała Nr XXIII-217/2020 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 24 września 2020 r.
47.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów w obrębie geodezyjnym Waplewo- część III	Uchwała Nr XXXIII-292/2021 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 17 sierpnia 2021 r.
48.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu węzła Olsztynek Zachód	Uchwała nr XXXV-322/2021 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 27 października 2021 r.
49.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu w obrębie geodezyjnym Mierki – część III	Uchwała nr XXXIX-367/2022 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 10 lutego 2022 r.
50.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów w obrębach geodezyjnych Platyny i Warlity Małe – część II	Uchwała nr XXXIX-368/2022 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 10 lutego 2022 r.
51.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów w obrębie geodezyjnym Kunki – część I	Uchwała nr XLI-388/2022 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 6 kwietnia 2022 r.
52.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów w obrębie geodezyjnym Królikowo – część I	Uchwała nr XLVIII-424/2022 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 22 września 2022 r.
53.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów w obrębie geodezyjnym Waplewo – część IV	Uchwała nr LI-451/2022 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 8 grudnia 2022 r.
54.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów w obrębie geodezyjnym Waplewo – część V	Uchwała Nr LIII-479/2023 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 2 lutego 2023 r.
55.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu w obrębie geodezyjnym Pawłowo – część III	Uchwała Nr III-480/2023 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 2 lutego 2023 r.
56.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu w obrębie geodezyjnym Łutynowo	Uchwała Nr LVIII-552/2023 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 7 lipca 2023 r.
57.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu węzła Olsztynek Wschód – część II	Uchwała Nr LVIII-553/2023 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 7 lipca 2023 r.
58.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego jeziora Jemiółowo	Uchwała Nr LXIV-598/2023 Rady Miejskiej w Olsztynku z 5 grudnia 2023 r.
59.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów w obrębie geodezyjnym Ameryka – część II	Uchwała Nr LXVII-639/2024 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 28 marca 2024 r.
60.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w obrębie geodezyjnym Kunki – część I	Uchwała Nr LXVII-640/2024 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 28 marca 2024 r.
61.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów w obrębie Gąsiorowo – część III	Uchwała nr V-25/2024 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 27 czerwca 2024 r.
62.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w obrębie Mierki – część IV	Uchwała nr V-26/2024 Rady Miejskiej w Olsztynku

z dnia 27 czerwca 2024 r.

Źródło: Internet <https://olsztynek.e-mapa.net/wykazplanow/>, (dostęp 25.11.2024 roku)

Gminny zasób nieruchomości

Powierzchni gminnych zasobów wyniosła w 2023 roku 713,8 ha. Największą część stanowiły drogi, a najmniejsze tereny rekreacyjno-wypoczynkowe. Należy zwrócić jednak uwagę, że tereny zwiększyły się o 5,4 ha w okresie ostatnich sześciu lat.

Tabela 5. Gminny zasób nieruchomości

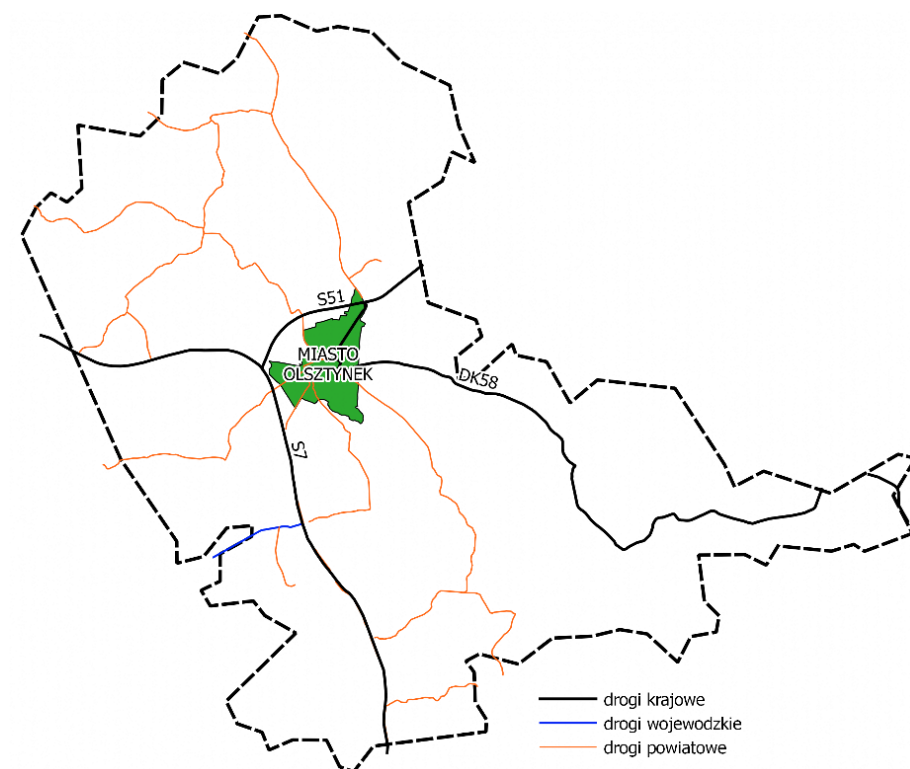
Rodzaj użytku gruntowego	Powierzchnia (ha)					
	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Grunty budowlane	78,1	75,3	72,7	77,2	77,2	74,9
Grunty przemysłowe	3,7	3,7	3,7	3,7	3,7	2,2
Tereny inne	129,4	128,0	125,8	119,1	118,1	117,2
Tereny zielone	96,6	96,3	97,6	97,1	97,0	96,8
Tereny różne (wysypisko)	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
Drogi	378,3	385,5	385,5	398,2	402,5	397,7
Cmentarze	12,1	12,1	12,7	12,7	12,7	12,7
Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	0,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3
Ogółem	708,4	713,1	710,3	720,3	723,5	713,8

Źródło: Raport o stanie Gminy Olsztynek za 2020 rok, Raport o stanie Gminy Olsztynek za 2021 rok, Raport o stanie Gminy Olsztynek za 2023 rok

2.2. Dostępność komunikacyjna

Sieć drogowo-uliczna gminy jest najważniejszym elementem systemu transportowego i stanowi jeden z najistotniejszych elementów całego układu przestrzennego. Na sieć drogowo-uliczną składają się drogi: krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne ustanowione jako drogi publiczne, ale także ogólnodostępne wewnętrzne drogi i uliczki osiedlowe nie zaliczone do kategorii dróg publicznych.

Rysunek 7. Drogi w gminie Olsztynek

Źródło: Internet, <https://dlainwestora.olsztynek.pl/o-gminie/> (dostęp 29.30.2021 rok)

Drogi krajowe

Przez gminę przebiegają trzy drogi krajowe:

- Droga ekspresowa S7 Gdańsk - Warszawa - Radom - Kielce - Kraków – Rabka. S7 jest najważniejszą drogą województwa warmińsko-mazurskiego, łączącą dwa bardzo ważne ośrodki miejskie Gdańsk i Warszawę.
- Droga ekspresowa S51 Olsztynek - Olsztyn, dalej przechodząca w drogę krajową nr 51 biegnącą przez Dobre Miasto - Lidzbark Warmiński - Bartoszyce – Bezledy (przejście graniczne).
- Droga krajowa nr 58 Olsztynek - Jedwabno - Szczytno - Ruciane-Nida - Pisz - Biała Piska.

Układ dróg krajowych, a przede wszystkim dwóch dróg ekspresowych tworzy dla Olsztynka unikalne możliwości komunikacyjne. Węzły w Olsztynku stanowią bramę komunikacyjną olsztyńskiego obszaru miejskiego. Znaczenie DK 58 wydaje się w tym kontekście o wiele mniejsze. Choć droga spina drogę S7 z trasą Via Baltica, to połączenie to należy traktować jako turystyczne. Przemawiają za tym obecne parametry drogi oraz tereny przez które przebiega.

Drogi wojewódzkie

Przez teren gminy przebiega około czterokilometrowy odcinek drogi wojewódzkiej nr 537. Jest to droga łącząca Lubawę (DK 15) z Pawłowem (S7). Ustalenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa określają dla DW 537 klasę techniczną Z. Droga nie ma większego znaczenia dla układu komunikacyjnego gminy, jednak stanowi ważny szlak komunikujący gminy Grunwald z drogą S7. Droga nr 537 zabezpiecza najważniejszy dostęp komunikacyjny do tzw. Pól Grunwaldzkich oraz Muzeum Bitwy

pod Grunwaldem w Stębarku – obiektu stanowiącego miejsce licznych wycieczek. Ze względu na swoje walory krajobrazowe droga pełni również funkcję turystyczną.

Drogi powiatowe

Przez teren gminy przebiegają drogi powiatowe:

- 1230N Ostróda - Lubajny - Stare Jabłonki – Manki (klasa techniczna L),
- 1232N Wirwajdy - Smykowo - Szyldak – Olsztynek (klasa techniczna L),
- 1260N dr. Nr 1253N (Pacółtowo) – Olsztynek (klasa techniczna L),
- 1378N Jagielek - szpital rehabilitacyjny (klasa techniczna L),
- 1425N Podlecki – Olsztynek (klasa techniczna Z),
- 1429N Tomaszyn (dr. nr 1230N) - Platyny - dr. krajowa nr 7 (klasa techniczna L),
- 1431N Platyny - droga krajowa nr 7 (klasa techniczna L),
- 1433N Pawłowo – Gąsiorowo (klasa techniczna L),
- 1435N Olsztynek - Kunki – Pawłowo (klasa techniczna L),
- 1437N Olsztynek – Waplewo (klasa techniczna L),
- 1526N Waplewo - Żelazno – Frąknowo (klasa techniczna L),
- 1528N Witramowo - Łyna - droga woj. Nr 545 (Nidzica) (klasa techniczna L).

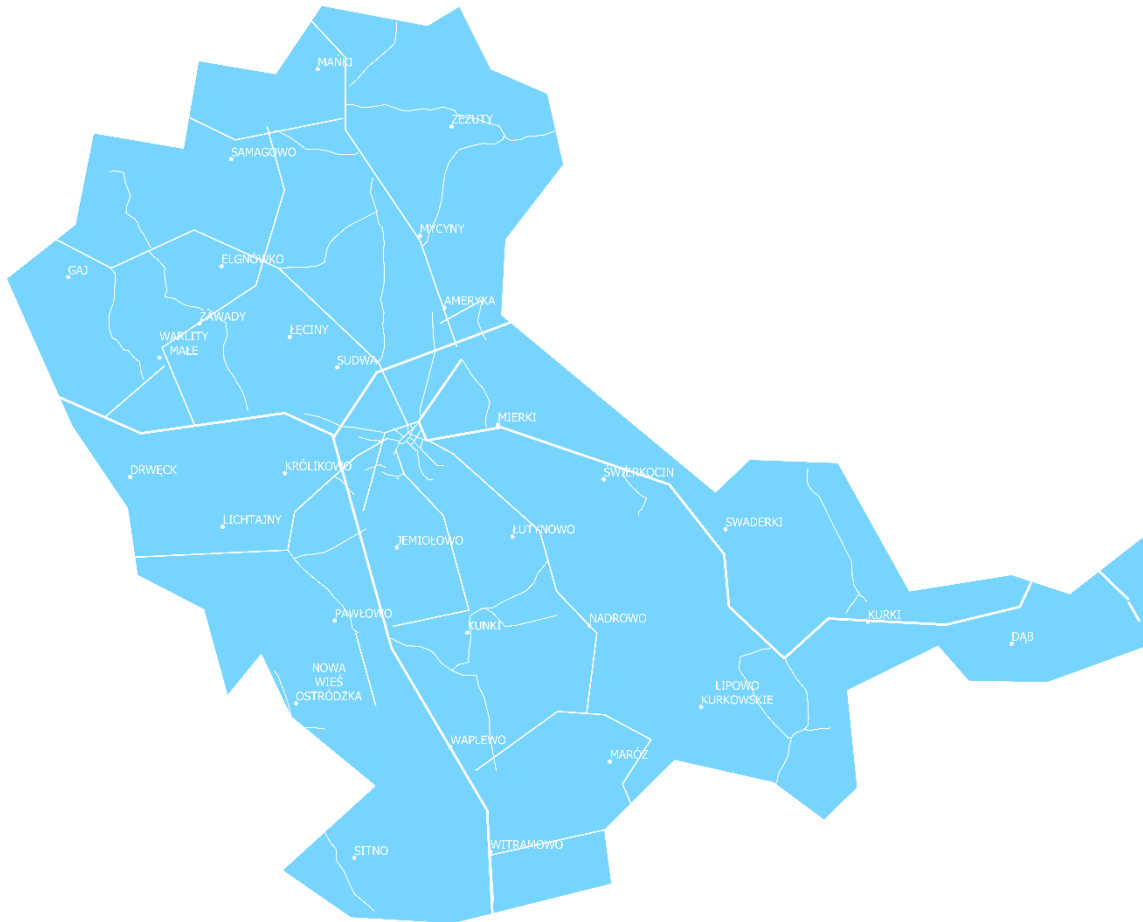
Drogi powiatowe pełnią stanowią najważniejsze uzupełnienie układu dróg gminnych, zbierając ruch z tych dróg i komunikując miejscowości gminy z miastem. Zasadniczym problemem związanym z drogami powiatowymi są parametry techniczne niedostosowane do nadanej klasy technicznej. Dla dróg biegnących przez teren gminy Olsztynek dominuje klasa lokalna, istniejące pasy drogowe rzadko jednak osiągają stosowne dla tej klasy parametry (15 m).

Drogi gminne

Układ dróg gminnych oraz ulic miejskich ma największą długość na terenie miasta i gminy. Na terenie gminy zasięg sieci drogowej oceniono jako wystarczający, drogi w uzupełnieniu z drogami powiatowymi łączą bowiem wszystkie miejscowości. Nie ma konieczności realizacji nowych połączeń, a nowe tereny dla rozwoju zabudowy realizowane są w ramach dostępu do dróg istniejących. W dwóch przypadkach – droga biegnąca przez Wituły oraz droga Gaj-Zawady - konieczne jest uporządkowanie stanu prawnego. Drogi mają bowiem pasy drogowe biegnące przez tereny leśne, które w świetle przepisów obowiązujących przed kilkoma dekadami powinny być zostać przekazane gminie. Obecny stan prawny utrudnia przeprowadzenie stosownej regulacji prawnej.⁶

⁶ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Olsztynek

Rysunek 8. Układ drogowy w gminie Olsztynek

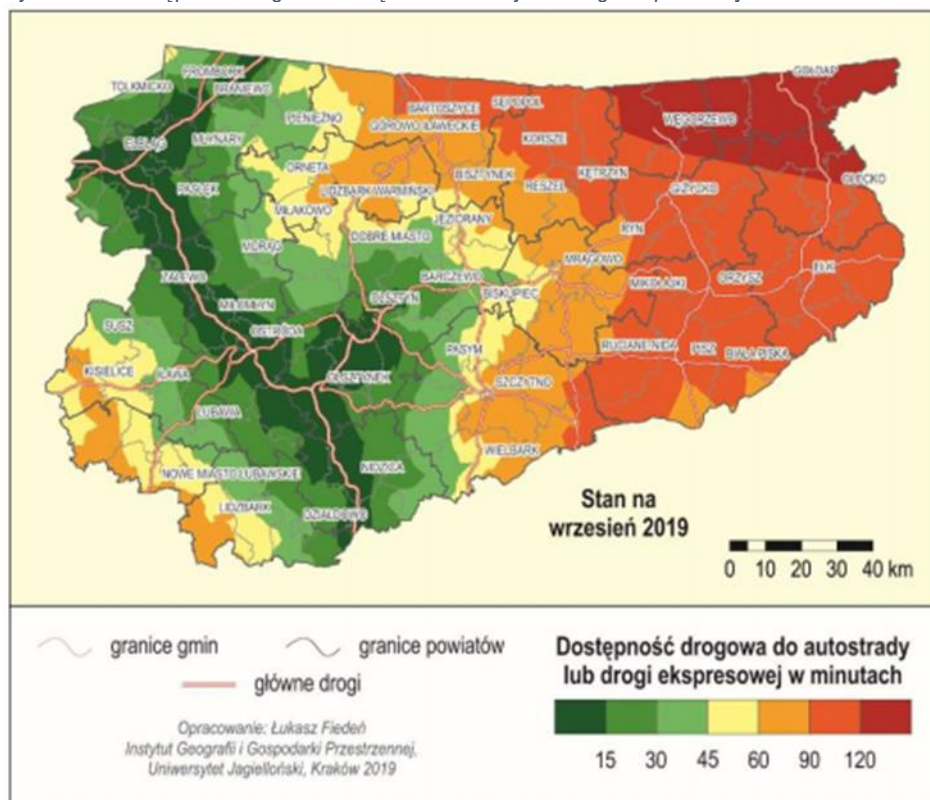

Źródło: Urząd Miejski w Olsztynku

Dostępność komunikacyjna względem innych miejscowości

Według *Analizy relacji funkcjonalno-przestrzennych między ośrodkami miejskimi i ich otoczeniem* w województwie warmińsko-mazurskim, najlepszym obszarem dostępności jest pas wokół drogi ekspresowej S7 i jej odgałęzienia w kierunku Olsztyna – S51 oraz w kierunku przejścia granicznego Grzechotki-Mamonowo – S22. Gmina Olsztynek leży w bezpośrednim położeniu w stosunku do dróg ekspresowych.

Rysunek 9. Dostępność drogowa do węzła autostrady lub drogi ekspresowej

Źródło: „Analiza relacji funkcjonalno-przestrzennych między ośrodkami miejskimi i ich otoczeniem”. RAPORT CZĄSTKOWY Komponent 3 RELACJE PRZESTRZENNE I DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA

Poniżej przedstawiono czas dojazdu z Olsztynka do wybranych miejscowości oraz infrastruktury transportowej.

Tabela 6. Czas dojazdu z Olsztynka do wybranych miejsc w 2019 r.

Czas dojazdu do (minuty)										
Miasta >400 tys. mieszkańców	Miasta >100 tys. mieszkańców	Miasta >50 tys. mieszkańców	Olsztyn	Miasta powiatowego	Najbliższego miasta	Węzła drogi ekspresowej	Lotniska	Dużego lotniska	Terminalu promowego	Przystanku kolejowego
100	35	35	35	31	5	7	11	108	114	1

Źródło: „Analiza relacji funkcjonalno-przestrzennych między ośrodkami miejskimi i ich otoczeniem”. RAPORT CZĄSTKOWY Komponent 3 RELACJE PRZESTRZENNE I DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA

Komunikacja miejska i podmiejska

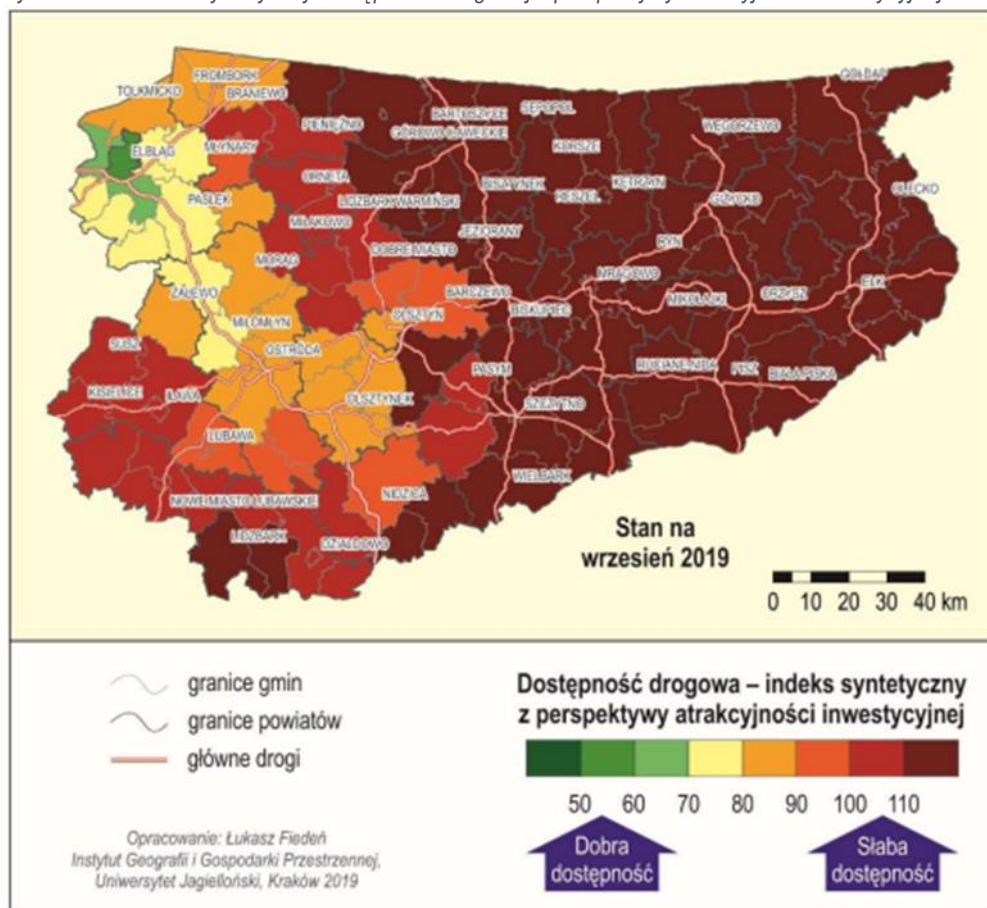
Na odcinku Olsztyn – Olsztynek funkcjonuje linia autobusowa numer 129 obsługiwana przez Zarząd Dróg, Zieleni i Transportu w Olsztynie (dostępne przystanki na terenie gminy: Ameryka, ul. Mrongowiusza (Skansen), ul. von Behringa (zamek), ul. Jana Pawła II (dworzec).

Ponadto, od 21 sierpnia 2023 roku, na terenie gminy Olsztynek uruchomiono komunikację publiczną w ramach Publicznego Transportu Zbiorowego. Na podstawie podjętych przez Radę Miejską w Olsztynku uchwał, Burmistrz Olsztynka podpisał porozumienia międzygminne z trzema gminami: Gietrzwałd,

Grunwald oraz Purda. Dzięki temu utworzonych zostało 10 połączeń komunikacyjnych, z czego trzy łączą się z miejscowościami z sąsiednich gmin.

Jednym z czynników atrakcyjności inwestycyjnej miejscowości jest dostępność drogowa. Według powyższego rysunku gmina Olsztynek należy do obszaru o średniej atrakcyjności inwestycyjnej.

Rysunek 10. Indeks syntetyczny dostępności drogowej z perspektywy atrakcyjności inwestycyjnej

Źródło: „Analiza relacji funkcjonalno-przestrzennych między ośrodkami miejskimi i ich otoczeniem”. RAPORT CZĄSTKOWY Komponent 3 RELACJE PRZESTRZENNE I DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA

Poprawa infrastruktury drogowej

Gmina Olsztynek systematycznie poprawia bezpieczeństwo komunikacyjne na terenie gminy. Na przestrzeni ostatnich zrealizowano przebudowy dróg i ulic, rozbudowy skrzyżowań (np. ulic Niepodległości, Mrongowiusza i Emila von Behringa), modernizacje dróg i nawierzchni ulic (np. Grunwaldzkiej, Inwalidów, Mazurskiej, Jagiełły, Staromiejskiej i Strażackiej w Olsztynku), zakupiono i zamontowano przystanki.

Gmina Olsztynek systematycznie poprawia bezpieczeństwo drogowe na terenie gminy. Na przestrzeni ostatnich trzech lat zrealizowano:

Sieć kolejowa

Przez teren gminy obecnie przebiega linia kolejowa nr 216 łącząca Działdowo ze stacją Olsztyn Główny. Linia ta stanowi połączenie kolejowe Olsztyna z Warszawą. W planach PKP jest modernizacja linii, w ramach której powstać ma nowy przystanek kolejowy w Olsztynie. Trudno ocenić obecne znaczenie tego połączenia dla Olsztynka. Może one być jednak duże w przyszłości. Jeśli na terenach sąsiadujących

z węzłem Olsztynek Zachód zostaną zlokalizowane zakłady dające duże zatrudnienie, połączenie mogą wykorzystywać mieszkańcy Olsztyna przyjeżdżający do pracy. Również uruchomienie lotniska może mieć wpływ na zwiększone wykorzystanie linii kolejowej. W obu przypadkach nie wymaga to nowych rozwiązań przestrzennych. Należy raczej myśleć o uruchomieniu transportu publicznego czy poprawie nawierzchni dróg.⁷

2.3. Infrastruktura techniczna

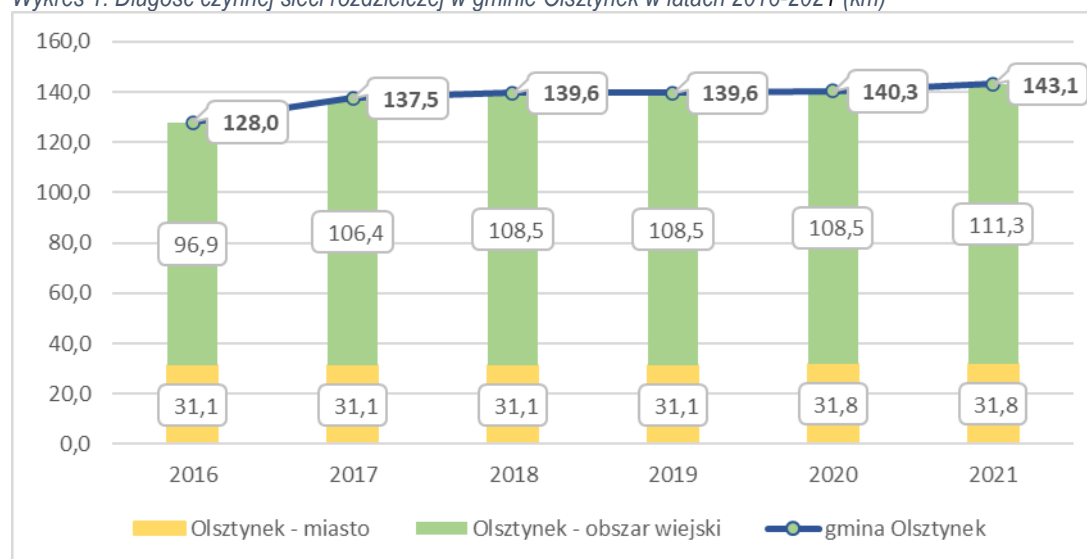
System zaopatrzenia w wodę

W skład system zaopatrzenia gminy Olsztynek w wodę wchodzi:

- stacje uzdatniania wody (w Olsztynku, Waplewie, Wigwaldzie, Pawłowie, Witramowie, Ameryce),
- ujęcia wód bez uzdatniania (w Mierkach, Lipowie Kurkowskim, Kunkach),
- zbiorcza sieć wodociągowa,
- indywidualne studnie głębinowe,
- sieć przeciwpożarowa.

Zbiorcze sieci wodociągowe obsługują 95,9 proc. mieszkańców gminy Olsztynek, pozostała część mieszkańców korzysta z indywidualnych studni głębinowych. Zgodnie z GUS długość czynnej sieci rozdzielczej na terenie gminy Olsztynek w 2021 wynosi (brak danych za 2022 r. i 2023 r.) wynosiła 140,3 km. Na przestrzeni 6 lat długość sieci wzrosła o 15,1 km, w tym 0,7 km w mieście i 14,4 km na terenach wiejskich.

Wykres 1. Długość czynnej sieci rozdzielczej w gminie Olsztynek w latach 2016-2021 (km)

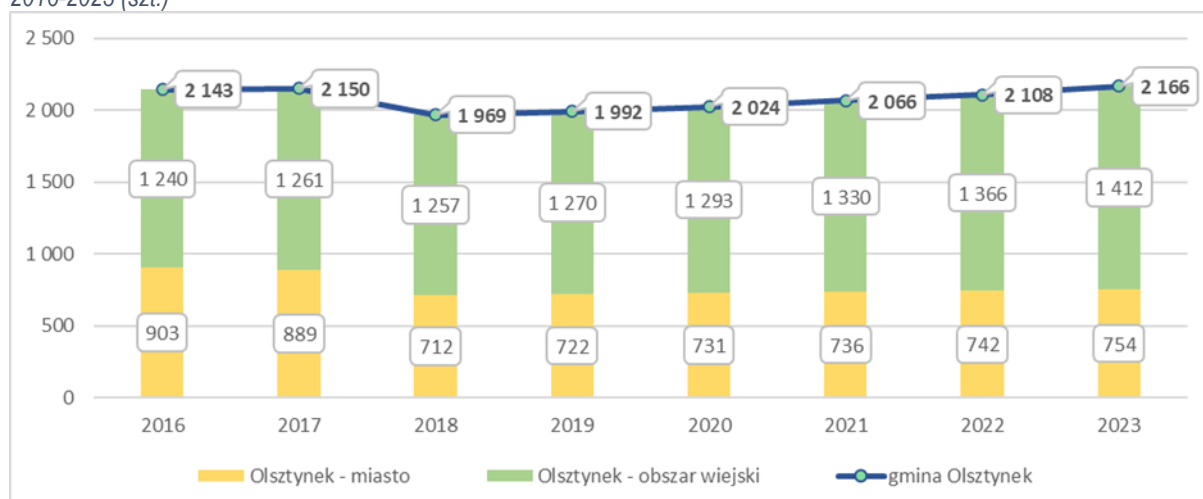

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS

Sieć wodociągowa znajduje się w następujących miejscowościach: Olsztynek, Ameryka, Mycyny, Kapity, Samagowo, Mańki, Makruty, Gębiny, Zezuty, Wituły, Cichogród, Wilkowo, Sudwa, Elgnówko, Gaj, Wigwałd, Platyny, Warlity Małe, Królikowo, Lichtajny, Drwęck, Pawłowo, Gąsiorowo, Nowa Wieś Ostródzka, Jadamowo, Sitno, Jemiołowo, Kunki, Waplewo, Witramowo, Malinowo, Łutynówko, Łutynowo, Nadrowo, Mierki, Świerkocin, Swaderki, Lipowo Kurkowskie, Czerwona Woda, Zawady.

⁷ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Olsztynek

Wykres 2. Liczba przyłączy prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w gminie Olsztynek w latach 2016-2023 (szt.)

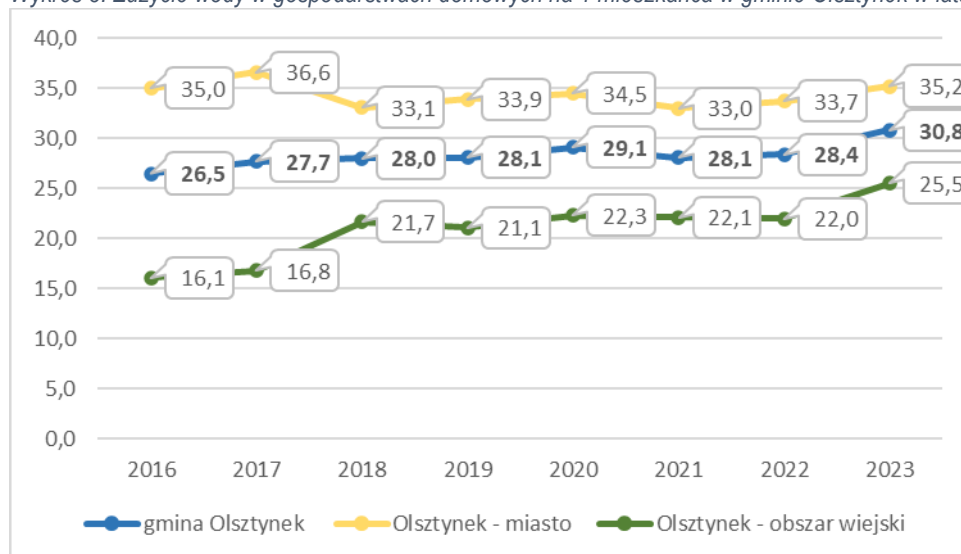

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS

Liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania na koniec 2023 roku w gminie Olsztynek wyniosła 2166 szt. Na przestrzeni ostatnich 8 lat liczba przyłączy zwiększyła się o 23 sztuki, w tym 172 na obszarze wiejskim, co może wiązać się z migracją mieszkańców Olsztyńska na tereny podmiejskie. Natomiast zmniejszyła się liczba przyłączy na terenie miejskim o 149 sztuk.

Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w 2023 roku na terenie gminy Olsztynek wyniosło 30,8 m³. Na przestrzeni 8 lat zużycie wody wzrosło o 4,3 m³. Zużycie wody na 1 mieszkańca na terenie miasta Olsztynek wzrosło o 0,2 m³, natomiast znacząco wzrosła na obszarze wiejskim (o 9,4 m³).

Wykres 3. Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w gminie Olsztynek w latach 2016-2023 (m³)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS

Systemem zaopatrzenia gminy w wodę zarządza Gospodarka Komunalna Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Olsztynku, którego zadaniem w ramach działu wodociągu i kanalizacji jest:

- pobór, uzdatnianie oraz dostawa wody do odbiorców,
- prace eksploatacyjno-konserwatorskie wszystkich ujęć wód oraz stacji SUW na terenie Gminy,
- prace eksploatacyjno-konserwacyjne sieci przesyłowych, rozdzielczych oraz przyłączy wodnych,

- prace eksploatacyjno-konserwacyjne przepompowni ścieków,
- prace eksploatacyjno-konserwacyjne sieci kanalizacyjnych grawitacyjno-tłocznych i sanitarnych na terenie Gminy,
- prowadzenie spraw rozliczeniowych tj. odczyty wodomierzy, wystawianie faktur za zużyta wodę i ścieki oraz windykacja należności,
- prowadzenie spraw technicznych działu tj. wydawanie warunków technicznych, kontrola prac wykonywanych przez innych wykonawców i sporządzanie protokołów technicznych przy wszelkich odbiorach,
- prowadzenie spraw dotyczących gospodarki urządzeniami wodno-kanalizacyjnymi takich jak: wodomierze, przepływomierze, pompy wodne, kanalizacyjne itp.,
- usuwanie awarii na sieciach wodociągowych oraz kanalizacyjnych a także na ujęciach wód, stacjach SUW oraz przepompowniach ścieków,
- utrzymywanie dozoru nad pracą urządzeń i sieci wodno-kanalizacyjnej poza godzinami pracy i w dni wolne od pracy w postaci dyżurów domowych,
- odbiór ścieków taborem asenizacyjnym.

Jakość wody

W roku 2023 wykonano dwie kompleksowe kontrole (badania) ujęć i stacji uzdatniania wody w gminie Olsztynek (eksploatowanych przez GK Sp. z o.o. w Olsztynku) przez Sanepid w Olsztynie oraz jedną kompleksową na zlecenie wykonaną przez laboratorium zewnętrzne (SGS).

Co miesiąc pobierane były próbki wody przez laboratorium Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Olsztynie na ujęciu wody w Olsztynku.

Kontrole nie wykazały żadnych przekroczeń w badanej wodzie i na podstawie dostarczonych protokołów pokontrolnych przez Sanepid w Olsztynie można stwierdzić, że jakość wody dostarczana dla odbiorców jest zgodna z obowiązującymi przepisami.⁸

System kanalizacyjny

Na terenie gminy funkcjonuje następująca infrastruktura będąca własnością Gminy Olsztynek oraz Gospodarki Komunalnej Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Olsztynku. W 2023 roku Gospodarka Komunalna Spółka z o. o. w Olsztynku obsługiwała:

- sieć kanalizacyjną o łącznej długości 177,3 km,
- przepompownie tranzytowe – 45 szt.,
- przepompownie przydomowe – 170 szt.

Kanalizacja sanitarna znajduje się w następujących miejscowościach: Olsztynek, Ameryka, Mycyny, Kąpity, Samagowo, Mańki, Makruty, Królikowo, Jemiółowo, Kunki, Lutek, Waplewo, Pawłowo, Nowa Wieś Ostródzka, Łutynówko, Łutynowo, Nadrowo, Mierki, Świerkocin, Swaderki, Marózek, Lipowo Kurkowskie, Kurki. Z kanalizacji korzysta 82,96% mieszkańców gminy Olsztynek, pozostała część mieszkańców korzysta z przydomowych oczyszczalni ścieków oraz z szczelnych zbiorników bezodpływowych. Na terenie gminy znajduje się 88 przydomowych oczyszczalni ścieków. Administratorem kanalizacji sanitarnej i kanalizacji ogólnospławnej jest Gospodarka Komunalna Spółka z o. o. w Olsztynku, natomiast kanalizacji deszczowej Gmina Olsztynek.

⁸ Raport o stanie Gminy Olsztynek za 2023 rok

System kanalizacyjny gminy Olsztynek tworzy:

- kanalizacja sanitarna grawitacyjna o długości 76,1 km,
- kanalizacja sanitarna tłoczna o długości 100,40 km,
- kanalizacja ogólnospławna o długości 5,0 km,
- oczyszczalnia ścieków zlokalizowana w miejscowości Wilkowo,
- przepompownie ścieków.

Większość gminy, z której odbierane są ścieki obsługiwana jest przez Oczyszczalnię Ścieków znajdującą się w miejscowości Wilkowo. Jedynie z miejscowości Nowa Wieś Ostródzka, ze względu na ukształtowanie terenu i odległości ścieki odprowadzane są do sąsiedniej gminy – gminy Grunwald.

Dodatkowo na terenie miasta Olsztynek w dalszym ciągu funkcjonuje kanalizacja ogólnospławna, tj. kanalizacja, w której ścieki bytowe mieszają się z wodami opadowymi i roztopowymi. Kanalizacja ogólnospławna o długości ok. 6,6 km funkcjonuje w następujących ulicach: Sienkiewicza, część Kamiennej, część Pionierów, Mickiewicza, Niepodległości, Wodociągowa, Górna, Floriana, Daszyńskiego, Klikowicza, część Składowej, Szkolna oraz część Zielonej.

We wszystkich nowo budowanych ulicach na terenie miasta budowana jest kanalizacja deszczowa o łącznej długości 5,0 km. W skład kanalizacji deszczowej wchodzi:

- rurociągi,
- studnie kanalizacyjne,
- wpusty uliczne.

Kanalizacja deszczowa znajdująca się na terenie miasta jest w pełni kanalizacją grawitacyjną. Wody opadowe i roztopowe płynące kanalizacją deszczową odprowadzane są do rzeki Jemiołówki, na co wydane są decyzje pozwolenia wodno-prawne.

Przeprowadzona w 2018 roku duża reforma Prawa wodnego zmieniła zasady ustanawiania granic aglomeracji wodno-ściekowej na terenie gmin. Aktualnie ustalają je rady gmin, po konsultacji z właściwym terenowo zarządem zlewni PGW Wody Polskie. Teren gminy objęty jest obszarem aglomeracji Olsztynek - wyznaczonym przez Radę Miejską w Olsztynku na mocy uchwały Nr XXV-233/2020 z dnia 29 grudnia 2020 roku. Nadmienić należy, że podjęcie przedmiotowej uchwały jest niezbędne do ubiegania się, po 1 stycznia 2021 roku o środki z budżetu Unii Europejskiej.

Aglomeracja obejmuje miasto Olsztynek wraz z miejscowościami: Mierki, Kołatek, Świerkocin, Swaderki, Marózek, Lipowo Kurkowskie, Selwa, Kurki, Łutynówko, Łutynowo, Nadrowo, Jemiołowo, Kunki, Lutek, Waplewo, Pawłowo, Ameryka, Jagielek, Mycyny, Kapity, Samagowo, Mańki, Makruty, Sudwa, Królikowo, Wilkowo – część miejscowości, Waszeta. Większość gminy, z której odbierane są ścieki obsługiwana jest przez Oczyszczalnię Ścieków znajdującą się w miejscowości Wilkowo. Jedynie z miejscowości Nowa Wieś Ostródzka, ze względu na ukształtowanie terenu i odległości ścieki odprowadzane są do sąsiedniej gminy – gminy Grunwald.⁹

Zgodnie z Uchwałą nr XXIX-269/2021 Rada Miejska w Olsztynku w dniu 27 maja 2021 roku uchwaliła **Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych oraz urządzeń kanalizacyjnych Gospodarki Komunalnej Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Olsztynku na lata 2021-2025**. Głównym celem Planu jest:

⁹ Raport o stanie Gminy Olsztynek za 2023 rok

- realizacja strategii Spółki,
- realizacja celów Gminy,
- zoptymalizowanie wykorzystania majątku,
- spełnienie przepisów prawa.

W ramach Planu zaplanowano następujące działania:

- modernizację SUW Wigwałd
- sukcesywna wymiana zużytych hydrantów,
- wymianę zasuw strefowych oraz na głównych ciągach przesyłowych,
- rozwój systemu teleinformatycznego, udostępnienie e-usług /e BOK/
- wdrożenie modułów telemetrycznych /GSM/ do odczytu wodomierzy,
- zakup pojazdów do obsługi sieci kanalizacyjnej,
- modernizację przepompowni sieciowych,
- zakup urządzeń utrzymujących sprawność Oczyszczalni Ścieków,
- zakup urządzeń do diagnostyki sieci kanalizacji sanitarnej.

W wyniku działań inwestycyjno-modernizacyjnych Spółka zamierza osiągnąć następujące efekty:

- zmniejszenie strat wody,
- zwiększenie dostępności e-usług,
- zmniejszenie ilości występujących awarii.

Gospodarka odpadami

Zgodnie z *Raportem o stanie Gminy Olsztynek za 2020 rok* na terenie gminy Olsztynek gospodarka odpadami odbywa się za pośrednictwem Związku Gmin Regionu Ostródzko – Iławskiego „Czyste Środowisko” w Ostródzie, w ramach którego działa Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Rudnie, gdzie wywożone są odpady stałe.

W gminie Olsztynek zostało złożonych 3512 deklaracji, z czego 2 770 z nieruchomości zamieszkałych i 678 z nieruchomości niezamieszkałych, w tym 651 deklaracji dotyczących nieruchomości rekreacyjnych. 571 nieruchomości w gminie Olsztynek wyposażone są w kompostowniki.

Nowe zasady dotyczące obowiązkowej segregacji odpadów komunalnych obowiązują od czerwca 2020 roku. Na terenie nieruchomości zamieszkałych wielorodzinnych obowiązuje system pojemnikowy, natomiast w domkach jednorodzinnych system workowy.

Od 1 września 2020 roku, na terenie Oczyszczalni Ścieków w Wilkowie funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK). Jest to punkt zbiórki odpadów wyłącznie dla mieszkańców miasta i gminy Olsztynek, którzy złożyli deklaracje¹⁰.

Energia elektryczna

Przez obszar gminy biegnie napowietrzna linia elektroenergetyczna 220 kV Olsztyn I – Włocławek Azoty. Planowana jest dalsza rozbudowa sieci linii najwyższych napięć. W zakresie linii wysokiego napięcia, gminę przecinają linie 110 kV Olsztynek – Nidzica oraz 110 kV Mątki-Olsztynek. Miasto i gminę obsługuje stacja 110/15 kV GPZ Olsztynek. W zakresie linii 110 kV również planowane są dalsze inwestycje.

¹⁰ Raport o stanie Gminy Olsztynek za 2023 rok

Energia elektryczna do odbiorców doprowadzana jest w większości poprzez stacje transformatorowe 15/0,4 kV promieniowo podłączone do sieci rozdzielczej 15 kV. Osiedla i wreszcie poszczególne gospodarstwa zasilane są siecią linii średniego i niskiego napięcia. Gmina nie ma bezpośredniego wpływu na kształtowanie sieci elektroenergetycznej. Jest ona realizowana w oparciu o kalkulacje ekonomiczne operatorów sieci (średnie i niskie napięcie) oraz programy rządowe (wysokie i najwyższe napięcie).¹¹

Ciepłownictwo

Na terenie miasta, w zabudowie bloków wielorodzinnych funkcjonował ciepłociąg wraz z kotłownią. Ze względu na wiek instalacji i wysokie straty ciepła, poszczególne wspólnoty odłączały się od systemu i realizowały własne ciepłownie gazowe.

Natomiast zgodnie z *Raportem o stanie Gminy Olsztynek za 2022 rok* na terenie gminy Olsztynek funkcjonują jedynie lokalne systemy ciepłownicze, na terenach zakładów produkcyjnych bądź szkół, np. Nutripol Sp. z o.o., Tymbark MWS Sp. z o.o. Sp. k., Szkoła Podstawowa nr 2 im. rotmistrza Witolda Pileckiego w Olsztynku, Zespół Szkół im. Krzysztofa Celestyna Mrongowiusza w Olsztynku.

Za ciepłownictwo odpowiedzialna jest Gospodarka Komunalna Spółka z o.o. w Olsztynku, do której należy wytwarzanie i przesył energii cieplnej oraz wykonywanie i remont instalacji c.o. i gazowych.

Gazownictwo

Głównymi źródłami zasilania systemu gazowniczego gminy Olsztynek w gaz ziemny są:

- gazociąg wysokiego ciśnienia DN200 PN 6,3 MPa relacji Nidzica – Olsztynek,
- gazociąg wysokiego ciśnienia DN200 PN 6,3 MPa relacji Olsztynek – Olsztyn,
- gazociąg wysokiego ciśnienia DN150 PN 6,3 MPa relacji Nidzica – Olsztynek – Olsztyn,
- gazociąg wysokiego ciśnienia DN125 PN 6,3 MPa relacji Olsztynek – Szyldak,
- gazociąg średniego ciśnienia ze stacji w Olsztynku do miejscowości Sudwa.

Na terenie gminy znajdują się, także stacje redukcyjne:

- stacja gazowa redukcyjno-pomiarowa wysokiego ciśnienia przy ul. Zajęczej w Olsztynku,
- stacja gazowa redukcyjno-pomiarowa wysokiego ciśnienia w Ameryce,
- stacja gazowa redukcyjno-pomiarowa wysokiego ciśnienia w Mierkach,
- stacja gazowa redukcyjno-pomiarowa wysokiego ciśnienia w Waplewie,
- stacja gazowa redukcyjna średniego ciśnienia w Mierkach,
- stacja gazowa redukcyjna średniego ciśnienia przy ul. Mrongowiusza w Olsztynku,
- stacja gazowa redukcyjno-pomiarowa wysokiego ciśnienia w Ameryce w pobliżu Szpitala Rehabilitacyjnego dla Dzieci w Ameryce.

Następujące miejscowości są zaopatrzone w gaz: Olsztynek, Ameryka, Kołatek, Królikowo, Łutynówko, Maróz, Mierki, Sudwa, Waplewo. Zgodnie z danymi udostępnianymi przez Polską Spółkę Gazownictwa 45,77% terenu gminy Olsztynek jest zgazyfikowana. Ze względu na zlokalizowaną na terenie gminy sieć gazową wysokiego ciśnienia w perspektywie czasu istnieje możliwość zasilenia wszystkich większych miejscowości w gaz.¹²

¹¹ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Olsztynek

¹² Raport o stanie Gminy Olsztynek za 2022 rok

Długość sieci gazowej w roku 2023 wynosiła 127 048 m, co stanowiło wzrost o 18 039 m w stosunku do 2016 roku. Czynnych przyłączy do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych na terenie Gminy było 924 sztuk. Liczba odbiorców gazu (w gospodarstwach domowych) w gminie Olsztynek wyniosła 4438, w tym 4270 odbiorców w mieście Olsztynek. W latach 2016-2023 liczba odbiorców gazu wrosła o 115,44%. Wszystkie dane dotyczące sieci gazowej znajdującej się na terenie Gminy Olsztynek przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 7. Wyposażenie Gminy Olsztynek w sieć gazową w latach 2016-2023

	rok							
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Długość czynnej sieci ogółem w m								
gmina Olsztynek	109 009	109 493	118 868	121 894	123 974	126 364	126 343	127 048
Olsztynek - miasto	44 312	44 647	47 108	47 587	47 753	47 729	47 764	48 199
Olsztynek - obszar wiejski	64 697	64 846	71 760	74 307	75 499	78 579	78 579	78 849
Długość czynnej sieci rozdzielczej w m								
gmina Olsztynek	59 256	59 591	68 966	71 992	73 350	124 974	126 343	127 048
Olsztynek - miasto	44 312	44 647	47 108	47 587	47 753	47 729	47 764	48 199
Olsztynek - obszar wiejski	14 944	14 944	21 858	24 405	25 597	77 245	78 579	78 849
Długość czynnej sieci ogółem w km na 100 km ²								
gmina Olsztynek	29,3	29,5	32,0	32,8	33,2	33,6	34,0	34,2
Olsztynek - miasto	576,2	580,6	612,6	618,8	621,0	620,7	621,1	626,8
Olsztynek - obszar wiejski	17,8	17,8	19,7	20,4	20,8	21,2	21,6	21,7
Czynne przyłącza do budynków mieszkalnych								
gmina Olsztynek	798	808	818	849	869	885	905	924
Olsztynek - miasto	725	734	740	751	758	762	773	781
Olsztynek - obszar wiejski	73	74	78	98	111	123	134	143
Odbiorcy gazu								
gmina Olsztynek	2 060	2 064	4 111	4 037	4 047	4 388	4 434	4 438
Olsztynek - miasto	1 980	1 983	4 033	3 935	3 935	4 233	4 277	4 270

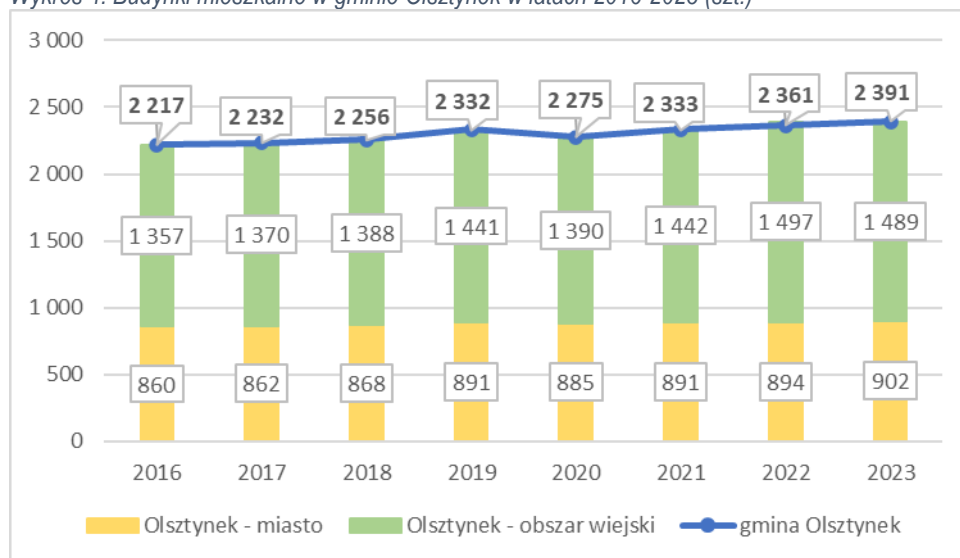
Olsztynek - obszar wiejski	80	81	78	102	112	155	157	168
Ludność korzystająca z sieci gazowej								
gmina Olsztynek	7 202	7 234	7 072	6 802	6780	7653	7469	7424
Olsztynek - miasto	6 936	6 968	6 818	6 474	6382	7129	6947	6877
Olsztynek - obszar wiejski	266	266	254	328	398	524	522	547

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS

2.4. Mieszkalnictwo

Na koniec 2023 roku w gminie Olsztynek było 2 391 budynków mieszkalnych, w tym 1 489 na terenie wiejskim i 902 w mieście Olsztynek. Natomiast liczba mieszkań w gminie wyniosła 4 724, przy czym 2 752 mieszkań w mieście i 1 972 na terenach wiejskich.

Wykres 4. Budynki mieszkalne w gminie Olsztynek w latach 2016-2023 (szt.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS

Atrakcyjność osadnicza w gminie Olsztynek związana jest zarówno z poprawiającą się infrastrukturą drogową i transportem publicznym (więcej w podrozdziale 2.2. *Dostępność komunikacyjna*), ale również z infrastrukturą mieszkalną. Na przestrzeni ostatnich ośmiu lat oddano do użytkowania 206 budynków mieszkalnych, w tym 36 w mieście Olsztynek.

W okresie 2016-2023 oddano 402 mieszkania o ogólnej powierzchni 37 958 m², w tym 226 w mieście Olsztynek o powierzchni 14 688 m². Szczegółowe informacje o mieszkalnictwie znajdują się w poniższej tabeli. Należy zaznaczyć, że według definicji Głównego Urzędu Statystycznego mieszkaniem jest zarówno lokal mieszkalny, jak i dom jednorodzinny, co ma znaczący wpływ na uzyskaną wartość wskaźnika i tym samym ją zawyżając.

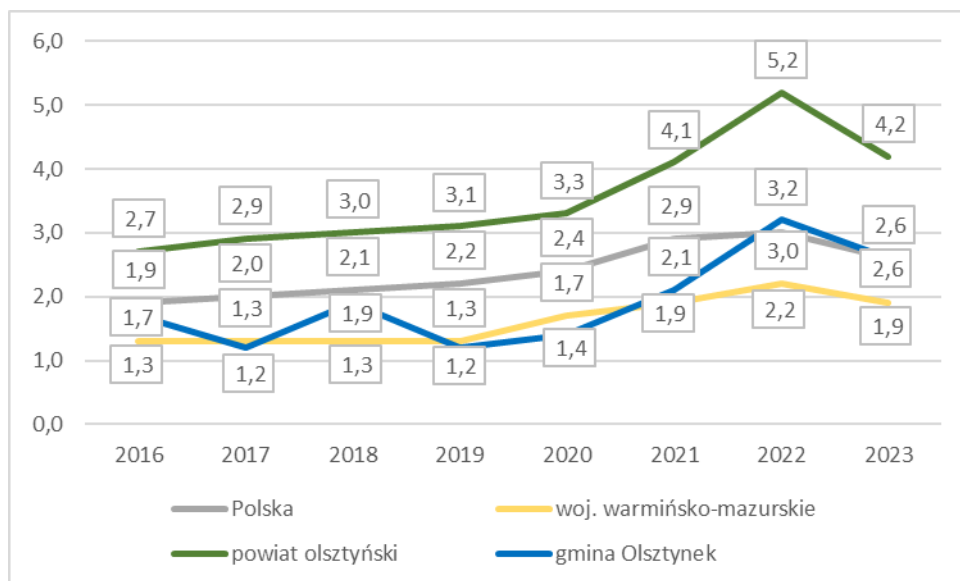
Tabela 8. Atrakcyjność osadnicza w gminie Olsztynek w latach 2016-2023

	rok							
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Budynki mieszkalne nowe oddane do użytkowania (szt.)							
gmina Olsztynek	24	17	26	16	19	28	42	34
Olsztynek - miasto	3	2	7	5	3	3	4	9
Olsztynek - obszar wiejski	21	15	19	11	16	25	38	25
	Mieszkania oddane do użytku (szt.)							
gmina Olsztynek	24	17	44	32	88	30	95	72
Olsztynek - miasto	3	2	25	21	72	3	55	45
Olsztynek - obszar wiejski	21	15	19	11	16	27	40	27
	Izby oddane do użytku (szt.)							
gmina Olsztynek	132	91	184	130	322	153	372	256
Olsztynek - miasto	14	10	95	74	236	17	170	134
Olsztynek - obszar wiejski	118	81	89	56	86	136	202	122
	Powierzchnia użytkowa mieszkań (m ²)							
gmina Olsztynek	3 396	2 311	3 889	3 113	6 675	3660	8585	6329
Olsztynek - miasto	334	313	1 759	1 533	4 174	427	3351	2797
Olsztynek - obszar wiejski	3 062	1 998	2 130	1 580	2 501	3233	5234	3532

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS

Wartość dla wskaźnika *nowe budynki mieszkalne na 1000 mieszkańców* (Wykres nr 5) dla gminy Olsztynek wyniosła na koniec 2023 roku 2,6 (dla miasta Olsztynek 1,3, a dla terenów wiejskich 4,2) i pomimo trendu wzrostowego była niższa od pozostałych analizowanych jednostek administracyjnych tj. powiatu olsztyńskiego (4,2), województwa warmińsko-mazurskiego (1,9) oraz Polski (2,6). Wartość wskaźnika dla gminy Olsztynek na przestrzeni ostatnich ośmiu lat wzrosła o 0,9. Najwyższa wartość wskaźnika dla gminy (3,2) została osiągnięta w 2022 roku. Zauważalna jest jednocześnie większa dynamika wzrostu wskaźnika niż w województwie i w kraju.

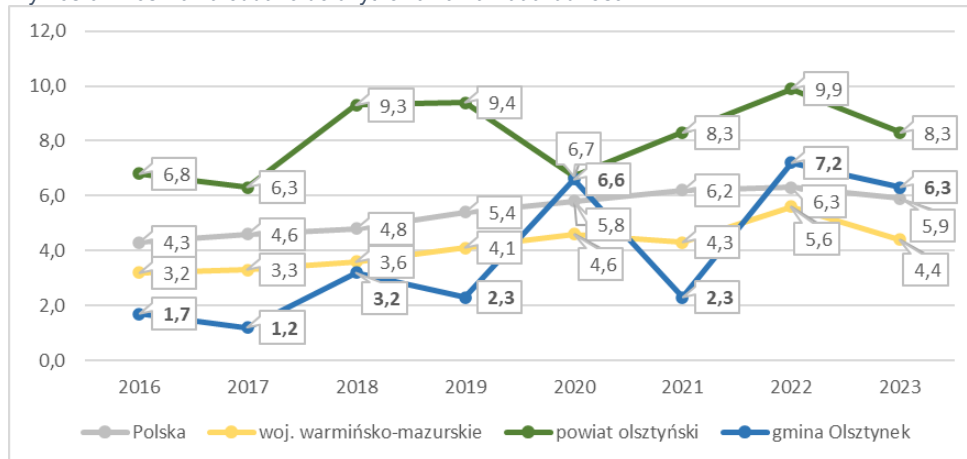
Wykres 5. Nowe budynki mieszkalne na 1000 ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS

Wartość wskaźnika *mieszkania oddane do użytkowania na 1000 mieszkańców* dla gminy Olsztynek na koniec 2023 roku był wysoki (6,3, w tym 6,3 dla miasta Olsztynek i 4,5 dla terenów wiejskich) i mniejszy od wartości dla powiatu olsztyńskiego (8,3), ale większy od wartości dla Polski (5,9) oraz województwa warmińsko-mazurskiego (4,4). Wartość tego wskaźnika wzrósł o 4,6 w ciągu ośmiu lat. W przypadku mieszkań oddanych do użytku widoczny jest wzrost dynamiki wskaźnika większy od danych tak dla powiatu, jak i dla województwa czy kraju.

Wykres 6. Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS

Odsetek mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej jest wysoki – ogółem w gminie wyniósł 95,9 proc. (GUS, 2023), natomiast w mieście - 99,5 proc., a na terenach wiejskich – 90,6 proc. Z sieci kanalizacyjnej korzystało 81,5 proc. ludności gminy, w tym 90,5 proc. na terenie miejskim i 70,6 proc. na terenie wiejskim. Najmniej osób korzystało z gazu sieciowego – 56,6 proc. mieszkańców gminy, przy czym 96 proc. w Olsztynku i 9,2 proc. na obszarach wiejskich.

Rada Miejska w Olsztynku uchwałą nr XXX-283/2021 w dniu 24 czerwca 2021 roku uchwaliła **Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Olsztynek na lata 2021-2025**, który nakreśla podstawowe kierunki działania w zakresie racjonalnego gospodarowania mieszkaniowym

zasobem Gminy Olsztynek, których celem jest tworzenie warunków zapewniających członkom wspólnoty samorządowej dostępności do mieszkań, zaspakajanie potrzeb mieszkaniowych najuboższych mieszkańców gminy oraz poprawę warunków zamieszkiwania.

Tabela 9. Wielkość i strukturę własnościową mieszkaniowego zasobu Gminy Olsztynek

Wyszczególnienie	Liczba budynków		Liczba gminnych lokali mieszkalnych		Powierzchnia (w m ²)	
	miasto	tereny wiejskie	miasto	tereny wiejskie	miasto	tereny wiejskie
Budynki mieszkalne – ogółem, w tym:	61	17	139	44	5503	1970
- budynki stanowiące w 100% własność Gminy	9	4	57	22	2207	924
- budynki we współwłasności Gminy	52	11	82	19	3296	923
- budynki wynajmowane od innych podmiotów	0	2	0	3	0	123

Źródło: Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Olsztynek na lata 2021-2025

Według Programu, mieszkaniowy zasób Gminy Olsztynek tworzą lokale mieszkalne zlokalizowane w budynkach stanowiących w 100% własność Gminy Olsztynek oraz w budynkach wspólnot mieszkaniowych, w których Gmina posiada swój udział lub wynajmowanych od innych podmiotów. Wykorzystując ten zasób Gmina Olsztynek realizuje zadania z zapewnieniem lokali w ramach najmu socjalnego i lokale zamienne, a także zaspakaja potrzeby mieszkaniowe gospodarstw o niskich dochodach. W skład mieszkaniowego zasobu Gminy Olsztynek na koniec 2020 roku wchodzi łącznie 183 lokale o powierzchni 7 473 m². Przeciętna wielkość mieszkania w zasobach Gminy wynosi 40,84 m² powierzchni użytkowej.

Tabela 10. Liczba budynków mieszkalnych stanowiących własność i współwłasność Gminy wybudowanych w poszczególnych latach

Budynki wybudowane w latach	Liczba budynków
przed 1918	35
1918-1944	21
1945-1970	12
1971-1990	7
1991-2000	1
2001-2014	2

Źródło: Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Olsztynek na lata 2021-2025

Lokale i budynki wchodzące w skład mieszkaniowego zasobu Gminy zarządzane są przez samorządowy zakład budżetowy – Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Olsztynku.

3. SFERA ŚRODOWISKOWA

Krajobraz okolic Olsztyńska został wykształcony przez ostatnie zlodowacenie bałtyckie ok. 5 tys. lat temu. Znaczna część powierzchni gminy znajduje się na obszarach sandrowych, moreny czołowej i dennej zlodowacenia bałtyckiego. Teren jest bogato urzeźbiony, pagórkowato-falisty, przecinany licznymi dolinami. Szczególnie duże różnice wzniesień występują w jarach żłobionych przez rzeki. W Czarcim Jarze (górny bieg Drwęcy) różnice poziomu wzniesień i dna jaru dochodzą do 70 m. Na skutek ocieplenia się klimatu i topnienia zagrzebanych w gruncie lodów, powstały misy jeziorne i wytopiska. Z biegiem czasu cały teren pokryły wielkie obszary leśne.

Gmina Olsztynek niemal w całości położona jest na Równinie Olsztyńska.

3.1. Zasoby przyrodnicze

Szata roślinności

Powierzchnia gruntów leśnych na terenie Gminy Olsztynek wg danych GUS na koniec 2023 roku wynosiła 37 154 ha, lesistość (wskaźnik pokrycia lasem określonej powierzchni) Gminy – 54,44%, publiczne grunty leśne – 20 226,29 ha, w tym będące własnością Skarbu Państwa 19 400,63 ha. Natomiast grunty leśne będące w rękach prywatnych wyniosły 814,41 ha.

Lasy znajdujące się na terenie Gminy Olsztynek znajdują się w zarządzie nadleśnictw Olsztynek, Stare Jabłonki, Nowe Ramuki oraz w niewielkich fragmentach Nidzica i Jedwabno.

Udział siedlisk w powierzchni leśnej jest następujący:

- las świeży – 38,13%,
- las mieszany świeży 36,55%,
- bór mieszany świeży – 15,58%,
- pozostałe typy siedliskowe – 9,74%.

Gatunkami drzew, które tworzą drzewostany na terenie Nadleśnictwa Olsztynek (w tym na terenie Gminy Olsztynek) są: świerk, sosna pospolita, modrzew europejski, brzoza brodawkowata, buk zwyczajny, dąb szypułkowy, dąb czerwony, olsza czarna, jodła, klon pospolity, klon jawor, jesion wyniosły, grab zwyczajny, lipa drobnolistna, osika, olcha szara, wiąz pospolity, brzoza omszona, sosna wejmutka, dagleżja zielona, jarzab pospolity, grochodrzew, wierzba biała, topola biała, topola czarna, kasztanowiec biały oraz cis pospolity.¹³

Świat zwierząt

Zgodnie z *Programem Ochrony Środowiska dla Gminy Olsztynek na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026* fauna Nadleśnictwa Olsztynek jest bardzo bogata i interesująca. Wśród bezkręgowców na tym terenie dominują owady. Ichtyofauna reprezentowana jest m.in., przez: pstrąga, sandacza, sieję, sielawę, cęte, klenia, miętusa, piskorza, sumę i węgorza. Występują tu również liczne ilości płazów i gadów. Dużą atrakcją regionu są ptaki, które występują na wodach. Spotkać można tu większość lęgowych perkozów, tj. dwuczuby, rdzawoszyi, perkozek. Łabędź niemy występuje praktycznie na wszystkich jeziorach

¹³ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Olsztynek na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026

znajdujących się w obrębie Nadleśnictwa i Gminy Olsztynek. Torfowiska, bagna, nadjeziorne moczary oraz śródlądowe zabagnione łąki są ulubionym miejscem żurawia. Występują tu również gatunki zagrożone wyginięciem w skali globalnej, takie jak derkacz.

Na terenie Gminy Olsztynek ze względu na występowanie obszarów Natura 2000 znajduje się wiele ciekawych i ważnych dla Europy gatunków ptaków, m.in.: lelek, dzięcioł czarny, dzięcioł średni, kania czarna, kania ruda, bielik, łabędź krzykliwy, kropiatka, zielonka, cietrzew, bocian czarny, rybołów, trzmiel, błotniak stawowy, orlik krzykliwy, zimorodek, nurogęś, krakwa, cyranka.

Oprócz przedstawicieli wielu różnych gatunków ptaków na terenie Obszarów Natura 2000 znajdujących się w Gminie Olsztynek można spotkać inne gatunki zwierząt, takie jak: bóbr europejski, różanka, głowacz białopłetwy, koza pospolita, łosoś atlantycki, wydra, kumak nizinny, traszka grzebieniasta, piskorz, czerwonończyk nieparek, zalotka większa, trzepla zielona, skójką gruboskorupowa.

Formy ochrony przyrody

Formami ochrony przyrody w Polsce, w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody są:

- parki narodowe, rezerваты przyrody,
- parki krajobrazowe,
- obszary chronionego krajobrazu,
- obszary Natura 2000,
- pomniki przyrody,
- stanowiska dokumentacyjne,
- użytki ekologiczne,
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe,
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Powierzchnia obszarów prawnie chronionych na terenie gminy Olsztynek wynosiła na koniec 2023 roku 25 435,57 ha (GUS), w tym:

- rezerваты przyrody – 312,52 ha (Ostoja bobrów na Rzece Pasłęce, Bagno Nadrowskie, Rzeką Drwęca),
- obszary chronionego krajobrazu – 25 434,19 ha (OChK Dolina Pasłęki, OChK Doliny Górnej Drwęcy, OChK Jeziora Mielno, OChK Lasów Taborskich, OChK Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej),
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe – 1 009,66 ha (Dolina Marózki).

Ponadto na terenie gminy znajduje się Natura 2000:

- Rzeką Pasłęka (PLH280006) - ostoja siedliskowa,
- Dolina Drwęcy (PLH280001) - ostoja siedliskowa,
- Ostoja Napiwodzko-Ramucka (PLH280052) - ostoja siedliskowa,
- Dolina Pasłęki (PLB280002) - ostoja ptasia,
- Puszcza Napiwodzko-Ramucka (PLB280007) - ostoja ptasia.

Na terenie gminy Olsztynek znajduje się osiem pomników przyrody, w tym drzewa lub grupa drzew i głązy.

3.2. Wody powierzchniowe i podziemne

Wody powierzchniowe

Zgodnie ze *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Olsztynek* (2024 rok) wody powierzchniowe zajmują w obszarze miasta i gminy Olsztynek duży udział. Przez teren płynie 7 rzek oraz zlokalizowane są 44 jeziora. Spośród jezior, największym zbiornikiem na terenie gminy jest jezioro Maróz z o powierzchni 332,5 ha. Do granic gminy przylegają też inne duże zbiorniki: jezioro Pluszne (pow. 93,3 ha) i Łańskie (pow. 1042,3 ha). Podstawowymi ciekami w Gminie są: Rzeka Drwęca, Rzeka Pasłęka, Rzeka Jemiołówka, Rzeka Młynówka Świętojańska, Rzeka Marózka, Rzeka Łyna, Kanał Świerkocin, Kanał Szwaderki i Potok Witramówka. Teren gminy leży w obszarze wododziałowym zlewni Drwęcy, Pasłęki, Łyny i Omulwi. Charakteryzuje się on występowaniem terenów źródłkowych i cieków o niewielkich przepływach oraz bogactwem jezior.

Zanieczyszczenie wód powierzchniowych powodowane jest głównie przez wzmożoną działalność antropogeniczną na terenie zlewni, tj. urbanizacja, rolnictwo czy przemysłowanie. Do głównych zagrożeń zasobów i jakości wód na terenie gminy Olsztynek należy zaliczyć:

- emisję ścieków komunalnych;
- odprowadzanie ścieków nieoczyszczonych lub niedostatecznie oczyszczonych;
- spływ powierzchniowy biogenów z pól i niewłaściwe składowanie nawozów naturalnych.

Według *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Olsztynek na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026* na terenie Gminy Olsztynek nie występują obszary zagrożone występowaniem powodzi.

Wody podziemne

Na obszarze gminy występują zbiorniki wód podziemnych: lokalny i główne. Stanowią one najcenniejsze fragmenty jednostek hydrostrukturalnych i systemów wodonośnych, wymagające szczególnej ochrony stanu chemicznego i ilościowego wód podziemnych oraz kontroli zarządzania zasobami, z zachowaniem priorytetu dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę do spożycia i zaspokojenia niezbędnych potrzeb gospodarczych. Na terenie gminy występują następujące udokumentowane zbiorniki wód podziemnych:

- Lokalny Zbiornik Wód Podziemnych (LZWP) Olsztynek 212, do niedawna klasyfikowany jako główny Zbiornik Wód Podziemnych (GZWP). W 2013 roku została opracowana dla niego „Dokumentacja hydrogeologiczna określająca warunki hydrogeologiczne w związku z ustanawianiem obszarów ochronnych lokalnego zbiornika wód podziemnych Olsztynek, dawnego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 212 Zbiornik międzymorenowy Olsztynek”. Dokumentacja została zatwierdzona decyzją Ministra Środowiska nr DGKhg-4731-63/7011/14291/13/MJe z dnia 07.04.2014 r. Cały obszar LZWP 212 w gminie Olsztynek stanowi obszary ochronne wód zbiornika. Teren zbiornika stanowi tzw. obszar wysokiej ochrony.
- główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 214 Zbiornik Działdowo. Dla zbiornika opracowana została w 2013 roku „Dokumentacja hydrogeologiczna określająca warunki hydrogeologiczne w związku z ustanawianiem obszarów ochronnych Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 214 – Zbiornik Działdowo”. Część zbiornika położona w obrębie gminy Olsztynek stanowi obszar wysokiej ochrony.

- główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 215 Subniecka Warszawska. Jego wody nie są obszarem szczególnej ochrony zbiornika.¹⁴

3.3. Klimat

Gmina Olsztynek, zgodnie z regionalizacją rolniczo-klimatyczną wg W. Okołowicza i D. Martyn znajduje się w obrębie zaliczanym do mazurskiej dzielnicy rolniczo-klimatycznej. Obszar ten charakteryzuje się zaznaczającym się wpływem klimatycznym Morza Bałtyckiego. Lata na tym terenie są krótkie i łagodne, średnia temperatura w lipcu wynosi 16,9°C. Natomiast zimy są długie, śnieżne i chłodne, średnia temperatura stycznia to -4,6°C. Opady atmosferyczne są niższe niż w regionie pomorskim.¹⁵

3.4. Ocena stanu środowiska

Powietrze atmosferyczne należy do najważniejszych chronionych komponentów środowiska przyrodniczego. Obowiązujące regulacje prawne odnoszą się przede wszystkim do jego jakości oraz kontroli emisji w postaci pozwoleń na emisję gazów i pyłów. Ze względu na porozumienia międzynarodowe, ochrona powietrza atmosferycznego obejmuje również warstwę ozonową i klimat. W polskim prawie środowiskowym zakres i sposoby ochrony powietrza atmosferycznego są określone głównie w ustawie *Prawo ochrony środowiska*.

Postępująca urbanizacja przyczynia się do wzrostu liczby źródeł emisji zanieczyszczeń. Najczęściej stosowaną klasyfikacją źródeł emisji jest następujący podział:

- źródła punktowe (emisja punktowa) związane z energetycznym spalaniem paliw i procesami technologicznymi w zakładach przemysłowych;
- źródła liniowe (emisja liniowa) związane z komunikacją;
- źródła powierzchniowe (emisja powierzchniowa) niskiej emisji rozproszonej komunalno-bytowej i technologicznej.

Emisja punktowa

Punktowe źródła mają istotny wpływ na wielkość i zasięg stężeń zanieczyszczeń w powietrzu atmosferycznym. Emisja punktowa pochodzi głównie z dużych zakładów przemysłowych emitujących pyły, dwutlenek siarki, tlenek azotu, tlenek węgla oraz metale ciężkie.

Emisja liniowa

Emisja zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych to tzw. emisja liniowa. System komunikacyjny ma istotny wpływ na stan jakości powietrza głównie z tytułu transportu drogowego. Pomimo działań w zakresie modernizacji i przebudowy dróg, ciągły wzrost ruchu samochodowego pociąga za sobą degradację stanu technicznego nawierzchni, a co za tym idzie zwiększenie hałasu komunikacyjnego i wzrost ilości zanieczyszczeń uwalnianych do atmosfery. W im gorszym stanie technicznym znajduje się nawierzchnia drogi, tym mniejsza prędkość poruszania się pojazdem. Powoduje to dłuższy czas pokonania danego odcinka trasy, a co za tym idzie, większe spalanie i większą emisję spalin do powietrza.

¹⁴ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Olsztynek (2020 rok)

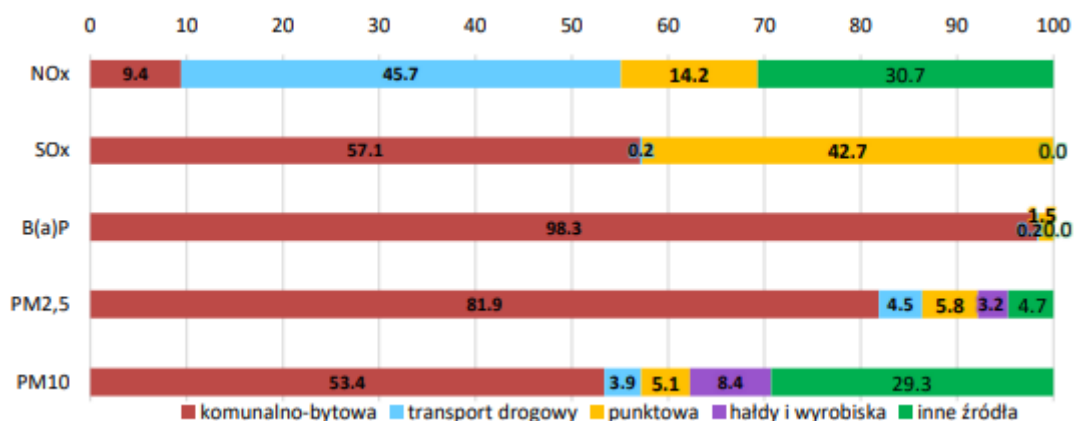
¹⁵ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Olsztynek na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026

Poziom zanieczyszczenia powietrza jest zależny od natężenia ruchu na poszczególnych trasach komunikacyjnych. Wielkość emisji ze źródeł komunikacyjnych zależy od ilości i rodzaju samochodów oraz rodzaju stosowanego paliwa, jak również od procesów związanych ze zużyciem opon, hamulców, a także ścierania nawierzchni dróg. Emisję związaną z ww. procesami zalicza się do tzw. emisji pozaspalinowej. Dodatkowy wpływ na wielkość emisji pyłu PM₁₀ ma tzw. emisja wtórna (z unoszenia) pyłu PM₁₀ z nawierzchni dróg. Na terenie Gminy Olsztynek, największa emisja liniowa występuje w obrębie dróg krajowych i drogi wojewódzkiej. Jest to główna przyczyna zanieczyszczenia powietrza w wyniku emisji liniowej.

Emisja powierzchniowa

Źródłem emisji powierzchniowej, pochodzącej z sektora bytowego, są lokalne kotłownie i paleniska domowe. Ogrzewanie mieszkań węglem przyczynia się do wysokiej emisji dwutlenku siarki, tlenku azotu, pyłów, sadzy oraz tlenku węgla i węglowodorów aromatycznych. Coraz wyższe ceny paliw opałowych przyczyniają się z kolei do poszukiwania różnego rodzaju oszczędności. Z tego powodu istnieje ryzyko spalania w piecach różnego rodzaju odpadów, emitujących duże ilości toksycznych zanieczyszczeń do atmosfery. Praktyki te są w dalszym ciągu powszechne na obszarach wiejskich. W konsekwencji zaobserwować można zjawisko tzw. „niskiej emisji”, czyli emisji pochodzącej ze źródeł o wysokości nieprzekraczającej kilkunastu metrów wysokości. Zjawisko to jest obserwowalne na terenach zwartej zabudowy, charakteryzującej się brakiem możliwości przewietrzania. Elementem składowym „niskiej emisji” są zanieczyszczenia emitowane podczas ogrzewania budynków mieszkalnych. Do źródeł niskiej emisji należy zaliczyć przede wszystkim indywidualne posesje, w których występuje opalanie węglowe, a także mniejsze zakłady produkcyjne, punkty usługowe i handlowe. Ze względu na dużą ilość tego typu źródeł emisji nie jest możliwe monitorowanie każdego z nich, a tym samym określenie dokładnej ilości dostających się z nich do atmosfery zanieczyszczeń.¹⁶

Wykres 7. Udziały źródeł emisji w poszczególnych zanieczyszczeniach powietrza w województwie warmińsko-mazurskim

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim. Raport wojewódzki za rok 2020

Wyniki oceny jakości powietrza wskazują na przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀ w strefie warmińsko-mazurskiej (gmina Olsztynek znajduje się w tej strefie). Rok 2020 podobnie, jak rok 2019 był znacznie cieplejszy w stosunku do lat poprzednich. Wpłynęło to na zmniejszenie emisji pyłów z sektora komunalno-bytowego, co znalazło przełożenie na niskie stężenia pyłów zawieszonych PM_{2,5} i PM₁₀ oraz zawartego w pyłe PM₁₀ benzo(a)pirenu. Sprzyjające warunki

¹⁶ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Olsztynek na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026

meteorologiczne w okresie zimowym wpłynęły na zdecydowaną poprawę jakości powietrza w województwie. Średnioroczne stężenia pyłu PM10 były niższe w stosunku do 2019 roku na poszczególnych stacjach od 1 µg/m³ do 3 µg/m³.¹⁷

Tabela 11. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi - klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C oraz A1, C1 dla pyłu PM2,5)

Lp.	Nazwa strefy	Kod strefy	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃	PM10	Pb	As	Cd	Ni	BaP	PM2,5
1	miasto Olsztyn	PL2801	A	A	A	A	A ¹	A	A	A	A	A	A	A1 ³
2	miasto Elbląg	PL2802	A	A	A	A	A ²	A	A	A	A	A	A	A1 ³
3	strefa warmińsko-mazurska	PL2803	A	A	A	A	A ¹	A	A	A	A	A	C	A1 ³

1) Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefy uzyskały klasę D2

2) Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefa uzyskała klasę D1

3) Dla pyłu PM2,5 – poziom dopuszczalny I faza, strefy uzyskały klasę A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim. Raport wojewódzki za rok 2020

Roczna ocena jakości powietrza za 2020 rok w strefie warmińsko-mazurskiej wykazała przekroczenia następujących standardów emisyjnych: dla zanieczyszczeń mających określone poziomy docelowe, dla których istnieje obowiązek wykonania POP (kryterium ochrona zdrowia) - benzo(a)piren B(a)P (rok). Dla pozostałych zanieczyszczeń dwutlenek siarki SO₂, tlenek węgla CO, PM 10, PM 2,5, benzen C₆H₆, ołów Pb, arsen As, kadm Cd, nikiel Ni, O₃ - standardy emisyjne na terenie wszystkich stref (cały obszar województwa) były dotrzymane. W 2020 roku na terenie Gminy Olsztynek wystąpiły przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu.

3.5. Zagrożenie hałasem

Hałas w środowisku to wszelkiego rodzaju niepożądane, nieprzyjemne i uciążliwe dźwięki w danym miejscu i czasie o częstotliwościach w zakresie 16-16000 Hz. Hałas jest zanieczyszczeniem środowiska przyrodniczego charakteryzującym się różnorodnością źródeł i powszechnością występowania. Dopuszczalne poziomy hałasu dla wskaźników długookresowych i krótkookresowych określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku. Hałas pochodzenia antropogenicznego, dzieli się w zależności od sposobu powstawania, na hałas komunikacyjny i przemysłowy.

Hałas przemysłowy jest to hałas stworzony przez źródła zlokalizowane wewnątrz i na zewnątrz obiektów budowlanych różnego typu. Największymi źródłami są zakłady przemysłowe, wytwórcze i rzemieślnicze. Dominującymi źródłami hałasu przemysłowego są: instalacje wentylacji ogólnej, odpylania i odwirowania, sprężarki, chłodnie, maszyny tartaczne, maszyny stolarskie, maszyny do plastycznej obróbki metalu, maszyny budowlane, węzły betoniarskie, sieczkarnie, specjalistyczne linie technologiczne, transport wewnątrzzakładowy oraz urządzenia nagłaśniające.

Hałas komunikacyjny pochodzi od środków transportu lotniczego, kolejowego i drogowego. Szczególnie narażone są tereny znajdujące się w pobliżu większych tras komunikacyjnych. Wynika to z dużej dynamiki

¹⁷ Roczna ocena jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim. Raport wojewódzki za rok 2020

wzrostu ilości środków transportu, zwłaszcza pojazdów samochodowych notowanego w ostatnich latach oraz wzmożonego ruchu tranzytowego (towarowego i osobowego) w komunikacji międzynarodowej.

Podstawowym źródłem uciążliwości akustycznych dla środowiska na terenie Gminy Olsztynek jest hałas komunikacyjny, głównie w obrębie dróg krajowych, drogi wojewódzkiej, oraz linii kolejowej, przebiegających przez jej obszar.¹⁸

3.6. Odnawialne źródła energii

Odnawialne źródła energii (OZE) bazują na naturalnych, ekologicznych i niewyczerpywalnych zasobach. Wypracowane sposoby pozyskiwania gwarantują nie tylko bezemisyjną produkcję energii elektrycznej czy ciepłej, ale też niekończące się możliwości wykorzystania.

Energia wiatru

Energia wiatru przekształcana jest w turbinach wiatrowych najpierw w energię mechaniczną, która następnie zamieniana jest na elektryczną. Wiatr jest czystym źródłem energii ponieważ nie emituje żadnych zanieczyszczeń oraz jest ogólnodostępny. Zmienność wiatru nie ma większego wpływu na sieć energetyczną, o ile nie jest dominujący w produkcji energii. Aktualnie **na terenie Gminy Olsztynek nie funkcjonują żadne instalacje wykorzystujące energię wiatru.**

Energia wody

Energia wodna wykorzystywana jest głównie do wytwarzania energii elektrycznej za pośrednictwem turbiny wodnej połączonej z prądnicą. **Na terenie Gminy Olsztynek funkcjonują 3 elektrownie wodne:**

- Mała elektrownia wodna Samagowo na rzece Jemiołównce,
- Mała elektrownia wodna Waplewo na rzece Marórze,
- Mała elektrownia wodna Kurki na rzece Marórze.

Energia z biomasy i biogazu

Biomasa zdefiniowana została jako stałe lub ciekłe substancje pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego, które ulegają biodegradacji, pochodzące z produktów, odpadów i pozostałości z produkcji rolnej i leśnej oraz przemysłu przetwarzającego ich produkty, a także części pozostałych odpadów, które ulegają biodegradacji, oraz ziarna zbóż niespełniające wymagań jakościowych dla zbóż w zakupie interwencyjnym określonych w art. 7 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1272/2009 z dnia 11 grudnia 2009 roku ustanawiającego wspólne szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do zakupu i sprzedaży produktów rolnych w ramach interwencji publicznej (Dz. Urz. UE L 349 z 29.12.2009, str. 1, z późn. zm.) i ziarna zbóż, które nie podlegają zakupowi interwencyjnemu. Zgodnie z Programem Ochrony Środowiska dla Gminy Olsztynek wynika, że **na terenie Gminy Olsztynek biomasa nie jest wykorzystywana jako nośnik energii.**

Biogaz

Jest to gaz pozyskiwany z biomasy w wyniku fermentacji beztlenowej, podczas której substancje organiczne rozkładane są przez bakterie do związków prostych. Efektywność fermentacji zależy od składu substancji poddanej fermentacji oraz temperatury. Surowcem do produkcji biogazu mogą być

¹⁸ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Olsztynek na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026

prawie wszystkie organiczne odpady produkcji rolniczej. Szczególnie przydatne ze względu na skład są odchody zwierzęce w postaci gnojowicy lub obornika. **Biogaz na terenie Gminy Olsztynek nie jest pozyskiwany oraz nie są planowane żadne nowe instalacje biogazowe.**

Energia geotermalna

Energia geotermalna wykorzystuje ciepło wewnętrzne Ziemi ogrzewając wody podziemne, które znajdując ujście wydostają się na powierzchnię jako ciepła woda lub para wodna. Geotermię dzielimy na geotermię niskotemperaturową i wysokotemperaturową. Geotermia wysokotemperaturowa umożliwia bezpośrednie wykorzystanie ciepła ziemi, natomiast geotermia niskotemperaturowa nie daje natomiast możliwości wykorzystania bezpośredniego ciepła ziemi. Wymaga ona zastosowania urządzeń wspomagających, tj. pomp ciepła, które doprowadzają do podniesienia energii na wyższy poziom termodynamiczny. **Na terenie Gminy występują pompy ciepła wykorzystywane w celach grzewczych.**

Energia słoneczna

Gęstość promieniowania słonecznego w Polsce padającego na płaszczyznę poziomą waha się w granicach 950 - 1250 kWh/m² w ciągu roku. Województwo warmińsko-mazurskie znajduje się w rejonie, gdzie roczne sumy promieniowania słonecznego układają się na poziomie 900 – 950 kWh/m². Średnie nasłonecznienie wynosi około 1600 godzin na rok.

Najbardziej powszechnym sposobem na wykorzystanie energii słonecznej są kolektory słoneczne. Są one urządzeniami służącymi do zmiany energii słonecznej na energię cieplną. Energia słoneczna może być również przekształcona w energię elektryczną w procesie fotowoltaicznym.

Gmina Olsztynek wykorzystuje zasoby energii słonecznej. W miejscowości Mierki uruchomiono zajmującą powierzchnię około 6 hektarów elektrownię słoneczną. Łączna moc paneli fotowoltaicznych wynosi prawie 6 MW. Farma fotowoltaiczna znajduje się również w miejscowości Wilkowo.

3.7. Ochrona środowiska

Gmina Olsztynek podejmuje różnorodne działania w celu ochrony środowiska w różnych dziedzinach:

Ochrona powietrza

Jednym ze sposobów ograniczenia niskiej emisji na terenie Gminy Olsztynek jest termomodernizacja budynków mieszkalnych oraz budynków użyteczności publicznej. Docieplenie ścian zewnętrznych, stropów lub stropodachów, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej oraz usprawnienia w zakresie instalacji c.o. i c.w.u. wiążą się z istotnym ograniczeniem zapotrzebowania budynku na ciepło, co znajduje bezpośrednie odzwierciedlenie w ilości spalanego paliwa, a w rezultacie emisji zanieczyszczeń.

W dniu 28 grudnia 2021 roku na terenie gminy Olsztynek zostało zamontowanych pięć czujników powietrza, które monitorują jego jakość, tj. mierzą stężenie pyłów. Dodatkowo czujniki rejestrują takie parametry jak aktualna temperatura, wilgotność powietrza i ciśnienie atmosferyczne. Czujniki zostały zainstalowane w następujących lokalizacjach: Urząd Miejski w Olsztynku, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Olsztynku, Stadion Miejski w Olsztynku, Zespół Szkolno-Przedszkolny w Waplewie i Szkoła Podstawowa im. Erwina Kruka w Elgnówku.

Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków to jeden z elementów tzw. Zintegrowanego Systemu Ograniczenia Niskiej Emisji (ZONE). Jej celem jest poprawa jakości powietrza, walka ze smogiem i pomoc w wymianie tzw. „kopciuchów”. W CEEB zebrane zostaną informacje na temat sposobów ogrzewania budynków mieszkalnych w całej Polsce, które pozwolą oszacować stan powietrza. Gromadzenie i udostępnianie danych z CEEB umożliwi realizację zadań w zakresie modernizacji budynków i wymiany starych pieców na nowe źródła przez samorządy.

Od 1 lipca 2021 r. do 31 grudnia 2022 roku liczba wprowadzonych do CEEB deklaracji z terenu miasta i gminy Olsztynek wyniosła łącznie 5 951 szt. : w tym deklaracji A (dla budynków mieszkalnych) – 5321 szt., deklaracji B (dla budynków niemieszkalnych) – 630 szt. W 2023 roku liczba wprowadzonych do CEEB deklaracji z terenu miasta i gminy Olsztynek wyniosła łącznie 91 szt., w tym deklaracji A (dla budynków mieszkalnych) – 72 szt., deklaracji B (dla budynków niemieszkalnych) – 19 szt., z czego deklaracji A i B złożonych w formie pisemnej i wprowadzonych do bazy przez pracowników Urzędu Miejskiego w Olsztynku – 77 szt., a liczba deklaracji A i B, złożonych przez mieszkańców samodzielnie przez Internet (elektronicznie do bazy CEEB) – 14 szt.¹⁹

Ponadto Gmina Olsztynek angażuje się w promocję programu *Czyste powietrze* finansowane przez *Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie*. Celem Programu jest poprawa jakości powietrza oraz zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych poprzez wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych jednorodzinnych.

Ochrona wód

Zarządzeniem nr 72/20 z dnia 21 lipca 2020 roku Burmistrz Olsztynka powołał komisję do kontroli realizacji obowiązku podłączenia nieruchomości do sieci kanalizacji sanitarnej. Celem kontroli było między innymi zobowiązanie właścicieli nieruchomości do podłączenia swojej nieruchomości do biegnącej w pobliżu kanalizacji sanitarnej oraz kontrola w zakresie prawidłowego opróżniania zbiorników bezodpływowych. Skontrolowano następujące miejscowości: Świerkocin, Sudwa, Pawłowo, Kurki i Maróz. W trakcie kontroli komisja opierała się na bazie danych otrzymanej z Gospodarki Komunalnej Spółki z o.o. w Olsztynku, następnie informacje te były weryfikowane pod względem możliwości wykonania podłączenia do kanalizacji.

Zieleń miejska

Utrzymywanie terenów zieleni miejskiej wykonywane są poprzez: utrzymywanie klombów i rabat, dokonywanie nasadzeń kwiatów w donicach i gazonach, dokonywanie nasadzeń krzewów i kwiatów na klombach i rabatach, pielęgnację żywopłotów, utrzymanie ławek i koszy parkowych w estetycznym wyglądzie, ustawianie i dekorowanie choinek, na okres świąt.

Ponadto w 2020 roku wykonano usługę polegającą na czyszczeniu dna kąpieliska miejskiego w Olsztynku nad jeziorem Jemiołowskim.

Dodatkowo zgodnie z decyzjami Starosty Olsztyńskiego i Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Olsztynie z terenu gminy Olsztynek usunięto 24 szt. drzew. W ramach rekompensaty dla środowiska za usunięte drzewa wykonano nasadzenia zastępcze w ilości 25 szt. drzew.

Opieka nad bezdomnymi zwierzętami

¹⁹ Raport o stanie Gminy Olsztynek za 2023 rok

Realizowane są działania w ramach *Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie gminy Olsztynek*:

- opieka nad zwierzętami bezdomnymi;
- opieka nad wolno żyjącymi kotami, w tym ich dokarmianie;
- odławianie bezdomnych zwierząt;
- ograniczenie populacji bezdomnych zwierząt poprzez sterylizację i kastrację psów i kotów;
- poszukiwanie właścicieli dla bezdomnych zwierząt;
- usypianie ślepych miotów;
- wskazanie gospodarstwa rolnego w celu zapewnienia miejsca dla zwierząt gospodarskich;
- zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej w przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt.

Wykonawcami powyższego Programu są:

- Gmina Olsztynek,
- Schronisko dla zwierząt w Olsztynie w zakresie wylapywania bezdomnych zwierząt domowych oraz prowadzenia miejsca przetrzymywania zwierząt do czasu ich przewiezienia docelowo do Schroniska dla Bezdomnych Zwierząt w Tomarynach,
- Międzygminne Schronisko dla Bezdomnych Zwierząt w Tomarynach, koło Biesala w zakresie zapewnienia bezdomnemu zwierzęciu domowemu miejsca i opieki,
- Gospodarstwo Rolne w m. Drwęck w zakresie zapewnienia bezdomnemu zwierzęciu gospodarskiemu miejsca i opieki w gospodarstwie rolnym, odpowiednio do gatunku,
- służby weterynaryjne, wolontariusze, organizacje pożytku publicznego, stowarzyszenia oraz fundacje, których statutowym celem jest ochrona zwierząt i przeciwdziałanie ich bezdomności.

Gospodarka odpadami

Problem gospodarki odpadami jest jednym z ważniejszych zagadnień ochrony środowiska. Dlatego też wprowadzono obowiązkową segregację odpadów komunalnych dla wszystkich (więcej w podrozdziale 2.3. *Infrastruktura techniczna*). Jednym z groźnych odpadów występujący na terenie gminy Olsztynek jest azbest.

Zgodnie z Programem usuwania azbestu, dotychczas zinwentaryzowano na terenie gminy Olsztynek 2349 Mg wyrobów zawierających azbest. W latach 2013-2023 w trakcie realizacji zadania, usunięto 498,64 Mg odpadów azbestowych, co stanowiło 21,23 % wszystkich wyrobów azbestowych zlokalizowanych w gminie Olsztynek.

Stan na początek 2023 roku wynosił 1899,49 Mg wyrobów zawierających azbest. Do dnia 30 kwietnia 2023 r., tj. terminu składania wniosków do Urzędu Miejskiego w Olsztynku wpłynęło 30 wniosków. W wyniku akcji usuwania azbestu, przeprowadzonej w roku 2023 usunięto 49,13 Mg odpadów azbestowych, co stanowi 2,59 % wszystkich pozostałych wyrobów azbestowych zlokalizowanych na terenie gminy Olsztynek²⁰.

Utrzymanie czystości i porządku

Na terenie Gminy Olsztynek obowiązuje *Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Olsztynek*, który określa szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku na terenie gminy, w tym:

²⁰ Raport o stanie Gminy Olsztynek za 2023 rok

- wymagania w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie nieruchomości;
- rodzaje i minimalną pojemność pojemników przeznaczonych do zbierania odpadów komunalnych na terenie nieruchomości oraz na drogach publicznych, warunki rozmieszczania tych pojemników i ich utrzymywania w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym;
- częstotliwość i sposoby pozbywania się odpadów komunalnych i nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości oraz z terenów przeznaczonych do użytku publicznego;
- inne wymagania wynikające z wojewódzkiego planu gospodarki odpadami;
- obowiązki osób utrzymujących zwierzęta domowe, mające na celu ochronę przed zagrożeniem lub uciążliwością dla ludzi oraz przed zanieczyszczeniem terenów przeznaczonych do wspólnego użytku;
- wymagania dotyczące utrzymywania zwierząt gospodarskich na terenach wyłączonych z produkcji rolniczej, w tym także zakazu ich utrzymywania na określonych obszarach lub w poszczególnych nieruchomościach;
- wyznaczania obszarów podlegających obowiązkowej deratyzacji i terminów jej przeprowadzania.

W 2023 roku, celem utrzymania czystości i porządku na terenie gminy podpisano umowę z Gospodarką Komunalną Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w Olsztynku, w ramach której Spółka realizowała następujące zadania²¹:

1. utrzymanie porządku w okresie letnim, tj. od 1 kwietnia do 31 października 2023 roku, polegające na: oczyszczaniu ręcznym albo mechanicznym chodników, jezdni dróg gminnych oraz zatok autobusowych oraz oczyszczanie szczelin między kostkami chodnikowymi i krawężnikami lub opaską jezdni z darni w granicach administracyjnych miasta Olsztynek;
2. utrzymanie porządku w okresie zimowym - oczyszczanie ręczne albo mechaniczne ze śniegu innych zanieczyszczeń chodników i jezdni dróg gminnych, zatok autobusowych oraz posypywanie mieszanką solno-piaskową tych terenów w granicach administracyjnych miasta Olsztynka;
3. wywóz z załadunkiem ręcznym lub mechanicznym, przekazanie do składowania lub utylizacji, odpadów stałych z koszy ulicznych;
4. wywóz z załadunkiem ręcznym, przekazanie do składowania lub utylizacji, odpadów stałych z wiat przystankowych na terenie miasta i gminy Olsztynek;
5. wywóz z załadunkiem ręcznym, przekazanie do składowania lub utylizacji, odpadów stałych z plaż i miejsc ogólnodostępnych na terenie miasta i gminy Olsztynek;
6. obsługa imprez i festynów w gminie Olsztynek pod kątem utrzymania czystości i porządku;
7. likwidacja nielegalnych składowisk odpadów;
8. utrzymanie porządku w okresie letnim tj. od 01 czerwca do 30 września plaży miejskiej w Olsztynku.

Edukacja ekologiczna

W ramach edukacji ekologicznej przeprowadza się akcję „Sprzątanie świata” – akcja realizowana jest zarówno na poziomie szkół i przedszkoli jak i sołectw.

Gmina Olsztynek zrealizowała w 2023 r. projekt „EKOlsztynek – świadomi mieszkańcy to czyste środowisko”, dofinansowanego z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie. We wrześniu 2023 roku Gmina Olsztynek zorganizowała piknik ekologiczny, przeznaczony dla dzieci ze wszystkich szkół podstawowych z terenu gminy. Uczestniczyło w nim około 500 dzieci z klas

²¹ Raport o stanie Gminy Olsztynek za 2023 rok

I-IV, które poprzez zabawę uczyły się zasad ochrony środowiska, szczególnie ochrony klimatu i powietrza oraz szkodliwości spalania śmieci w piecach domowych. Atrakcje pikniku prowadzonego przez Fundację ekologiczną ARKA to: mobilna pracownia odnawialnych źródeł energii, kino „bez prądu”, eko-memory przestrzenna gra planszowa, EKO – Domek oraz wystawa „Czyste Powietrze Zdrowy Człowiek” i „Nie bądź jednorazowy”²².

Cmentarnictwo

Gospodarka Komunalna Spółka z o. o. w Olsztynku na podstawie zawartego porozumienia z Gminą Olsztynek administrowała cmentarzami komunalnymi. W ramach zadań realizowanych na podstawie porozumienia Spółka utrzymuje (prace pielęgnacyjno-porządkowe) i zarządza następującymi cmentarzami komunalnymi:

- cmentarzem przy ul. Grunwaldzkiej w Olsztynku,
- cmentarzem przy ul. Wilczej w Olsztynku,
- cmentarzem w Waplewie.

Programy i Plany środowiskowe

Rada Miejska w Olsztynku uchwałą nr XII-89/2019 uchwaliła **Program Ochrony Środowiska dla Gminy Olsztynek na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026** zawiera cele ekologiczne, rodzaj i harmonogram działań proekologicznych oraz środki i mechanizmy niezbędne do osiągnięcia wyznaczonych celów. Nadrzędnym celem Programu jest **trwały i zrównoważony rozwój Gminy Olsztynek wpływający na zachowanie walorów przyrodniczych na terenie gminy**. Wyznaczono 10 obszarów interwencji i określono kierunki interwencji oraz wyznaczono cele i zadania do realizacji.

Tabela 12. Obszary interwencji oraz kierunki interwencji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Olsztynek na lata 2023-2026 z perspektywą do roku 2030

Obszar interwencji	Kierunki interwencji
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń Zwiększenie wykorzystania OZE
Zagrożenia hałasem	Zmniejszenie zagrożenia hałasem
Gospodarowanie wodami	Utrzymanie dobrego funkcjonowania gospodarki wodnej
Gospodarka wodno-ściekowa	Poprawa funkcjonowania systemu gospodarki wodnej i kanalizacyjnej
Zasoby geologiczne	Ograniczanie presji na wykorzystanie zasobów geologicznych złóż kopalin Zabezpieczenie przestrzenne obszarów pod kątem ochrony zasobów geologicznych złóż kopalin
Gleby	Ochrona powierzchni ziemi i gleb przed degradacją rolniczą
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Usuwanie wyrobów zawierających azbest
Zasoby przyrodnicze	Rozwój obszarów zieleni oraz utrzymanie terenów już istniejących

²² Raport o stanie Gminy Olsztynek za 2023 rok

Zagrożenia poważnymi awariami	Ograniczenie skutków wystąpienia poważnych awarii
-------------------------------	---

Źródło: opracowanie własne na podstawie Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Olsztynek na lata 2023-2026 z perspektywą do roku 2030

Gmina Olsztynek realizuje założenia **Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Olsztynek**, którego celem jest zaplanowanie bezpiecznego dla zdrowia mieszkańców i środowiska naturalnego usunięcia wyrobów zawierających azbest z obszaru Gminy do końca 2032 roku. Program zakłada realizację zadań inwestycyjnych, zmierzających do oczyszczania terenów Gminy Olsztynek z wyrobów zawierających azbest (usuwanie płyt azbestowo-cementowych z pokryć dachowych i elewacji budynków oraz pozainwestycyjnych), polegających na:

- oczyszczeniu terenu Gminy Olsztynek z azbestu poprzez usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest,
- eliminacji negatywnych skutków zdrowotnych oddziaływania azbestu na człowieka,
- likwidacji oddziaływania azbestu na środowisko zgodnie z obowiązującym prawem do końca 2032 roku.

4. SFERA SPOŁECZNA

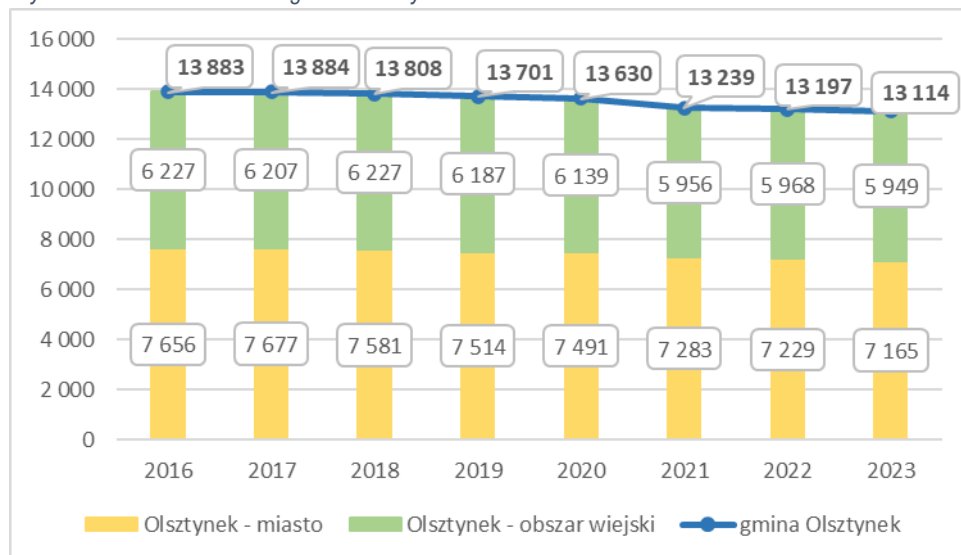
4.1. Demografia

Procesy demograficzne odgrywają istotną rolę w rozwoju społeczno-ekonomicznym. Zachodzące procesy demograficzne są skutkiem głównie dwóch zjawisk: ruchu naturalnego ludności oraz migracji. Ich natężenie ma wpływ m.in. na stan i strukturę ludności, rynek pracy czy system ochrony zdrowia i opieki społecznej.

4.1.1. Ruch naturalny

Na koniec 2023 roku gmina Olsztynek zamieszkiwana była przez 13 114 mieszkańców²³, w tym 7 165 w mieście i 5 949 obszary wiejskie. Liczba mieszkańców gminy zmalała o 5,54 proc. (739 osoby) w stosunku do roku 2016. Na przestrzeni ostatnich 8 lat, największy spadek ludności notuje się w mieście Olsztynek (6,41 proc.) w stosunku do terenów wiejskich (4,46 proc.).

Wykres 8. Liczba ludności w gminie Olsztynek w latach 2016-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS

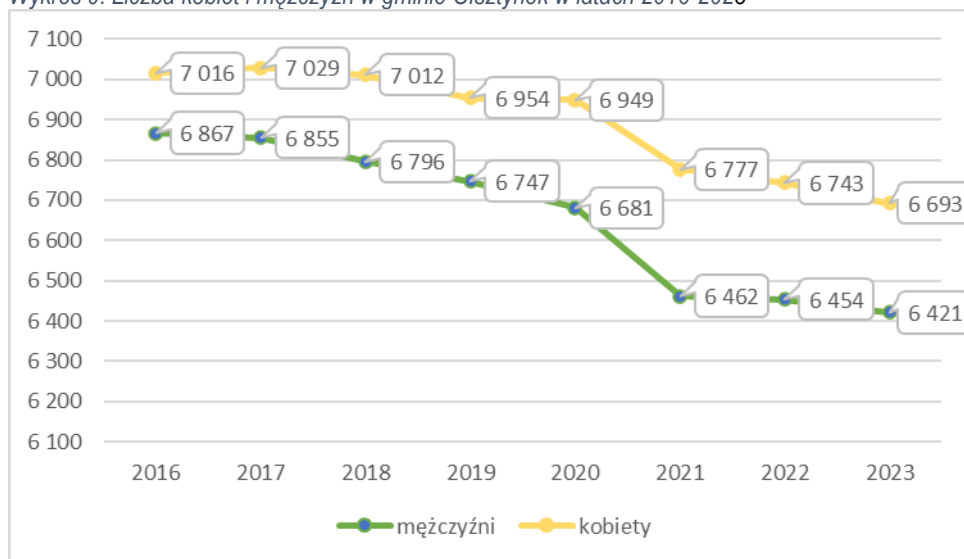
Gęstość zaludnienia gminy wyniosła w 2023 roku 35,3 osób na 1 km², przy czym gęstość zaludnienia w mieście Olsztynek wyniosła 931,7 osoby na 1 km², a na terenie wiejskim 16,4 osób na 1 km². Obserwuje się malejącą gęstość zaludnienia w Olsztyнку – spadek o 6,41 proc. w stosunku do 2016 roku, kiedy wartość ta wynosiła 995,6 osób na 1 km².

Na koniec 2023 roku liczba kobiet wyniosła 6 693, a mężczyzn 6 421. Współczynnik feminizacji²⁴ wyniósł 104 i ma tendencję malejącą. Liczba kobiet w całym analizowanym okresie była wyższa od liczby mężczyzn. Na przestrzeni 8 lat najwięcej spadła mężczyzn spadła o 446 osób (6,49 proc.), natomiast liczba kobiet zmalała o 323 (4,60 proc.).

²³ Według danych z Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności mieszkańców gminy Olsztynek w 2020 roku liczba mieszkańców zameldowanych na pobyt stały na terenie miasta i gminy wynosiła 13 114, w tym 7 165 w mieście Olsztynek

²⁴ Współczynnik określający wzajemne relacje między liczbą kobiet i mężczyzn, tj. liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn

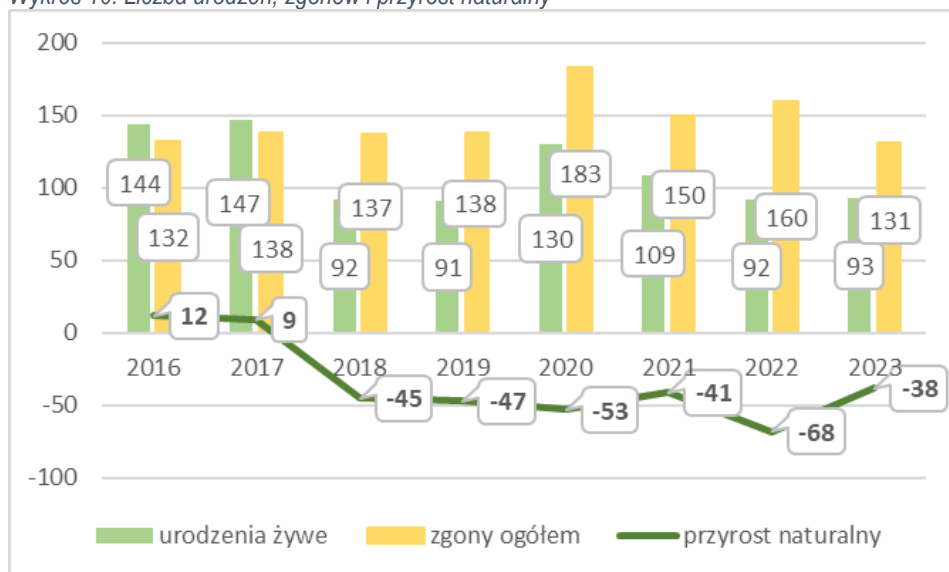
Wykres 9. Liczba kobiet i mężczyzn w gminie Olsztynek w latach 2016-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS

Jednym z czynników wpływających na demografię jest przyrost naturalny. Na liczbę ludności w analizowanym okresie, jedynie w 2016 i 2017 roku przyrost naturalny²⁵ był dodatni i wyniósł odpowiednio 12 i 9. Jednakże przyrost naturalny ma tendencję malejącą i w 2023 roku wyniósł wartość ujemną -38.

Wykres 10. Liczba urodzeń, zgonów i przyrost naturalny

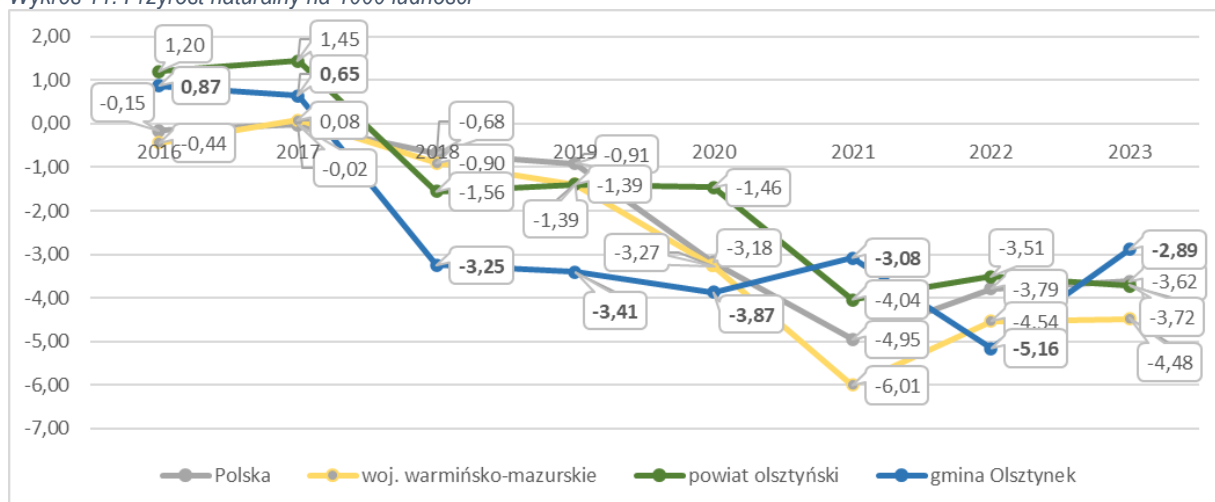

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS

Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminie Olsztynek wyniósł w 2023 roku – 2,89 i był najwyższy od pozostałych analizowanych jednostek administracyjnych tj. powiatu olsztyńskiego (-3,72), województwa warmińsko-mazurskiego (-4,48) i Polski (-3,62). Największy spadek wskaźnika odnotował powiat olsztyński -4,92. W porównaniu z 2016 r. przyrost naturalny na 1000 ludności w gminie Olsztynek wyniósł -3,76

²⁵ Różnica między liczbą urodzeń i zgonów

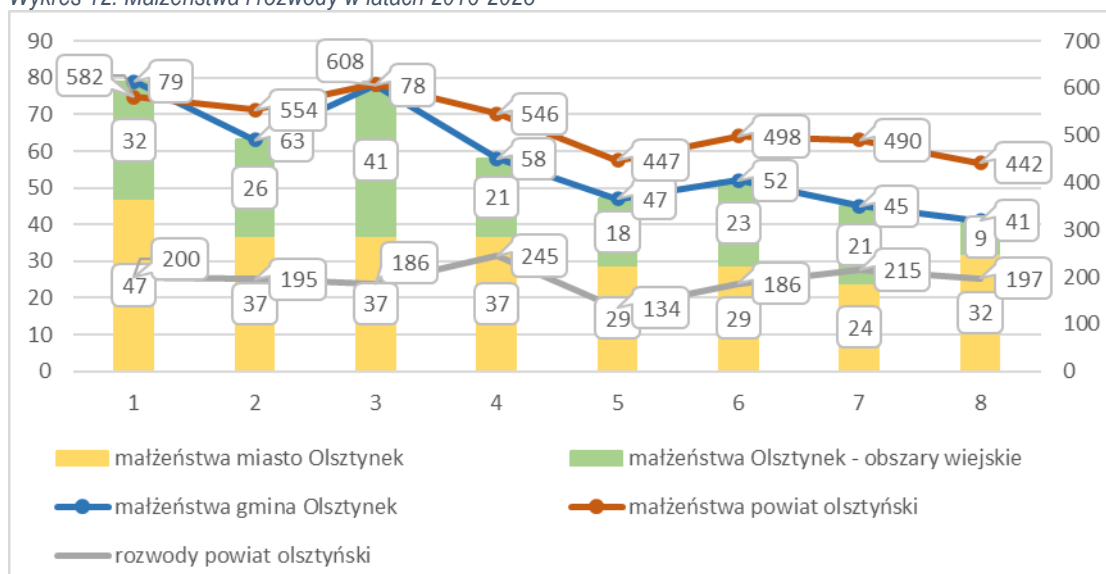
Wykres 11. Przyrost naturalny na 1000 ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS

Należy zwrócić uwagę na zmianę polskiej struktury rodziny, w której nie tylko zmniejszyła się liczba rodzonych dzieci, ale również następuje spadek zawartych małżeństw. Na koniec 2023 roku liczba zawartych małżeństw w gminie wyniosła 41 (w tym 32 w mieście Olsztynek). W stosunku do roku 2016 nastąpił spadek zawartych małżeństw o 48,10 proc. (38 szt.).

Wykres 12. Małżeństwa i rozwody w latach 2016-2023

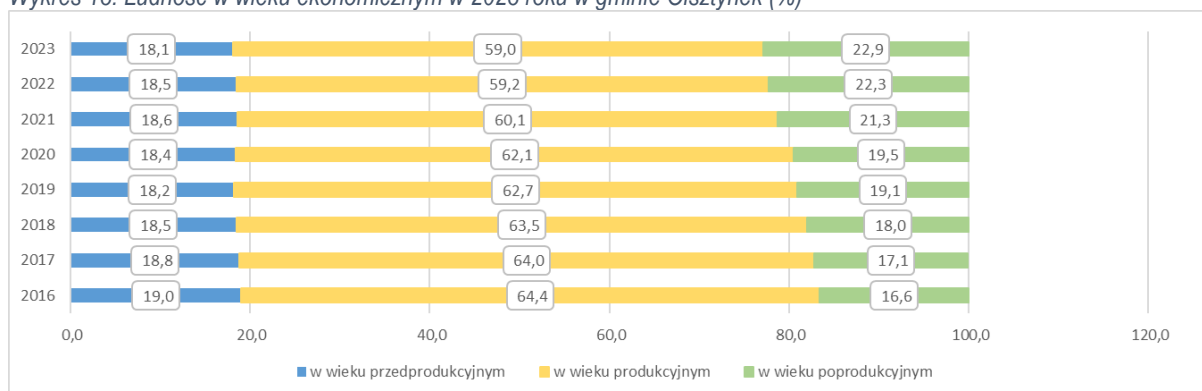
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS

Liczba rozwodów w powiecie olsztyńskim (brak danych dla gminy Olsztynek) w 2023 roku wyniosła 197 i na przestrzeni ostatnich ośmiu lat liczba rozwodów zmniejszyła się o 1,5 proc. (3 szt.). Stosunek liczby zawartych małżeństw w powiecie olsztyńskim do liczby rozwodów w 2023 roku wyniósł 21 proc.

4.1.2. Starzenie się społeczeństwa

Pod względem ekonomicznych grup wieku większość ludności gminy Olsztynek stanowią osoby w wieku produkcyjnym – 59 proc. ogółu ludności (GUS, 2023). Podobna sytuacja występuje analizowanych jednostkach administracyjnych: w powiecie olsztyńskim, województwie warmińsko-mazurskim i Polsce – odsetek ludności w wieku produkcyjnym kształtuje się odpowiednio na poziomie 60,3 proc., 58,8 proc. oraz 58,4 proc.

Wykres 13. Ludność w wieku ekonomicznym w 2023 roku w gminie Olsztynek (%)

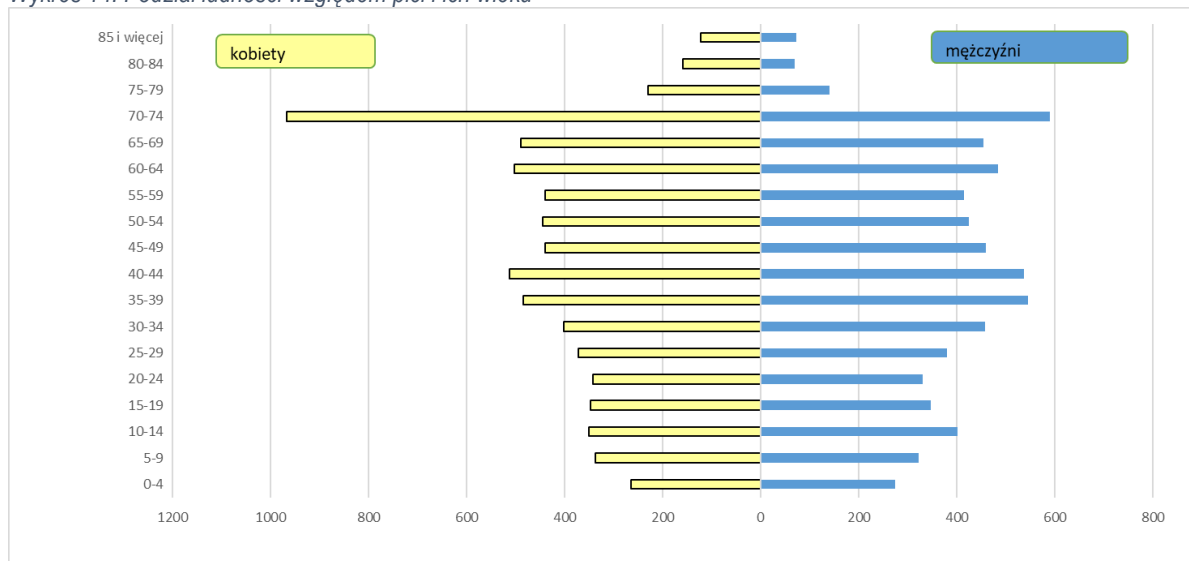
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS

Na przestrzeni 2016-2023 obserwować można zjawisko rosnącego odsetka osób w wieku poprodukcyjnym (wzrost o 6,3 pkt. proc.) oraz malejącego odsetka osób w wieku przedprodukcyjnym (spadek o 0,9 pkt. proc.).

Wskaźnik obciążenia demograficznego (*liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym*) kształtował się w gminie Olsztynek na poziomie 38,8 osoby (GUS, 2023). Wartość ta wzrosła o 13,1 osoby w okresie 8 lat. Tendencję wzrostową wskaźnika obciążenia demograficznego można również zaobserwować w pozostałych analizowanych jednostkach administracyjnych na poziomie 33,3-40,0 osoby. Natomiast wskaźnik *odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem* w gminie Olsztynek wyniósł 19,1 osoby (GUS, 2023) i wzrósł o 6,0 osoby w stosunku do 2016 roku.

Proces starzenia się społeczeństwa można zauważyć w strukturze wieku ludności zamieszkałej w gminie Olsztynek. Średni wiek mieszkańców wynosi 40,6 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego oraz nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Wykres 14. Podział ludności względem płci i ich wieku

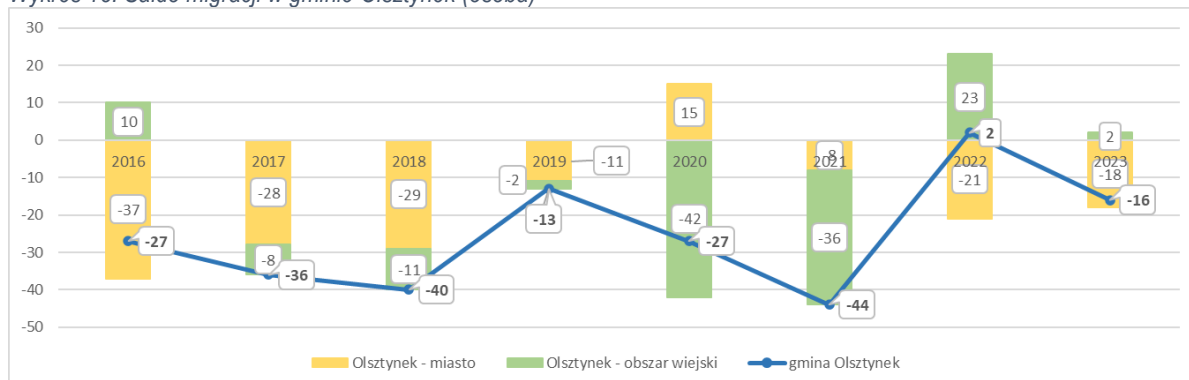

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS

4.1.3. Migracje ludności

Jednym z głównych zjawisk wpływających na procesy demograficzne są migracje ludności. Saldo migracji informuje o stosunku osób nowo zameldowanych na obszarze miasta do osób wymeldowanych. Wskaźnik salda migracji wewnętrznych, czyli migracji między miejscowościami w Polsce (-9 osoby), jest niższy od wskaźnika salda migracji zewnętrznych, czyli migracji zagranicznych (-7 osoby). Wynika z tego, że mieszkańcy gminy Olsztynek częściej wybierają do zamieszkania polskie miejscowości niż emigrację zagraniczną.

Wykres 15. Saldo migracji w gminie Olsztynek (osoba)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS

Według GUS, w 2023 roku saldo migracji w mieście Olsztynek było dodatnie (2 osoby). Natomiast saldo migracji na obszarze wiejskim było ujemne (-18 osoby).

Porównując saldo migracji na 1000 ludności gminy Olsztynek (-1,22 osoby) z migracjami na terenie powiatu olsztyńskiego, województwa warmińsko-mazurskiego oraz Polski, najniższe saldo migracji występuje województwa (-1,66 osób), a najwyższe w powiecie olsztyńskim (7,44 osoby).

Natomiast analizując dane o migracji wewnątrz gminy, saldo migracji na 1000 ludności w mieście Olsztynek wyniosło w 2023 roku -2,50 osoby, a na obszarze wiejskim 0,34 osoby.

Na przestrzeni ostatnich pięciu lat, największy wzrost salda migracji na 1000 ludności wystąpił w powiecie olsztyńskim (o 3,04 osoby), następnie w mieście Olsztynek (o 2,33 osoby), natomiast największy spadek – w gminie wiejskiej (o 1,27 osoby).

Wykres 16. Saldo migracji na 1000 ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS

4.1.4. Prognoza demograficzna

Zgodnie z *Prognozą ludności gmin na lata 2023-2060* opracowaną przez GUS, liczba ludności w gminie Olsztynek w perspektywie najbliższych dwudziestu lat ma wynieść ok. 12,5 tys. osób, co oznacza spadek ludności gminy. Należy jednak zauważyć, że zgodnie z najnowszymi danymi dotyczącymi rozwoju budownictwa w gminie obserwuje się stale zwiększające się zapotrzebowanie na funkcję mieszkaniową, którego nie uwzględnia sporządzona przez GUS prognoza. Spowodowane jest to m.in. wzrostem atrakcyjności inwestycyjnej gminy, nowymi miejscami pracy oraz poprawą warunków funkcjonowania infrastruktury społecznej i technicznej. W związku z powyższym, biorąc pod uwagę wyżej wymienione czynniki, należy indywidualnie oszacować liczbę ludności gminy w perspektywie najbliższych lat. Przyjmuje się zatem, że w perspektywie dwudziestu lat należy zabezpieczyć tereny mieszkaniowe w gminie dla większej ilości osób.

4.2. Edukacja

Gmina Olsztynek jako organ prowadzący szkoły i placówki oświatowe jest zobowiązana do realizacji zadań oświatowych, do których w szczególności należą (art. 10 ust. 1 ustawy Prawo Oświatowe):

- zapewnienie warunków działania szkoły lub placówki, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki; zapewnienie warunków umożliwiających stosowanie specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży objętych kształceniem specjalnym;
- wykonywanie remontów obiektów szkolnych oraz zadań inwestycyjnych w tym zakresie;
- zapewnienie obsługi administracyjnej, w tym prawnej, obsługi finansowej, w tym w zakresie wykonywania czynności, o których mowa w art. 4 ust. 3 pkt 2-6 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2019 r. poz. 351), i obsługi organizacyjnej szkoły lub placówki;

- wyposażenie szkoły lub placówki w pomoce dydaktyczne i sprzęt niezbędny do pełnej realizacji programów nauczania, programów wychowawczo-profilaktycznych, przeprowadzania egzaminów oraz wykonywania innych zadań statutowych;
- wykonywanie czynności w sprawach z zakresu prawa pracy w stosunku do dyrektora szkoły lub placówki.

Zespół Administracji Szkół i Przedszkoli w Olsztynku jest jednostką powołaną do prowadzenia wspólnej obsługi administracyjnej, finansowej i organizacyjnej placówek oświatowych i żłobka. Realizuje również zadania organu prowadzącego w zakresie oświaty oraz dowożenia uczniów, a także zadania polegające na udzielaniu uczniom pomocy materialnej o charakterze socjalnym.

4.2.1. Wychowanie żłobkowe i przedszkolne

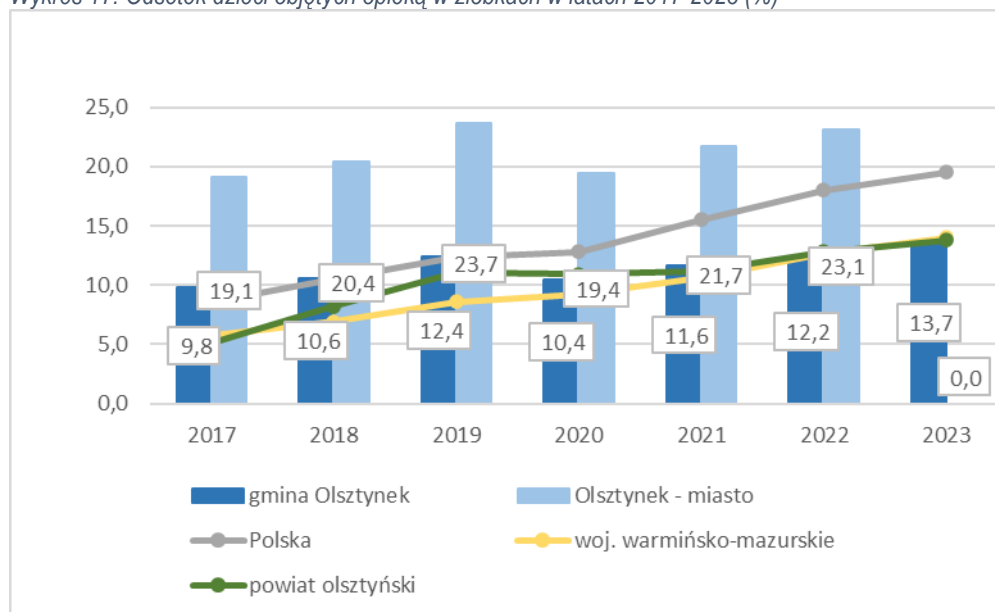
Na terenie Gminy Olsztynek znajduje się tylko **jeden żłobek** - Żłobek Miejski w Olsztynku. Placówka została otwarta na początku 2017 roku, w skrzydle Przedszkola Miejskiego w Olsztynku i dysponuje 40 miejscami dla dzieci w wieku do lat 3. W 2023 roku liczba dzieci objętych opieką żłobkową wyniosła 40. W żłobku znajdują się dwie sale zabaw - jedna dla dzieci w wieku do 2 lat, druga dla dzieci w wieku od roku do 3 lat, a także sypialnie, kuchnia, szatnia, pomieszczenie socjalne, wózkownia, pokój biurowy i sanitarny oraz pomieszczenie pomocnicze. Placówka powstała dzięki dotacji Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w zakresie resortowego programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi do lat 3 „Maluch +” – edycja 2016 oraz środkom własnym gminy Olsztynek. Koszt realizacji projektu wyniósł łącznie ok 2,6 mln zł.

Gmina Olsztynek uzyskała dofinansowanie, w ramach Programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 Maluch+ 2022-2029, związanego z tworzeniem nowych miejsc opieki finansowanych ze środków Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS).²⁶

Na terenie gminy nie funkcjonują kluby dziecięce.

²⁶ Raport o stanie Gminy Olsztynek za 2023 rok

Wykres 17. Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach w latach 2017-2023 (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS

Odsetek dzieci objętych opieką żłobkową w gminie Olsztynek w 2023 roku wyniósł 13,7 proc. i był najmniejszy od pozostałych analizowanych jednostek terytorialnych.

Zgodnie z *Raportem o stanie Gminy Olsztynek za 2023 rok* **wychowanie przedszkolne zorganizowane było w dwóch przedszkolach:**

1. Przedszkola Miejskie w Olsztynku - 10 oddziałów, średniorocznie 245 uczniów,
2. Zespół Szkolno-Przedszkolny w Waplewie, z 3 oddziałami przedszkolnymi ze średnioroczną liczbą uczniów - 54.

oraz oddziałach przedszkolnych:

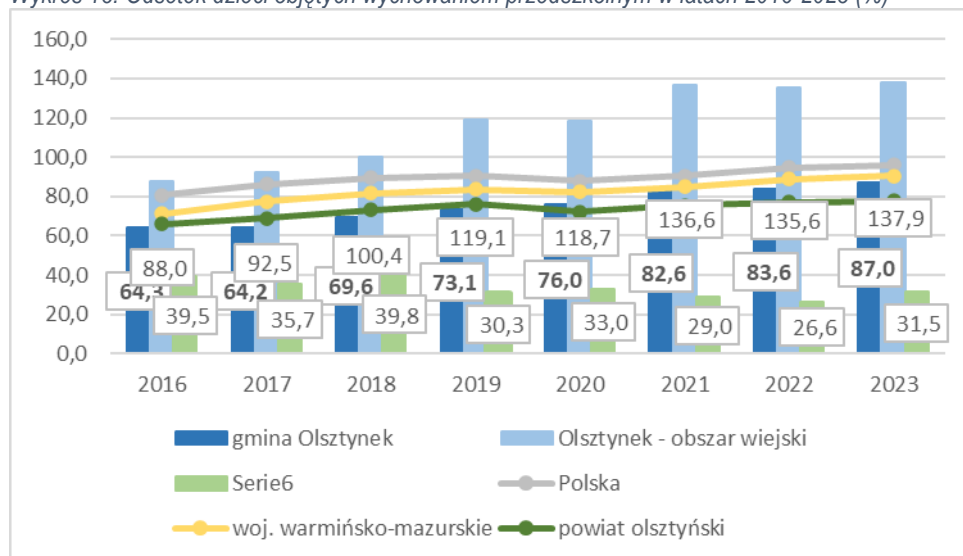
1. W Szkole Podstawowej nr 1 im. Noblistów Polskich w Olsztynku funkcjonowały trzy oddziały przedszkolne, w tym jeden oddział od 1 września 2023 r. został utworzony w związku z realizacją projektu „Równi na starcie – nowe miejsca opieki przedszkolnej i wsparcie jakości edukacji najmłodszych mieszkańców gminy Olsztynek”. Projekt ten jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur na lata 2021-2027, priorytet 6: Edukacja i kompetencje EFS+, działanie 6.2 Edukacja przedszkolna, numer wniosku w SOWA EFS+: FEWM.06.02-IZ.00-0013/23. Średnioroczna liczba uczniów korzystających z wychowania przedszkolnego wyniosła 56.
2. W Szkole Filialnej im. Erwina Kruka w Elgnówku funkcjonował jeden oddział liczący średniorocznie łącznie 15 uczniów.
3. W Szkole Podstawowej nr 2 im. rtm. Witolda Pileckiego w Olsztynku funkcjonowały dwa oddziały przedszkolne ze średnioroczną liczbą uczniów 48.

Łącznie, średniorocznie z wychowania przedszkolnego w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych korzystało 119 uczniów.²⁷

²⁷ Raport o stanie Gminy Olsztynek za 2023 rok

Na terenie gminy Olsztynek nie funkcjonują niepubliczne przedszkola.

Wykres 18. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w latach 2016-2023 (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS

Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w gminie Olsztynek w 2023 roku **wyniósł 87,0 proc.** i był niższy wskaźnika osiągniętego województwo warmińsko-mazurskie (90,5 proc.) i Polskę (96,1 proc.). W okresie 2016-2023 roku powyższy wskaźnik wzrósł o 22,7 pkt. proc.

Analizując odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym wewnątrz gminy Olsztynek, należy zwrócić uwagę na wzrastający wskaźnik dla dzieci z miasta Olsztynek (z 88 proc. w 2016 roku do 137,9 proc. w 2023 roku), przy jednoczesnym spadku wskaźnika dla dzieci z obszaru wiejskiego (z 39,5 proc. w 2016 roku do 26,6 proc. w 2023 roku).

4.2.2. Szkoły podstawowe

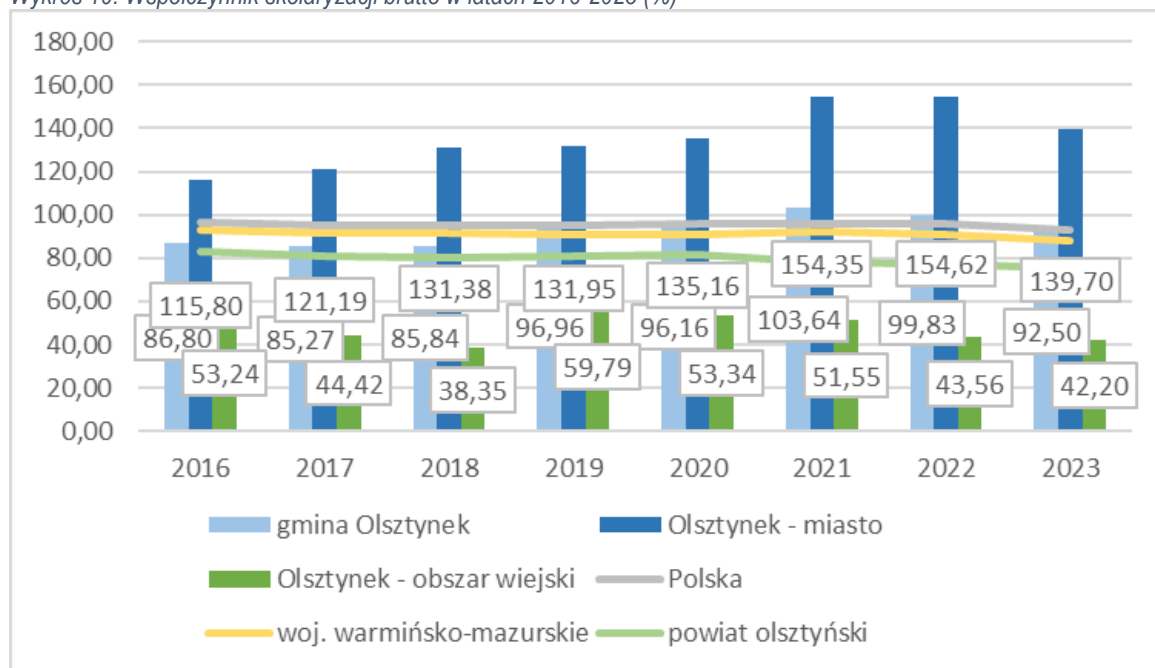
Na terenie gminy Olsztynek funkcjonuje pięć szkół podstawowych publicznych i dwie niepubliczne, o różnych organach prowadzących:

1. Gmina Olsztynek:
 - Szkoła Podstawowa nr 1 im. Noblistów Polskich w Olsztynku
 - Szkoła Podstawowa nr 2 im. rotmistrza Witolda Pileckiego w Olsztynku ze Szkołą Filialną w Królikowie
 - Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Waplewie, funkcjonująca w ramach Zespołu Szkolno-Przedszkolnego
2. Powiat Olsztyński:
 - Szkoła Podstawowa dla Dzieci przy Wojewódzkim Szpitalu Rehabilitacyjnym w Ameryce
3. Szkoły niepubliczne:
 - Szkoła Podstawowa Stowarzyszenie Przyjaciół Szkół Katolickich im. św. Jana Pawła II w Olsztynku - Stowarzyszenie Przyjaciół Szkół Katolickich
 - Szkoła Podstawowa Wesoła Góra w Olsztynku - S.W.P. Sp. z o.o.

Zgodnie z GUS ogółem do szkół podstawowych na terenie gminy Olsztynek uczęszczało w 2023 roku 976 osób w 57 oddziałach, w tym 841 na terenie miasta Olsztynek w 46 oddziałach i 135 dzieci z obszaru wiejskiego w 11 oddziałach. Na przestrzeni ostatnich ośmiu lat liczba uczniów wzrosła o 167 osób, w tym 262 uczniów z terenu miejskiego. Liczba uczniów przypadających na 1 oddział w szkołach na terenie całej gminy wyniosła 17, natomiast na terenie miejskim 18 uczniów, a na obszarach wiejskich - 13.

Współczynnik skolaryzacji brutto (stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach podstawowych do osób w wieku 7-12 lat) w gminie Olsztynek wyniósł w 2023 roku 92,50 proc., co oznacza, że część dzieci z gminy uczęszczała do szkół podstawowych w innych gminach. Natomiast współczynnik na terenie miasta wyniósł 139,70% przy jednoczesnym wskaźniku 42,20 proc na terenie wiejskim, co oznacza, że do szkół miejskich uczęszczały dzieci z obszaru wiejskiego.

Wykres 19. Współczynnik skolaryzacji brutto w latach 2016-2023 (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS

W porównaniu z analizowanymi jednostkami administracyjnymi wskaźnik skolaryzacji brutto w gminie Olsztynek był minimalnie niższy od wskaźnika uzyskanego dla Polski (93,20 proc.), ale wyższy od wskaźnika uzyskanego przez województwo warmińsko-mazurskie (87,70 proc.). Najmniejsza wartość wskaźnika została zaobserwowana w powiecie olsztyńskim (75,40 proc.).

W 2023 roku do szkół i przedszkoli dowożono łącznie 405 uczniów z ponad 50 miejscowości. Do zakończenia zajęć dydaktyczno-wychowawczych (23 czerwca 2023 roku) uczniowie byli dowożeni dwoma autobusami własnymi z 2-osobową obsługą każdy. Wynajmowane były również dwa autobusy należące do przewoźników zewnętrznych.

Szkolna baza sportowa

Na terenie Gminy znajdują się **dwa kompleksy sportowe Moje Boisko - Orlik 2012**. Pierwszy kompleks znajduje się pomiędzy Szkołą Podstawową nr 1 im. Noblistów Polskich a Przedszkolem Miejskim w Olsztynku. Obiekt składa się z trzech elementów: boiska pokrytego sztuczną trawą do gry w piłkę nożną, boiska wielofunkcyjnego do siatkówki i koszykówki o nawierzchni z poliuretanu oraz budynku

socjalno-szatniowego. Całość jest ogrodzona i oświetlona. Zespół boisk służy zarówno uczniom szkół i przedszkola, jak i – popołudniami oraz w dni wolne od pracy – wszystkim mieszkańcom, a przede wszystkim dzieciom i młodzieży. Drugi Orlik znajduje się przy Szkole Podstawowej nr 2 im. Rotmistrza Witolda Pileckiego w Olsztynku.

Przy Szkole Podstawowej nr 2 w Olsztynku znajduje się **Biały Orlik - nowoczesne lodowisko**. Dzięki budowie lodowiska obecny kompleks sportowy "Moje Boisko - Orlik 2012" jest jednym z najlepszych w województwie – użytkowanym przez okrągły rok.

Ponadto na terenie Gminy znajdują się **hale sportowe i sale gimnastyczne funkcjonujące przy szkołach podstawowych**.

W Olsztynku funkcjonuje **Samorządowa Szkoła Muzyczna I stopnia w Dywitach w Powiecie Olsztyńskim Filia w Olsztynku**, w której uczą się dzieci i młodzież w wieku od 6 do 16 lat.

4.2.3. Szkoły ponadpodstawowe

Według *Rejestru szkół i placówek oświatowych*, w Olsztynku funkcjonuje Zespół Szkół im. Krzysztofa Celestyna Mrongowiusza w Olsztynku, w ramach którego działają następujące szkoły ponadpodstawowe:

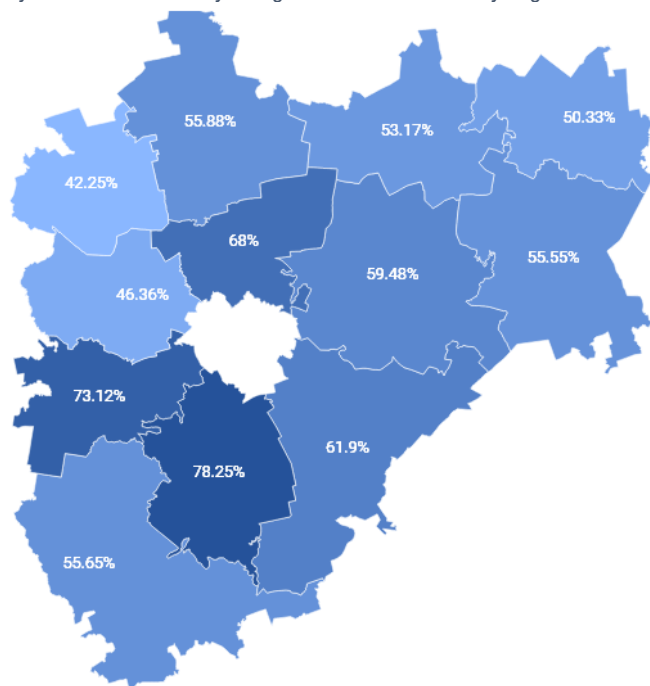
- Technikum Hotelarsko-Gastronomiczne Nr 1 w Olsztynku (uczniowie kształcą się w zawodach: technik hotelarstwa, technik żywienia i usług gastronomicznych, technik technologii żywności),
- Branżowa Szkoła I Stopnia w Olsztynku (uczniowie kształcą się w zawodach: kucharz, cukiernik, piekarz, blacharz samochodowy, fryzjer, mechanik pojazdów samochodowych, mechanik-monter maszyn i urządzeń, stolarz, ślusarz, murarz-tylnik, mechanik – monter maszyn urządzeń, sprzedawca, elektryk),
- Liceum Ogólnokształcące Dla Dorosłych w Olsztynku,
- I Liceum Ogólnokształcące Im. Jacka Kaczmarskiego w Olsztynku.

Według *Raportu o stanie Powiatu Olsztyńskiego za 2023 rok* w roku szkolnym 2022/2023 uczyło się w powyższych szkołach 375 uczniów, w 16 oddziałach.

4.2.4. Jakość kształcenia

Zgodnie z Centralną Komisją Egzaminacyjną do egzaminu ósmoklasisty w 2024 roku przystąpiło w gminie Olsztynek 63 zdających. Wyniki egzaminów uczniów szkół podstawowych w mieście z języka polskiego (60 proc.) są równe średnim wynikom egzaminów w szkole podstawowej na terenie wiejskim. Natomiast wyniki w szkołach miejskich z matematyki (41 proc.) i języka angielskiego (56 proc.) są wyższe od wyników osiągniętych przez uczniów w szkole wiejskiej, ale jednocześnie są niższe (matematyka i angielski) od powiatu olsztyńskiego i województwa warmińsko-mazurskiego. Zdecydowanie najlepsze wyniki otrzymali uczniowie ze szkół miejskich. Najlepszą szkołą okazała się Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Noblistów Polskich w Olsztynku. Poniżej przedstawiono średnie wyniki dla poszczególnych gmin w powiecie olsztyńskim. Zgodnie z poniższą mapą, gmina Olsztynek zajęła 7 miejsce w powiecie pod względem średniego wyniku ósmoklasisty.

Rysunek 11. Średni wynik egzaminów ósmoklasisty w gminie Olsztynek na tle powiatu olsztyńskiego (%)

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży

Zdawalność egzaminu dojrzałości w gminie Olsztynek w 2024 r. wyniosła 83,8% i była niższa niż dla całego województwa warmińsko-mazurskiego 89,6% i Polski 89,3%, ale wyższa niż w powiecie Olsztyńskim. Średni wynik z języka polskiego wyniósł 53%, matematyki 49% i angielskiego 65%, natomiast w województwie warmińsko-mazurskim odpowiednio: 58%, 61%, 76%.

4.2.5. Ośrodki wychowawcze

Na terenie gminy Olsztynek znajdują się dwa ośrodki wychowawcze, którym organem prowadzącym jest Powiat Olsztyński:

- Dom dla Dzieci „Zgoda” – interwencyjny, 14 miejsc
- Dom dla Dzieci „Pod skrzydłami” – socjalizacyjny, 14 miejsc.

4.2.6. Poradnia psychologiczno-psychologiczna

Na terenie gminy Olsztynek funkcjonuje **Punkt Konsultacyjny Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Olsztynie**. Placówka udziela bezpłatnej pomocy psychologicznej, pedagogicznej, logopedycznej i zawodoznawczej. Swoje usługi świadczy dzieciom i młodzieży uczącej się w przedszkolach, szkołach i placówkach na terenie powiatu olsztyńskiego, ich rodzicom i nauczycielom oraz dzieciom nieobjętym opieką przedszkolno-szkolną, a mieszkającym na terenie powiatu olsztyńskiego.

Poradnia oferuje badania psychologiczne, pedagogiczne, logopedyczne (indywidualne i grupowe), orzekanie (na wniosek rodziców lub opiekunów prawnych) i kwalifikowanie dzieci i młodzieży do odpowiednich form pomocy psychologiczno-pedagogicznej, logopedycznej, profilaktyczno –

wychowawczej i opieki, terapie, konsultacje i porady specjalistów. Na terenie Punktu Konsultacyjnego w Olsztynku realizowane jest wczesne wspomaganie rozwoju dziecka.

4.3. Zdrowie

4.3.1. Przychodnie, szpital i apteki

Zgodnie z GUS na terenie gminy Olsztynek funkcjonuje 6 przychodni, w tym 4 podległe samorządowi terytorialnemu.

Na terenie miasta i gminy Olsztynek podstawową opiekę zdrowotną zapewnia **Gminne Centrum Zdrowia Zespół Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej w Olsztynku**. Strukturę organizacyjną Gminnego Centrum Zdrowia tworzą jednostki i komórki organizacyjne m.in.:

1. Przychodnia

Poradnia POZ w Olsztynku	Poradnia Chirurgii Ogólnej dla Dzieci
Poradnia POZ w Waplewie	Poradnia Otolaryngologiczna
Poradnia Pielęgniarstwa Środowiskowej	Poradnia Otolaryngologiczna dla Dzieci
Poradnia Położnej Środowiskowej	Nocna i Świąteczna Pomoc Wyjazdowa
Gabinet Medycyny Szkolnej	Nocna i Świąteczna Pomoc Ambulatoryjna
Gabinet Zabiegowy	Transport sanitarny w POZ
Gabinet Szczepień	Punkt Pobrań
Poradnia Ginekologiczno-Położnicza	Poradnia Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej
Poradnia Chirurgiczna	Poradnia Dermatologiczna

2. Pogotowie Ratunkowe - zespół wyjazdowy reanimacyjny R

3. Zakład Rehabilitacji Leczniczej:

- Poradnia Rehabilitacyjna
- Poradnia Rehabilitacyjna dla Dzieci
- Gabinet Fizjoterapii

4. Zakład Rentgenodiagnostyki z Pracownią Rentgenodiagnostyki Ogólnej.

Zgodnie z GUS liczba porad lekarskich w 2023 roku wyniosła 85 942, o 13 629 więcej w porównaniu z 2016 rokiem.

W gminie Olsztynek funkcjonuje **Wojewódzki Szpital Rehabilitacyjny dla Dzieci w Ameryce koło Olsztynka**, który jest samodzielnym publicznym zakładem opieki zdrowotnej zajmującym się usprawnianiem leczniczym w formie hospitalizacji. Misją szpitala jest *umożliwienie pacjentom powrotu do zdrowia i aktywnego życia. Szpital stawia na zaangażowaną i fachową kadrę, najnowsze metody diagnostyki, leczenia i terapii oraz przyjazną atmosferę.*

W szpitalu działają:

1. Oddziały:

- Rehabilitacyjny,
- Alergologiczno-Rehabilitacyjny,
- Pobyty Dzienny,
- Pobyty z opiekunem,

- Alergologia Jednego Dnia,
 - Chirurgia Jednego Dnia,
2. Poradnie:
- Rehabilitacyjna,
 - Logopedyczna,
 - Ortopedyczna,
 - Alergologiczna,
 - Alergologiczna dla dorosłych,
3. Dział Fizjoterapii.

Na terenie gminy Olsztynek w miejscowości Dębowa Góra znajduje się **Mazurskie Centrum Psychoonkologii i Rehabilitacji w Chorobach Przewlekłych**, które jest ośrodkiem stacjonarnym, wpisanym do rejestru podmiotów świadczących usługi z zakresu rehabilitacji, fizykoterapii, psychoterapii i dietetyki i otwartym w 2021 roku. Ośrodek dedykowany jest osobom chorym i niepełnosprawnym wymagającym opieki i wsparcia psychoterapeutycznego oraz zabiegów fizykoterapeutycznych i rehabilitacyjnych. Świadczenia udzielane będą osobom chorym podczas pobytów krótko i długoterminowych w ośrodku. Wyposażenie ośrodka, to nowoczesny sprzęt i urządzenia umożliwiające wykonywanie zabiegów, m.in. hydroterapii, krioterapii, magnetoterapii, laseroterapii, sonoterapii, fototerapii, elektroterapii, masaży i innych. Oferta ośrodka oparta jest na programie badawczym przygotowanym przez zespół naukowców z Uniwersytetu Warszawskiego z opinią o innowacyjności wydaną przez Uniwersytet Warmińsko-Mazurski.

Ponadto na terenie gminy funkcjonują niepubliczne placówki i oferowane są usługi m.in. stomatologiczne, pielęgniarstwo-opiekuńcze.

Z analizy WHC (Fundacja Watch Health Care) wynika, że najdłuższe **kolejki do lekarzy NFZ** niezmiennie ustawiają się pod poradniami endokrynologicznymi. Przeciętny czas oczekiwania na poradę z tego zakresu wynosi aż dwa lata. Średnio 11 miesięcy czeka dziecko zanim trafi pod opiekę kardiologa, 10 miesięcy pacjent zainteresowany pomocą ortodonta, 8 miesięcy chory potrzebujących konsultacji neurochirurga. Bez kolejki można liczyć w zasadzie wyłącznie na wizytę u pediatry.²⁸

Na terenie gminy Olsztynek działa **5 aptek**, wszystkie w Olsztynku. Ludność przypadająca na 1 aptekę ogólnodostępną w gminie wynosiła w 2023 roku 2 623 osób, mniej niż w powiecie olsztyńskim (4 060 osób), województwie warmińsko-mazurskim (3 536 osób) i w Polsce (3 280 osób).

4.4. Integracja społeczna

4.4.1. Pomoc społeczna

Celem Gminy Olsztynek jest zaspokojenie zbiorowych potrzeb wspólnoty samorządowej, tworzenie warunków do racjonalnego i harmonijnego rozwoju Gminy oraz warunków pełnego uczestnictwa mieszkańców w życiu wspólnoty.

²⁸ Internet, <https://olsztynek.naszemiasto.pl/kolejki-nfz-w-olsztynku-22-10-2024-ile-czeka-sie-na-terminy-do-lekarza/ar/c14p1-20315919> (dostęp 27.12.2024 rok)

Gmina Olsztynek realizuje **Strategię rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Olsztynek na lata 2016-2025**, której główny celem jest *pomoc Społeczna sprawnym i skutecznym elementem systemu wsparcia społecznego mieszkańców gminy Olsztynek*. W ramach Strategii wyodrębniono 7 obszarów problemowych:

1. Narkomania i uzależnienia behawioralne - cel ogólny: *Przeciwdziałanie zjawisku narkomanii i uzależnień behawioralnych*.
2. Alkoholizm - cel ogólny: *Przeciwdziałanie zjawisku alkoholizmu*.
3. Kryzys funkcji rodziny - cel ogólny: *Prawidłowo funkcjonująca rodzina*.
4. Bezrobocie - cel ogólny: *Sprawny i skuteczny system przeciwdziałania i zapobiegania skutkom długotrwałego bezrobocia*.
5. Osoby starsze i niepełnosprawne - cel ogólny: *Poprawa jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych poprzez zaspokojenie ich potrzeb i oczekiwań, zwiększenie aktywności, wzmocnienie integracji międzypokoleniowej dostosowanych do uwarunkowań ekonomicznych i społecznych Miasta i Gminy Olsztynek*.
6. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie - cel ogólny: *Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie*.
7. Praca socjalna - cel ogólny: *Profesjonalizm w realizacji zadań pomocy społecznej*.

Na terenie gminy Olsztynek funkcjonuje kilka instytucji i organizacji społecznych zajmujących się działaniami z zakresu pomocy społecznej. Główną instytucją, która w swoim zakresie działalności udziela kilku form świadczeń mieszkańcom miasta jest **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Olsztynku**.

MOPS w Olsztynku realizuje następujące zadania:

- zbieranie informacji o sytuacji życiowej osób i rodzin potrzebujących pomocy,
- organizowanie i prowadzenie środowiskowej pomocy społecznej w zakresie świadczeń pieniężnych, usług opiekuńczych nad osobami przewlekle chorymi, niepełnosprawnymi,
- doradztwa prawnego i socjalnego,
- organizowanie pomocy instytucjonalnej.

Tabela 13. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia społecznego w gminie Olsztynek w latach 2018-2023

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ubóstwo	269	299	262	279	229	244
Bezrobocie	191	195	152	161	118	139
Przemoc w rodzinie	43	48	15	12	8	6
Alkoholizm	32	31	24	26	15	16
Bezradność w sprawach opiekuńczych	33	28	19	18	18	17
Niepełnosprawność	130	131	106	90	68	92
Bezdomność	17	16	10		11	17
Ochrona macierzyństwa	33	47	34	31	31	35
Wielodzietność	10	32	6	21	6	27

Rodziny niepełne	21	16	10	11	10	11
Długotrwała choroba	106	140	133	101	103	124
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	-	16	12	12	9	8
Ogółem	460	546	377	373	320	322

Źródło: Raport o stanie gminy Olsztynek za 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023 rok

Liczba rodzin korzystających ze wsparcia społecznego w gminie Olsztynek wyniosła w 2023 roku 322 i jest to spadek liczby rodzin o 138 (30 proc.) w stosunku roku 2018. Natomiast liczba osób w rodzinach wyniosła 932 i również nastąpił spadek osób o 291 (23,8 proc.).

Tabela 14. Liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia społecznego w gminie Olsztynek w latach 2018-2023

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba osób w rodzinie					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ubóstwo	744	770	699	696	563,	551
Bezrobocie	589	575	444	454	322	385
Przemoc w rodzinie	120	75	65	54	23	28
Alkoholizm	83	60	47	39	21	29
Bezradność w sprawach opiekuńczych	132	113	77	67	70	68
Niepełnosprawność	239	238	179	144	141	135
Bezdomność	21	17	10	13	11	19
Ochrona macierzyństwa	168	247	177	158	121	186
Wielodzietność	57	191	28	16	31	29
Rodziny niepełne	64	50	36	41	32	40
Długotrwała choroba	209	258	228	178	177	194
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	-	32	22	29	21	18
Ogółem	1 223	1 090	932			

Źródło: Raport o stanie gminy Olsztynek za 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023 rok

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Olsztynku organizuje działalność:

1. Dzienny Dom Senior +,
2. Punktów Konsultacyjnych,
3. Klubu Seniora oraz innych grup samopomocowych i terapeutycznych,
4. Klubu Integracji Społecznej,
5. Świetlicy Profilaktycznej.

4.4.2. Usługi społeczne kierowane do rodzin

Wspieranie rodzin z dziećmi oraz rodzin, które opiekują się dorosłymi członkami rodziny wymagającymi opieki odbywa się w oparciu o ustawę z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 111). W katalogu **świadczeń rodzinnych** występują:

- zasiłek rodzinny oraz siedem dodatków do zasiłku rodzinnego;
- świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz zasiłek dla opiekuna;
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka;
- świadczenie rodzicielskie.

Głównym celem pomocy społecznej jest udzielanie wsparcia w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych i doprowadzenie do życiowego usamodzielnienia się osób i rodzin, a także ich integracja ze środowiskiem. Do zadań własnych gminy realizowanych przez Ośrodek na rzecz osób i rodzin należą:

- udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych i opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne za osoby uprawnione do zasiłku stałego,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, w tym zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego, zasiłków specjalnych celowych,
- dożywianie dzieci,
- praca socjalna,
- organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania,
- kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w takim domu,
- sprawienie pogrzebu.

Karta Dużej Rodziny to system zniżek dla rodzin wielodzietnych. Jej posiadacze mają możliwość korzystania z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej czy transportowej na terenie całego kraju. 2023 roku do Gminy Olsztynek wpłynęło 118 wniosków o przyznanie Karty Dużej Rodziny.

Na terenie gminy Olsztynek realizowane są zadania **pieczy zastępczej**. Formami rodzinnej pieczy zastępczej są: rodzina zastępcza (spokrewniona, niezawodowa, zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna) oraz rodzinny dom dziecka. W 2023 roku do pieczy zastępczej trafiło 9 dzieci (mniej o 3 dzieci w porównaniu z 2018 rokiem) z terenu gminy Olsztynek.

Pod opieką **asystentów rodzin** w 2023 roku znajdowało się 19 rodzin, łącznie 86 osób, w tym 56 dzieci, o 6 rodzin mniej niż w 2018 roku i 23 osoby, w tym 19 dzieci. Rolą asystenta jest pomoc rodzinie w poprawie jej sytuacji życiowej, nauka prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, a także pomoc w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych i wychowawczych. Ponadto, asystent wspiera aktywność społeczną i zawodową rodziny, motywuje jej członków do podnoszenia kwalifikacji zawodowych.

Programy i kampanie profilaktyczne

Wieloletni Program Ochrony w Zakresie Dożywiania dla Gminy Olsztynek na lata 2024-2028, którego celem jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Olsztynku w roku 2020, w realizacji **Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie** oferował kompleksowe wsparcie osobom doświadczającym przemocy ze strony członków rodziny. Zadania w tym obszarze obejmują obowiązki zapobiegania przemocy, niezwłocznego reagowania na sygnały jej stosowania, udzielania specjalistycznego wsparcia osobom doświadczającym przemocy i adekwatnego oddziaływania na jej sprawców.

Zgodnie z *Raportem o stanie Gminy Olsztynek za 2023 rok*, w roku 2023 zostały wszczęte 29 procedury „Niebieskiej Karty”. Liczba wniosków o wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” 2016 roku wyniosła 112 sztuk.

Gmina Olsztynek uchwaliła na kolejne lata **Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2024**, którego głównym celem jest *Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie*. Cele ogólne będą realizowane poprzez: budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy i diagnozowanie zjawiska przemocy na terenie gminy Olsztynek, podnoszenie kompetencji służb i instytucji w zakresie przemocy w rodzinie, udzielanie pomocy osobom doświadczającym przemoc w rodzinie i osobom stosującym przemoc w rodzinie.

Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu, jak również profilaktyka związana z substancjami psychoaktywnymi należy do zadań własnych gmin. Realizacja tych zadań prowadzona w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz gminnego programu przeciwdziałania narkomanii uchwalanego przez radę gminy. Realizację tych zadań koordynował Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Olsztynku.

Gmina Olsztynek uchwała co roku **Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**, który jest zapisem działań, które będą realizowane w ramach zadań własnych gminy w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przemocy w rodzinie i innych problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych oraz integracji społecznej osób uzależnionych.

MOPS w Olsztynku realizuje **kampanie profilaktyczne** pod hasłem:

- Postaw na rodzinę – budowanie więzi z dzieckiem;
- Reaguj na przemoc – zapewnianie potrzebnych informacji ofiarom, świadkom, a także sprawcom;
- Przemoc boli - zestaw edukacyjno-profilaktyczny odnoszący się do zjawiska, jakim jest przemoc rówieśnicza, ze szczególnym uwzględnieniem edukacji wśród najmłodszych. Program realizowany jest nowocześnie i kompleksowo, dlatego kierowany jest zarówno do uczniów, rodziców, jak i nauczycieli;
- Dopalacze-powiedz stop - zestaw ulotek i plakatów, w których przestrzegani są młodzi ludzie przed tragicznymi skutkami tzw. nowych narkotyków i wskazujemy, gdzie szukać pomocy. W materiałach informowani są dzieci i młodzież, jak groźne są dopalacze i jakie konsekwencje dla zdrowia powodują. Rodziców uczą, jak rozpoznać, czy dziecko sięga po dopalacze, jak rozmawiać o problemie i gdzie zgłosić się po wsparcie;
- Narkotyki, to mnie nie kręci - poszerzenie wiedzy uczniów na temat dopalaczy i ich negatywnego działania;

- Zachowaj trzeźwy umysł - dopalacze, narkotyki, przemoc rówieśnicza, powiedz stop pijanym kierowcom, rodzina na tak, przemoc w rodzinie, alkohol, papierosy, fonoholizm.

4.4.3. Klub Integracji Społecznej

Na terenie gminy Olsztynek funkcjonuje **Klub Integracji Społecznej w Olsztynku**. KIS prowadzi swoją działalność w ramach programu „Przyszłość” na podstawie Uchwały Nr XXIII/200/2005 Rady Miejskiej w Olsztynku z dnia 24 lutego 2005 roku. W ramach reintegracji społecznej odbywają się zajęcia integracyjne, zajęcia w grupie wsparcia, poradnictwo i konsultacje indywidualne.

Celem ogólnym projektu jest reintegracja zawodowa i społeczna osób długotrwale bezrobotnych z terenu miasta i gminy Olsztynek poprzez:

- odbudowanie i podtrzymanie umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej (pełnienia ról społecznych w pracy, w domu),
- odbudowanie i podtrzymanie zdolności do samodzielnego podejmowania pracy na rynku pracy.

Osiągnięcie celu głównego jest możliwe poprzez podjęcie konkretnych wszechstronnych działań, realizujących cele bardziej szczegółowe, są to:

1. Działania o charakterze terapeutycznym, zmierzające do złagodzenia psychologicznych skutków bezrobocia, a dalej zmotywowanie do aktywnego poszukiwania pracy,
2. Działania o charakterze socjalnym, mające na celu indywidualną pomoc w rozwiązywaniu trudnych, konfliktowych sytuacji rodzinnych uczestników Klubu,
3. Działania o charakterze zatrudnieniowym, zmierzające do zwiększenia efektywności poszukiwania pracy.

W Klubie Integracji Społecznej w Olsztynku w 2023 roku skorzystać można było z porad w następujących punktach konsultacyjnych:

1. Punkt konsultacyjno – terapeutyczny dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin (od lutego 2023 r.) -140 wizyt, 43 osoby (w tym 18 kobiet, 25 mężczyzn)
2. Punkt konsultacyjny dla osób współuzależnionych (od lutego 2023 r.) - 89 wizyt , 46 osób (w tym 44 kobiety, 2 mężczyzn),
3. Prawniczy Punkt Konsultacyjny - 99 konsultacji (63 kobiet, 36 mężczyzn),
4. Punkt konsultacyjno – informacyjny dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin (od lutego 2023 r.) - 60 osób,
5. Punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych od środków psychoaktywnych i nadużywających środki psychoaktywne oraz członków ich rodzin – 368 wizyt, 122 osoby (w tym 35 kobiet, 87 mężczyzn),
6. Psychologiczny punkt konsultacyjny dla młodzieży (od lutego 2023 r.) –135 wizyt, 63 osoby (w tym 50 kobiet, 13 mężczyzn),
7. Punkt konsultacyjny dla osób doświadczających przemocy w rodzinie (od lutego 2023 r.) -77 wizyt, 48 osób (w tym 46 kobiet, 2 mężczyzn).

4.4.4. Usługi dla osób z niepełnosprawnościami

W 2023 r. Powiat Olsztyński prowadził **Dom Pomocy Społecznej - Zacisze w Olsztynku** – dla 194 osób przewlekłe psychicznie chorych.

Głównym celem funkcjonowania DPS w Olsztynku jest zapewnienie całodobowej opieki oraz zaspokojenie potrzeb bytowych, edukacyjnych, społecznych i religijnych. Usługi świadczone przez Dom uwzględniają w szczególności wolność, intymność, godność i poczucie bezpieczeństwa mieszkańca. DPS „Zacisze” położony jest w samym sercu dużego malowniczego parku, okolica sprzyja rekonwalescencji mieszkańców do czego kierownictwo DPS przywiązuje dużą uwagę. Różnorodna terapia zajęciowa jest jednym ze sposobów pożytecznego spędzania czasu wolnego. Wykwalifikowana kadra, doskonale przygotowana stopniowo angażuje mieszkańców w życie społeczne przez udział we wspólnej celowej aktywności, zwykle z pogranicza pracy użytkowej i twórczości artystycznej. Mieszkańcy mogą korzystać z zajęć organizowanych przez pracownię ergoterapii (dziewiarstwo, hafciarstwo, tkactwo, krawiectwo), socjoterapii (ludoterapia, terapia ruchem, trening umiejętności społecznych), oraz arteterapii (rysunek, malarstwo, muzykoterapia).²⁹

Usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi polegają na organizowaniu i świadczeniu usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania. Usługi w głównej mierze zabezpieczają potrzebę utrzymania czystości higieny osobistej i pielęgnacji osób tego wymagających, zamawiania wizyt lekarskich, wykupywanie leków, a także robienie zakupów. Usługi świadczone były zarówno na terenie miasta jak i gminy. Korzystanie z usług opiekuńczych jest odpłatną formą pomocy.

4.4.5. Usługi dla osób starszych

Na terenie gminy Olsztynek działa kilka instytucji wspierające osoby starsze. Jedną z placówek jest **Dzienny Dom Senior +** w Olsztynku, który został powołany Uchwałą Rady Miejskiej Nr L-455/2018 z dnia 2 października 2018 roku. Zadaniem Domu jest:

- podejmowanie działań służących utrzymaniu podopiecznych w ich naturalnym środowisku i przeciwdziałanie instytucjonalizacji i marginalizacji,
- zaspokojenie potrzeb bytowych poprzez zapewnianie bezpiecznego miejsca do wielogodzinowego przebywania i godnego spędzania czasu,
- umożliwienie realizacji potrzeb kulturalnych rekreacyjnych i towarzyskich między innymi poprzez organizację uroczystości okolicznościowych, świąt, wspólny udział w imprezach, dostęp do biblioteki, TV, Internetu,
- udzielanie pomocy w podnoszeniu sprawności psycho-fizycznej i aktywizacja,
- udzielanie pomocy w załatwianiu spraw osobistych i urzędowych,
- rozbudzanie zainteresowań.

W zakresie realizacji swoich zadań Dom współdziała z organizacjami pozarządowymi, kościołem katolickim i innymi podmiotami i instytucjami. Na stałe w plan działań Domu zapisały się: uroczyste

²⁹ Internet, <http://dpszacisze.pl/> (dostęp, 02.08.2021 rok)

spotkanie Wigilijne, uroczyste spotkanie-śniadanie Wielkanocne, majowy piknik integracyjny w ramach Gminnych Dni Rodziny, święto seniorów, święto Babci i Dziadka, spotkania okolicznościowe.

W ramach kontynuacji zainteresowań i pasji powstał na terenie Domu Dziennego Pobytu zespół wokalny "Swojska Nutka", który reprezentuje Dom z okazji różnych spotkań świątecznych i okolicznościowych, przedstawiając swój program artystyczny o różnej tematyce.³⁰

Dzienny Dom Senior+ w Olsztynku jest przystosowany na przyjęcie 30 osób, ale coraz więcej seniorów z terenu miasta i gminy Olsztynek korzysta z jego usług.

4.4.6. Kapitał społeczny

Kapitał społeczny w gminie Olsztynek jest na wysokim poziomie i charakteryzuje się powołaniem dwóch instytucji, aktywnością stowarzyszeń i klubów sportowych, udziale w imprezach kulturalnych, współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi, aktywnością mieszkańców w udziale w Budżecie Obywatelskim w gminie Olsztynek i funduszu sołeckim, obywatelską inicjatywą uchwałodawczą oraz udziałem w wyborach demokratycznych.

W gminie Olsztynek została powołana **Młodzieżowa Rada Miejska z Olsztyńska**, która ma na celu wspierania i upowszechniania idei samorządowej wśród mieszkańców gminy Olsztynek. Zgodnie ze *Statutem Młodzieżowej Rady Miejskiej w Olsztynku*, rada liczy 15 młodzieżowych radnych i jest reprezentacją młodzieży zamieszkałej na terenie gminy Olsztynek - uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych funkcjonujących na terenie gminy Olsztynek. Celem działania Rady jest upowszechnianie idei samorządowej wśród młodzieży oraz wspieranie aktywności młodych ludzi w Mieście i Gminie Olsztynek. Do zadań Rady należy inicjowanie działań dotyczących życia młodych ludzi oraz inspirowanie i koordynowanie inicjatyw młodych ludzi.

Ponadto na terenie gminy funkcjonuje Rada Seniorów w Olsztynku i jest pierwszą Radą utworzoną w powiecie olsztyńskim. Zadaniem Rady jest m.in. opiniowanie i konsultowanie z władzami miasta spraw dotyczących sytuacji seniorów w gminie Olsztynek, współpraca i spotkania z przedstawicielami instytucji państwowych i samorządowych, organizacji pozarządowych, oraz innych podmiotów działających na rzecz osób starszych.

Kolejną aktywnością młodzieży jest **Szkolne Koło Wolontariatu**, które funkcjonuje przy Szkole Podstawowej nr 1 im. Noblistów Polskich w Olsztynku. Inicjatywa skierowana jest do uczniów, którzy chcą pomagać najbardziej potrzebującym i działać w środowisku szkolnym i lokalnym, wspomagając różnego typu inicjatywy charytatywne oraz kulturalne.

Zgodnie z GUS liczba **klubów sportowych** na terenie gminy Olsztynek wynosiła w 2023 roku 5 sztuk, w tym 4 na terenie miasta. Łączna liczba członków klubów wyniosła 386 osób, w tym 326 osób zamieszkujących Olsztynek.

³⁰ Internet, <http://olsztynek.naszops.pl/dzienny-dom-senior> (dostęp 29.07.2021 rok)

Wykres 20. Kluby sportowe na 10 tys. ludności w gminie Olsztynek na tle powiatu olsztyńskiego, województwa warmińsko-mazurskiego i Polski w latach 2018, 2020 i 2022)

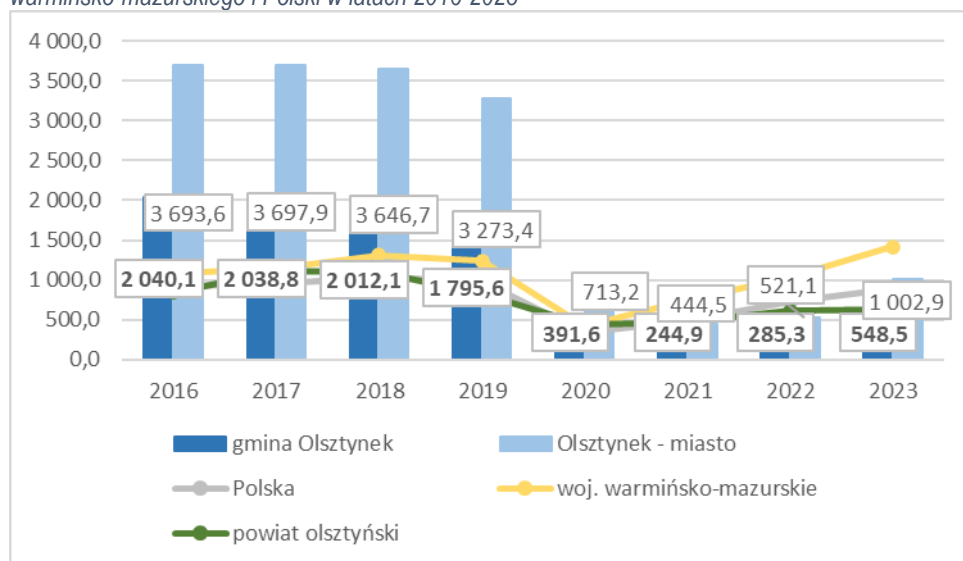

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS

Na podstawie wskaźnika *kluby sportowe na 10 tys. ludności* obserwuje się **wysoką aktywność klubów sportowych w gminie Olsztynek**. Wartość osiągnięta w gminie w 2023 roku wyniosła 3,8 sztuk i była wyższa od wartości wskaźnika dla powiatu olsztyńskiego (3,5 szt.), województwa warmińsko-mazurskiego (3,6 szt.) i równa dla Polski (3,8 szt.). Natomiast porównując miasto Olsztynek i obszar wiejski z pozostałymi jednostkami administracyjnymi, Olsztynek osiągnął najwyższą wartość badanego wskaźnika (5,5 szt.), natomiast obszar wiejski gminy Olsztynek uzyskał wartość 1,7 szt..

Poziom kapitału społecznego można również zmierzyć **uczestnictwem mieszkańców w imprezach**. Liczba uczestników imprez przypadających na 1000 osób jest znacznie niższa od średniej dla powiatu, województwa i kraju (Wykres nr 21). Spadek wskaźnika wynika z pandemii COVID-19 w latach 2020-2022.

Wykres 21. Liczba uczestników imprez na 1000 ludności w gminie Olsztynek na tle powiatu olsztyńskiego, województwa warmińsko-mazurskiego i Polski w latach 2016-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS

Gmina Olsztynek wypada lepiej pod względem kapitału społecznego mierzonego aktywnością NGO na tle Polski i województwa warmińsko-mazurskiego (Wykres nr 22). Wskaźnik *fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców* w mieście Olsztynek (5,03) i jest tylko niższy od wartości dla powiatu olsztyńskiego (5,33).

Wykres 22. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców w gminie Olsztynek na tle powiatu olsztyńskiego, województwa warmińsko-mazurskiego i Polski

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS

Gmina co roku uchwała **Program współpracy Gminy Olsztynek z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie**, którego głównym celem jest lepsze zaspokajanie potrzeb i podnoszenie poziomu życia mieszkańców gminy poprzez budowanie partnerstwa pomiędzy administracją publiczną, a organizacjami pozarządowymi. Natomiast celami szczegółowymi wprowadzenia Programu są:

1. kształtowanie społeczeństwa obywatelskiego w gminie, poprzez:
 - a) tworzenie sprzyjających warunków dla powstawania inicjatyw lokalnych,
 - b) umacnianie w świadomości społecznej poczucia odpowiedzialności za siebie, swoje otoczenie,
 - c) wspólnotę lokalną oraz jej tradycje,
 - d) promocja postaw obywatelskich i prospołecznych oraz upowszechnianie idei wolontariatu;
2. przeciwdziałanie dyskryminacji i wykluczeniu społecznemu, w szczególności poprzez:
 - a) wyrównywanie szans i integrację społeczną osób niepełnosprawnych;
 - b) wspieranie działań mających na celu poprawę jakości życia ludzi starszych oraz ich aktywności
 - c) życiowej oraz rozwijanie zróżnicowanych form opieki i usług dla tych osób;
3. stworzenie warunków do zwiększenia aktywności społecznej mieszkańców gminy;
4. prowadzenie nowatorskich i bardziej efektywnych działań na rzecz mieszkańców;
5. poprawa jakości życia mieszkańców gminy, poprzez pełniejsze zaspokojenie potrzeb społecznych, w szczególności, poprzez:
 - a) zwiększenie uczestnictwa w kulturze,
 - b) upowszechnianie kultury fizycznej i sportu,
 - c) działania w zakresie edukacji, nauki, oświaty i wychowania,
 - d) tworzenie koalicji na rzecz promocji zdrowego i aktywnego stylu życia;
6. zwiększenie udziału mieszkańców w rozwiązywaniu lokalnych problemów;

7. wzmocnienie pozycji organizacji pozarządowych i zapewnienie im równych z innymi podmiotami szans w realizacji zadań publicznych poprzez wspieranie oraz powierzanie im zadań, z jednoczesnym zapewnieniem odpowiednich środków na ich realizację.

Do konkursów startują uczniowskie kluby sportowe, Miejski Klub Sportowy „Olimpia”, Uniwersytet Trzeciego Wieku w Olsztynku, niepubliczne szkoły podstawowe oraz stowarzyszenia w 10 obszarach:

1. Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu poprzez prowadzenie całorocznych szkoleń drużyn sportowych w różnych kategoriach wiekowych; organizowanie integracyjnych imprez sportowo-rekreacyjnych o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym.
2. Edukacja, oświata i wychowanie.
3. Podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej.
4. Działania na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między innymi społecznościami.
5. Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych.
6. Działania w zakresie turystyki i krajoznawstwa.
7. Ochrona i promocja zdrowia.
8. Kultura, sztuka, ochrona dóbr kulturalnych i dziedzictwa narodowego.
9. Działalność na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania praw dziecka.
10. Działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym.

Ponadto w gminie Olsztynek realizowany jest **Olsztynecki Budżet Obywatelski**, czyli wybierane do realizacji projekty wybierane przez mieszkańców Olsztynka. Warunkiem udziału takiego projektu w OBO jest jego ogólnodostępność. W głosowaniu mogą uczestniczyć wszyscy mieszkańcy Olsztynka bez względu na wiek – co istotne, bez wymaganej zgody rodziców lub opiekunów.

Mieszkańcy gminy mają możliwość skorzystania z **funduszu sołectkiego**. O przeznaczeniu funduszu sołectkiego decydują bezpośrednio mieszkańcy sołectw na zebraniach wiejskich. Z funduszu sołectkiego zrealizowano: budowę wiat rekreacyjnych, budowę siłowni zewnętrznych, budowę boiska i zakup sprzętu sportowego, doposażenie placów zabaw, zakup wiat przystankowych, wykonanie i montaż tablic historycznych, utrzymanie zieleni na terenie sołectw, rodzinne turnieje sportowe, warsztaty historyczne, zakup ławek, zakup i montaż latarni, montaż lamp solarnych, remonty dróg, wykonanie ścieżek spacerowych, budowę chodnika, doposażenie świetlic wiejskich.

Od 2019 roku do samorządowego prawa ustrojowego wprowadzono zagadnienia związane z obywatelską inicjatywą uchwałodawczą. Regulacje ustawowe określiły ogólne zasady tej inicjatywy, pozostawiając duży zakres swobody organom stanowiącym jednostek samorządu terytorialnego. W dniu 17 kwietnia 2019 roku Rada Miejska w Olsztynku podjęła uchwałę w sprawie **obywatelskiej inicjatywy uchwałodawczej** ustalając jej zasady – w formie aktu prawa miejscowego – dające możliwość obywatelom przedstawiania własnych projektów rozwiązań dotyczących zagadnień należących do właściwości Gminy.

Dodatkowo aktywność społeczną można badać na podstawie uczestnictwa obywatela w życiu publicznym, dostępną dla każdego uprawnionego, jest **frekwencja w wyborach**. Poniżej przedstawiono

frekwencję w wyborach samorządowych w 2018 roku, Sejmiku i Senacie Rzeczypospolitej Polski 2018 roku, do Parlamentu Europejskiego 2019 roku, na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej 2020 roku.

Tabela 15. Frekwencja w wyborach w latach 2020-2024

Frekwencja	wybory			
	samorządowe 2024	do Parlamentu Europejskiego 2024	do Sejmu i Senatu 2023	prezydenckie 2020
Polska	51,94%	40,65%	74,38%	68,18%
województwo warmińsko-mazurskie	49,42%	33,59%	67,90%	62,14%
powiat olsztyński	49,26%	34,95%	68,96%	63,01%
gmina Olsztynek	46,61%	31,16%	66,26%	62,52%

Źródło: Państwowa Komisja Wyborcza

Frekwencja wyborcza w gminie Olsztynek w każdych wyborach była niższa niż w pozostałych badanych jednostkach, za wyjątkiem wyborów prezydenckich, kiedy to frekwencja w gminie Olsztynek była wyższa niż frekwencja w województwie warmińsko-mazurskim. Najniższa frekwencja w gminie Olsztynek była podczas wyborów do Parlamentu Europejskiego (31,16 proc.), natomiast największa - podczas wyborów do Sejmu i Senatu w 2023 roku (66,26 proc.).

4.5. Turystyka i sport

4.5.1. Kultura

Na terenie gminy Olsztynek działają dwie podstawowe instytucje kultury, tj. Miejski Dom Kultury w Olsztynku oraz Miejska Biblioteka Publiczna w Olsztynku.

Zgodnie ze statutem do podstawowych zadań Domu Kultury należy w szczególności:

1. rozpoznawanie i rozbudzanie zainteresowań i potrzeb kulturalnych,
2. tworzenie warunków dla rozwoju ruchu amatorskiego,
3. tworzenie warunków dla rozwoju folkloru i sztuki ludowej,
4. prowadzenie bieżącej informacji kulturalnej.

Zadania te, realizowane są poprzez:

- organizację indywidualnego i zespołowego uczestnictwa w kulturze,
- różnorodnych form edukacji kulturalnej, szczególnie dzieci i młodzieży,
- organizację imprez kulturalnych, artystycznych i rekreacyjnych,
- współdziałania z instytucjami oświatowo – wychowawczymi, instytucjami i placówkami upowszechniania kultury, bibliotekami, organizacjami społecznymi i młodzieżowymi, stowarzyszeniami kulturalnymi, radami sołeckimi,
- opiekę merytoryczną nad imprezami kulturalnymi i rekreacyjnymi w świetlicach wiejskich we współpracy z Radami Sołeckimi poszczególnych sołectw.

Oprócz stałych zajęć przeprowadza się szereg warsztatów (m.in. plastycznych, wokalnych, muzycznych) oraz wystawy i plenery malarskie. Do działalności Domu Kultury w Olsztynku należy również prowadzenie działalności rekreacyjno-sportowej na terenie miasta i gminy oraz prowadzenie kina.

Miejski Dom Kultury w Olsztynku realizuje liczne programy edukacyjne o charakterze artystycznym. Oprócz stałych zajęć i imprez zgodnych z kalendarium, realizuje warsztaty i zajęcia artystyczne dla utalentowanych dzieci i młodzieży Gminy Olsztynek. Warsztaty cieszą się ogromnym zainteresowaniem. Każdego roku w warsztatach teatralnych, perkusyjnych, wokalnych, filmowych, tanecznych, plastycznych uczestniczy każdorazowo ok. 300 osób, w tym dzieci, młodzież i dorośli (w tym seniorzy). Od kilkunastu lat MDK jest organizatorem m.in. wojewódzkiego przeglądu teatrów szkolnych ARLEKIN, ogólnopolskiego festiwalu filmów młodzieżowych „Moja Przestrzeń”, ogólnopolskiego przeglądu zespołów rockowych PROROCK. Dom Kultury w Olsztynku realizuje również warsztaty edukacyjne z zakresu profilaktyki uzależnień m.in. gry na instrumentach perkusyjnych „Letnie warsztaty perkusyjne”, warsztaty taneczne „Warsztaty tańca towarzyskiego” oraz wokalne np. „Zimowe Skowronki” i plastyczne. Edukacyjne warsztaty artystyczne odbywają się zarówno w Olsztynku jak i w kilkunastu świetlicach wiejskich. Dla wielu dzieci i młodzieży jest to doskonała, a czasami jedyna możliwość edukacji w zakresie sztuk artystycznych. Plenerowe wydarzenia artystyczne i rekreacyjne odbywają się w Parku Rozrywki, Sportu i Kultury przy ul. Behringa. Istotnym jest fakt, iż ze względu na brak lub niskie zainteresowanie organizacyjne wymienionymi poniżej dziedzinami sportu Miejski Dom Kultury w Olsztynku zajmuje się również sportem niekwalifikowanym i rekreacją (zawody na skateparku, turnieje koszykówki i piłki nożnej drużyn podwórkowych i tzw. dzikich, turnieje siatkówki plażowej, tenisa stołowego i ziemnego, zawody rowerowe, brydż sportowy, turnieje rycerskie).

Olsztyński Dom Kultury to samorządowa instytucja kultury, która pozyskuje i przygotowuje społeczność lokalną do aktywnego uczestnictwa w kulturze oraz współtworzenia jej wartości. Poprzez działania artystyczne, a także dobrą współpracę z jednym z największych na wolnym powietrzu parków etnograficznych MBL SKANSEN oraz środowiskami wiejskimi MDK wzmacnia pielęgnowanie tradycji i kultury ludowej oraz rozwój i wsparcie amatorskiego ruchu artystycznego na wsi.

Dom Kultury realizuje również szereg projektów edukacyjnych i artystycznych m.in. we współpracy z Stowarzyszeniem Edukacji Nieformalnej przez wiele lat warsztaty artystyczne w świetlicach wiejskich, z Młodzieżową Radą miasta wydarzenia i warsztaty dla młodzieży oraz Młodzieżowy Festiwal Filmowy, edukacyjne warsztaty teatralne w Muzeum Budownictwa Ludowego Skansen, filmowe gry miejskie z Miejską Biblioteką, szereg projektów z zakresu profilaktyki uzależnień, od ponad dwudziestu lat jest również organizatorem wojewódzkiego Przeglądu Teatrów Szkolnych ARLEKIN. Realizowaliśmy również dwukrotnie projekt Lato w Teatrze. Działania cieszyły się ogromnym zainteresowaniem wśród dzieci i młodzieży. zaowocowały powstaniem aż trzech grup teatralnych w naszym mieście.

W Domu Kultury prowadzi działalność średnio 30 zespołów. W ramach współpracy z klubem tańca towarzyskiego Olsztyńskiej Szkoły Przemienieckich, w domu kultury trenują również od wielu lat, pary tańca towarzyskiego, współpracujemy również ze studiem fitness Aerobit (stałe zajęcia oraz pokazy), szkołą zumbi (warsztaty i pokazy). Bardzo dobrze rozwija się współpraca z Uniwersytetem Trzeciego Wieku. Oprócz pomocy lokalowej i merytorycznej, seansów filmowych w kinie Grunwald, zorganizowanych wydarzeń artystycznych, prowadzimy warsztaty taneczne i plastyczne dla seniorów. Każdego roku organizujemy półzimowiska w okresie ferii i półkolonie oraz warsztaty artystyczne w wakacje.

Miejski Dom Kultury w Olsztynku, jak wiele innych instytucji kultury zdecydował się na przeniesienie działalności merytorycznej do internetu. Nie jest to łatwe, ponieważ domy kultury w małych miejscowościach są miejscem żywym, stymulującym lokalną aktywność. Stanowią centrum przetrwania

pomostów między odległymi sobie grupami: młodymi i starymi, artystami i odbiorcami, bogatymi i biednymi, uprzywilejowanymi i wykluczonymi. Ludzie, którzy przychodzą do domu kultury nie tylko konsumują kulturę, ale też ją aktywnie współtworzą. Nie są tylko widzami czy biernymi odbiorcami. Niejednokrotnie sami stają się twórcami, animatorami tego, co się w domu kultury i ich otoczeniu dzieje.

MDK organizuje m.in. koncerty muzyczne, turniej siatkówki plażowej, gry i zabawy dla dzieci na wolnym powietrzu, letnie półkolonie artystyczne, wewnętrzny turniej tańca hip-hop, rajdy rowerowe, spływ kajakowy, występy zespołów MDK podczas BioHub Bazar, plenery malarskie dziecięce, a także z UTW oraz Senior +, obsługę logistyczną cyklicznego wydarzenia pn. Wschód Piękna, obsługa konferencji BioTech, wraz z MRM Olsztynek Extreme Jam, Pożegnanie Wakacji, byliśmy zaangażowani w wydarzenia oficjalne tj. obchody wybuchu Powstania Warszawskiego, Święta Wojska Polskiego oraz obchodów Rocznicy II Wojny Światowej i otwarcia zabytkowej wieży ciśnień. Mimo pandemii również kapela ludowa ŚPAROGI zajęła II Miejsce w konkursie regionalnym „Jawor - u źródeł kultury” a zespoły taneczne czołowe miejsca w turniejach ogólnopolskich. Nasza skromna baza lokalowa jest wykorzystywana bez przerwy wakacyjnej, przez siedem dni w tygodniu. W kinie w ramach dwóch edycji OBO zostały wymienione fotele, remont podłogi i montaż nagłośnienia, gruntowny remont holu i łazienek, modernizacja elektryki, ocieplenia i sali widowiskowej.

Miasto Olsztynek jest jednym z niewielu kilkutysięcznych miasteczek, które do tej pory może poszczycić się posiadaniem dobrze funkcjonującego kina. Jest to zasługą determinacji administratora tj. Miejskiego Domu Kultury. Oprócz nowości filmowych, edukacji filmowej, funkcjonuje tam DKF, odbywają się też próby i spektakle teatralne, a także festiwale filmowe.

Oprócz działalności kulturalnej, Miejski Dom Kultury prowadzi również działalność kina „Grunwald”. W roku szkolnym dodatkowo organizuje się seanse dla szkół i przedszkoli oraz niedzielne poranki dla dzieci. Jest to również doskonałe miejsce do organizacji prób i spektakli teatralnych, a także koncertów kameralnych (poezji śpiewanej, jazzu i bluesa i innych).

Miejska Biblioteka Publiczna w Olsztynku swoją działalność prowadzi od 1 października 1948 roku. Siedziba biblioteki od momentu założenia mieści się w budynku w Ratusza, w samym centrum miasta. Oprócz biblioteki w Ratuszu znajduje się Urząd Miasta i nowo powstałe Muzeum Historii Olsztynka. Biblioteka działa jako jednostka samodzielna. Posiada Wypożyczalnię i Czytelnię dla Dorosłych oraz Oddział dla Dzieci. W skład biblioteki wchodzi też filia w Waplewie. Biblioteka jest miejscem, gdzie oprócz wypożyczania, można ciekawie spędzić czas. Dzieci mogą rozwijać swoje zdolności manualne, a dorośli edukować się lub rozwijać swoje umiejętności w różnych dziedzinach, w tym również informatycznej. Organizowane są też spotkania z ciekawymi ludźmi, imprezy, warsztaty, szkolenia i wystawy. Ponadto biblioteka jest jedyną instytucją w mieście, gdzie można bezpłatnie skorzystać ze sprzętu komputerowego z dostępem do Internetu oraz otrzymać poradę informatyczną.³¹

Zgodnie z *Raportem o stanie Gminy Olsztynek za 2023 rok* Miejska Biblioteka Publiczna w Olsztynku zarejestrowała 1035 czytelników, czyli o 418 osób mniej w porównaniu z rokiem 2018.

W ramach działalności Miejskiej Biblioteki Publicznej wyróżnia się:

³¹ Internet, <http://www.olsztynek.naszabiblioteka.com/o-bibliotece> (dostęp, 02.08.2021 rok)

- **Dyskusyjne Kluby Książki** – obecnie działają trzy (dla dorosłych, młodzieży gimnazjalnej oraz szkoły podstawowej). Uczestnicy klubów spotykają się raz w miesiącu i dyskutują o przeczytanej książce.
- **Klub Malucha** - rodzice dzieci w wieku do 5 lat przychodzą do Biblioteki raz w tygodniu (w środy od 10 do ok. 12). Dzieci wspólnie z rodzicami lub opiekunami spędzają czas, bawią się oraz uczą kontaktów z rówieśnikami.
- **Warsztaty rękodzielnicze** z sekcją Uniwersytetu Trzeciego Wieku.
- **Sekcja literacka Uniwersytetu Trzeciego Wieku.**
- **Czytaniu – bajanie** - na podstawie przeczytanej bajki lub opowiadania dzieci wykonują prace plastyczne.

Od marca 2020 roku Miejska Biblioteka Publiczna w Olsztynku stała się wydawcą ALBO - Aktualności Lokalne Biuletyn Olsztyński.

Ponadto na terenie gminy (w niektórych wsiach) funkcjonują **światlice wiejskie** (łącznie 14), które zapewniają mieszkańcom (szczególnie młodym) usługi kulturalne i integrację społeczną.

4.5.2. Zabytki i obiekty dziedzictwa kulturowego

Na terenie miasta i gminy Olsztynek znajduje się wiele zabytków i atrakcji turystycznych. Najważniejsze zabytki są opisane pokrótce poniżej.

Zamek

Zamek krzyżacki został zbudowany w połowie XIV wieku na niewielkim wzgórzu w miejscu dawnego pruskiego grodu. Przeprowadzone w 2006 roku badania archeologiczne wykazały, że dawniej była to potężna budowla, wzniesiona na planie kwadratu na wysokość trzech czy nawet czterech kondygnacji. Z dawnej zabudowy pozostało główne skrzydło północne oraz dobudowane na starych fundamentach skrzydło wschodnie. Zamek nieprzerwanie od 160 lat jest siedzibą szkół średnich.

Muzeum Budownictwa Ludowego - Park Etnograficzny

Wśród europejskich muzeów na wolnym powietrzu Park Etnograficzny w Olsztynku należy do jednych z najstarszych. Obecnie do muzeum należy ok. 90 ha ziemi, przy czym na 35 ha znajdują się: 1 stanowisko archeologiczne, 1 grób kurhanowy, ok. 70 obiektów dużej i małej architektury. Wyposażenie budynków stanowią zebrane po 1945 r. eksponaty pokazujące tradycyjne metody pracy i obrzędy na wsi w XIX i XX wieku. Zbiory muzealne kultury materialnej oraz sztuki ludowej przekraczają 10 tys. egzemplarzy.

Dom Mrongowiusza

Dom istnieje od drugiej połowy XVI wieku. W 1684 roku całe centrum Olsztynka spłonęło, ale dom przy murach ocalał. Tutaj, 19 lipca 1764 roku, jako drugie dziecko Mrongowiuszów, przyszedł na świat Krzysztof Celestyn. W latach siedemdziesiątych XX wieku przesiedlono lokatorów, przeprowadzono generalny remont i na parterze urządzono muzeum poświęcone Mrongowiuszowi

Kościół Farny

Zbudowany w pierwszej połowie XIV wieku w stylu gotyckim. Świątynia była skromna, jednonawowa, kryta dachówką. Od strony zachodniej, przylegała wysoka wieża ze spiczastym dachem. Kościół, włączony w system murów miejskich, pełnił także funkcje obronne. Początkowo był to kościół katolicki, później w latach 1525-1945 ewangelicki. Po rekonstrukcji w 1977 roku pełni funkcję salonu wystawowego

Mury Miejskie

Zbudowane w pierwszej połowie XV wieku. Najlepiej zachowały się mury w ciągu północno-zachodnim. Oprócz murów i baszt fortyfikacje miejskie Olsztyńska posiadały dwie bramy: Nidzicką (Polską) oraz Wysoką (Niemiecką). Obydwie bramy zostały rozebrane po wielkim pożarze w 1804 roku. Mury miejskie w Olsztynku należą do najlepiej zachowanych tego typu obiektów na terenie całego województwa warmińsko-mazurskiego.

TANNENBERG-DENKMAL

Niemcy, na pamiątkę swego zwycięstwa w sierpniu 1914 roku, wzniesli monumentalną budowlę, a w jej środku pochowali dwudziestu nieznanych żołnierzy poległych w bitwie. Po śmierci Hindenburga, w jednej z wież zbudowano kryptę i tam złożono w sarkofagach ciało feldmarszałka i prezydenta Niemiec oraz jego małżonki. Specjalnym dekretem Hitler podniósł pomnik do rangi „Pomnika Chwały Rzeszy”, jako jedynego w Niemczech. Po II wojnie światowej mauzoleum to zostało zniszczone.

Ratusz

Po pożarze w 1685 roku odbudowa całkowicie spalonego starego ratusza trwała prawie 30 lat i została zakończona dopiero w 1714 roku. Po kolejnym pożarze miasta w 1804 roku ratusz odbudowano ponownie na dawnym miejscu. Przetrwał do 1914 roku, kiedy został spalony w trakcie bitwy i ostrzału artyleryjskiego. Do końca I wojny odbudowano zniszczone domy, wzniesiono również nowy ratusz. W styczniu 1945 roku Sowieci zniszczyli większą część centrum Olsztyńska. Jednak ratusz, jakimś cudem, ocalał. Zachowany do dziś budynek, szczególnie od strony frontowej, wygląda okazale i reprezentacyjnie.

Obóz Jeniecki Stalag IB Hohenstein

Pomiędzy Królikowem a Sudwą, w 1939 roku, Niemcy zbudowali obóz dla jeńców wojennych – Stalag IB Hohenstein. Liczył on ponad 100 baraków, w każdym z nich trzymano od 350 do 500 jeńców. Ogółem zmarło lub zostało zamęczonych w nim ok. 55 tysięcy jeńców. Liczba ogromna, jeśli weźmiemy pod uwagę fakt, że nie był to obóz zagłady, a jedynie podległy Wehrmachtowi obóz dla jeńców wojennych.

Wieża Ciśnień

Jest niewątpliwie wyjątkowym zabytkiem, wybudowanym w 1906 roku w Olsztynku, który bardzo wyraźnie akcentuje się w krajobrazie miasta. Jej konstrukcja zawiera nowatorskie rozwiązanie architektoniczne z zachowaniem tradycyjnej bryły w kształcie grzybka. Wieża ma formę ośmiościanu. Zbiornik na wodę był pobudowany z czerwonej cegły i miał pojemność 150 m³. Kubatura całej wieży to 1500 m³, a wysokość 34 metry. Wieża ciśnień pozostała całkowicie wyłączona z eksploatacji w 1995 roku. Natomiast dnia 16 marca 2000 roku została wpisana do rejestru zabytków pod nr 4157. W 2019 roku zakończono prace remontowe i modernizacyjne, dzięki którym zabytek stał się kolejną atrakcją turystyczną Gminy Olsztynek.

Kościół Najświętszego Serca Pana Jezusa

Pierwszy kościół katolicki zbudowany ok. 1350 roku przejęli w okresie reformacji protestanci. W latach 1883-1888 proboszcz zbudował murowany kościół, sfinansowany głównie przez katolików z Warmii. Dnia 26 września 1888 roku biskup Andrzej Thiel dokonał konsekracji kościoła, który otrzymał wezwanie Najświętszego Serca Pana Jezusa i świętego Brunona. Ze skromnego wyposażenia na uwagę zasługują ambona, chrzcielnica, stacje drogi krzyżowej, ołtarze i figura św. Brunona.

Multimedialne Muzeum Obozu Jenieckiego Stalag IB i Historii Olsztynka

Obiekt, w którym, przy wykorzystaniu nowoczesnych technologii, prezentujemy historię obozu jenieckiego Stalag IB Hohenstein i gminy Olsztynek. Multimedialne prezentacje skomponowane z klasycznymi eksponatami, archiwalnymi fotografiami, mapami oraz oryginalnymi publikacjami, m.in. pamiątkami, listami, skłaniają do refleksji i pozostają w pamięci odwiedzających. W muzeum istnieją dwie główne sale. Pierwsza, poświęcona jest dziejom Olsztynka oraz walorom turystycznym miasta i gminy. Przybliża historię tego ponad 655-letniego miasteczka, od czasów przebywających na tych terenach plemion pruskich. Poprzez multimedialne mapy miasta i gminy, muzeum przenosi zwiedzającego w zachwycający świat zabytków, zabudowań i okazów archeologicznych. Ponadto biografie zasłużonych podkreślają, jak istotna jest nauka, język, kultura i tradycja w życiu człowieka. W dziale tym zaprezentowano również eksponaty wydobyte podczas badań archeologicznych przeprowadzonych w centrum miasta. Najcenniejszymi wykopaliskami są cztery tłoki pieczętnie z początków dziejów miasta Olsztynek. Druga sala rozpoczyna się historią I wojny światowej i jej skutków dla tego regionu. Wiele uwagi poświęcono bitwie pod Tannenbergiem, która odbyła się 28/29 sierpnia 1914 roku. Efektem tego było wybudowanie mauzoleum Tannenberg-Denkmal, które miało nadać bitwie rangę ogólnoniemieckiego zwycięstwa, a także specjalnym dekretem zostało nazwane „Pomnikiem Chwały Rzeszy”. Była to jedyna budowla o takim znaczeniu w całej Rzeszy. Druga sala upamiętnia przede wszystkim ofiary drugiego co do wielkości w Prusach Wschodnich, obozu jenieckiego Stalag IB Hohenstein, funkcjonującego w latach 1939-1945. Przez obóz przewinęło się ok. 400 tysięcy jeńców różnych narodowości.(...) Multimedialne Muzeum Obozu Jenieckiego Stalag IB i Historii Olsztynka, to lekcja historii, przywracająca pamięć o wydarzeniach, które działy się na przestrzeni wieków.³²

Ponadto na terenie gminy Olsztynek znajdują się zabytki wpisane do rejestru zabytków ruchomych:

- Ołtarz główny wraz z wbudowanym tabernakulum oraz figurami Apostołów (Święty Piotr, Święty Paweł) i Chrystusa, zespół obrazów Drogi Krzyżowej (14 elementów), ołtarz boczny wraz z figurą Świętego Antoniego Padewskiego, ołtarz boczny wraz z figurą Świętego Józefa, polichromia stropu, obraz „Śmierć Świętego Józefa” i dzwon wieżowy w Kościele p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Olsztynku;
- Elementy wystroju wnętrza kościoła ewangelicko-anglikańskiego w Mańkach;
- Puszka na komunikanty, dzwon wieżowy w Kościele filialnym p.w. Świętego Stanisława w Waplewie;
- Para świeczników cynowych z 1787 r. i para świeczników cynowych z 1772 r. w Kościele filialnym p.w. Chrystusa Króla w Wigwałdzie.

³² ALBO Aktualności Lokalne Biuletyn Olsztyński Nr 3 (264) Lipiec 2020 r.

Od 2014 roku gmina Olsztynek wspiera zabytki. Dotacja może być przeznaczona na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy obiektach zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków. W ramach realizacji poprzedniego

Gmina Olsztynek realizuje cele **Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Olsztynek na lata 2021-2024**:

Cel 1: Ochrona i opieka nad zabytkami oraz ochrona krajobrazu kulturowego, priorytetowe traktowanie obszarów wartościowych kulturowo w kształtowaniu polityki przestrzennej gminy

Cel 2: Wykorzystanie zasobów i walorów krajobrazu kulturowego gminy w promocji gminy

Cel 3: Edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego oraz podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

W ramach realizacji poprzedniego *Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Olsztynek na lata 2017-2020* z budżetu Gminy Olsztynek udzielono dotacji na realizację poniższych inwestycji wymienionych:

- Remont kościoła w miejscowości Kurki, przygotowanie niezbędnej dokumentacji, wymiana pokrycia dachowego i poprawienie elewacji wieży kościoła oraz wymiana okien w kościele,
- Remont budynku Wspólnoty Mieszkaniowej Zamkowa 2 - remont elewacji frontowej oraz szczytowej,
- Remont budynku położonego przy ul. Grunwaldzkiej 2 - remont dachu,
- Remont Kościoła Najświętszego Serca Pana Jezusa w Olsztynku. Odnowienie oraz malowanie wnętrza kościoła.

Dodatkowo Gmina co roku pozyskuje środki finansowe – dotacje z budżetu Wojewody Warmińsko-Mazurskiego na bieżące utrzymanie cmentarzy wojennych oraz prace remontowe na tych cmentarzach.

4.5.3. Sport i rekreacja

Ze względu na bogate walory krajobrazowe i przyrodnicze w gminie Olsztynek można aktywnie wypoczywać poprzez żeglowanie, jazdę konno, skorzystanie ze szlaków rowerowych, kajakowych, konnych i pieszych. Ponadto na terenie gminy znajdują się liczne obiekty sportowe, z których mogą korzystać mieszkańcy i turyści.

Na terenie gminy znajdują się

1. **szlaki tematyczne:**

- Szlak Kopernikowski,
- Szlak Frontu Wschodniego I Wojny Światowej,
- Szlak Pętli Grunwaldzkiej.

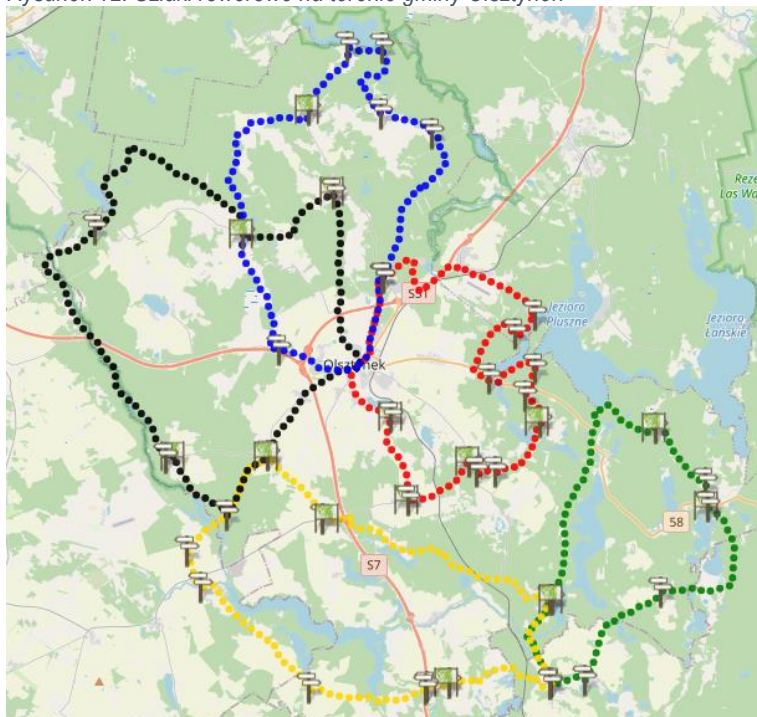
2. **szlaki kajakowe** (rzeki Marózka i Łyna) wraz z wypożyczalnią sprzętu w Swaderkach, Mierkach i Kurkach,

3. **szlaki rowerowe:**

- Szlak zielony - Maróz- Swaderki-Kucharzewo (j. Pluszne) - Orzechowo-Ząbie-Kurki-Brzeźno Łyńskie-Lipowo Kurkowskie- Bolejny- Żelazno- Maróz (30.3 km),
- Szlak żółty - Maróz-Żelazno-Malinowo-Witramowo-Sitno-Tymawa-Mielno-Lichtajny-Pawłowo-Lutek-Maróz (39.2 km),
- Szlak czarny - Olsztynek- Królikowo- Lichtajny- J.Omin- Drwęck-Rychnowska Wola- Wigwałd-Smolanek- Elgnówko-Łęciny-Mycyny-Wilkowo-Olsztynek (43.4 km),

- Szlak niebieski - Olsztynek- Sudwa- Elgnówko- Tomaszyn- Mańki- Makruty- Gębiny- Zezuty- Jagielek-Olsztynek (35.5 km),
- Szlak czerwony - Olsztynek- Jegielek- Ameryka- Gryżliny- Zielonowo- Waszeta- Świerkocin- Łutynowo-Kunki-Jemiółowo-Olsztynek (34.5 km),
- Szlak Gościniec Niborski - Olsztyn - Napiwoda, gdzie łączy się z traktem biskupim z Bałd. Dalej prowadzi do Nidzicy, która w gwarze warmińskiej nazywana była Niborkiem (stąd nazwa Gościniec Niborski). W sumie z Olsztyna do Nidzicy do przejechania jest około 50 km.
- Szlak Warmińska Łynostrada

Rysunek 12. Szlaki rowerowe na terenie gminy Olsztynek

Źródło: <https://szlaki.olsztynek.pl/>

4. szlaki piesze

- szlak zielony - Grunwald - Olsztynek (20,30 km)
- szlak niebieski - Szlak Grunwaldzki - Waplewo dworzec PKP – Sitno – Ulonowo – Grunwald-Pole Bitwy – Samin – Marcinkowo – Dylewo – Jezioro Francuskie (rezerwat) - Pietrzwald – Naprom - Samborowo dworzec PKP (60,80 km).

Zgodnie z *Bankiem danych lokalnych GUS*, w 2022 roku, na terenie gminy Olsztynek działalność sportową prowadziło pięć klubów sportowych. Kluby swoją działalność opierają o **bazę sportową Gminy Olsztynek**, w tym o:

1. Stadion Miejski w Olsztynku,
2. halę sportową i sale gimnastyczne placówek oświatowych,
3. dwa kompleksy sportowe „Moje Boisko – Orlik 2012”, obejmujące boiska piłkarskie (wielofunkcyjne wraz z bieżniami lekkoatletycznymi), obiekty te są przekazane na wyposażenie Szkole Podstawowej nr 1 i nr 2 w Olsztynku,
4. lodowisko sezonowe „Biały Orlik”;
5. boiska treningowe i wiejskie.

Na terenie miasta Olsztyńska funkcjonuje 8 placów zabaw zlokalizowanych: przy ul. Słonecznej, ul. Wiśniowej, ul. Wąskiej, ul. Składowej, ul. Lipowej, ul. Jagodowej oraz rogu ul. Szkolnej z ul. Pionierów. Największy z placów zabaw mieści na Podzamczu w Olsztynku, zlokalizowany jest tam również Skatepark wraz z siłownią zewnętrzną.

Zgodnie ze *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Olsztynek* na **obszarze wiejskim znajduje się 8 boisk oraz 11 placów zabaw**.

Od 2010 roku w gminie Olsztynek realizowany jest program **Lokalny Animator Sportu**, czyli realizacja zajęć sportowo-rekreacyjnych z dziećmi i młodzieżą zamieszkałą na terenie gminy Olsztynek na boiskach „Orlik”.

Gmina Olsztynek współorganizuje wydarzenia i imprezy sportowe, w poprzednich latach m.in: Olsztynek Extreme Jam, Cykl rozgrywek mini siatkówki dziewcząt i chłopców KINDER SPORT+ 2020, Młodzieżowy Turniej koszykówki, Otwarty Pucharu Polski Północnej w Taekwondo ZS PUT, XIII Wojewódzki Turniej Piłki Nożnej Chłopców dla roczników 2007 i 2008, Olsztyńska Liga Futsalu 2018/2019, XIII Ogólnopolski Wiosenny Turniej Halowej Piłki Nożnej Dziewcząt o Puchar Burmistrza Olsztyńska, Gminny Turniej Piłki Siatkowej.

Dodatkowe formy rekreacji

Zgodnie z uchwałą Rady Miejskiej w Olsztynku w sprawie wykazu kąpielisk na terenie gminy Olsztynek, na obszarze gminy znajduje się **jedno kąpielisko nad jeziorem Maróz**. Kąpielisko działa od połowy czerwca do końca sierpnia. Nad jeziorem znajdują się ośrodki wypoczynkowe z infrastrukturą kąpieliska (wyznaczona strefa w wodzie, pomost, molo, możliwość cumowania sprzętu wodnego, kosze na śmieci, toalety).

Jedną z form wypoczynku jest **wędkarstwo**. Na terenie gminy Olsztynek znajduje się Gospodarstwo Rybackie Szwaderki, które ma dyspozycji ponad 80 jezior i rzek o łącznej powierzchni 5,5 tys. ha i podnosi atrakcyjność łowisk poprzez prowadzenie profesjonalnego zaplanowanego zarybienia. W Szwaderkach inkubują, wylęgają i podchowują na cele zarybienia takie gatunki jak szczupak, sandacz, sieja, sielawa, pstrąg potokowy oraz lin i karaś. Akweny dodatkowo zarabiane są również węgorzem. Najbardziej rybne i wydajne jeziora na terenie gminy Olsztynek to: Pawlik, Popłusz, Maróz, Brzeźno Duże, Jemiołowskie. Średnie połowy wynoszą rocznie ponad 30 kg ryb z 1 ha powierzchni jeziora.

Poniżej znajduje się mapa wód GR Szwaderki.

Rysunek 13. Mapa wód Gospodarstwa Rybackiego SZWADERKI

Źródło: <https://szwaderki.pl/mapa-lowisk.html>

Coraz bardziej popularną formą rekreacji jest **jeździectwo**. Na terenie gminy Olsztynek znajduje się Stadnina Koni Kurki oraz Stadnina Koni Mycyny. W stadninach prowadzone są jazdy, szkolenia trece oraz rajdy.

4.5.4. Potencjał turystyczny

Wybitne walory przyrodnicze i krajobrazowe oraz położenie gminy sprzyjają rozwojowi jej funkcji rekreacyjnej o szerokim wachlarzu usług turystycznych. Gmina Olsztynek jest dobrze zagospodarowana pod względem turystycznym. Liczne ośrodki wypoczynkowe, agroturystyczne i hotele zapewniają **zróżnicowaną ofertę turystyczną**. Baza Noclegowa w gminie Olsztynek oferuje swoje usługi zarówno sezonowo, jak i całorocznie. Uzupełnieniem oferty turystycznej jest liczna baza gastronomiczna, w tym **Spółdzielnia „Tradycja Smaków”**.

Zgodnie z Bankiem Danych Lokalnych **liczba miejsc noclegowych całorocznych** wyniosła w 2023 roku 478 w dwóch całorocznych obiektach i była mniejsza o 13,7 proc. w stosunku do 2016 roku. W latach 2016-2023 liczba miejsc noclegowych wahała się od 554 w 2016 roku do 478 w 2023 roku.

Natomiast obiektów noclegowych ogółem na terenie Olsztyńska jest 6³³, w których znajduje się 1106 miejsc noclegowych. Na terenie gminy dominują gospodarstwa agroturystyczne, pensjonaty i domki letniskowe. Ponadto znajdują się tu ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe, pola namiotowa i leśniczówki.

Zgodnie z GUS liczba turystów zagranicznych, którym udzielono noclegów wyniosła w 2023 roku 77 osób. Natomiast liczba udzielonych noclegów turystom zagranicznym w 2023 roku wyniosła 399.

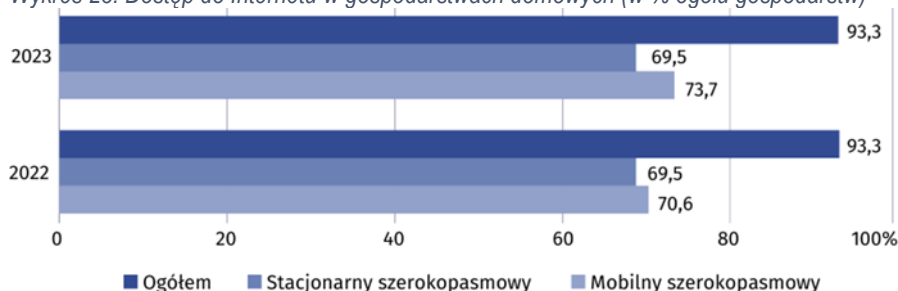
W Olsztynku funkcjonuje **Punkt Informacji Turystycznej**, gdzie można się dowiedzieć o ważnych obiektach historycznych znajdujących się na terenie Gminy, atrakcjach i szlakach turystycznych, a także można uzyskać praktyczne informacje o lokalizacji miejsc noclegowych i gastronomicznych. Ponadto w Punkcie prowadzona jest również sprzedaż pamiątek związanych z Gminą Olsztynek.

4.6. Społeczeństwo informacyjne

Dostępne rozwiązania technologiczne umożliwiają szybki i łatwy kontakt oraz dostęp do informacji i wiedzy. Coraz więcej spraw administracyjnych można załatwić bez wychodzenia z domu. Dlatego też zwiększa się liczba urzędów publicznych i przedsiębiorstw korzystających z nowoczesnych rozwiązań.

W 2023 r., dostęp do Internetu posiadało 93,3% polskich gospodarstw domowych. W skali roku udział gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu przez szerokopasmowe łącze stacjonarne nie zmienił się. Dostęp przez szerokopasmowe łącze mobilne wykazało o 3,1 p. proc. gospodarstw więcej.

Wykres 23. Dostęp do Internetu w gospodarstwach domowych (w % ogółu gospodarstw)

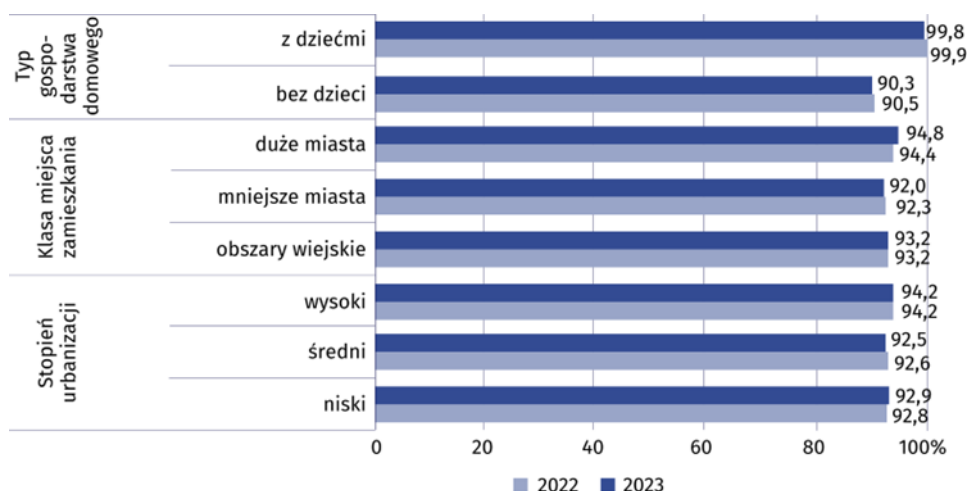
Źródło: Społeczeństwo informacyjne w Polsce w 2023 r.

Zarówno dostęp do Internetu, jak i rodzaj posiadanych łączy internetowych zróżnicowany był ze względu na typ gospodarstwa, klasę miejsca zamieszkania oraz stopień urbanizacji. Dostęp do Internetu częściej posiadały gospodarstwa domowe z dziećmi niż bez nich. Uwzględniając klasę miejsca zamieszkania – odsetek gospodarstw z Internetem większy był w dużych miastach niż w mniejszych oraz na obszarach wiejskich, a biorąc pod uwagę stopień urbanizacji – najwyższy odnotowano na terenach wysoko zurbanizowanych.³⁴

³³ Problem stanowi statystyka Głównego Urzędu Statystycznego, która nie podaje bowiem dokładnych danych dotyczących liczby obiektów noclegowych. Dane są obciążone znacznym marginesem błędu, wynikającym z braku wywiązywania się przez podmioty gospodarcze z obowiązku statystycznego

³⁴ Społeczeństwo informacyjne w Polsce w 2023 r.

Wykres 24. Gospodarstwa domowe posiadające dostęp do Internetu w domu (w % ogółu gospodarstw)

Źródło: Społeczeństwo informacyjne w Polsce w 2023 r.

W 2023 r. osoby korzystające w ciągu ostatnich 12 miesięcy z usług administracji publicznej przez Internet stanowiły ponad 58% populacji osób w wieku 16–74 lata. Korzystanie z e-administracji wskazywało o 16,8 p. proc. więcej mieszkańców miast niż wsi. Do najpopularniejszych czynności wykonywanych za pośrednictwem stron internetowych lub aplikacji jednostek administracji publicznej należy wyszukiwanie informacji na stronach administracji publicznej, wysyłanie wypełnionych deklaracji podatkowych, pobieranie lub drukowanie formularzy urzędowych oraz uzyskiwanie dostępu do informacji osobistych przechowywanych przez jednostki administracji publicznej.³⁵

Gmina Olsztynek zrealizowała w 2018 roku projekt **Wdrożenie e-usług w Gminie Olsztynek**, którego celem było podniesienie poziomu zaawansowania istniejących e-usług oraz wdrożenie nowych. W ramach realizacji projektu Gmina Olsztynek zakupiła dodatkowy sprzęt komputerowy oraz specjalistyczny sprzęt informatyczny wraz z niezbędnym oprogramowaniem. Wdrożono szereg usług i funkcjonalności oraz przeprowadzono cykl szkoleń dla pracowników Urzędu Miejskiego bezpośrednio związanych z obsługą systemów.

Realizacja projektu przyczyniła się nie tylko do podniesienia poziomu kompetencji kadry urzędniczej, ale również do wprowadzenia innowacyjnego kanału komunikacji pomiędzy Urzędem a klientem. Informacje o wszelkich dodatkowych funkcjonalnościach (m.in. Elektroniczne Biuro Obsługi Klienta Urzędu Miejskiego w Olsztynku) oraz udogodnieniach dla klientów Urzędu Miejskiego (System Informacji Przestrzennej) zostały zamieszczone na nowopowstałej stronie internetowej Gminy Olsztynek.

W ramach projektów grantowych Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020, sfinansowanych całkowicie ze środków unijnych, Gmina Olsztynek zrealizowała projekty - **Zdalna Szkoła** oraz **Zdalna Szkoła+** – wsparcie Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej w systemie kształcenia zdalnego. Gmina Olsztynek z przekazanego dofinansowania zakupiła 95 laptopów wraz z oprogramowaniem i wyposażeniem, które przekazała uczniom za pośrednictwem następujących szkół:

³⁵ Społeczeństwo informacyjne w Polsce w 2023 r.

4.7. Bezpieczeństwo

Bezpieczeństwo mieszkańców gminy Olsztynek jest zapewniane przez służby Policji i straży pożarnej. Samorządową służbą porządku i bezpieczeństwa publicznego są straże miejskie.

Komisariat Policji w Olsztynku jest jednostką podległą Komendzie Miejskiej Policji w Olsztynie i zasięgiem działania obejmuje gminy Olsztynek, Stawiguda i Gietrzwałd. Łącznie Komisariat Policji w Olsztynku obsługuje około 30 512 osób, w tym ponad 13 000 mieszkańców gminy Olsztynek. Wyniki wykrywalności w 2023 r. były na poziomie 80%. Podsumowując wyniki pracy pionu kryminalnego na terenie Olsztynka w 2023 r. odnotowano 342 przestępstwa, których wykrywalność wyniosła 70,1 %. Natomiast wyniki pionu prewencyjnego wskazują na znaczny wzrost zatrzymań sprawców przestępstw na gorącym uczynku. Z kolei nastąpił spadek wypadków drogowych oraz kolizji drogowych. W 2023 roku na drogach miasta i wskazanych gmin doszło do 22 wypadków. Funkcjonariusze byli wzywani także do 405 kolizji drogowych. Ponadto policjanci w ubiegłym roku wyeliminowali z dróg 70 nietrzeźwych kierujących. Analizując stan bezpieczeństwa należy wskazać, że społeczeństwo chętnie korzysta z narzędzi do komunikacji z policjantami oraz chce mieć realny wpływ na poprawę bezpieczeństwa. W ubiegłym roku funkcjonariusze otrzymali 2650 zgłoszeń za pomocą Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa. Rok 2023 to również czas aktywnej działalności profilaktyczno-edukacyjnej. W ciągu ostatnich 12 miesięcy funkcjonariusze zorganizowali ponad 200 spotkań, w tym z przedstawicielami samorządu lokalnego, z młodzieżą lub pedagogami oraz w ramach konsultacji społecznych, chociażby poświęconych tematyce takiej jak „Bezpieczeństwo na drodze, w sieci oraz zjawisko „hejtu” w Internecie.³⁶

W ramach wykonywania ustawowych zadań w 2023 roku funkcjonariusze **Straży Miejskiej w Olsztynku** ujawnili łącznie 464 wykroczenia (o 73 więcej niż w 2018 roku), z tego postępowaniem mandatowym zakończono 25 (o 45 mniej niż w 2018 roku), wobec 406 osób (o 174 więcej niż w 2018 roku) zastosowano środek oddziaływania wychowawczego w postaci pouczenia. Funkcjonariusze Straży Miejskiej zabezpieczali imprezy kulturalno-sportowe oraz o charakterze religijnym. Prowadzili zajęcia profilaktyczne i edukacyjne w szkołach, uczestniczyli w obchodach i uroczystościach państwowych. Podejmowano z innymi służbami wspólne działania i inicjatywy.

Na terenie gminy Olsztynek działają cztery jednostki **ochotniczej straży pożarnej**, które dysponują ośmioma samochodami pożarniczymi. Pięć samochodów jest na wyposażeniu OSP Olsztynek oraz po jednym samochodzie na wyposażeniu OSP Mańki, Waplewo, Pawłowo.

Tabela 16. Liczba zdarzeń na terenie miasta i gminy Olsztynek w latach 2018-2023

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Pożary	82	61	56	63	69	65
Miejscowe	111	126	106	199	214	150
Falszywe	12	11	29	25	25	26
RAZEM	205	198	191	287	308	241

Źródło: Raport o stanie Gminy Olsztynek za 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023 rok

Liczba zdarzeń w gminie Olsztynek w 2023 roku wyniosła 241 i na przestrzeni sześciu ostatnich lat, liczba zdarzeń zwiększyła się o 17,56 proc. (o 36 zdarzeń).

³⁶ Internet, <https://olsztyn.policja.gov.pl/o02/aktualnosci/116771,Odprowa-roczna-Komisariatu-Policji-w-Olsztynku.html> (dostęp 27.12.2024 r.)

Ponadto na terenie miasta Olsztynek funkcjonuje **system monitoringu wizyjnego**. Monitoringiem wizyjnym objęte są miejsca uznane za niebezpieczne, ze szczególnym uwzględnieniem ciągów komunikacji pieszej, parków, skrzyżowań o dużym natężeniu ruchu, targowiska i przystanków. Główne cele budowy monitoringu wizyjnego to:

- wzrost poczucia bezpieczeństwa,
- działania prewencyjne,
- przeciwdziałanie aktom wandalizmu,
- zmniejszenie przestępczości i gromadzenie materiałów dowodowych przeciwko sprawcom przestępstw i wykroczeń,
- kontrolowanie ruchu ulicznego.

Olsztynecki monitoring wizyjny obejmuje aktualnie 22 kamery.³⁷

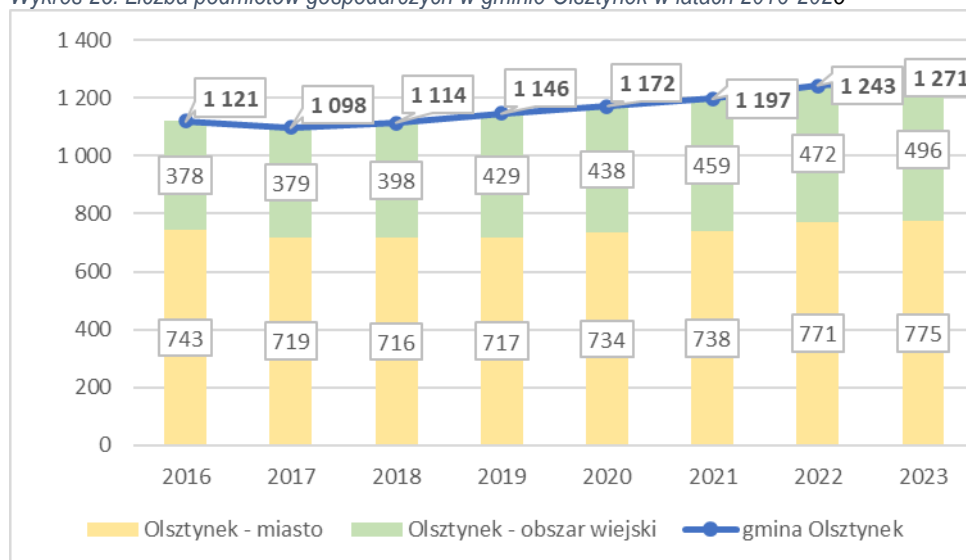
³⁷ Internet, <https://bip.olsztynek.pl/3000-menu/monitoring-wizyjny-miasta.html> (dostęp 06.08.2021 rok)

5. SFERA GOSPODARCZA

5.1. Przedsiębiorczość

W rejestrze REGON na koniec 2023 roku w gminie Olsztynek było zarejestrowanych 1 271 podmiotów gospodarczych. Na przestrzeni ostatnich ośmiu lat liczba przedsiębiorstw wzrosła o 150 (11,80 proc.) i ma tendencję wzrostową.

Wykres 25. Liczba podmiotów gospodarczych w gminie Olsztynek w latach 2016-2023

Źródło: opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalny, GUS

Najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych jest w Olsztynku (775), jednakże w okresie 2016-2023 nastąpił znaczny wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych - o 4,3 proc. Natomiast liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenach gminy wyniosła na koniec 2023 roku 496 i w porównaniu z 2016 rokiem, liczba przedsiębiorstw wzrosła o 118 (31,22 proc.) i ma tendencję wzrostową. Prawdopodobnie związane jest to z migracją mieszkańców z miasta na tereny gminne.

Na terenie gminy Olsztynek na koniec 2023 roku funkcjonowały podmioty gospodarcze w:

- w sektorze publicznym – 51 podmiotów, w tym 20 państwowych i samorządowych jednostek prawa budżetowego i 3 spółki handlowe,
- w sektorze prywatnym – 1 213 podmiotów, w tym, między innymi:
 - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – 903
 - spółki handlowe akcyjne - 1
 - spółki handlowe osobowe – 10
 - spółki handlowe z ograniczoną odpowiedzialnością - 68
 - spółki cywilne – 48
 - spółdzielnie - 7
 - fundacje - 5
 - stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne – 61
 - inne – 110.

Analizując strukturę podmiotów gospodarczych według sekcji PKD należy zwrócić uwagę, że najwięcej przedsiębiorstw działa w usługach – handel i naprawa pojazdów samochodowych (222) oraz w budownictwie (210).

Tabela 17. Struktura podmiotów gospodarki narodowej w gminie Olsztynek według wybranych sekcji PKD 2007

Sekcja	Wybrane sekcje PKD	Podmioty gospodarcze wg sekcji	
		Gmina Olsztynek	w tym miasto
Sekcja A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	41	8
Sekcja B	Górnictwo i wydobywanie	1	1
Sekcja C	Przetwórstwo przemysłowe	116	64
Sekcja D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	4	1
Sekcja E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	4	3
Sekcja F	Budownictwo	210	93
Sekcja G	Handel; naprawa pojazdów samochodowych	222	151
Sekcja H	Transport i gospodarka magazynowa	73	46
Sekcja I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	39	20
Sekcja J	Informacja i komunikacja	34	27
Sekcja K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	34	20
Sekcja L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	133	127
Sekcja M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	81	55
Sekcja N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	40	12
Sekcja O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	9	3
Sekcja P	Edukacja	32	19
Sekcja Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	68	42
Sekcja R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	28	16
Sekcja S i T, U	Pozostała działalność usługowa i Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników: gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby, organizacje i zespoły eksterytorialne	94	61
Ogółem		1271	775

Źródło: opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalny, GUS

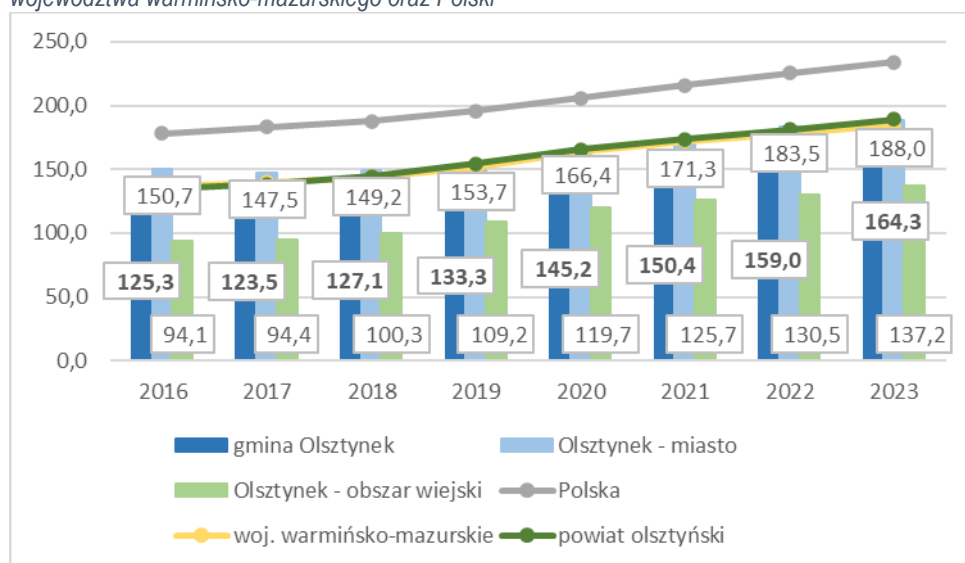
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON działające na terenie gminy wg liczby pracujących w 2020 roku:

- od 0 do 9 osób – 1 227, w tym 740 na terenie miasta Olsztynek,
- od 10 do 49 osób – 35, w tym 27 na terenie miasta,

- od 50 do 249 osób – 9, w tym 8 na terenie miasta
- od 250 do 999 osób – 0 – na terenie gminy.

Przedsiębiorczość jest istotnym czynnikiem przeciwdziałającym niekorzystnym procesom społeczno-ekonomicznym, takim jak bezrobocie, wykluczenie, marginalizacja. **Stopień rozwoju przedsiębiorczości** w gminie Olsztynek zobrażowano za pomocą wskaźnika przedsiębiorczości wyrażonego jako *liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym* i porównano ze wskaźnikiem osiągniętym przez wszystkie gminy w powiecie olsztyńskim, w województwie warmińsko-mazurskim i w Polsce.

Wykres 26. Podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w gminie Olsztynek na tle powiatu olsztyńskiego, województwa warmińsko-mazurskiego oraz Polski

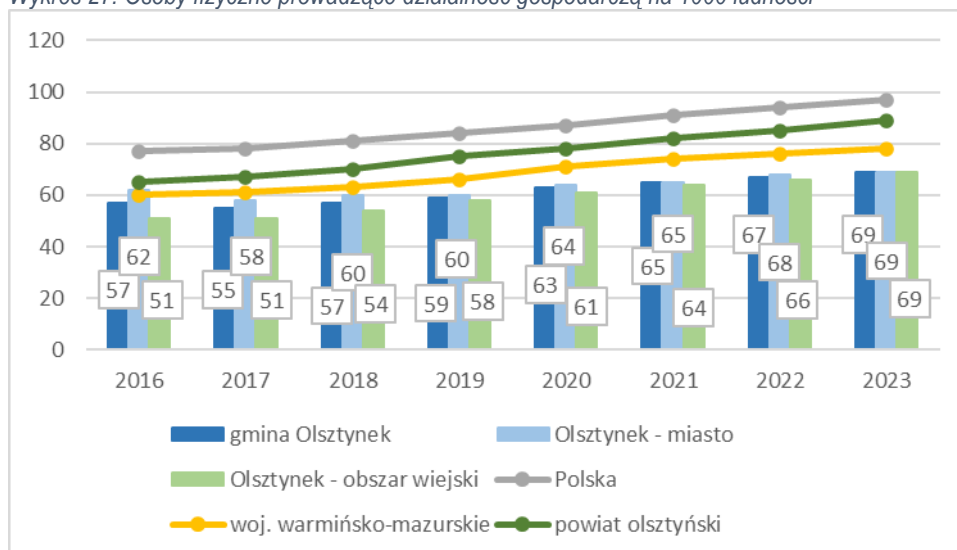

Źródło: opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalny, GUS

Analizując poziom przedsiębiorczości w gminie Olsztynek na podstawie wspomnianego wyżej wskaźnika, należy zwrócić uwagę, że jest on najniższy (164,3) wśród analizowanych jednostek administracyjnych. Pomimo trendu wzrostu, jego dynamika również jest na najniższym poziomie – wzrost o 31,1 proc. w stosunku do roku 2016 w porównaniu ze średnią dynamiką wzrostu występującą w gminach z powiatu olsztyńskiego (40 proc.), z województwa warmińsko-mazurskiego (34,4 proc.) oraz Polski (31,4 proc.). Natomiast analizując szczegółowo przedsiębiorczość wewnątrz gminy, zaobserwowano dynamiczny wzrost przedsiębiorczości na obszarach wiejskich z 94,1 do 137,2, co daje wzrost o 45,8 proc. na przestrzeni lat 2016-2023. O wiele wolniej rozwija się przedsiębiorczość w mieście – 24,8 proc. w okresie ostatnich ośmiu lat (z 150,7 proc. do 188 proc.).

Innym ze wskaźników określających stopień rozwoju przedsiębiorczości gminy jest poziom lokalnej przedsiębiorczości mierzony *liczbą osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1000 mieszkańców*. Wskaźnik ten obrazuje przedsiębiorczość mieszkańców, ich aktywność i kreatywność.

Wykres 27. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności

Źródło: opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalny, GUS

Kolejny wskaźnik udowodnił, że przedsiębiorczość w gminie Olsztynek jest na niskim poziomie (69) i dynamika wzrostu na przestrzeni ośmiu lat również jest niska – 21 proc. w porównaniu ze średnią gmin powiatu (36,92 proc), województwa warmińsko-mazurskiego (30 proc) oraz w Polsce (25,97 proc.). W mieście Olsztynek i na terenach wiejskich 69 podmioty gospodarcze prowadzone są przez osoby fizyczne na 1000 mieszkańców. Natomiast w okresie 2016-2023 dynamika wzrostu osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na obszarach wiejskich jest wysoka – 35,29 proc., a w mieście zdecydowanie niska – 11,29 proc.

Największe podmioty działające na terenie gminy Olsztynek:

- Zalando Lounge (branża magazynowa),
- Tymbark S.A. (branża spożywcza),
- Nutripol Sp. z o.o. (branża spożywcza),
- OCTIM Wytwórnia Octu i Musztardy w Olsztynku Sp. z o.o. (branża spożywcza),
- Transped-Las Sp. z o.o. (motoryzacja),
- Gospodarstwo Rybackie Szwaderki (branża spożywcza).

Rolnictwo ekologiczne

W gminie Olsztynek funkcjonuje **Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna Ostoja Natury w Tomaszynie**, która tworzy smart village, w którym produkowana jest żywność najwyższej jakości. Spółdzielnia składa się z pięciu farm:

- Farma Żywności Organicznej (BIO) – podstawowym celem Farmy Żywności BIO jest całoroczna produkcja żywności wysokiej jakości pozbawionej sztucznych dodatków.
- Farma Innowacji – to miejsce, gdzie nowoczesne technologie spotykają prastarą i sprawdzoną wiedzę.
- Farma Zielonej Energii – włączenie wykorzystania efektywności energetycznej, biomasy i odnawialnych źródeł energii.
- Farma Kultury – oferta edukacyjna, informacyjna i rozrywkowa, działalność społeczna i charytatywna.

- Farma Zdrowia – planowana budowa kompleksu wypoczynkowo-rehabilitacyjnego opartego o unikalną technologię Thoma Holz 100.

Dodatkowo Gmina Olsztynek wraz z Warmińsko-Mazurskim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w Olsztynie oraz z Rolniczą Spółdzielnią Produkcyjną Ostoja Natury podejmują działania w celu popularyzacji oraz systematyzowania wiedzy z zakresu najnowszych technologii sektora rolniczego i produktów wysokiej jakości poprzez organizowanie konferencji, podczas których prelegentami są praktycy, specjaliści, naukowcy i innowatorzy z Polski i Europy w tej dziedzinie.

5.2. Atrakcyjność inwestycyjna

Rozwój społeczno-gospodarczy Gminy Olsztynek możliwy jest nie tylko dzięki dochodom własnym, ale również dzięki pozyskanym środkom zewnętrznym. Część inwestycji jest współfinansowanych z funduszy zewnętrznych. Łączna liczba podpisanych umów o dofinansowanie projektów realizowanych przez wszystkich beneficjentów (m.in. JST, przedsiębiorców i innych instytucji) w gminie w perspektywie finansowej 2014-2020 wyniosła 314, z czego aż 298 umowy było w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Tabela 18. Liczba podpisanych umów o dofinansowanie beneficjentów z gminy Olsztynek – wartość narastająca

Program Operacyjny	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Program Operacyjny Inteligentny Rozwój	2	3	6	9	8	8	8
Program Operacyjny Polska Cyfrowa	3	3	3	3	3	3	3
Program Operacyjny Polska Wschodnia	2	2	2	4	4	5	5
RPO Województwa Warmińsko-Mazurskiego	20	142	221	252	270	295	298
Łącznie wnioski narastająco	27	150	232	268	285	311	314

Źródło: opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalny, GUS

Wartość umów o dofinansowanie projektów realizowanych przez beneficjentów z gminy Olsztynek w perspektywie 2014-2020 wyniosła łącznie 337 507 361,05 zł (wydatki ogółem), z czego najwięcej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego – 195 208 145,57 zł.

Gmina Olsztynek (z terenem Węzeł Olsztynek Wschód II 18,37 ha) wygrała w 2018 roku w województwie warmińsko-mazurskim ósmą edycję konkursu **Grunt na Medal**. Konkurs organizowany był przez Polską Agencję Inwestycji i Handlu S.A. we współpracy z urzędami marszałkowskimi oraz Regionalnymi Centrami Obsługi Inwestora. Celem inicjatywy, powtarzanej regularnie co 2 lata, jest bieżące identyfikowanie atrakcyjnych lokalizacji inwestycyjnych dedykowanych działalności przemysłowo-produkcyjnej.

Ponadto Gmina Olsztynek otrzymała nagrodę **Top Inwestycje Polski Wschodniej 2018** za stworzenie dogodnych warunków dla budowy centrum dystrybucyjnego Zalando Lounge w Ameryce. Celem konkursu było wyróżnienie najlepszych inwestycji w regionie, wskazanie ich skali oraz prorozwojowego efektu dla gospodarki i mieszkańców pięciu województw Polski Wschodniej: lubelskiego, podlaskiego, podkarpackiego, warmińsko-mazurskiego i świętokrzyskiego.

Gmina Olsztynek wspiera inwestorów i przedsiębiorców poprzez doradztwo oferowane w ramach **Punktu Obsługi Inwestora**, działającego w strukturach Urzędu Miejskiego w Olsztynku. Do zadań pracowników należy:

- Pomoc i wsparcie w całym procesie inwestycyjnym.
- Pełna informacja dotycząca konkretnej nieruchomości w kontekście danej inwestycji.
- Oferujemy bezpieczeństwo inwestowania.
- Zależy nam, aby każdy inwestor poczuł, że traktowany jest indywidualnie.
- Opieka poinwestycyjna.

5.3. Rynek pracy

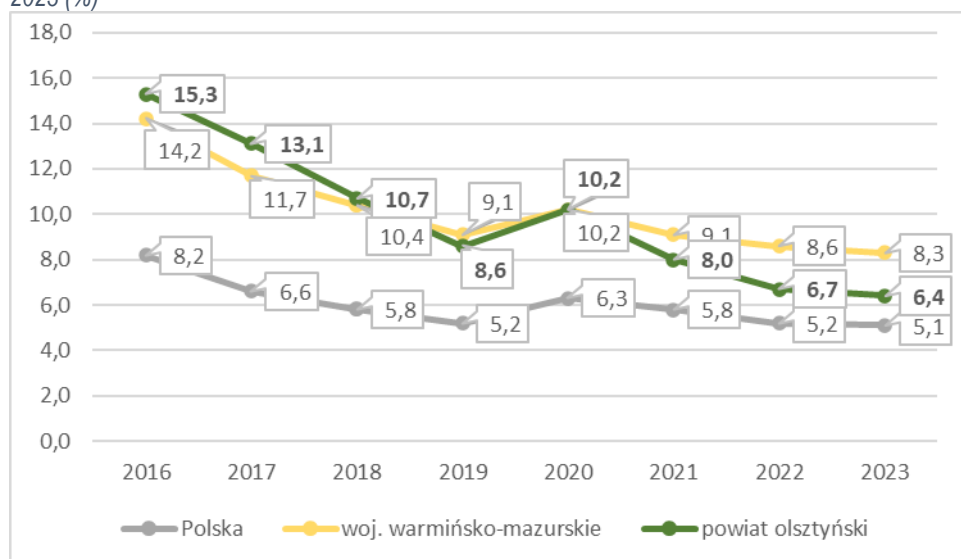
5.3.1. Aktywność zawodowa

Zgodnie z portalem *Polska w liczbach*, wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Olsztynek 859 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 438 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -421. 13,2% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Olsztynek pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 38,7% w przemyśle i budownictwie, a 22,2% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,7% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

5.3.2. Bezrobocie

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Olsztynie stopa bezrobocia w powiecie olsztyńskim na koniec 2023 roku wyniosła 6,4 proc. (2 645 osób). Wskaźnik ten był wyższy zarówno od średniej krajowej (5,1 proc.), ale niższy od wskaźnika dla województwa (8,3 proc). Stopa bezrobocia ma tendencję spadkową i w okresie 2016-2023 zmalała o 8,9 pkt. proc. Jednakże z uwagi na obostrzenia wynikające z pojawieniem się pandemi COVID-19, w 2020 roku zaobserwowano wzrost bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju. Stopa bezrobocia wzrosła w 2020 roku w stosunku do roku poprzedniego o 1,6 pkt. proc.

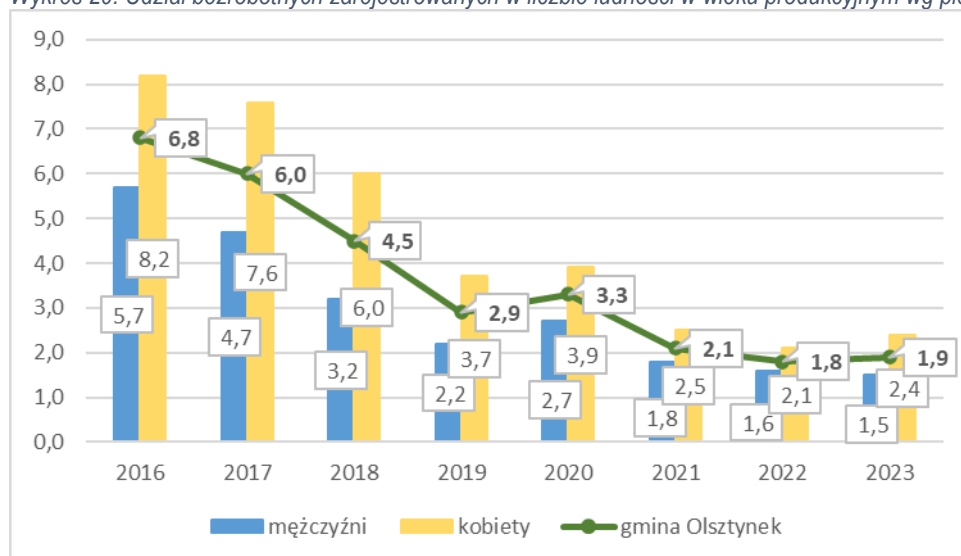
Wykres 28. Stopa bezrobocia w powiecie olsztyńskim na tle województwa warmińsko-mazurskiego i Polski w latach 2016-2023 (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS

Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Olsztynek wynosił w 2023 roku 1,9 proc. i jest niższy o 4,9 pkt. proc. od tego wskaźnika otrzymanego w 2016 roku. Udział kobiet bezrobotnych w wieku produkcyjnym był wyższy niż mężczyzn o 0,9 pkt. proc. Na przestrzeni ostatnich 8 lat udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci udział kobiet zmniejszył się o 5,8 pkt. proc., a mężczyzn o 4,2 pkt. proc.

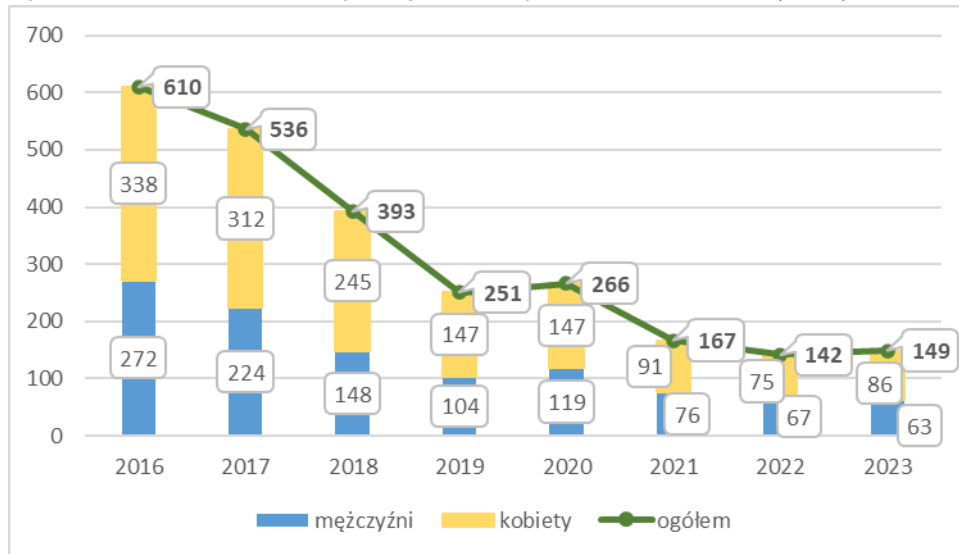
Wykres 29. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS

Zgodnie z Informacją o sytuacji na rynku pracy w powiecie olsztyńskim. Działania Urzędu Pracy w roku 2023 liczba osób bezrobotnych w gminie Olsztynek wynosiła na koniec 2023 roku 149 osób, w tym 86 kobiet. Liczba bezrobotnych mieszkańców systematycznie maleje. Wyjątek wystąpił w 2020 roku, co mogło być związane ze skutkami pandemii. Na przestrzeni ostatnich prawie 8 lat liczba osób pozostających bez pracy spadła o 461 osób, w tym 252 kobiety i 209 mężczyzn.

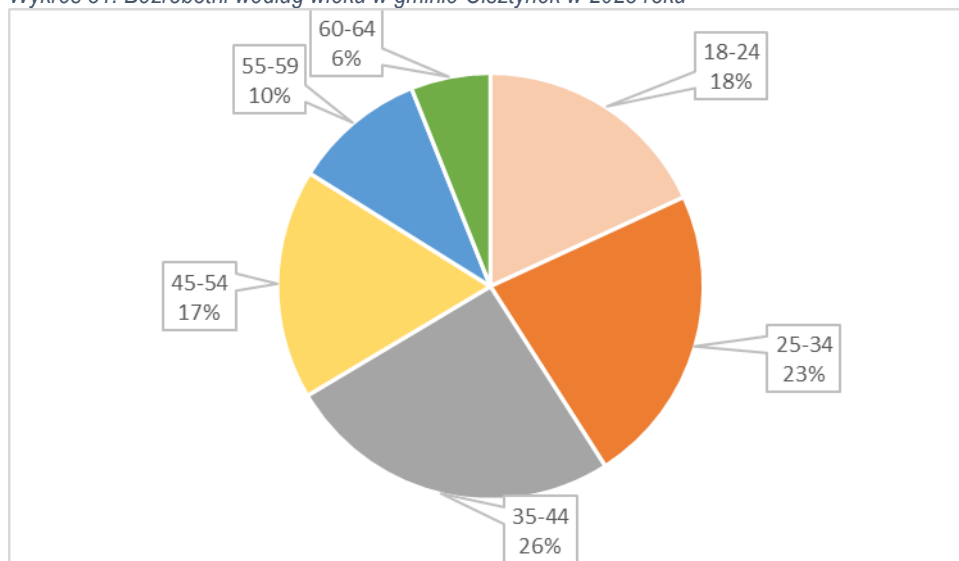
Wykres 30. Liczba osób bezrobotnych w gminie Olsztynek w latach 2016-2023 (osoba)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS

Zgodnie z Wykresem nr 31 najwięcej osób bezrobotnych było w przedziale wiekowym 35-44 (27 proc., 38 osób). Najmniejszą grupą bezrobotnych były osoby w wieku 60-64 (6 proc., 9 osób).

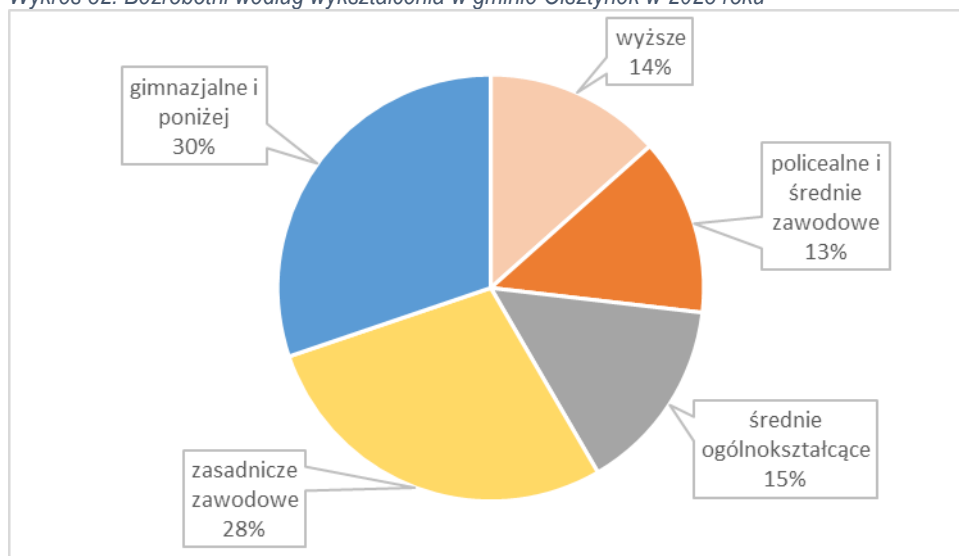
Wykres 31. Bezrobotni według wieku w gminie Olsztynek w 2023 roku

Źródło: Informacja o sytuacji rynku pracy w powiecie olsztyńskim. Działania Urzędu Pracy w roku 2023

Najwięcej osób bezrobotnych posiadało wykształcenie gimnazjalne i poniżej (30 proc., 40 osób) i w porównaniu z 2016 rokiem liczba osób w tej grupie spadła o 204 osoby, czyli o 81,9 proc. Natomiast najmniej osób pozostawających bez pracy posiadało policealne i średnie zawodowe (13 proc., 20 osób).

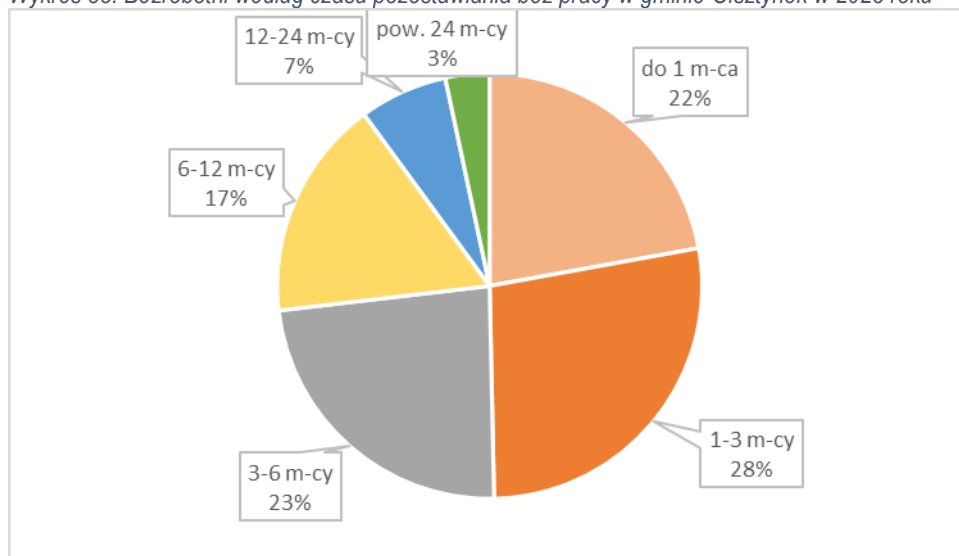
Wykres 32. Bezrobotni według wykształcenia w gminie Olsztynek w 2023 roku

Źródło: Informacja o sytuacji rynku pracy w powiecie olsztyńskim. Działania Urzędu Pracy w roku 2023

Według PUP w Olsztynie, najwięcej osób bezrobotnych pozostawało bez pracy od 1 do 3 miesięcy (28 proc., 41 osób). Na przestrzeni ostatnich 8 lat liczba osób w tej grupie spadła o 108, co stanowiło spadek o 72,48 proc. Najmniej osób zarejestrowanych w Urzędzie Pracy pozostawało bez pracy powyżej 24 miesięcy (3 proc., 5 osób).

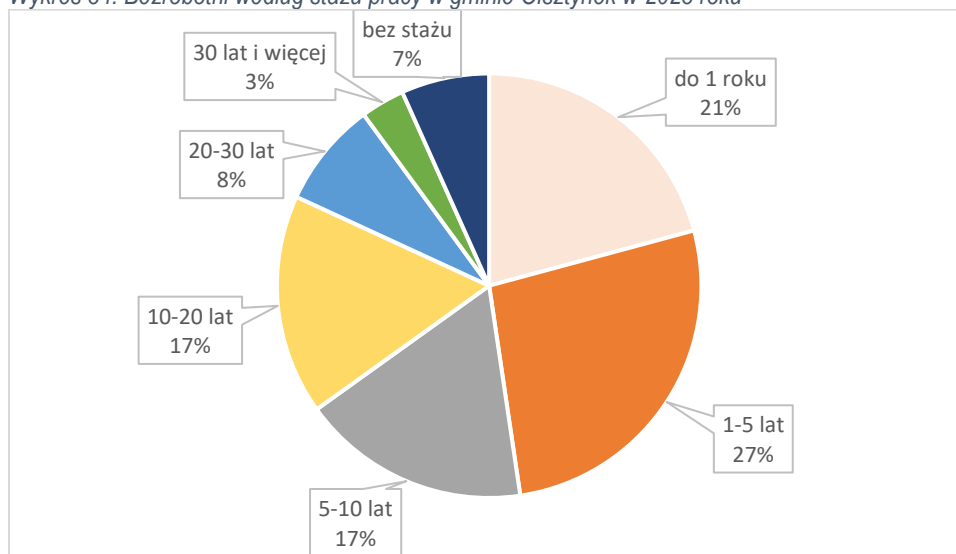
Wykres 33. Bezrobotni według czasu pozostawiania bez pracy w gminie Olsztynek w 2023 roku

Źródło: Informacja o sytuacji rynku pracy w powiecie olsztyńskim. Działania Urzędu Pracy w roku 2023

Zgodnie z Wykresem nr 34 najwięcej osób bezrobotnych posiadało staż o 1 roku do 5 lat (27 proc., 40 osób). W porównaniu z 2016 roku liczba osób pozostających bez pracy w tej grupie spadła o 69,9 proc. (93 osoby). Najmniej osób bezrobotnych posiadało staż pracy 30 i powyżej lat (3 proc., 5 osób).

Wykres 34. Bezrobotni według stażu pracy w gminie Olsztynek w 2023 roku

Źródło: Informacja o sytuacji rynku pracy w powiecie olsztyńskim. Działania Urzędu Pracy w roku 2023

5.3.3. Barometr zawodów

Barometr zawodów to jednoroczna prognoza sytuacji w zawodach. Barometr dzieli zawody na trzy grupy: deficytowe, zrównoważone i nadwyżkowe.

Zawody deficytowe to takie, w których liczba wolnych miejsc pracy jest większa niż liczba osób zainteresowanych podjęciem pracy i spełniających wymagania pracodawców (najtrudniej pracodawcom znaleźć kandydatów do pracy).

Zawody zrównoważone to te, w których liczba wolnych miejsc pracy jest zbliżona do liczby osób zainteresowanych podjęciem pracy i spełniających wymagania pracodawców.

Zawody nadwyżkowe, w których liczba wolnych miejsc jest mniejsza niż liczba osób zainteresowanych podjęciem pracy i spełniających wymagania pracodawców (najtrudniej osobom poszukującym pracy znaleźć zatrudnienie).³⁸

Z uwagi na atrakcyjność zawodową powiatu olsztyńskiego, nie wyszczególniono zawodów nadwyżkowych i zrównoważonych.

Tabela 19. Barometr zawodów w powiecie olsztyńskim – deficyt zawodów

Deficyt		
Betoniarze i zbrojarze	Magazynierzy	Pomoce kuchenne
Blacharze i lakiernicy samochodowi	Mechanicy pojazdów samochodowych	Pracownicy ds. rachunkowości i księgowości
Brukarze	Monterzy instalacji budowlanych	Pracownicy fizyczni w produkcji i pracach prostych
Cieśle i stolarze budowlani	Murarze i tynkarze	Pracownicy robót wykończeniowych w budownictwie
Dekarze i blacharze budowlani	Nauczyciele praktycznej nauki zawodu	Psycholodzy i psychoterapeuci
Elektrycy, elektromechanicy i elektromonterzy	Nauczyciele przedmiotów zawodowych	Robotnicy budowlani
Fizjoterapeuci i masażyści		

³⁸ Internet, <https://barometrzwodow.pl/strona/o-badaniu>, 29.06.2021

Kierowcy autobusów Kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych Krawcy i pracownicy produkcji odzieży Kucharze Lekarze	Nauczyciele szkół specjalnych i oddziałów integracyjnych Operatorzy obrabiarek skrawających Opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej Pielęgniarki i położne	Robotnicy obróbki drewna i stolarze Samodzielni księgowi Spawacze Ślusarze Tapicerzy
---	---	--

Źródło: <https://barometrzwodow.pl/modul/prognozy-na-plakatach?publication=county&province=14&county=318&year=2025&form-group%5B%5D=all>, (dostęp 02.01.2025 rok)

Polscy przedsiębiorcy wskazują na trudności związane z pozyskaniem pracowników w określonych zawodach, jednakże odnotowuje się względnie wysoki poziom bezrobocia wśród osób wykształconych w tych kierunkach. Oczywiście nie zawsze deficyt pracowników związany jest z brakiem na rynku pracy osób posiadających dane wykształcenie. Często wynika z innych powodów m.in. niespełnienie wymagań pracodawców (brak doświadczenia, kwalifikacji), jak również brak zainteresowania ofertą (niskie wynagrodzenie, mało atrakcyjne warunki pracy).

5.4. Finanse Gminy Olsztynek

Majątek Gminy, zgodnie z obowiązującymi planami zagospodarowania przestrzennego przeznaczony jest między innymi na cele: mieszkaniowe, rekreacyjne, usługowe, usługowo-handlowe oraz do wykonywania zadań z zakresu gospodarki mieszkaniowej, drogownictwa, ochrony środowiska, pomocy społecznej, oświaty, kultury, kultury fizycznej, zieleni miejskiej, cmentarzy komunalnych oraz z przeznaczeniem do zaspokajania potrzeb wspólnoty mieszkańców w oparciu o gospodarkę nieruchomościami i finansami publicznymi.³⁹

5.4.1. Dochody i wydatki

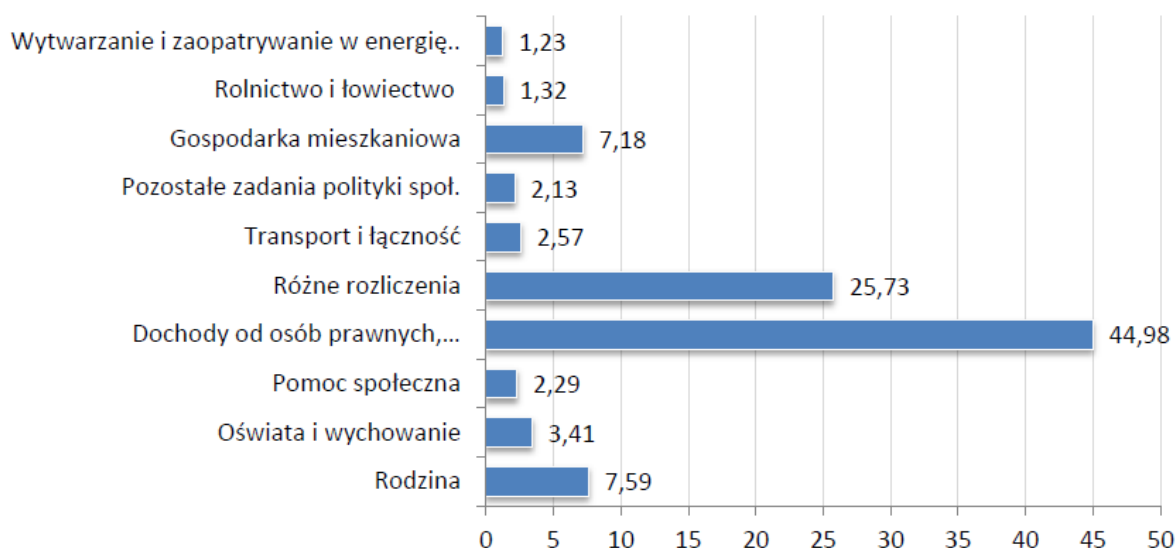
W 2023 roku dochody Gminy Olsztynek osiągnęły 74 134 223,13 zł i były wyższe od dochodów w 2016 roku o 40 proc. Dochody majątkowe wzrosły w tym okresie o 14,84 proc, a dochody własne o 85 proc.

Najważniejszym źródłem dochodów Gminy Olsztynek w 2023 roku i jednocześnie źródłem dochodów własnych były wpływy z podatku od nieruchomości. Wpływy w kwocie 17 968 593,46 zł stanowiły 24,24% wszystkich dochodów Gminy. Pięć najistotniejszych pozycji po stronie dochodowej budżetu Gminy składa się łącznie na 69,62% wszystkich wpływów. Istotnymi źródłami dochodów własnych gminy były również wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych, wpłaty z tytułu odpłatnego nabycia prawa własności oraz prawa użytkowania wieczystego nieruchomości oraz wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych, wykonane odpowiednio w wysokości 9 305 810,00 zł, 2 460 150,91 zł i 1 613 520,00 zł.

Poziom dochodów własnych wpłynął na wartość wskaźnika mierzonego udziałem dochodów własnych w dochodach ogółem JST, która w Gminie Olsztynek ukształtowała się w 2023 roku na poziomie 59,63 proc. i była wyższa o 14,50 pkt. proc. w stosunku do 2016 roku.

³⁹ Raport o stanie Gminy Olsztynek za 2020 rok

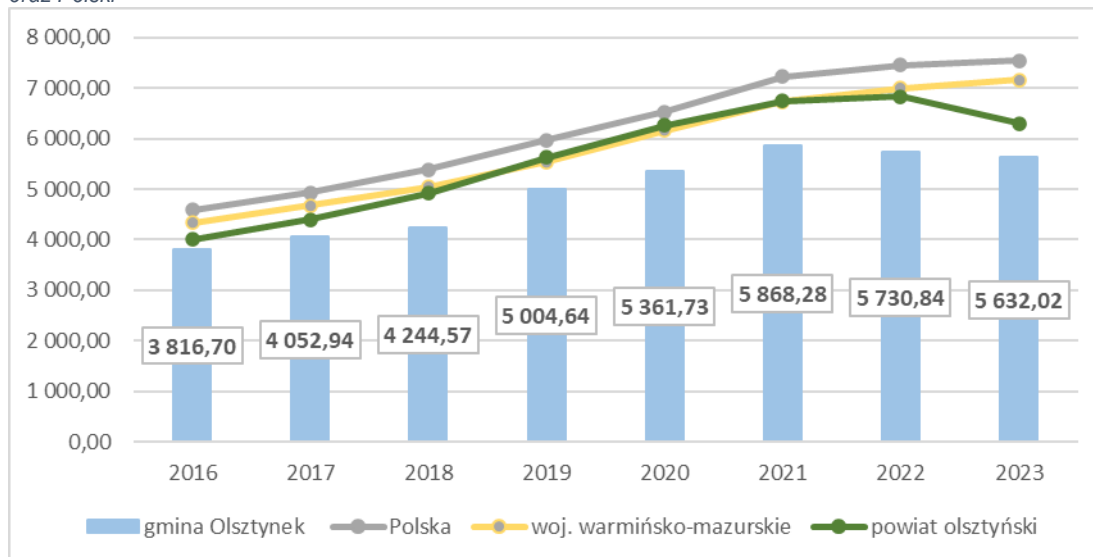
Wykres 35. Struktura dochodów Gminy Olsztynek w 2023 roku

Źródło: Raport o stanie Gminy Olsztynek za 2023 rok

Zgodnie z GUS, kwota dochodów JST na 1 mieszkańca w gminie Olsztynek systematycznie wzrasta (z 3 816,70 zł w 2016 roku do 5 632,02 zł w 2023 roku), ale były niższe od dochody JST na 1 mieszkańca w powiecie olsztyńskim (6 302,57 zł), w województwie warmińsko-mazurskim (7168,21 zł) oraz w Polsce (7 549,38 zł).

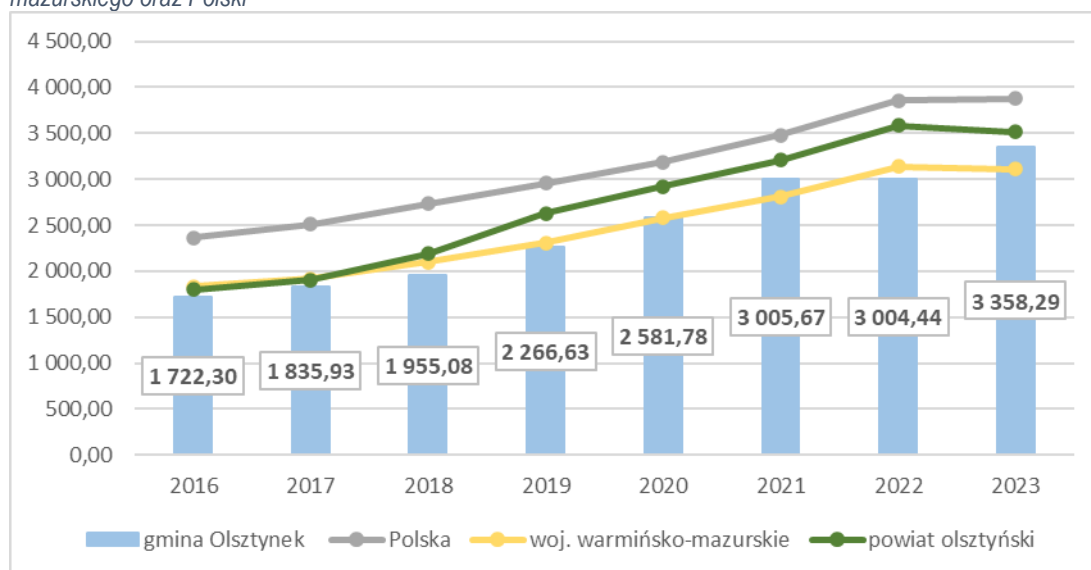
Wykres 36. Dochód na 1 mieszkańca w gminie Olsztynek na tle powiatu olsztyńskiego, województwa warmińsko-mazurskiego oraz Polski

Źródło: opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalny, GUS

Kwoty dochodów własnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w analizowanym okresie oscylowały w przedziale: 1 722,30 zł w 2016 roku do 3 358,29 zł w 2023 roku i były wyższe od wskaźnika otrzymanego dla województwa warmińsko-mazurskiego (3 111,40 zł), ale niższy od powiatu olsztyńskiego (3 517,45 zł) i Polski (3 875,56 zł).

Wykres 37. Dochody własne na 1 mieszkańca w Gminie Olsztynek na tle powiatu olsztyńskiego, województwa warmińsko-mazurskiego oraz Polski

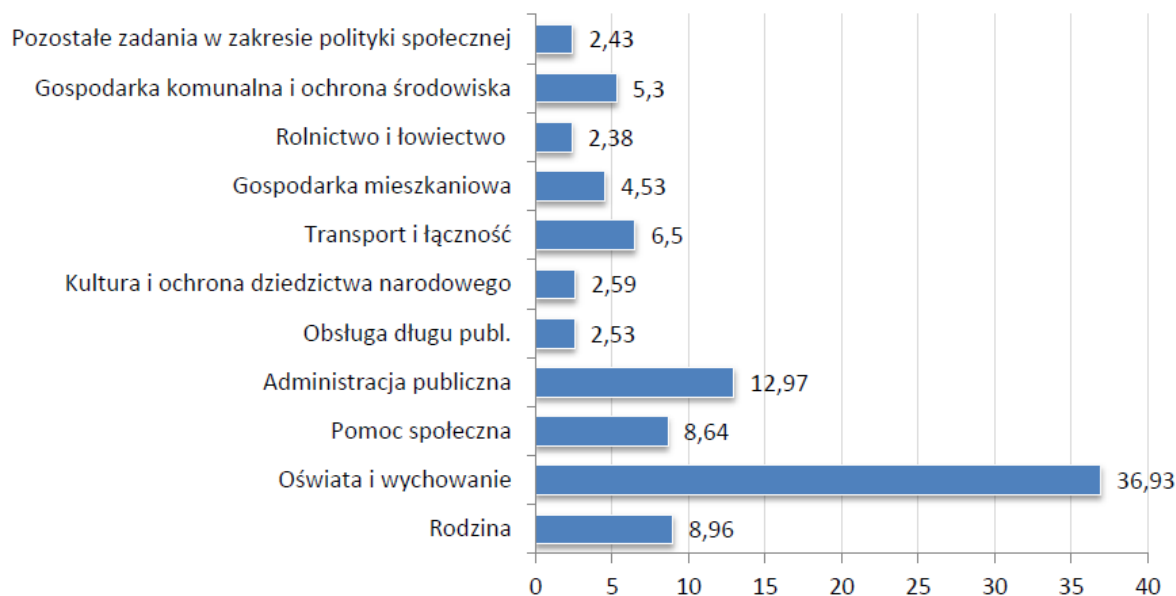

Źródło: opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalny, GUS

W okresie 2016 – 2023 wydatki ogółem Gminy Olsztynek wzrosły o 38,85 proc., tj. z 52 741 802,92 zł w 2016 roku do 73 230 750,01 zł w 2023 roku.

W strukturze wydatków Gminy Olsztynek według działów klasyfikacji budżetowej najwyższymi udziałami w 2023 roku odznaczały się wydatki przeznaczone na działania z zakresu oświaty i wychowania (36,93 proc.), administracja publiczna (12,97 proc.), rodzina (8,96 proc.).

Wykres 38. Struktura wydatków Gminy Olsztynek w 2023 roku

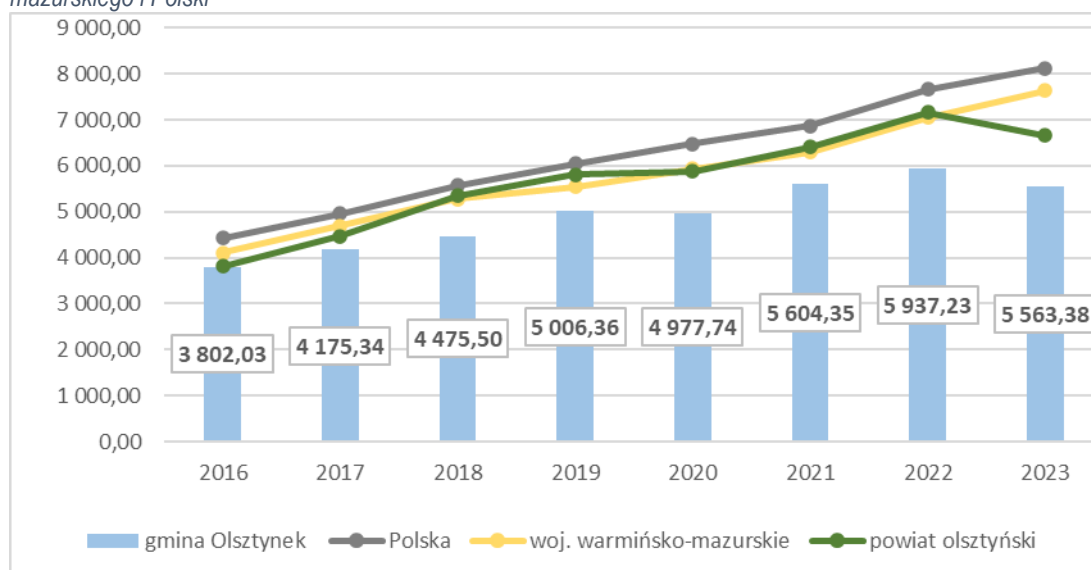

Źródło: Raport o stanie Gminy Olsztynek za 2023 rok

W przeliczeniu na 1 mieszkańca regionu kwota wydatków Gminy Olsztynek (5 563,38 zł) kształtowała się w 2023 roku na poziomie niższym od wartości wskaźnika uzyskanego przez Polskę (8 127,28 zł), województwa warmińsko-mazurskiego (7 634,98 zł), natomiast były większe od powiatu olsztyńskiego

(6 653,84 zł). Na przestrzeni ostatnich ośmiu lat wydatki ogółem na 1 mieszkańca Gminy Olsztynek wzrosły o 1 761,35 zł.

Wykres 39. Wydatki ogółem Gminy Olsztynek na 1 mieszkańca na tle powiatu olsztyńskiego, województwa warmińsko-mazurskiego i Polski

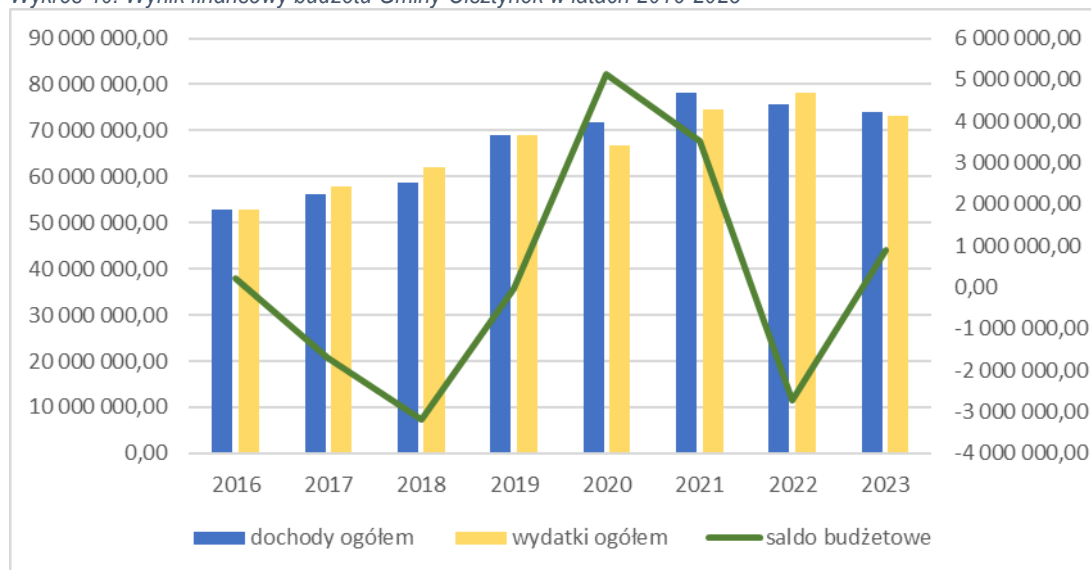
Źródło: opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalny, GUS

Ważnym parametrem obrazującym stabilność i płynność budżetu, a jednocześnie świadczącym m.in. o możliwościach inwestowania w rozwój gminy jest stopień wykonania budżetu. Ogółem plany budżetowe zostały zrealizowane na wysokim poziomie – dochody bieżące wykonano w 97,38 proc., a wydatki w 91,90 proc.

5.4.2. Saldo budżetowe i prognoza budżetu

W 2023 roku została odnotowana przez Gminę Olsztynek nadwyżka budżetowa w wysokości 903 473,12 zł. Na przestrzeni ostatnich 8 lat deficyt budżetowy występował czterokrotnie.

Wykres 40. Wynik finansowy budżetu Gminy Olsztynek w latach 2016-2023

Źródło: opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalny, GUS

5.4.3. Wartość projektów finansowanych ze środków unijnych

W ostatnim okresie finansowania tj. 2014-2020 Gmina Olsztynek uzyskała dofinansowanie do poniższych projektów przedstawionej w tabeli.

Wykres 41. Wartość projektów finansowanych ze środków unijnych w okresie finansowania 2014-2020

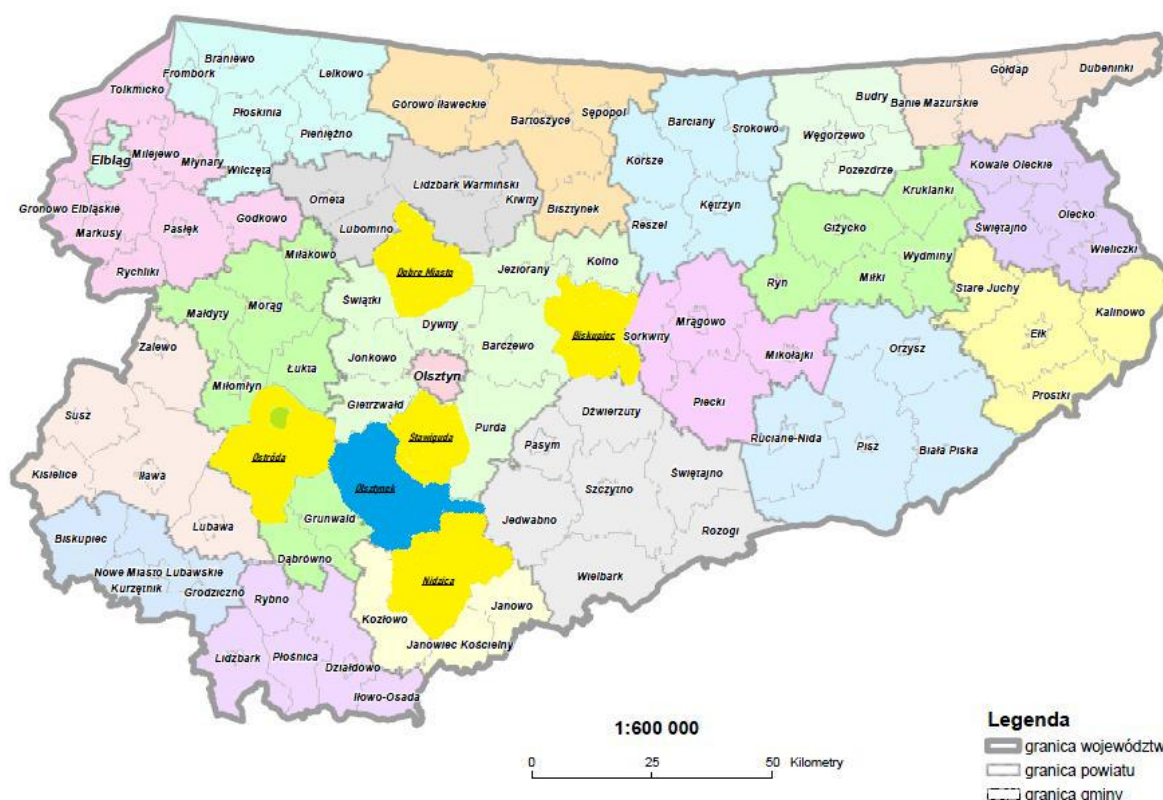
Lp.	Nazwa projektu	wartość projektu (zł)	Dofinansowanie (zł)
1.	Rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego regionu poprzez remont i modernizację zabytkowej wieży ciśnień	5 058 124,63	2 885 047,92
2.	Akademia nowoczesnych szkół Gminy Olsztynek	1 530 263,43	1 300 723,91
3.	Wdrożenie e-usług w Gminie Olsztynek	592 916,01	457 467,12
4.	Wsparcie gminie Olsztynek w zwalczaniu skutków wystąpienia pandemii Covid-19	523 872,40	445 291,54

Źródło. Mapa dotacji

6. DIAGNOZA PORÓWNAWCZA

W celu porównania poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Olsztynek z innymi gminami, wybrano 5 gmin (zaznaczonych na Rysunku nr 13 żółtym kolorem) położonych w województwie warmińsko-mazurskim, tj. Biskupiec, Dobre Miasto, Stawigudę, Ostródę oraz Nidzicę. Gmina Biskupiec i Gmina Dobre Miasto są gminami miejsko-wiejskimi położonymi w powiecie olsztyńskim i należą do gmin z potencjałem gospodarczym. Gminę Nidzicę, również miejsko-wiejską, wybrano ze względu na podobną lokalizację w regionie oraz położeniu przy głównej drodze w województwie. Gminę Ostródę wybrano ze względu na jej charakter oraz lokalizację przy drodze S7. Natomiast Gminę Stawigudę wybrano ze względu na jej potencjał społeczno-gospodarczy wynikający z położenia względem stolicy województwa, jako lidera wśród gmin w powiecie olsztyńskim.

Rysunek 14. Analizowane jednostki administracyjne w diagnozie porównawczej

Analizę przeprowadzono w 4 sferach: przestrzenno-środowiskowej (powierzchnia, infrastruktura techniczna, mieszkalnictwo), społecznej (demografia, dostęp do usług publicznych, dostępność do żłobków, przedszkoli, szkół, aktywności społeczeństwa) i gospodarczej (podmioty gospodarcze, rynek pracy, bezrobocie, dochody i wydatki Gminy). W celu porównania gmin posłużono się przelicznikami wartości wskaźników na jednego, tysiąc lub dziesięć tysięcy mieszkańców. Analizowane wskaźniki zostały przedstawione w tabelach 21-23.

Strefa przestrzenno-środowiskowa

Gmina Olsztynek jest o powierzchni 372 km² i w porównaniu z analizowanymi gminami, jest gminą trzecią co do wielkości, po gminie Ostróda (401 km²) i Nidzica (379 km²). Zdecydowanie najmniejszą powierzchnię ma gmina Stawiguda (223 km²).

W analizowanych gminach liczba korzystających z sieci wodociagowych jest na wysokim poziomie. Największy odsetek osób korzystających z infrastruktury jest w gminie Stawiguda (99,9 proc.), gminie wiejskiej Ostróda (96,7 proc.). Gmina Olsztynek pod względem badanego wskaźnika uplasowała się na trzecim miejscu (95,9 proc.), a najniżej Gmina Biskupiec 89,4 proc. Najwięcej budynków podłączonych do sieci wodociagowej jest w gminie Stawiguda (100 proc.), w gminie Olsztynek (98,2 proc.), a najmniej w gminie Nidzica (74,9 proc.).

Odsetek ludności, korzystających z sieci kanalizacyjnej jest niższy od korzystających z sieci wodociagowej. Największy procent ludności korzystających z tej infrastruktury jest w gminie Stawiguda (96,4 proc.), następnie w gminie Olsztynek (91,5 proc.). Najniższy odsetek korzystających z sieci kanalizacyjnej jest w gminie Biskupiec (65,7 proc.). Podobna sytuacja występuje w przypadku budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej – najwięcej w gminie Stawiguda (93,9 proc), następnie w gminie Ostróda (82,5 proc.), w gminie Olsztynek (82,1 proc.), a najmniej w gminie Dobre Miasto (50,2 proc.).

Najwięcej mieszkań znajduje się w gminie Stawiguda (451,2 na 1000 ludności), następnie w gminie Biskupiec (392,2 na 1000 ludności), Nidzica (380), Dobre Miasto (374,4) i dopiero na piątym miejscu uplasowała się Gmina Olsztynek (360,2). Najmniej mieszkań na 1000 ludności znajduje się w gminie Ostróda.

Pod kątem powierzchni użytkowej mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności w 2023 roku pierwsze miejsce zajęła Gmina Stawiguda 1821 m² (w 2019 roku 4096,8 m²), drugie miejsce zajęła Gmina Ostróda (631,2 m²), Gmina Olsztynek (487,7 m²), a ostatnie Gmina Nidzica 281,6 m².

Najwięcej nowych budynków mieszkalnych na 1000 ludności znajduje się w gminie Stawiguda (7), a najmniej w gminie Biskupiec 1,6. Gmina Olsztynek uplasowała się na miejscu czwartym z 2,6 nowymi budynkami na 1000 ludności.

Strefa społeczna

Pod kątem liczby ludności, Gmina Olsztynek (13 114) zajmuje ostatnie miejsce przed Gminą Stawiguda (14 993). Najmniejsza gęstość zaludnienia występuje w gminie Olsztynek (35,30 osób/km²), a najwięcej w gminie Stawiguda (67,20 osób/km²). Współczynnik feminizacji w gminie Olsztynek jest na podobnym poziomie (104) co w gminie Stawiguda i Nidzica.

Na sześć gmin, tylko w gminie Stawiguda zmiana ludności na 1000 mieszkańców jest dodatnia (32,5) – wynika to z położenia gminy względem Olsztyna i osiedlania się mieszkańców Olsztyna na terenach gminy Stawiguda (przede wszystkim w sołectwach: Jaroty, Bartąg). W pozostałych gminach zaobserwowano ujemną zmianę, w tym na trzeciej pozycji znalazła się gmina Olsztynek (–6,3).

Podobnie wygląda sytuacja w przypadku przyrostu naturalnego – tylko w gminie Stawiguda przyrost naturalny jest dodatni. Gmina Olsztynek uplasowała się pod względem tego wskaźnika na 3 pozycji z wartością –2,9.

W każdej analizowanej gminie obserwuje się zjawisko starzenia społeczeństwa. Najkorzystniej wygląda sytuacja w gminie Stawiguda obrazująca m.in. wskaźnikiem obciążenie demograficzne osobami starszymi, gdzie Gmina Stawiguda osiągnęła wartość wskaźnika na poziomie 15,5. Natomiast gmina Olsztynek (28,8) zajęła trzecie miejsce po gminie Ostróda (24).

Kolejny wskaźnik dotyczy miejsca w żłobkach na 1000 mieszkańców i Gmina Dobre Miasto okazała się najlepsza (204), następnie Gmina Ostróda (204), a na trzecim miejscu uplasowała się Gmina Olsztynek z Gminą Stawiguda (po 137).

Analizując wskaźnik dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat to Gmina Olsztynek zajęła 3 miejsce (830) po Gminie Nidzica (971), Gminie Dobre Miasto (856).

Natomiast Gmina Olsztynek osiągnęła najwyższy wskaźnik skoloryzacji brutto w szkołach podstawowych (92,50 proc.).

Sfera gospodarcza

Aktywność gospodarcza mieszkańców jest na zbliżonym poziomie, jak w analizowanych gminach, tylko Gmina Stawiguda zdecydowanie przeważa w przedsiębiorczości mieszkańców.

W 2023 roku najmniej było nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw na 1000 ludności w gminie Nidzica (6,33) i Olsztynek (7,22), a najwięcej w gminie Stawiguda (13). Z kolei w gminie Olsztynek i Dobre Miasto liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 ludności była najmniejsza - 69.

Aktywność społeczna została określona poprzez wskaźnik fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 ludności. Pod kątem badanego wskaźnika Gmina Olsztynek zajęła czwarte miejsce po Gminie Dobre Miasto, Gminie Stawiguda oraz po Gminie Ostróda. Natomiast udział fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarki narodowej jest na wysokim poziomie w porównaniu z pozostałymi gminami. Pod tym kątem Gmina Olsztynek zajęła drugie miejsce po Gminie Dobre Miasto.

Rynek pracy został określony wskaźnikiem udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci (%). I najniższe bezrobocie jest w gminie Stawiguda (1,2 proc.) a następnie w gminie Olsztynek (1,9 proc.), natomiast najwyższe bezrobocie występuje w gminie Dobre Miasto (6,4 proc.).

Największe dochody własne Gminy na 1 mieszkańca ma Gmina Stawiguda (5 622,62 zł), natomiast Gmina Olsztynek zajęła 4 miejsce (3 358,29 zł).

Analizując wskaźnik wydatki na 1 mieszkańca, to Gmina Olsztynek (5 563,38 zł) zajęła ostatnie miejsce, natomiast pierwsze miejsca zajęła Gmina Stawiguda (7 875,35).

Tabela 20. Diagnoza porównawcza – sfera przestrzenno-środowiskowa

Wskaźniki	Gmina Olsztynek		Gmina Biskupiec		Gmina Dobre Miasto		Gmina Stawiguda		Gmina Ostróda		Gmina Nidzica	
	2019	2023	2019	2023	2019	2023	2019	2023	2019	2023	2019	2023
Powierzchnia ogółem	372	372	290	290	259	259	223	223	401	401	379	379
Ludność korzystająca z wodociągów (% ogółu ludności)	95,5	95,9	89,1	89,4	93,8	94	99,9	99,9	96,4	96,7	92,7	92,6
Ludność korzystająca z kanalizacji (% ogółu ludności)	80,5	91,5	65,4	65,7	75,2	74,3	95,9	96,4	66,6	70,8	77	76,7
Budynki mieszkalne podłączone do sieci wodociągowej - w % ogółu budynków mieszkalnych	99,8	98,2	83,8	78	90,2	89,8	99,1	97,6	97,9	100	87,9	74,9
Budynki mieszkalne podłączone do sieci kanalizacyjnej- w % ogółu budynków mieszkalnych	83,2	82,1	51	53	51,9	50,2	97,5	93,9	76,6	82,5	63,8	53
Mieszkania na 1000 ludności	329,8	360,2	360,7	392,2	344,5	374,4	502,2	451,2	315,6	344,5	346,2	380
Powierzchnia użytkowa mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności	225,8	480,8	435,3	360,8	383,6	477	4096,8	1821	341,6	631,2	484,8	281,6
Nowe budynki mieszkalne na 1000 ludności	1,2	2,6	1,1	1,6	1,9	2,8	9	7	2,2	4,3	1,3	1,8

Źródło: opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalny, GUS

Tabela 21. Diagnoza porównawcza - sfera społeczna

Wskaźniki	Gmina Olsztynek		Gmina Biskupiec		Gmina Dobre Miasto		Gmina Stawiguda		Gmina Ostróda		Gmina Nidzica	
	2019	2023	2019	2023	2019	2023	2019	2023	2019	2023	2019	2023
Ludność	13 701	13 114	18 997	17 735	15 844	14 993	10 548	14 975	16 114	15 961	21 003	19 736
Ludność na 1 km ²	37	35,30	65,00	61,10	61,00	58,00	47,00	67,20	40,00	39,80	55,00	52,10
Współczynnik feminizacji	103	104	108	108	104	105	104	104	97	98	104	104
Zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców	-7,8	-6,3	-3,6	-6,9	-4	-10,8	82,1	32,5	-1,5	-4,6	-5,1	-4,7
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-3,4	-2,9	-0,3	-4,5	-0,13	-5,51	6,65	2,38	-0,4	-4,2	-0,43	-2,84
Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym (%)	18,2	18,1	17,5	17,3	18,3	17,6	23,0	25,3	19,6	20,2	17,4	17,2
Liczba ludności w wieku produkcyjnym (%)	62,7	59,0	62,3	59,2	60,4	58,7	63,7	62,0	63,7	60,7	62,0	59,0
Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym (%)	19,1	22,9	20,2	23,5	21,3	23,7	13,2	12,6	16,7	19,0	20,5	23,8
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	59,4	69,5	60,6	68,9	65,5	70,5	56,9	61,3	56,9	64,7	61,2	69,4
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	105,2	126,4	115,3	135,9	116,1	134,6	57,4	49,9	85,3	94,1	117,8	138,6
Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	22,0	28,8	23,5	29,2	25,6	30,8	14,7	15,5	18,9	24,0	23,9	30,2
Miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3	124	137	75	115	160	261	251	137	167	204	27	43
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat	701	830	747	788	680	856	918	684	689	707	871	971
Współczynnik skolaryzacji brutto - szkoły podstawowe (%)	96,96	92,5	91,97	86,1	86,13	86,6	83,64	73,2	10,3	62,2	94,52	91,8

Źródło: opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalny, GUS

Tabela 22. Diagnoza porównawcza – sfera gospodarcza

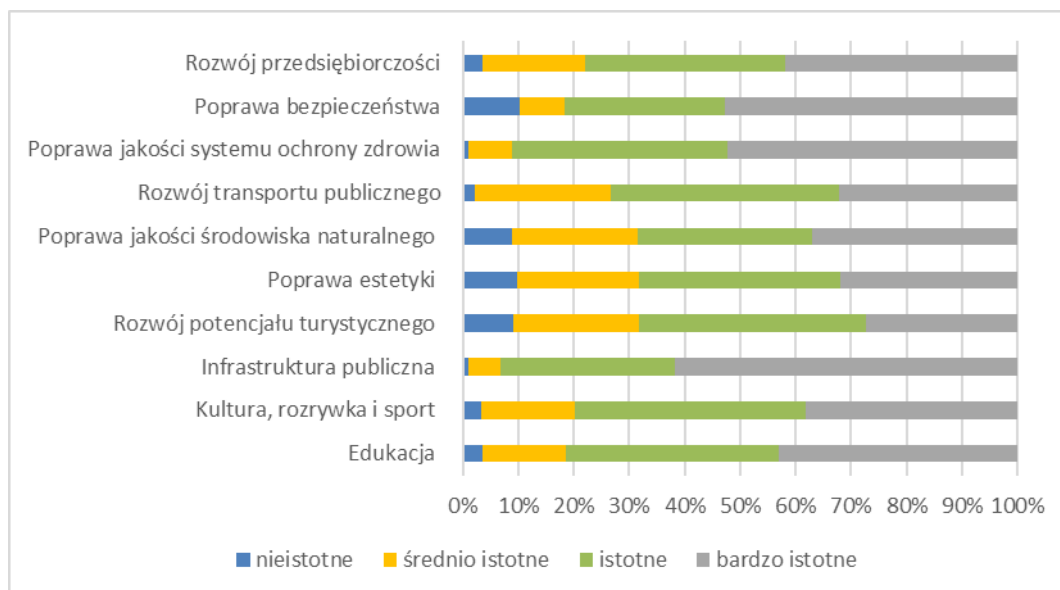
Wskaźniki	Gmina Olsztynek		Gmina Biskupiec		Gmina Dobre Miasto		Gmina Stawiguda		Gmina Ostróda		Gmina Nidzica	
	2019	2023	2019	2023	2019	2023	2019	2023	2019	2023	2019	2023
Podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności	84	97	83	97	82	98	148	150	81	100	86	98
Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 1000 ludności	7,18	7,22	8,19	7,73	8,20	8,09	17,98	13,00	9,78	8,51	7,75	6,33
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	59	69	61	71	56	69	125	127	63	80	61	70
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	3,72	5,03	3,37	3,78	6,19	6,74	5,69	5,48	4,22	5,26	3,38	4,51
Udział fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarki narodowej	4,5	5,2	4,1	3,9	7,5	6,8	3,8	3,6	5,2	5,2	3,9	4,6
Mikroprzedsiębiorstwa (0-9) na 1000 mieszkańców ogółem	79,8	93,6	79,0	93,8	78,5	94,5	144,3	146,8	77,8	97,4	81,7	93,4
Małe przedsiębiorstwa (10-49) na 1000 mieszkańców ogółem	3,0	2,7	3,4	3,0	3,2	3,2	3,6	2,9	2,2	2,3	3,1	3,4
Średnie przedsiębiorstwa (50-249) na 1000 mieszkańców ogółem	0,7	0,7	0,3	0,3	0,4	0,7	0,3	0,2	0,6	0,6	1,3	1,5
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (%)	2,9	1,9	5,6	5,4	6,6	6,4	1,9	1,2	4,4	3,2	3,4	3,5
Dochody własne Gminy na 1 mieszkańca (PLN)	2 266,63	3 358,29	2 358,83	3 617,32	2 007,84	2 473,23	5 701,33	5 622,62	2 090,49	3 502,82	2 027,24	2 417,73
Wydatki Gminy na 1 mieszkańca (PLN)	5 006,36	5 563,38	6 124,25	6 958,29	4 474,99	5 813,87	7 941,22	7 875,35	5660,98	7388,18	4 817,09	6 399,86

Źródło: opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalny, GUS

7. KONSULTACJE SPOŁECZNE

W ramach konsultacji społecznych w lipcu i sierpniu 2021 roku przeprowadzono badania ankietowe. W odpowiedzi otrzymano 93 wypełnionych ankiet. W ramach badań zadano 8 pytań, które dotyczą sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie Olsztynek. Poniżej przedstawiono wyniki ankiet na poszczególne pytania.

1. Które z poniższych obszarów powinny stanowić priorytet dla Gminy w perspektywie najbliższych lat?

Według respondentów trzy najistotniejsze obszary, które powinny stanowić priorytet dla Gminy to: infrastruktura publiczna (64 proc.), poprawa jakości systemu ochrony zdrowia (54,7 proc.) i edukacja (43 proc.). Natomiast 3 najmniej istotne to: poprawa estetyki i poprawa bezpieczeństwa (po 10,5 proc.) oraz rozwój potencjału turystycznego (9,3 proc.).

2. Proszę wymienić przykładowe (maksymalnie trzy) kluczowe działania / inicjatywy, jakie Państwa zdaniem władze Gminy powinny podjąć w każdym z poniższych obszarów.

Edukacja

- edukacja o istocie zieleni w otoczeniu człowieka
- małe klasy, zajęcia dodatkowe, korekcyjne, programowanie i szachy. Umożliwienie innowacji językowych i przedmiotowych
- remonty placówek, zajęcia pozalekcyjne
- stworzenie większej ilości klas z mniejszą liczbą uczniów
- wzmacnianie szkół, więcej godzin wf, więcej zajęć pozalekcyjnych
- zapewnienie bezpieczeństwa w SP2- bardzo duża ilość wypadków
- spotkania, szkolenia
- nielączenie klas w szkołach z przedmiotów tj. muzyka, plastyka, wf
- restrukturyzacja sieci oświatowej

Kultura, rozrywka i sport

- organizacja spotkań sportowych
- osiedlowe place zabaw dla dzieci
- integrację społeczeństwa konkursy spotkania chociażby nawet na wioskach
- festiwale na większą skalę, organizacja wydarzeń kulturalnych na wyższym poziomie, zróżnicowana oferta imprez kulturalnych, promowanie muzyki poważnej
- zajęcia dydaktyczne
- zacieśnić współpracę ze Skansenem i umożliwić mieszkańcom udział (darmowy) w imprezach w Skansenie
- zniżki na wstęp do skansenu dla mieszkańców Gminy
- wyższe środki, ale nie tylko na sport
- zajęcia sportowe dla dzieci i młodzieży (w tym podczas wakacji)
- większe dotacje na sport, rozwój sportu w gminie szczególnie po pandemii duże nakłady na sport dzieci i młodzieży, większą dostępność do sal i Orliki, powstanie hali sportowej
- wydarzenia sportowe, kabarety
- objęcie działaniami wszystkich mieszkańców nie tylko dzieci i młodzieży
- skupienie instytucji kulturalnych w jednym budynku (b. dworzec)
- wypożyczalnia sprzętu sportowego
- promowanie różnych sportów (np. żeglarstwo, kajakarstwo, sporty walki) nie tylko piłki nożnej i siatkówki, urządzenie imprez kulturowych w formie zabawowej np. narodowe czytanie (konkursy, spotkania z autorami), zorganizowanie wydarzeń typu kino na wolnym powietrzu, wesołe miasteczko
- koła zainteresowań dla młodzieży
- amfiteatr, miejsce stałe eleganckie koncertowe, dancingi dla dorosłych
- organizowanie zawodów profesjonalnych lub amatorskich zachęcających do samorozwoju
- skupienie instytucji kulturalnych w jednym budynku (były dworzec)
- budowa nowych boisk i terenów sportowych np. ścieżki pieszo-rowerowe
- organizowanie pikników, imprez w stylu rodzinnego pikniku w kolorach Francji organizowanego przez Muzeum Budownictwa Ludowego
- przywrócenie DNI Olsztyńka i innych imprez dostępnych dla wszystkich mieszkańców a nie tylko na wybrańców i płatnych na dziedzińcu Ratusza, kino letnie
- naprawa siłowni miejskiej
- rekreacja osób 50+
- miejsce dla rodziców i dzieci (np. sala zabaw); amfiteatr z prawdziwego zdarzenia (możliwość organizowania lokalnych i o większym zasięgu imprez, w tym biletowanych); zainteresowanie dzieci i młodzieży sportem
- zatrudnienie instruktorów sportowych/artystycznych
- aktywacja miejskiego kąpieliska przez organizację imprez kulturalnych /jak w Olsztynie
- rozwój folkloru jako elementu turystyki
- poprawa infrastruktury i doposażenie miejskich instytucji kultury

Infrastruktura publiczna (np. kanalizacja sanitarna i deszczowa, wodociągi, drogi i chodniki)

- kanalizacja i wodociągi w całej gminie przynajmniej w zakresie już istniejących miejscowości i osad
- modernizacja dróg, doprowadzenie kanalizacji do wsi
- wykonanie i modernizacja dróg, chodników, deszczówki
- przejście dla pieszych przez przejazd kolejowy w kierunku Mierek
- nawierzchnia, chodniki i oświetlenie na nowym osiedlu za Tymbarkiem
- przegląd starej i budowa nowej infrastruktury
- budowa ścieżek rowerowych
- ronda
- poprawa jakości ulic w centrum, ścieżka rowerowa do Jemiołowa
- modernizacja oczyszczalni ścieków
- zwiększenie przepływu wody, ochrona przed zalaniem
- ścieżka rowerowa wokół jeziora, poprawa stanu chodnika na ul. Mrongowiusza
- skanalizowanie wsi, remont istniejących sieci
- hulajnogi miejskie
- ogrody deszczowe jako element edukacji ekologicznej
- na bieżąco dokonywać konserwacji kanalizacji i odpływów
- budowa kanalizacji w północno-zachodniej części gminy, uzbrojenie gminnych terenów inwestycyjnych
- miejsce spotkań dla młodzieży na wolnym powietrzu

Rozwój potencjału turystycznego

- ścieżki rowerowe
- reklama miejsc turystycznych w okolicach Olsztyńska
- wypożyczalnia rowerów na plaży miejskiej
- zbudować hotel dla turystów, zwiększyć ilość punktów gastronomicznych: bar, pizzeria itp.
- punkt informacji turystycznej działający dłużej w sezonie
- rozwój infrastruktury, ścieżki rowerowe, zagospodarowanie plaży miejskiej
- brak konkretnych szlaków turystycznych (zwłaszcza ścieżek rowerowych)
- plan miasta ze wskazaniem ciekawych ośrodków turystycznych
- promocja turystyki daje wymierne efekty dla mieszkańców
- powrót miasta nad Jezioro Jemiołowskie - zapomniane przez kolejne władze jako atrakcja turystyczna
- wypożyczalnia sprzętu typu: rower, kajak, deskorolka, piłki, oczyszczenie i lepsze oznaczenie ścieżek rowerowych wiodących przez lasy w pobliskich wioskach, zorganizowanie zawodów sportowych, wystaw, które przyciągnęłyby ludzi z daleka
- ulgi dla podmiotów prowadzących działalność gospodarczą opierającą się na turystyce
- postawić parkomaty w centrum dla turystów
- brak hotelu w Olsztynku
- rozwój wsi, wykorzystanie aspektów turystycznych
- strefa odpoczynku i sportu nad jeziorem Jemiołowskim- ścieżki rowerowe, chodniki, zieleń
- zagospodarowanie plaży miejskiej

- wyznaczenie ścieżek rowerowe i stworzenie mapy tras
- zagospodarowanie plaży miejskiej, ścieżki rowerowe, np. Olsztynek PKP i w stronę Swaderek, Olsztynek - Ameryka, mała tężnie solankowe w parku miejskim i w Ameryce - park szpitalny, basen w Ameryce
- część zamku przeznaczyć dla zwiedzających; odpowiednie zagospodarowanie jeziora Jemiołowskiego (plaża, wypożyczalnia sprzętu wodnego, kawiarnia, restauracja, boisko)
- prężnie działająca informacja turystyczna
- baza zaplecza żeglarskiego, baza noclegowa
- organizacja miejsc wypoczynku, inwestowanie w publiczną infrastrukturę sportową i wypoczynkową, budowa ścieżek rowerowych, odnowienie placu zabaw na przyzamczu i jego rozbudowa.
- wzorowana na grach miejskich gra gminna z ideą niespiesznego zwiedzania

Poprawa estetyki

- większa dbałość o place zabaw
- zagospodarowanie łąki za Dino
- więcej drzew, zakaz nadmiernej wycinki
- usunięcie zbędnych banerów reklamowych
- np. popsuta kostka brukowa przy Biedronce, banery reklamowe, zaniedbane budynki po np. podpaleniach
- zadbanie o czystość i nie zmienianie zieleni na kamienie przykładem jest tu skwerek
- zieleń, naprawa łazienek w parku miejskim
- zmiana betonowego placu przed ratuszem
- odnowienie elewacji budynków
- zwiększyć częstotliwość sprzątania ulic np. do cmentarza na ul. Wilczej, Więcej kwiatów i ozdobnych krzewów
- sprzątanie śmieci, szkolna akcja sprzątanie świata
- przypominanie mieszkańcom o dbanie o swoje środowiska
- dużo większa dbałość o czystość miasta. Zaprzestanie wycinania starych drzew. Więcej nowych nasadzeń. Wyegzekwowanie od mieszkańców posprzątania i dbania o swoje posesje
- pomalowanie kamienic, remont odstrasających kamienic w centrum Olsztynka, dofinansowanie remontów starych kamienic
- fontanna w parku, ładniejsze kosze na śmieci
- śmietniki i ich opróżnianie nad jeziorem, renowacja murali
- zadbać o właściwe przycinanie posadzonych krzewów, nie dopuszczać do tak dużej wycinki drzew, poprawa stanu pieszej ścieżki przy torach (od ul. Pionierów do Niepodległości)
- ujednolicenie szyldów np. Pasłęk, zakaz billboardów i banerów w obrębie starego miasta
- usprawnienie gospodarki odpadami komunalnymi
- deptak wokół jeziora
- toalety

Poprawa jakości środowiska naturalnego

- własne drzewo dla każdego mieszkańca
- dofinansowania i pomoc w pozyskaniu środków mieszkańcom, którzy samodzielnie tego nie potrafią zrobić (osoby starsze, mniej wykształcone itp.)
- kosze na psie odchody, więcej koszt na ulicach
- zwiększenie farm fotowoltaicznych dodatkowo dofinansowania do zmiany sposobu ogrzewania mieszkań i domów
- wspieranie mieszkańców, którzy dokonują inwestycji mających wpływ na środowisko: ocieplanie budynków, fotowoltaika, wymiana dachów itp.)
- częstsze kontrole straży gminnej dotyczące zawartych deklaracji na odpady w zabudowie jednorodzinnej oraz kontrola spalania w piecach i na posesjach
- walka z śmieciami w lasach
- regularne sprzątanie śmieci nad Jeziorem Jemiołowskim
- zmniejszenie natężenia ruchu w mieście samochodów ciężarowych
- kontrola emisji CO₂
- usuwanie nielegalnych wysypisk śmieci, zachęcanie mieszkańców do segregacji odpadów
- budowa stacji ładowania aut elektrycznych

Rozwój transportu publicznego

- podjęcie działań w celu powstania połączeń do Ostródy i Nidzicy
- szybka kolej podmiejska
- budowa ścieżek rowerowych
- uruchomienie linii autobusów do pobliskich wsi i do Olsztyna, częstsze połączenia z Olsztynem
- zorganizować transport lokalny (busy) na terenie gminy
- zapewnienie ciągłości transportu publicznego do i z Olsztyna na co najmniej na takim poziomie jak linia 129, utrzymać autobusy MPK
- sieć komunikacyjna z Olsztynem dla całej gminy
- ładniejsze przystanki
- powielenie transportu z i do małych miejscowości w godzinach pracy tj. np. 6:30 lub 7:00; 15:00; 16:00

Poprawa jakości systemu ochrony zdrowia

- większa liczba specjalistów dostępna do późna
- łatwiejszy dostęp do lekarzy
- zabiegać o większą ilość specjalistów np. kardiolog, endokrynolog, okulista oraz utrzymać całodobową opiekę medyczną dla mieszkańców
- poszerzenie usług rehabilitacyjnych
- porządek w przechodni
- poradnictwo psychologiczne
- tężnia miejska
- nowy ośrodek zdrowia umiejscowiony przy trasie głównej
- zwiększyć ilość opiekunek pracujących w MOPS, które mogą pomagać starszym osobom

Poprawa bezpieczeństwa

- więcej pieszych patroli Policji
- działający monitoring
- lustra i rondo przy zamku
- bardziej aktywna (widoczna na mieście, reagująca na nieprawidłowości) Straż Miejska i Policja
- oświetlenie, w tym ciemnych zaułków
- komisariat w Olsztynku powinien być czynny całą dobę
- lepsze oświetlenie przejść dla pieszych, podopieczni DPS ""Zacisze"" powinni być pod opieką służb, rozpowszechnienie materiałów odblaskowych dla mieszkańców gminy, nie tylko dzieci
- przeciwdziałanie i surowe karanie za wandalizm
- bezpłatna pomoc prawna dla mieszkańców

Rozwój przedsiębiorczości

- alejka handlowa na ulicy Składowej
- plany zagospodarowania do pozyskania dobrych lokalizacji
- nie utrudnianie budowanie nowych przedsiębiorstw
- więcej przedsiębiorstw tych wielkich
- wsparcie małych lokalnych firm
- stwarzać warunki do rozwoju małej przedsiębiorczości, pozyskiwać inwestorów.
- bardziej dostępna gmina dla rozwoju przedsiębiorców
- organizowanie szkoleń dotyczących przedsiębiorczości dla mieszkańców
- wybudowanie małych obiektów lub ciągów handlowych
- stworzenie dogodnych warunków dla rozwoju nowych firm i przedsiębiorstw
- promowanie rzemieślników z Olsztynka
- wspomaganie lokalnych małych biznesów. EkoBazar jest super i wychodzi poza granice gminy

3. Co w Pani/Pana miejscowości trzeba zrobić w pierwszej kolejności, w najbliższych latach?

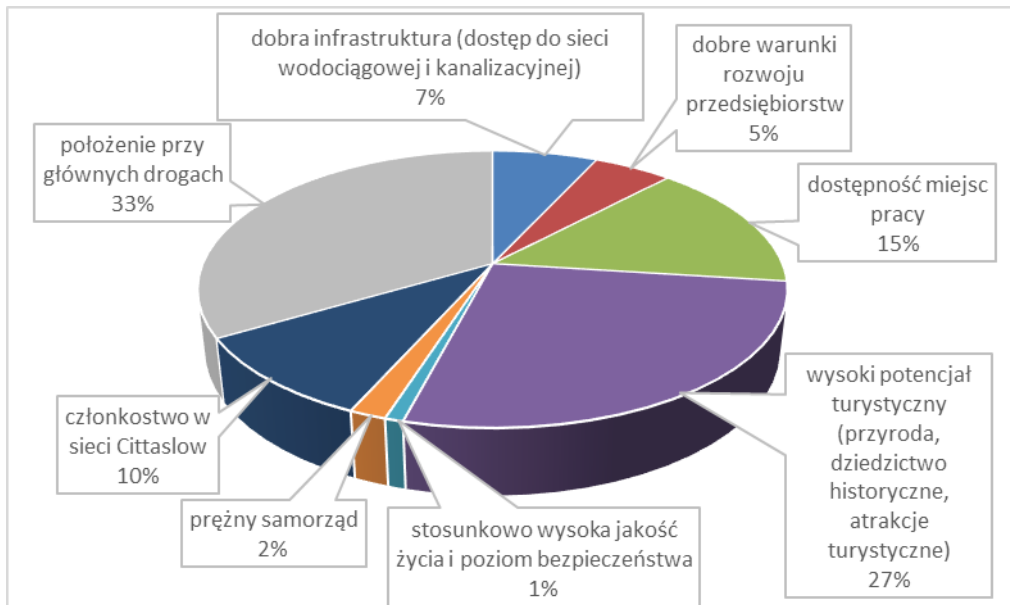
Inwestycje, jakie pojawiły się w odpowiedzi były podobne, co zostały wskazane w odpowiedzi na pytanie 2.

4. Proszę o zaznaczenie 3 mocnych stron Gminy Olsztynek.

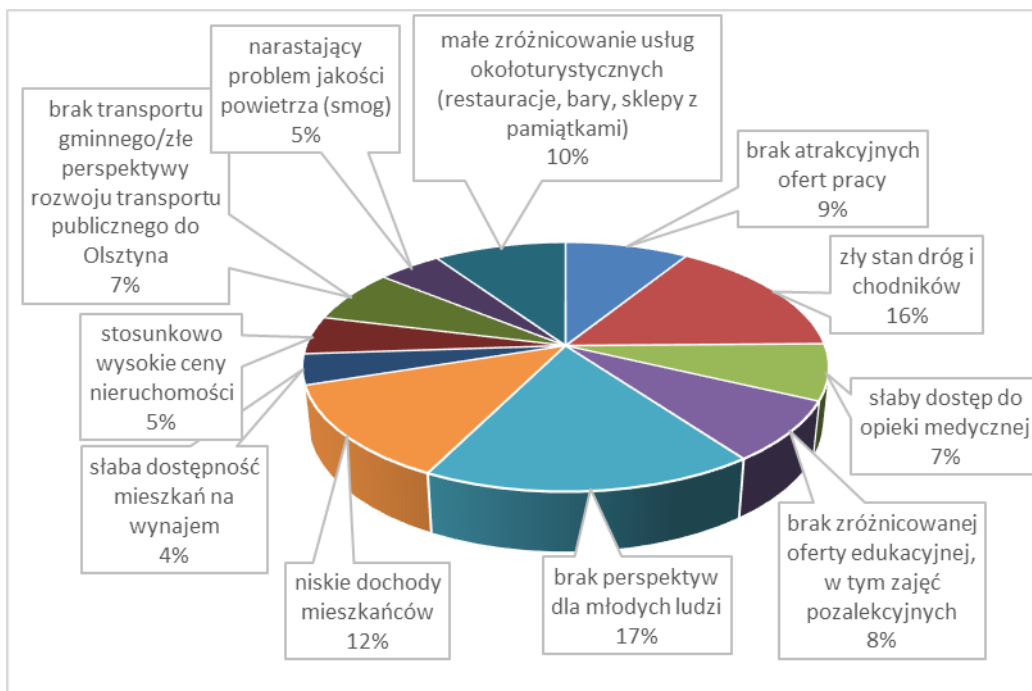
Do najważniejszych mocnych stron Gminy Olsztynek według respondentów jest położenie przy głównych dróg (33 proc.), wysoki potencjał turystyczny (27 proc.) i dostępność miejsc pracy (15 proc.).

Ponadto ankietowani wskazali dodatkowe obszary:

- Jagodziański
- świetnie wyszkolona kadra pedagogiczna
- poprawa dojazdów do pracy
- bliskość lasów i jezior
- urokliwe miasteczko, bardzo usytuowana z ciekawymi miejscami do zwiedzania

5 Proszę o zaznaczenie 3 słabych stron Gminy Olsztynek

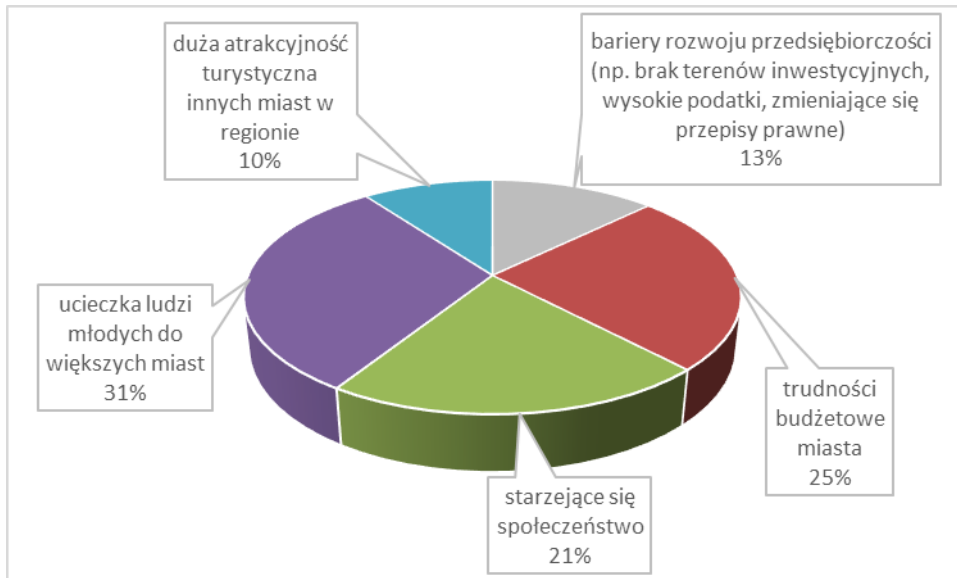
Według respondentów trzy najsłabsze strony Gminy to brak perspektyw dla młodych ludzi (17 proc.), zły stan dróg i chodników (16 proc.) i niskie dochody mieszkańców (12 proc.).

Oprócz wskazanych na wykresie słabych stron Gminy, ankietowani dodali swoje propozycje:

- brak realnych działań w gminie, wszystko opiera się na reprezentacji gminy- nie na realnych działaniach
- mało zieleni
- słaby rozwój turystyki

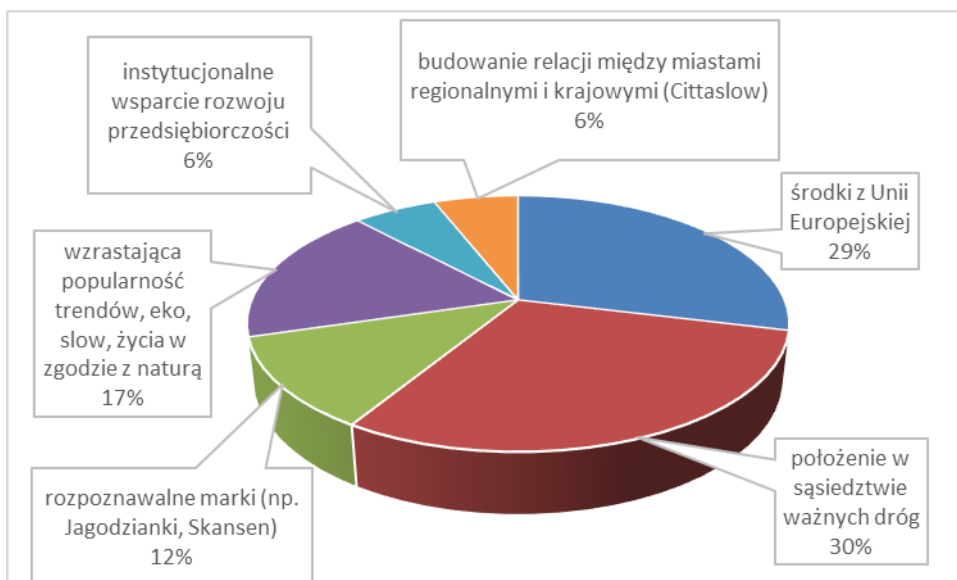
- brak wodociągu w Lutku i okolicy
- brak połączeń do Ostródy i Nidzicy
- brak miejsc hotelowych dla turystów.

6 Proszę o zaznaczenie 3 największych zagrożeń dla rozwoju obszaru Gminy Olsztynek.

Do największych zagrożeń dla rozwoju Gminy Olsztynek według respondentów ankiety jest ucieczka ludzi młodych do większych miast (31 proc.), trudności budżetowe miasta (25 proc.) oraz bariery rozwoju przedsiębiorczości (13 proc.).

7 Proszę o zaznaczenie 3 szans rozwojowych dla obszaru Gminy Olsztynek.

Do najważniejszych szans rozwojowych dla obszaru Gminy Olsztynek jest położenie w sąsiedztwie ważnych dróg (30 proc.), środki z Unii Europejskiej (29 proc.) oraz wzrastająca popularność trendów, eko, slow, życia w zgodzie z naturą (17 proc.).

8 Proszę dokończyć zdanie: Uważam, że Gmina Olsztynek jest

... fajną, spokojną gminą z wielkim potencjałem.

... mało atrakcyjna dla mieszkańców. Brak jest atrakcji dla dzieci, życie kulturalne zamarło. W innych miejscach można urządzić większe wakacyjne imprezy, a u nas nie. Szkoła średnia ma słabą ofertę edukacyjną co doprowadza do emigracji młodzieży do innych miast.

... spokojna.

... miejscem o dużym potencjale rozwojowym,

... Gminą z perspektywą na przyszłość.

... miejscem, w które warto zainwestować, aby zwiększyć jego rozpoznawalność w regionie. Dzięki temu możliwe będzie poczynienie inwestycji, które znacząco polepszą komfort życia jej mieszkańców.

... potencjalnie z szansą na sukces.

... miejscem gdzie warto założyć rodzinę i żyć.

... wolno rozwijającą się gmina.

... słabo wykorzystana turystycznie.

... miejscem do odpoczynku.

... niedoinwestowana i zaniedbana.

... gminą atrakcyjną turystycznie, miejscem spokojnym, idealnym do życia, jednak jest niedoinwestowana, słabo promowana, nie rozwija się w takim stopniu jak np. sąsiednia Gmina Stawiguda.

... słabo nastawiona na rozwój turystyki.

... bardzo atrakcyjna turystycznie, ale nie wykorzystuje w pełni swojego potencjału. mamy jezioro ale praktycznie turyści z niego nie korzystają, zaniedbane od wielu lat...Bardzo słabo rozwinięta baza restauracyjna.

... drogi fatalne na wsiach, zwłaszcza w miejscowości Królikowo, z ani jednej strony wsi nie ma porządnej drogi- chyba najgorsze drogi ma ta miejscowość w naszej gminie.

... super na weekend. Zmienia się ale nie w tempie takim aby zatrzymać odpływ młodych do miast.

... wspaniała. Ale wymaga paru inwestycji ułatwiających funkcjonowanie turystów i mieszkańców.

... potencjalnie dobrym miejscem na osiedlenie się.

... posiada duży potencjał w zakresie rozwoju turystyki i przedsiębiorczości.

... typowym przykładem małego spokojnego miasta, ma potencjał, jest dość bezpieczna.

... miejscem ciekawym do życia. Jest wiele fantastycznych terenów, które nadają się do zamieszkania bądź podziwiania. Potrzebny jest jednak nakład pieniężny na rozwój kanalizacji, poprawę nawierzchni dróg, czy też estetykę i czystość w samym Olsztynku. Warto promować miejscowości małe warte zobaczenia przez turystów np. Drwęck, miejscowość objęta programem Natura 2000, słynącym chociażby ze źródeł Drwęcy a zapomnianym przez władze miasta.

... dobrym miejscem do życia i pracy.

... terenem o bardzo dużym potencjale. Należałoby jednak zwiększyć środki na edukację. Promować ludzi z pasją i umiejętnościami, aby chcieli właśnie tutaj zainwestować w swój potencjał. Wspierać ludzi z wartościami.

8. SPIS WYKRESÓW, TABEL I RYSUNKÓW

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Długość czynnej sieci rozdzielczej w gminie Olsztynek w latach 2016-2021 (km)	29
Wykres 2. Liczba przyłączy prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w gminie Olsztynek w latach 2016-2023 (szt.)	30
Wykres 3. Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w gminie Olsztynek w latach 2016-2023 (m ³)	30
Wykres 4. Budynki mieszkalne w gminie Olsztynek w latach 2016-2023 (szt.)	36
Wykres 5. Nowe budynki mieszkalne na 1000 ludności	37
Wykres 6. Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	38
Wykres 7. Udziały źródeł emisji w poszczególnych zanieczyszczeniach powietrza w województwie warmińsko-mazurskim	44
Wykres 8. Liczba ludności w gminie Olsztynek w latach 2016-2023	53
Wykres 9. Liczba kobiet i mężczyzn w gminie Olsztynek w latach 2016-2023	54
Wykres 10. Liczba urodzeń, zgonów i przyrost naturalny	54
Wykres 11. Przyrost naturalny na 1000 ludności	55
Wykres 12. Małżeństwa i rozwody w latach 2016-2023	55
Wykres 13. Ludność w wieku ekonomicznym w 2023 roku w gminie Olsztynek (%)	56
Wykres 14. Podział ludności względem płci i ich wieku	57
Wykres 15. Saldo migracji w gminie Olsztynek (osoba)	57
Wykres 16. Saldo migracji na 1000 ludności	58
Wykres 17. Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach w latach 2017-2023 (%)	60
Wykres 18. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w latach 2016-2023 (%)	61
Wykres 19. Współczynnik skolaryzacji brutto w latach 2016-2023 (%)	62
Wykres 20. Kluby sportowe na 10 tys. ludności w gminie Olsztynek na tle powiatu olsztyńskiego, województwa warmińsko-mazurskiego i Polski w latach 2018, 2020 i 2022)	74
Wykres 21. Liczba uczestników imprez na 1000 ludności w gminie Olsztynek na tle powiatu olsztyńskiego, województwa warmińsko-mazurskiego i Polski w latach 2016-2023	74
Wykres 22. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców w gminie Olsztynek na tle powiatu olsztyńskiego, województwa warmińsko-mazurskiego i Polski	75
Wykres 23. Dostęp do Internetu w gospodarstwach domowych (w % ogółu gospodarstw)	87
Wykres 24. Gospodarstwa domowe posiadające dostęp do Internetu w domu (w % ogółu gospodarstw)	88
Wykres 25. Liczba podmiotów gospodarczych w gminie Olsztynek w latach 2016-2023	91
Wykres 26. Podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w gminie Olsztynek na tle powiatu olsztyńskiego, województwa warmińsko-mazurskiego oraz Polski	93
Wykres 27. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	94
Wykres 28. Stopa bezrobocia w powiecie olsztyńskim na tle województwa warmińsko-mazurskiego i Polski w latach 2016-2023 (%)	97
Wykres 29. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci (%)	97
Wykres 30. Liczba osób bezrobotnych w gminie Olsztynek w latach 2016-2023 (osoba)	98
Wykres 31. Bezrobotni według wieku w gminie Olsztynek w 2023 roku	98
Wykres 32. Bezrobotni według wykształcenia w gminie Olsztynek w 2023 roku	99
Wykres 33. Bezrobotni według czasu pozostawiania bez pracy w gminie Olsztynek w 2023 roku	99
Wykres 34. Bezrobotni według stażu pracy w gminie Olsztynek w 2023 roku	100
Wykres 35. Struktura dochodów Gminy Olsztynek w 2023 roku	102

Wykres 36. Dochód na 1 mieszkańca w gminie Olsztynek na tle powiatu olsztyńskiego, województwa warmińsko-mazurskiego oraz Polski	102
Wykres 37. Dochody własne na 1 mieszkańca w Gminie Olsztynek na tle powiatu olsztyńskiego, województwa warmińsko-mazurskiego oraz Polski.....	103
Wykres 38. Struktura wydatków Gminy Olsztynek w 2023 roku.....	103
Wykres 39. Wydatki ogółem Gminy Olsztynek na 1 mieszkańca na tle powiatu olsztyńskiego, województwa warmińsko-mazurskiego i Polski	104
Wykres 40. Wynik finansowy budżetu Gminy Olsztynek w latach 2016-2023.....	104
Wykres 42. Wartość projektów finansowanych ze środków unijnych w okresie finansowania 2014-2020.....	105

SPIS TABEL

Tabela 1. Osiedla w Olsztynku.....	11
Tabela 2. Wykaz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie miasta Olsztynek.....	14
Tabela 3. Sołectwa w gminie Olsztynek	16
Tabela 4. Wykaz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Olsztynek	19
Tabela 5. Gminny zasób nieruchomości	23
Tabela 6. Czas dojazdu z Olsztynka do wybranych miejsc w 2019 r.	27
Tabela 7. Wyposażenie Gminy Olsztynek w sieć gazową w latach 2016-2023.....	35
Tabela 8. Atrakcyjność osadnicza w gminie Olsztynek w latach 2016-2023.....	37
Tabela 9. Wielkość i strukturę własnościową mieszkaniowego zasobu Gminy Olsztynek.....	39
Tabela 10. Liczba budynków mieszkalnych stanowiących własność i współwłasność Gminy wybudowanych w poszczególnych latach	39
Tabela 11. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi - klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C oraz A1, C1 dla pyłu PM _{2,5})	45
Tabela 12. Obszary interwencji oraz kierunki interwencji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Olsztynek na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026	51
Tabela 13. Prognoza ludności w gminie Olsztynek do 2030 roku.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Tabela 14. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia społecznego w gminie Olsztynek w latach 2018-2023.....	67
Tabela 15. Liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia społecznego w gminie Olsztynek w latach 2018-2023.....	68
Tabela 16. Frekwencja w wyborach w latach 2020-2024	77
Tabela 17. Liczba zdarzeń na terenie miasta i gminy Olsztynek w latach 2018-2023.....	89
Tabela 18. Struktura podmiotów gospodarki narodowej w gminie Olsztynek według wybranych sekcji PKD 2007	92
Tabela 19. Liczba podpisanych umów o dofinansowanie beneficjentów z gminy Olsztynek – wartość narastająca	95
Tabela 20. Barometr zawodów w powiecie olsztyńskim – deficyt zawodów	100
Tabela 21. Diagnoza porównawcza – sfera przestrzenno-środowiskowa	109
Tabela 22. Diagnoza porównawcza - sfera społeczna	110
Tabela 23. Diagnoza porównawcza – sfera gospodarcza	111

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Gmina Olsztynek na tle województwa warmińsko-mazurskiego i powiatu olsztyńskiego	5
Rysunek 2. Gmina Olsztynek na tle gmin sąsiadujących	5
Rysunek 3. Plan osiedli w Olsztynku	12
Rysunek 4. Koncentracja zabudowy w mieście Olsztynek	13

122

Rysunek 5. Mapa sołectw w gminie Olsztynek.....	17
Rysunek 6. Koncentracja zabudowy na terenach wiejskich w gminie Olsztynek.....	18
Rysunek 7. Drogi w gminie Olsztynek.....	24
Rysunek 8. Układ drogowy w gminie Olsztynek.....	26
Rysunek 9. Dostępność drogowa do węzła autostrady lub drogi ekspresowej	27
Rysunek 10. Indeks syntetyczny dostępności drogowej z perspektywy atrakcyjności inwestycyjnej	28
Rysunek 11. Średni wynik egzaminów ósmoklasisty w gminie Olsztynek na tle powiatu olsztyńskiego (%).....	64
Rysunek 12. Szlaki rowerowe na terenie gminy Olsztynek.....	84
Rysunek 13. Mapa wód Gospodarstwa Rybackiego SZWADERKI	86
Rysunek 14. Analizowane jednostki administracyjne w diagnozie porównawczej	106

Załącznik nr 1. POTRZEBY KULTURALNE MIESZKAŃCÓW GMINY OLSZTYNEK

Opracował: Robert Waraksa, radny Rady Miejskiej w Olsztynku

Wprowadzenie

Pandemia koronawirusa znacząco wpłynęła na funkcjonowanie sektora kultury. Odczuli to zarówno odbiorcy jak i pracownicy instytucji kultury. Ograniczenie dostępu do aktywności kulturalnej było z pewnością odczuwalne i uciążliwe dla Polek i Polaków.⁴⁰ W związku z ogłoszeniem w Polsce stanu zagrożenia epidemicznego ograniczona została możliwość prowadzenia działalności m.in. przez biblioteki publiczne, instytucje kultury, kina, teatry i muzea. Instytucje z dnia na dzień musiały zamknąć swoje obiekty. Wprowadzone ograniczenia spowodowały zmiany w funkcjonowaniu podmiotów działających w obszarze kultury. W krótkim czasie cały sektor musiał przystosować się do nowej sytuacji. Część jednostek w tym czasie nie podejmowała żadnej działalności związanej z przygotowywaniem i udostępnianiem oferty kulturalnej, a część starała się dotrzeć do odbiorcy udostępniając swoją ofertę w internecie.⁴¹

W 2020 r. pandemia COVID-19 miała istotny wpływ na działalność centrów kultury, domów kultury, ośrodków kultury, klubów i świetlic. Liczba podmiotów, które z tego powodu ograniczyły prowadzenie działalności kulturalnej wyniosła 69%. W porównaniu z 2019 r. liczba zorganizowanych imprez spadła o 50,4%, natomiast liczba uczestników zmniejszyła się o 64,4%. W 2020 r. działalność kulturalną za pośrednictwem internetu prowadziło 43,9% centrów kultury, domów kultury, ośrodków kultury, klubów i świetlic, które udostępniły 32,7 tys. imprez oraz 0,6 tys. kursów.⁴²

W przypadku bibliotek obsługiwano jedynie zwroty i wydawano rezerwacje w wyznaczonych punktach. W 2020 r. liczba imprez zorganizowanych przez biblioteki publiczne, w porównaniu z 2019 r. spadła o 59%, przy czym zorganizowane imprezy zdecydowanie częściej miały charakter wirtualny. Ponadto w porównaniu z 2019 r. liczba czytelników spadła o 17,8%, a wypożyczeń o 24,5%.⁴³

Wprowadzono ograniczenia w organizowaniu imprez masowych. W porównaniu z 2019 r. liczba zorganizowanych masowych imprez artystyczno-rozrywkowych spadła o 89,5%, a masowych imprez sportowych o 64,6%. W porównaniu z 2019 r. liczba imprez masowych zorganizowanych w obiektach zamkniętych spadła ponad 3-krotnie, a na terenie otwartym – ponad 8-krotnie.⁴⁴

W 2020 r. z powodu sytuacji epidemicznej związanej z COVID-19 działalność kin została czasowo ograniczona. W porównaniu z 2019 r. kina stałe wyświetliły o 50,1% mniej seansów i zgromadziły o 68,4% mniej widzów. W 2020 r. prowadzenie działalności kulturalnej ograniczyło 86,1% kin stałych.⁴⁵

W 2020 r. 50,9% muzeów i oddziałów muzealnych ograniczyło prowadzenie działalności kulturalnej z powodu COVID-19. Od czerwca do października 2020 r. ponad 80% podmiotów prowadziło działalność kulturalną bez ograniczeń. Muzea i oddziały muzealne realizowały część oferty poprzez

⁴⁰ Narodowe Centrum Kultury, *Rocznik Kultury Polskiej 2020*

⁴¹ Źródło danych GUS

⁴² Źródło danych GUS *Działalność centrów kultury, domów kultury, ośrodków kultury, klubów i świetlic w 2020 r.*

⁴³ Źródło danych GUS *Biblioteki publiczne w 2020 r.*

⁴⁴ Źródło danych GUS *Imprezy masowe w 2020 r.*

⁴⁵ Źródło danych GUS *Kinematografia w 2020 r.*

Internet – w formie on-line. W porównaniu z 2019 r. liczba stacjonarnych wystaw czasowych w kraju spadła o 40% a stałych – o 8,7%. Liczba zwiedzających była mniejsza o 23,6 mln.⁴⁶

W badaniu prowadzonym przez Narodowe Centrum Kultury w 2020 r., 60% ankietowanych zadeklarowało, że brakuje im udziału w wydarzeniach kulturalnych „na żywo”. Brak możliwości uczestnictwa w kulturze instytucjonalnej, chociaż mniej dotkliwy niż ograniczenia w innych sferach, był mimo wszystko dość często odczuwany.

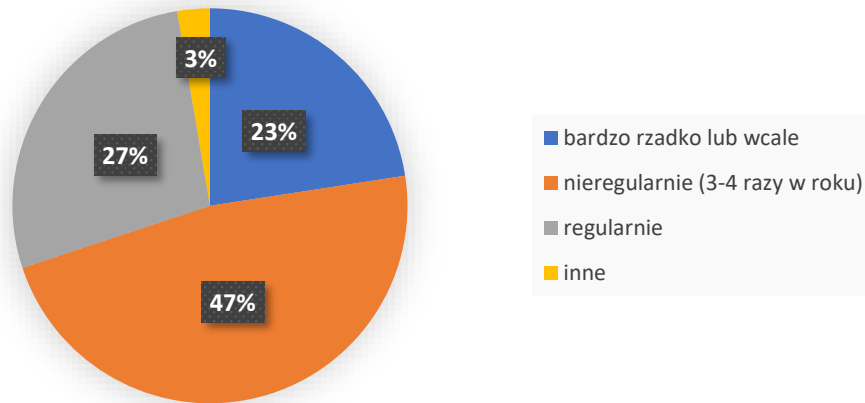
Mimo poluzowania obostrzeń sytuacja w dalszym ciągu wymaga zachowania ostrożności. Instytucje kultury stoją obecnie przed olbrzymim wyzwaniem polegającym na wypracowywaniu nowych rozwiązań pozwalających na utrzymanie relacji z odbiorcami, uwzględniając aktualną specyfikę. Należy przy tym pamiętać, że instytucje kultury, mimo nowej rzeczywistości, mierzą się ze starymi problemami. Jednym z najważniejszych czynników, który wpływa na jakość funkcjonowania podmiotów działających w sektorze kultury są posiadane zasoby – finansowe i rzeczowe, w tym infrastrukturalne. Na tym polu jest jeszcze sporo do zrobienia. Z badań przeprowadzonych przez Narodowe Centrum Kultury w 2019 roku wynika, że niemal połowa badanych instytucji zmagala się z brakiem odpowiedniej liczby pracowników w stosunku do zadań przed nią postawionych. Uczestnicy badania podkreślali, że działając w środowisku ograniczonych zasobów, muszą wypełniać szereg różnych funkcji.

Ważnym czynnikiem w działalności tychże instytucji jest odpowiadanie na lokalne potrzeby. Temu zagadnieniu poświęcone jest niniejsze opracowanie. W celu poznania opinii i potrzeb mieszkańców gminy Olsztynek dotyczących oferty kulturalnej przeprowadzono badanie ankietowe z wykorzystaniem formularza Google. Ankieta była anonimowa i została wypełniona przez **226 mieszkańców gminy Olsztynek**. Poniżej przedstawiono wyniki.

⁴⁶ Źródło danych GUS *Działalność muzeów w 2020 r.*

Wyniki badań

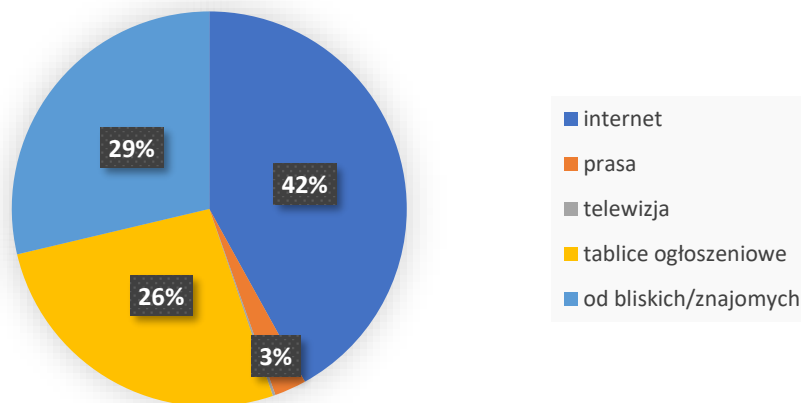
Wykres 1 Jak często bierze Pani/Pan udział w imprezach kulturalnych organizowanych na terenie gminy Olsztynek (koncerty, festyny, warsztaty, konkursy, wystawy, pokazy itp.)?

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Blisko połowa ankietowanych deklaruwała, że bierze udział w imprezach kulturalnych organizowanych na terenie gminy Olsztynek nieregularnie (3-4 razy w roku). Regularnie uczestniczy 27%, natomiast bardzo rzadko lub wcale 23%. W przypadku odpowiedzi „inne” deklarowano korzystanie z oferty innych miast/gmin oraz Kina Grunwald ze względu na modernizację oraz nowości filmowe.

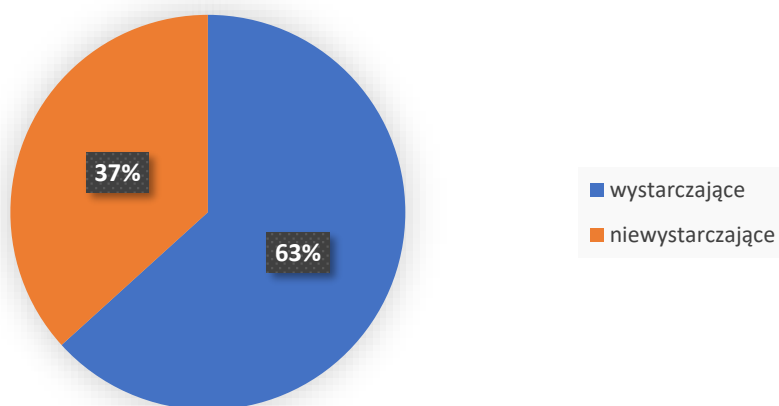
Wykres 2 Skąd czerpie Pani/Pan informacje o ofercie kulturalnej w gminie Olsztynek?

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Najwięcej ankietowanych czerpie informacje o ofercie kulturalnej w gminie z internetu (42%). W dalszej kolejności są znajomi (29%) i tablice ogłoszeniowe (26%). Najmniej popularna jest prasa (3%) i telewizja (<1%).

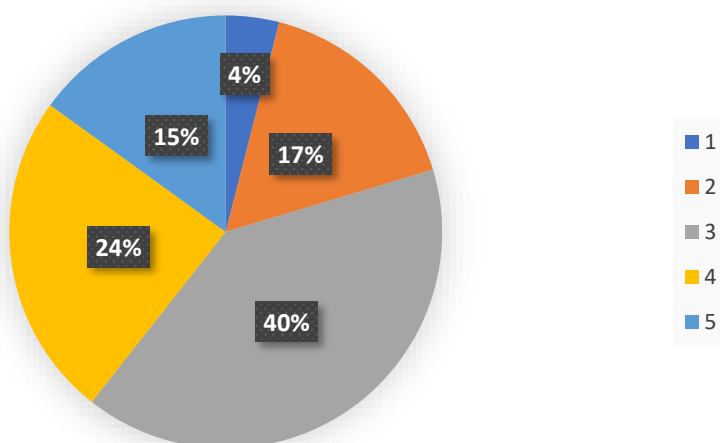
Wykres 3 Informacje o ofercie kulturalnej w gminie Olsztynek są:

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

63% ankietowanych uważa, że informacje o ofercie kulturalnej w gminie Olsztynek są wystarczające.

Wykres 4 Jak ocenia Pani/Pan ofertę kulturalną w gminie Olsztynek? 1 oznacza najniższą ocenę, 5 najwyższą)

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Oferta kulturalna w gminie Olsztynek została oceniona **średnio na 3,3**. 39% ankietowanych oceniło ofertę kulturalną wyżej niż wynosi średnia.

Ankietowanych poproszono o uzasadnienie oceny. W tej części przekazano wiele opinii o różnym charakterze. Były wśród nich zarówno komentarze pozytywne jak i negatywne oraz opinie i konkretne pomysły lub propozycje. Wielokrotnie zwracano uwagę, że ogólna sytuacja na świecie, związana z Covid-19, spowodowała ograniczenie oferty i z tego powodu ciężko jest dokonać jednoznacznej oceny.

Wśród pozytywnych opinii dominowały głosy, że jest dobrze (choć podkreślano, że mogłoby być lepiej), dużo się dzieje. Jest dużo atrakcji dla dzieci i młodzieży. Oferta kulturalna (jak na małe miasteczko) jest wystarczająca, bogata, urozmaicona, na wysokim poziomie i dla każdego (dla każdej grupy wiekowej). Wszystko jest związane na ostatni guzik, dobrze zorganizowane. Z roku na rok oferta kulturalna jest coraz

ciekawsza. Miejski Dom Kultury w Olsztynku daje z siebie wszystko. Zwrócono uwagę, że wydarzeń jest sporo, ale nie zawsze trafiają w gust.

Atutem jest kino – wysoko oceniane. Dobrze postrzegano promocję i przekaz. Jeden z ankietowanych zwrócił uwagę, że rozwinęły się zajęcia taneczne i jest spory wybór zajęć muzycznych, aczkolwiek przydałby się nowy, dodatkowy instruktor. Pojawiła się także opinia, że dużo dzieje się na skansenie, ale wstęp jest płatny, a ceny zbyt wysokie dla mieszkańców gminy Olsztynek.

Wśród opinii negatywnych zwracano przeważnie uwagę, że wydarzeń i atrakcji jest za mało lub są mało interesujące, nieatrakcyjne szczególnie dla młodzieży (także powyżej 18 lat). Atrakcje są takie same jak w latach poprzednich, żadnych nowości. Oferta jest ukierunkowana głównie na dzieci i osoby starsze. Jest przeciętna, skierowana do wybranych grup społecznych. Jest uboższa niż w innych miastach/gminach i nie nadąża za czasami w jakich żyjemy. Jest mało atrakcji w okresie wakacji i zimą oraz na terenach wiejskich.

Koncerty są słabe i wykonywane przez mało znanych artystów. Wydarzenia kończą się zbyt wcześnie (np. Dni Olsztynka). Promocja wydarzeń jest niedostateczna, ponieważ nie wszyscy mają dostęp do internetu. Zwrócono uwagę, że należałoby zastanowić się nad zmotywowaniem mieszkańców do udziału w takich imprezach, bo frekwencja jest niska.

W jednej z ankiet zwrócono uwagę, że ocena byłaby wyższa, gdyby nie incydent na imprezie, podczas której wkradła się polityka – licytowano Konstytucję RP z podpisami posłów Platformy Obywatelskiej.

Czego według ankietowanych brakuje?

- ✓ imprez okolicznościowych (aktualnie), atrakcji w weekendy, wydarzeń plenerowych,
- ✓ rapu, koncertów hip-hopowych (w promocji takich wydarzeń może pomóc osoba o pseudonimie "Hype" - ma dużą widownię w social mediach i wspiera takie wydarzenia),
- ✓ oferty kulturalnej na wsiach,
- ✓ atrakcji dla młodzieży i dorosłych (podkreślano, że oferta skierowana jest głównie dla dzieci, rodzin i seniorów),
- ✓ wydarzeń sportowych dla młodzieży,
- ✓ wydarzeń szkoleniowo-manualnych (rękodzieło),
- ✓ zabaw i dyskotek z dj-ami,
- ✓ zajęć muzycznych,
- ✓ zajęć z gimnastyki dla dzieci,
- ✓ zajęć z tańca nowoczesnego,
- ✓ Dni Olsztynka,
- ✓ infrastruktury (ścieżek rowerowych, plaży, amfiteatru, restauracji, kawiarni),
- ✓ informacji o wydarzeniach na wsiach i w ośrodkach wczasowych, gdzie przebywają turyści z pieniędzmi które mogliby zostawić w gminie,
- ✓ możliwości wypożyczenia rowerów dla turystów,
- ✓ większego zaangażowania ze strony lokalnych władz, w tym zwiększenia środków finansowych na kulturę.

Inne opinie, pomysły, komentarze:

- można organizować niszowe imprezy, ale nie jako główne atrakcje,

- trzeba ożywić centrum miasta np. poprzez organizację jarmarków (poza świątecznymi), festiwal foodtracków,
- częściej mogłyby być organizowane atrakcje dla dzieci np. dmuchane zjeżdżalnie,
- w sezonie letnim odwiedza nas tak wiele turystów, a my nic nie robimy, aby ich przyciągnąć wieczorami i popołudniami do miasta,
- jestem przeciwny łączeniu imprez z budkami z piwem,
- uważam, że nasza kultura stawia na zarabianie kasy np. Holi Święto Kolorów. Uczestników nie stać na zapłatę 10 zł za farbkę. Było drogo.
- akceptuję to co jest i cieszę się, że wielu byłych mieszkańców Olsztynka tak mówi „takie małe miasteczko, a tak wiele tu się dzieje”. Wielu mieszkańców Olsztynka docenia wysiłek organizatorów.
- przyzamyca jest słabym miejscem na organizację imprez. Głównie ze względu na zaśmiecanie placu zabaw. Podczas dużych imprez miasto jest zaśmiecane.

W ankiecie poproszono mieszkańców o określenie w jakim stopniu w skali od 1 do 5 są zainteresowani **udziałem** w wymienionych aktywnościach (1 - w ogóle mnie nie interesuje, 5 - zdecydowanie jestem zainteresowana/y). Tabela poniżej przedstawia wyniki według średniej ocen:

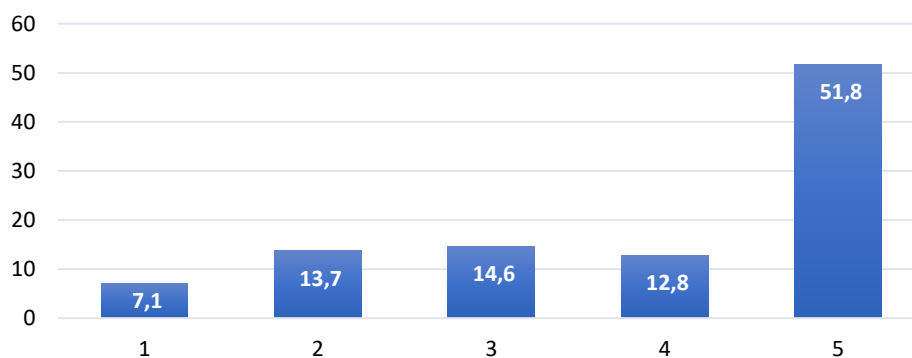
Tabela 1

koncerty muzyczne	3,88
pokazy/przeglądy/seanse filmowe	3,39
kabarety	3,24
imprezy integrujące różne grupy społeczne	3,14
spektakle teatralne	3,06
złoty fanów np. motoryzacji, historii, gier, literatury itd.	2,96
inicjatywy mające na celu kultywowanie tradycji i dziedzictwa kulturowego	2,95
dyskoteki/zabawy taneczne	2,93
spotkania z ciekawymi ludźmi, autorami książek, wykłady, prezentacje itp.	2,82
warsztaty/szkolenia/zajęcia (taneczne, wokalne, instrumentalne, plastyczne, filmowe, fotograficzne, literackie, rękodzieło itp.)	2,69
wystawy tematyczne, czasowe, okolicznościowe	2,66
poezja	2,16

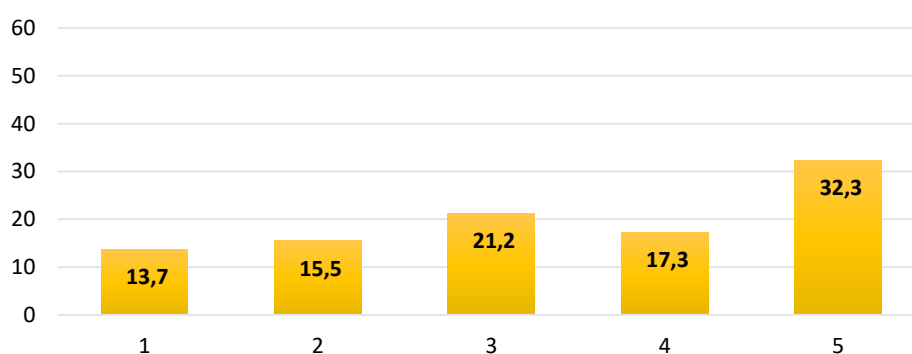
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Poniżej przedstawiono wyniki podzielone na poszczególne aktywności.

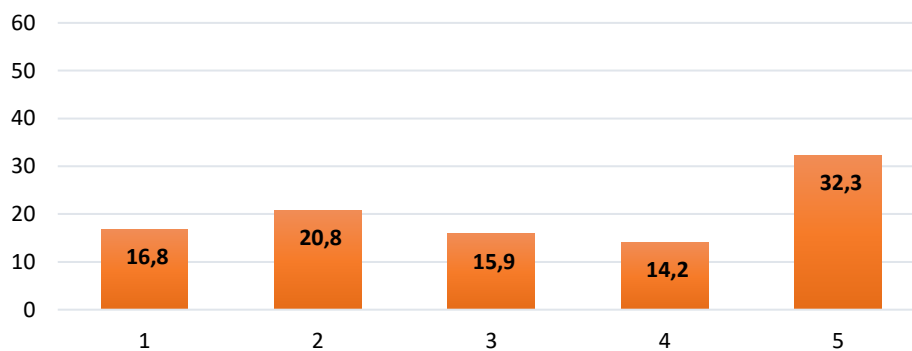
Wykres 5 Koncerty muzyczne

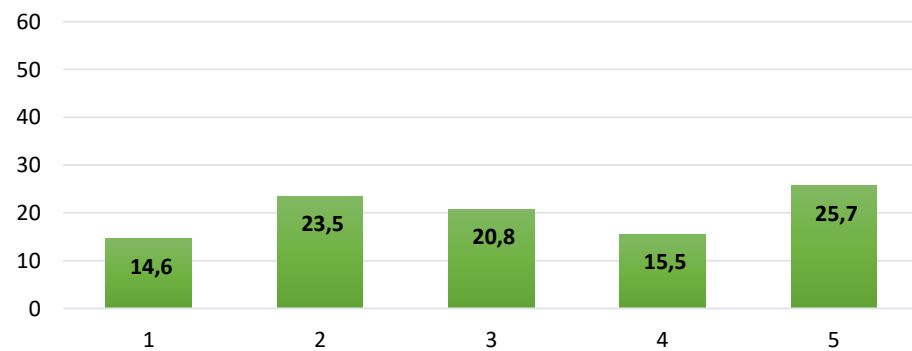
Wykres 6 Pokazy/przeglądy/seanse filmowe

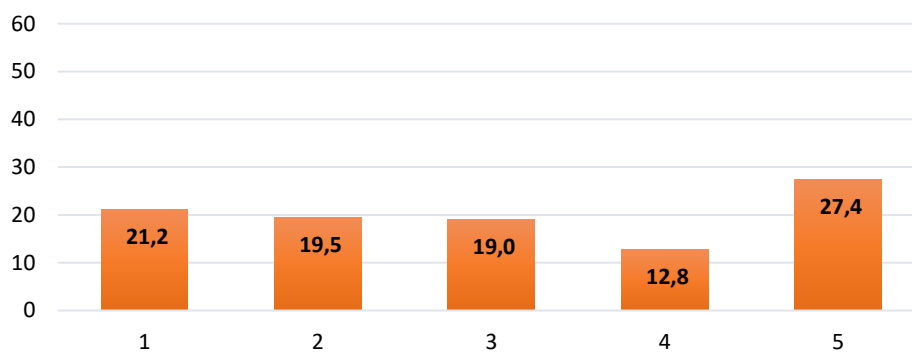
Wykres 7 Kabarety

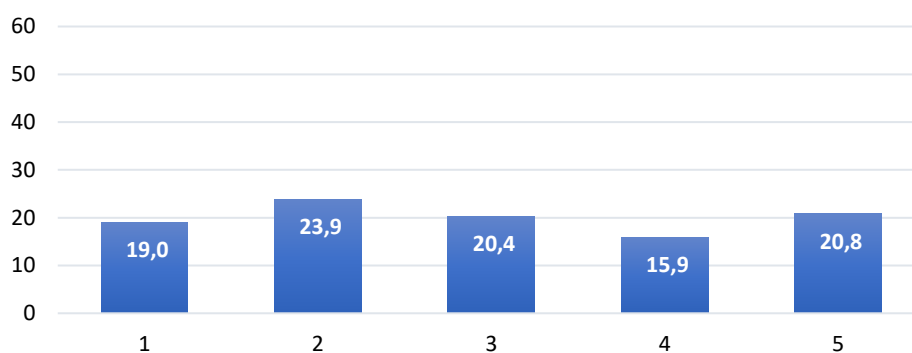
Wykres 8 Imprezy integrujące różne grupy społeczne

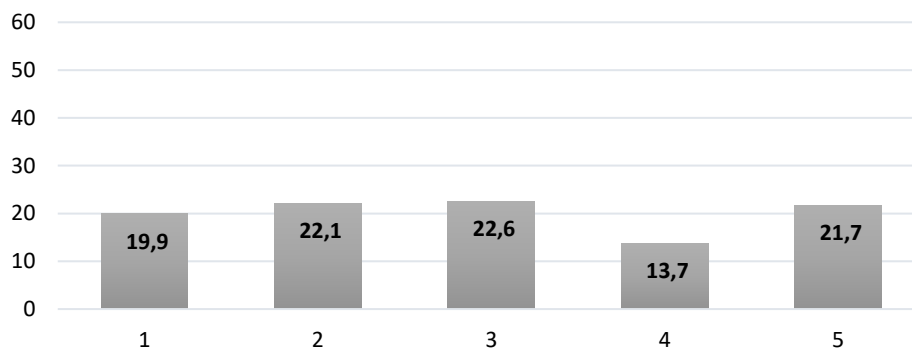
Wykres 9 Spektakle teatralne

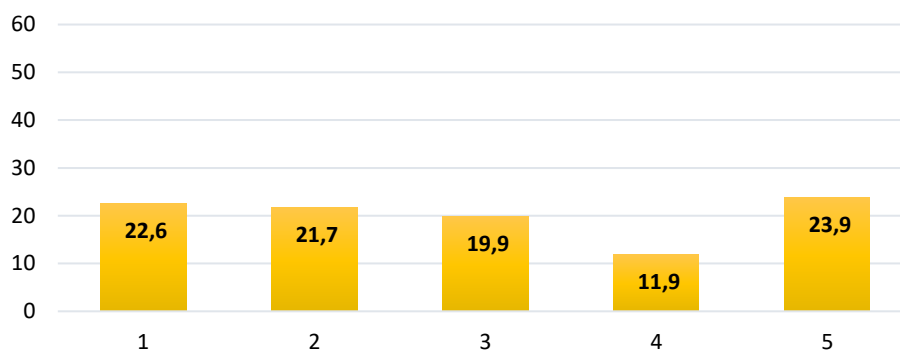
Wykres 10 Złoty fanów np. motoryzacji, historii, gier, literatury itd.

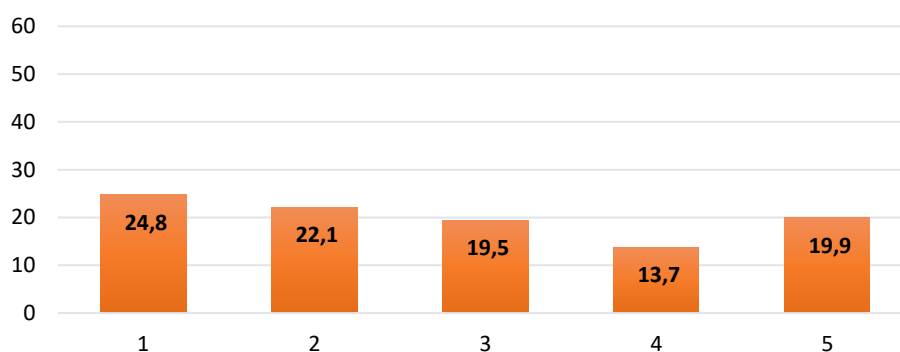
Wykres 11 Inicjatywy mające na celu kultywowanie tradycji i dziedzictwa kulturowego

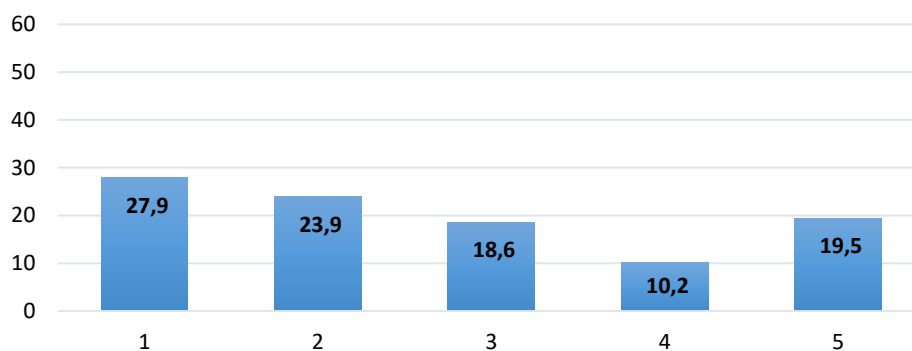
Wykres 12 dyskoteki/zabawy taneczne

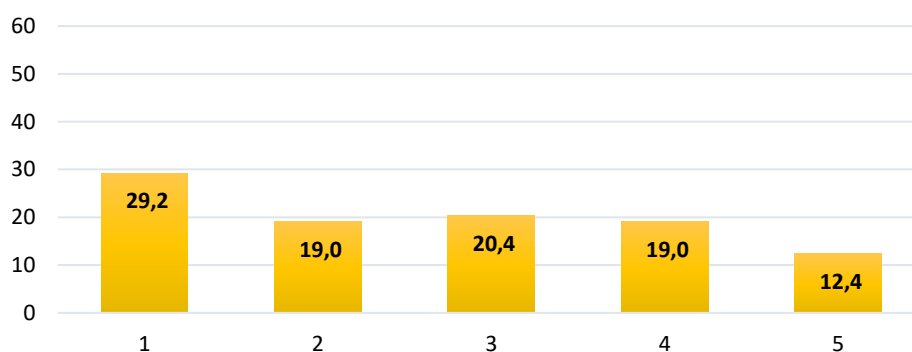
Wykres 13 Spotkania z ciekawymi ludźmi, autorami książek, wykłady, prezentacje itp.

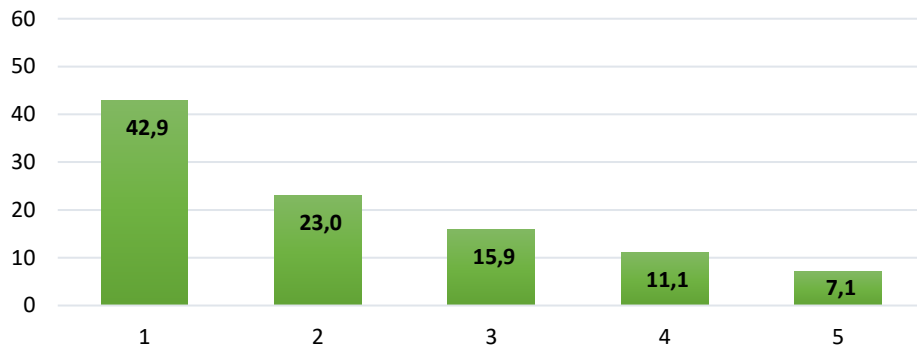
Wykres 14 Warsztaty/szkolenia/zajęcia (taneczne, wokalne, instrumentalne, plastyczne, filmowe, fotograficzne, literackie, rękodzieło itp.)

Wykres 15 Wystawy tematyczne, czasowe, okolicznościowe

Wykres 16 Poezja

Ankietowanych poproszono o wymienienie min. 3 artystów, zespoły, ludzi świata kultury, autorów książek, których najchętniej chcieliby zobaczyć w Olsztyńku. Poniższe odpowiedzi podzielono według wieku respondentów.

do 24 roku życia

W grupie wiekowej do 24 roku życia najczęściej typowano:

- po 12 wskazań: Mata, Sanah,
- 10 wskazań: Sobel,
- 8 wskazań: Kizo,
- 4 wskazania: White 2115,
- po 3 wskazania: Lady Pank, Łukasz Lotek Lodkowski, Mateusz Socha, Oio, Tymek, Żabson
- po 2 wskazania Belmondo, Boys, Dawid Podsiadło, Enej, Kękę, Mrozu, Pro8l3m, Quebonafide, Taco Hemingway, Zenek Martyniuk.

Pojedyncze wskazania:

Abelard Giza,
Akcent,
Alberto,
Andrzej Grabowski,
Ani Mru Mru,
Ania Dąbrowska,
Bitamina,
Borys Przybylski,
BRO,
Wojciech Cejrowski,
Chivas,
Czerwone Gitary,
Dawid Kwiatkowski,
Dj Killer,
Dj Matson,
Ira,
Jakub Bobrowski,

Jan Pasula,
Kacper Ruciński,
Karaś Rogucki,
Karol Friz Wiśniewski,
Kasia Nosowska,
Kaz Bałagane,
Kiełas,
Kombii,
Kortez,
Kuba Grabowski,
Kwiat Jabłoni,
Łobuzy,
Malik Montana,
Margaret,
Martinez,
Martyna Wojciechowska,
Mateusz Bluza,

Mateusz Karaś,
Mateusz Wrona,
Mikołaj Roznerski,
Miły Pan,
Młody,
Młody Dron,
Modern Talking,
Natalia Szroeder,
Olga Tokarczuk,
Patrik Woziński,
Paulina Świat,
Paweł Chałupka,
Paweł Domagała,
Rap, rap, rap,
Robert Kubica,
Robert Makłowicz,
Sienkiewicz (Kuba?),

Sobota,
Sokół,
Stachurski,

Tede,
Tomasz Karolak,
Whicior,

Wilki.

25 – 45 lat

W grupie wiekowej od 25 do 45 roku życia najczęściej typowano:

- 14 wskazań: Sanah,
- 7 wskazań: Sylwia Grzeszczak,
- 6 wskazań: Bajm,
- 5 wskazań: Lady Pank,
- po 4 wskazania: Kasia Kowalska, KorteZ, Kwiat Jabłoni, Remigiusz Mróz,
- po 3 wskazania: Akcent, Andrzej Piaseczny, Ania Dąbrowska, Cleo, Kult, Łukasz Lotek Lodkowski, Martyna Wojciechowska, O.S.T.R, Olga Tokarczuk, Patrycja Markowska, Wojciech Cejrowski, Zenek Martyniuk, kabarety (ogólnie),
- po 2 wskazania: Abelart Giza, Budka Suflera, Dawid Podsiadło, EratoX, Grubson, Kabaret Paraniennormalni, Michał Szczygieł, Michał Szpak, Mrozu, Nosowska, Paluch, Paweł Domagała, Quebinafide, Varius Manx.

Pojedyncze wskazania:

Agata Kulesza,
Agnieszka Chylińska,
Agnieszka Maciąg,
Andrzej Sapkowski,
Ani Mru Mru,
Ania Wyszkonil,
Anja Orthodox,
Armin van Buuren,
Artur Barciś,
Beata Pawlikowska,
Bednarek,
Bitamina,
Bogusław Wołoszański,
Bonda,
Bonson,
Cezary Pazura,
Chylińska,
CMAZ (raper z Ostródy),
Czerwone Gitary
Daria Zawiałow,
Dawid Anders (podróżnik),
Dawid Kwiatkowski,
Defis,
Dj Hazel,

Dj Swagg,
Doda,
Dorota Osieńska,
Ekipa,
Enej,
Ewa Farna,
Exaited,
Explozja,
Filip Springer,
Fokus (raper),
Grochola,
Happysad,
Hauser,
Hey,
IRA,
Iron Maiden,
Jacek Braciak,
Jacek Hugo Bader,
Jakub Żulczyk,
Janusz Pindera,
Kabaret Hrobi,
Kabaret Smile,
kabaret Skeczów
Męzących,

Kacper Ruciński,
Kali,
Kasia Miller (pisarka),
Kazik,
KMN,
Krzysztof Lewicki
(sportowiec, pisarz),
Krzysztof Stanowski,
Kuba Wojewódzki,
Leo Rojas,
Lesław Żurek,
Anna Lewandowska,
Łąki Łan,
Łobuzy,
Łydka Grubasa,
Maciej Maleńczuk,
Marcin Rola YouTuber,
Margaret,
Maryla Rodowicz,
Mata,
Mateusz Borek,
Mentzen,
Michał Bajor,
Michał Kempa,

Mikromiusic, Miły Pan, Monika Kuszyńska, My Hate, Nocny Kochanek, Pacześ, Paulina Świst, Pazura, Pectus, Piotr Lewandowski (pisarz), Podsiadło,	Power Boys, Natalia Przybysz, Quebonafide, Rafał Brzozowski, Robert Makłowicz, Robert Mazurek, Santor Żebrowski, Smolasty, Sobel, Małgorzata Socha, Stachurski,	Szymon Jadczaś, Tadeusz Siebert, Urszula, Varius Manx, Viki Gabor, Weekend, Wini, Zespół Pieśni i Tańca Kortowo.
---	---	--

46 – 60 lat

W grupie wiekowej od 46 do 60 roku życia najczęściej typowano:

- 3 wskazania: Remigiusz Mróz,
- po 2 wskazania: Dżem, Enej, Golec Orkiestra, Katarzyna Nosowska, kabarety (ogólnie),

Pojedyncze wskazania:

Andrzej Piaseczny, Agnieszka Chylińska, Chwytał, Edyta Geppert, Elon Musk, Grzech Piotrowski, Grzegorz Wilk, Hrabi, Illision, Jakub Ćwiek, Janusz Gajos, Kajah, Kaja Godek, Kasia Kowalska, Katarzyna Bonda, Katarzyna Puzyńska, Kortez,	Korycki i Żukowska, Krystyna Janda, Kwiat Jabłoni, Lemon, Małgorzata Kalicińska, Maciej Grabski, Marcin Dorociński, Marek, Marek Dyjak, Marzena Rogalska, Mela Koteluk, Michał Szpak, Mrozu, Młode Wilki, Natasza Urbańska, Neonówka, Olga Tokarczuk,	Organek, Patrycja Markowska, Paweł DeLonghi, Perfect, Piekarczyk, prof. J. Bralczyk, recital Robert Janowski, Sanah, Stanisława Celińska, Stare Dobre Małżeństwo, Sylvia Chutnik, Tomasz Lis, Universe, Wojciech Sumliński, zespoły folkowe, Zygmunt Miłoszewski, Żukowski.
--	---	---

powyżej 60 roku życia

W grupie wiekowej powyżej 60 roku życia najczęściej typowano: Raz, Dwa, Trzy (2 wskazania).

Pojedyncze wskazania:

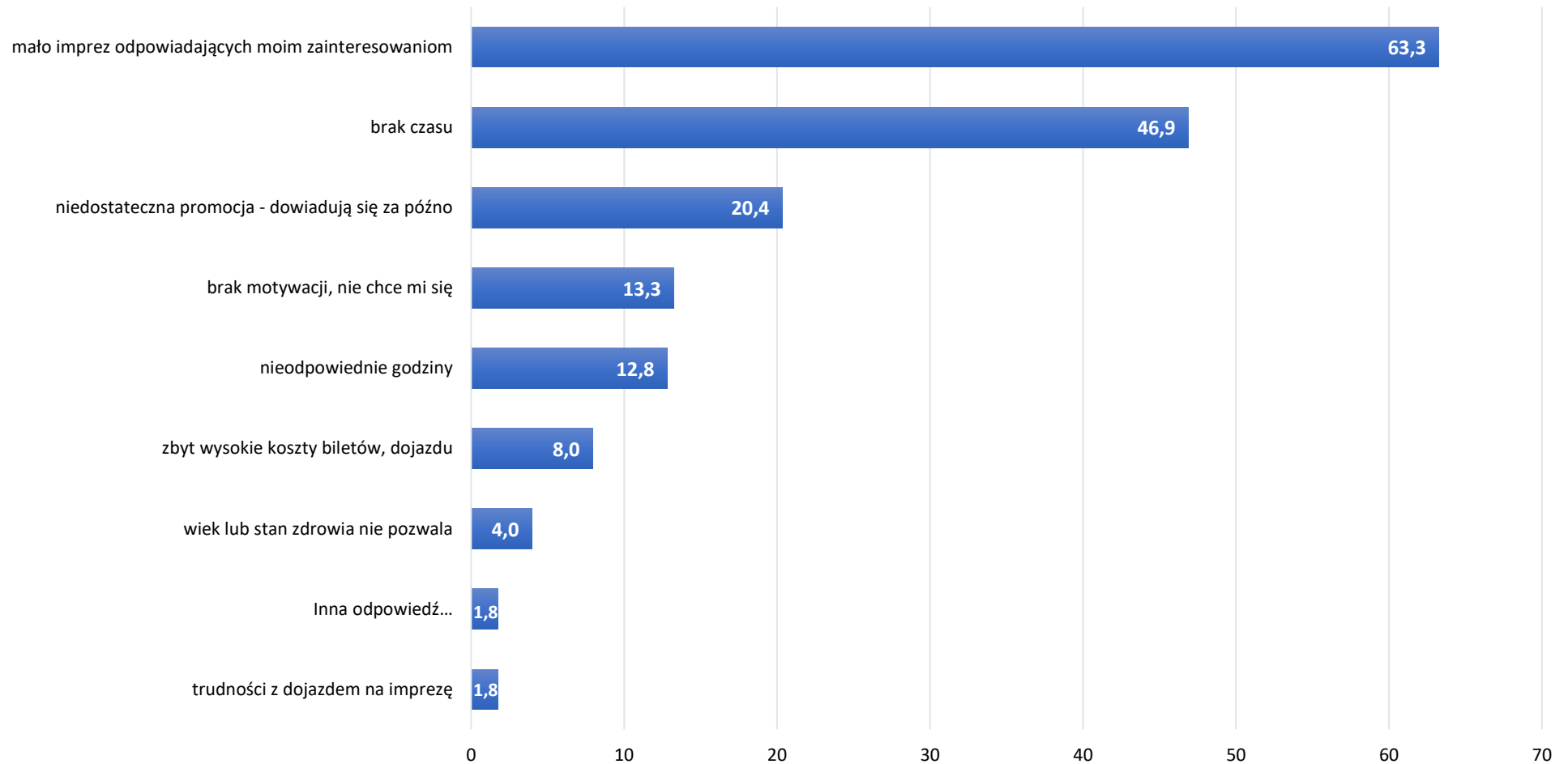
Agnieszka Maciąg, Ani Mru Mru,	coś ambitniejszego niż disco polo,	Enej, Grupa Mozarta,
-----------------------------------	---------------------------------------	-------------------------

Jacek Piekara,
Katarzyna Bonda,
Korycki,
Krzysztof Daukszewicz,
Krzysztof Schodowski ,
Kwiat Jabłoni,

Maciej Maleńczuk,
Maja Ostaszewska,
Martyna Wojciechowska,
Myslovitz,
Nocna Zmiana Bluesa,
Quartado,

Remigiusz Mróz,
Twardocha,
Żukowska,
Żulczyk Jakub.

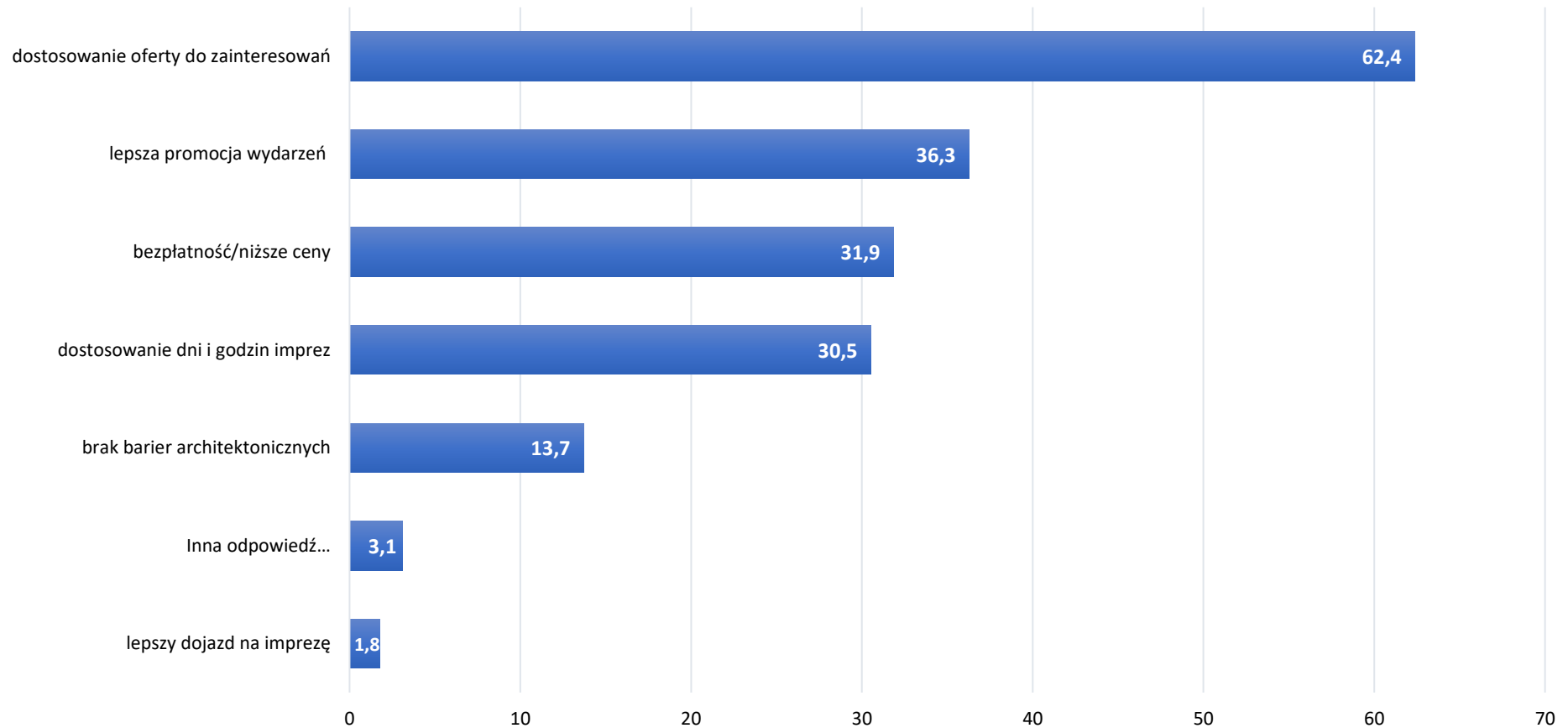
Wykres 17 Co najczęściej powoduje, że nie uczestniczy Pani/Pan w tego typu aktywnościach? Można wybrać kilka odpowiedzi.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Najczęstszymi przyczynami nieuczestniczenia w ofercie kulturalnej są: mało imprez odpowiadających moim zainteresowaniom (63,3%), brak czasu (46,9%) oraz niedostateczna promocja – dowiaduje się za późno lub po fakcie (20,4%).

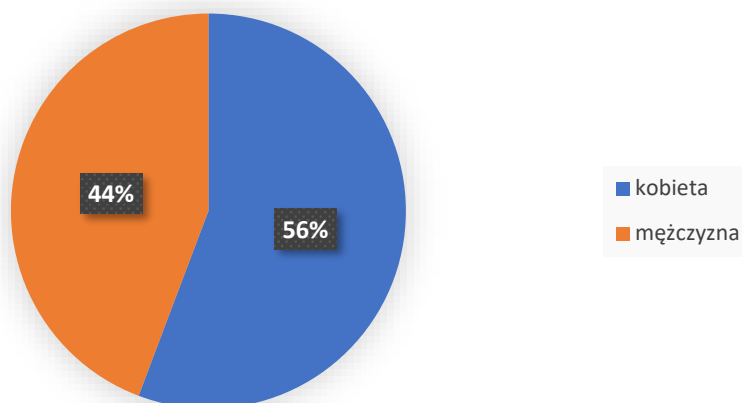
Wykres 18 Co może sprawić, że będzie Pani/Pan chętniej korzystać z oferty kulturalnej?

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

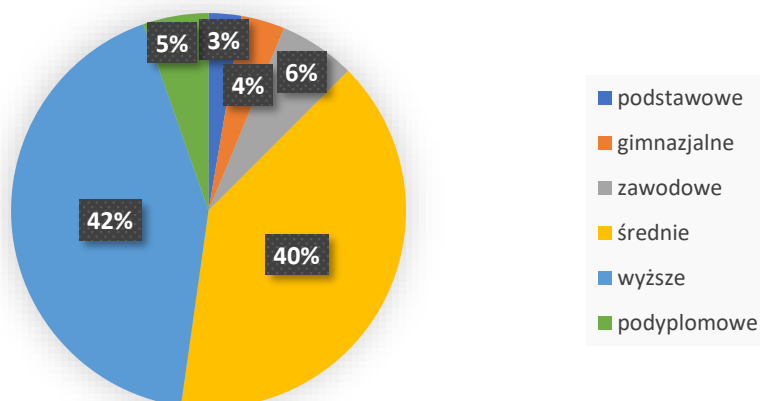
Wśród najczęściej wskazywanych czynników, które mogą sprawić, że mieszkańcy będą chętniej korzystać z oferty kulturalnej w gminie wskazywano: dostosowanie oferty do zainteresowań (62,4%), lepszą promocję wydarzeń (36,3%), bezpłatność/nizsze ceny (31,9%) oraz dostosowanie dni i godzin wydarzeń (30,5%).

Wykres 19 Płeć:

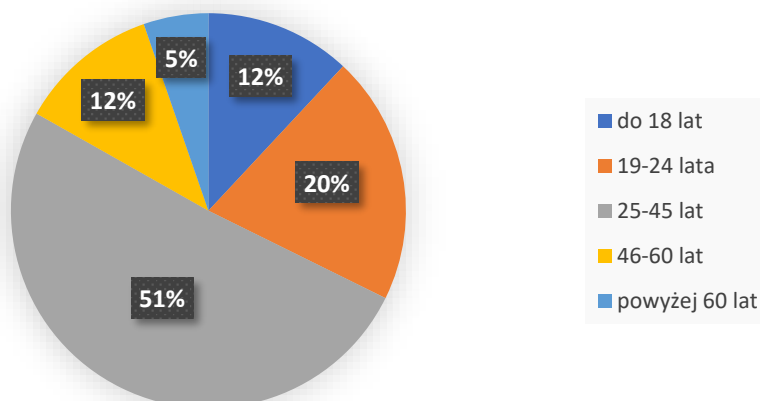
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Wykres 20 Wykształcenie:

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Wykres 21 Wiek:

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Załącznik nr 2. KLIMAT DLA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI W GMINIE OLSZTYNEK

Opracował: Robert Waraksa, radny Rady Miejskiej w Olsztynku

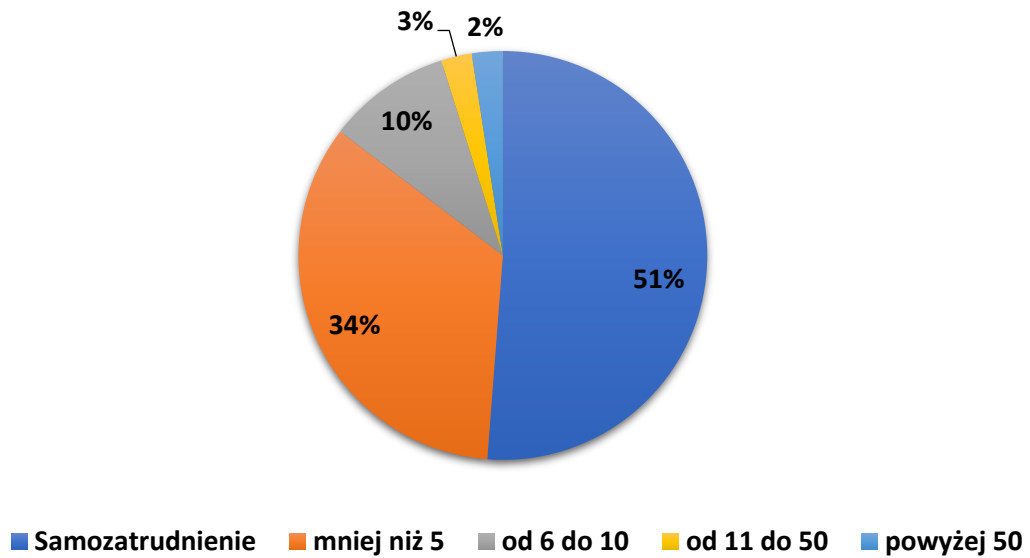
Tworzenie korzystnych warunków rozwoju lokalnej przedsiębiorczości powinno być jednym z zadań gminy. Prowadzenie działalności gospodarczej wymaga jednak wiedzy, kapitału i miejsca, a silna lokalnie gospodarka przynosi wiele korzyści mieszkańcom. Jednak samorządy nie wiedzą czego oczekują przedsiębiorcy, bo najzwyczajniej o to nie pytają. To jeden z wniosków jaki płynie z badań przeprowadzonych przez organizację Rzetelna Firma na grupie 1500 przedsiębiorców. Pytania ankietowe zostały wysłane również do kilkuset samorządów w całej Polsce.

Z przeprowadzonych badań wynika, że współpraca pomiędzy lokalnymi przedsiębiorcami, a samorządami kuleje. Problemem jest przede wszystkim słaba komunikacja. Według 36% przedsiębiorców działalność władz lokalnych wpływa na rozwój przedsiębiorczości. Inaczej myślą sami samorządowcy - o wpływie swojej działalności na rozwój przedsiębiorczości jest przekonanych 86% ankietowanych przedstawicieli gmin i powiatów. Gminy są przekonane, że spełniają oczekiwania przedsiębiorców i wspierają rozwój przedsiębiorczości na swoim terenie. Z kolei przedsiębiorcy w większości nie wiedzą czy w ogóle mogą liczyć na jakieś wsparcie.

Z raportu wynika, że 89% przedsiębiorców nie skorzystało w ogóle z pomocy samorządu lokalnego w prowadzeniu działalności. Głównym powodem był „strach przed biurokracją”. Przedsiębiorcy nie korzystają również z pomocy samorządów, bo ta rozmija się z ich potrzebami. Z drugiej strony ich oczekiwania nie zawsze idą w parze z kompetencjami samorządów, co wynika z braku wiedzy na ten temat.

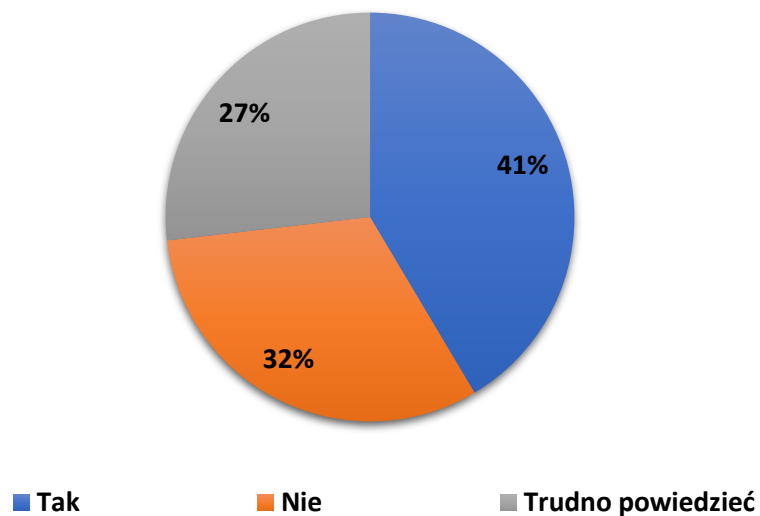
W celu sprawdzenia jak to wygląda w gminie Olsztynek została przeprowadzona w latach 2017-2018 ankietę skierowaną do miejscowych przedsiębiorców. Ankietę można było wypełniać w Urzędzie Miejskim w Olsztynku lub elektronicznie. Ankietę oceniającą klimat dla przedsiębiorczości miała na celu zdiagnozowanie problemów przedsiębiorców w gminie Olsztynek oraz podjęcie działań wspierających na przyszłość. Łącznie wypełnionych zostało 41 ankiet.

Wykres 1 Ilu pracowników zatrudnia Pana/i firma?

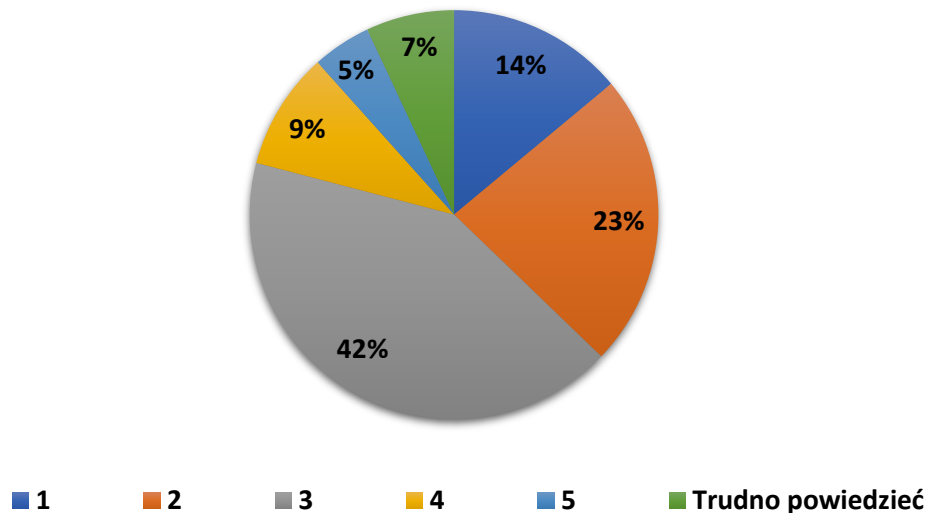
51% ankietowanych stanowili samozatrudnieni, 34% to osoby prowadzące firmy zatrudniające mniej niż 5 osób. Co dziesiąty ankietowany zatrudniał od 6 do 10 pracowników. Zaledwie 5% badanych stanowiły osoby zatrudniające powyżej 10 osób.

Wykres 2 Czy planuje Pan/i zwiększyć zatrudnienie w najbliższych latach?

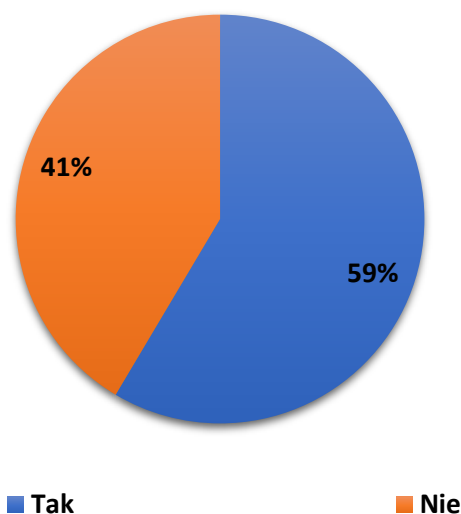
41% ankietowanych planuje zwiększenie zatrudnienia w najbliższych latach. Co trzeci badany wręcz przeciwnie. Co czwarty nie miał zdania.

Wykres 3 Jak ogólnie ocenia Pan/i gminę Olsztynek jako miejsce do prowadzenia firmy? (w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza najniższą, a 5 najwyższą ocenę).

42% ankietowanych oceniło gminę Olsztynek jako miejsce do prowadzenia firmy na „3”. Blisko co czwarty ankietowany ocenił na „2”, a 14% na „1”. Na „4” gminę Olsztynek oceniło 9%, a „5” zaledwie 5%.

Wykres 4 Czy poleciłby/aby Pan/i gminę Olsztynek jako dobre miejsce do prowadzenia własnej firmy?

Blisko 60% ankietowanych poleciłoby gminę Olsztynek jako dobre miejsce do prowadzenia własnej firmy.

Dlaczego tak?

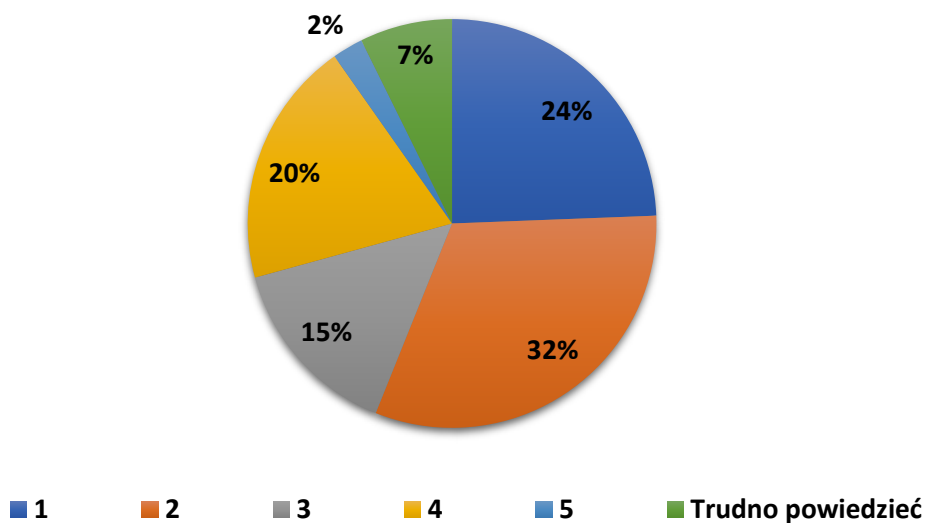
- ✓ jest mniej dużych centrów handlowych niż w innych miastach,
- ✓ każde miejsce i czas jest dobry na rozpoczęcie działalności - wystarczy pomysł,
- ✓ kompetentny pracownik Urzędu pomagający przy rejestracji firmy.

Dlaczego nie?

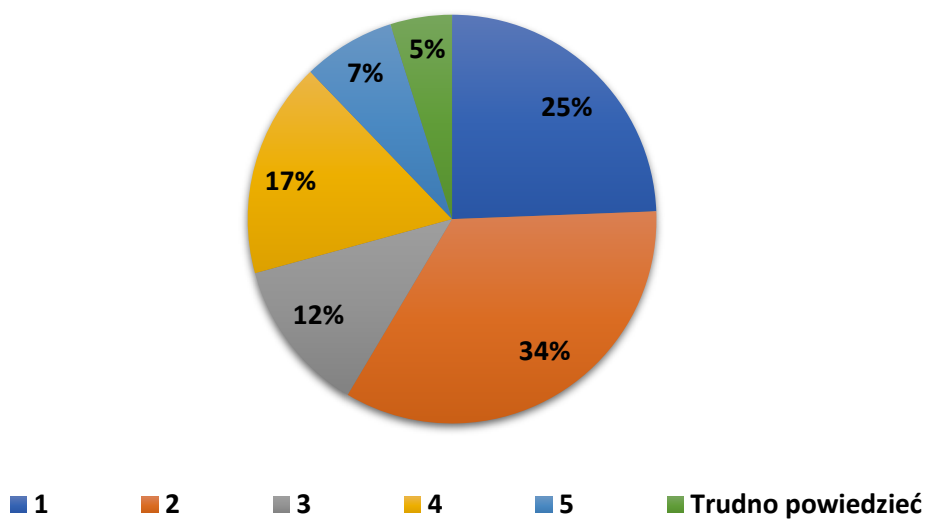
- ✓ bliskość Olsztyna,
- ✓ brak uwagi dla mikro i małych firm,
- ✓ brak wsparcia/pomocy ze strony gminy,
- ✓ brak wykwalifikowanych pracowników,
- ✓ duża konkurencja,
- ✓ mały rynek, trudna sytuacja finansowa mieszkańców,
- ✓ migracja ludności poza Olsztynek,
- ✓ niska opłacalność świadczonych usług,
- ✓ sezonowość,
- ✓ trudne kontakty z lokalnymi władzami.

Poniżej przedstawiono jak lokalni przedsiębiorcy oceniają swoją sytuację w gminie Olsztynek w konkretnych obszarach - w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza najniższą, a 5 najwyższą ocenę.

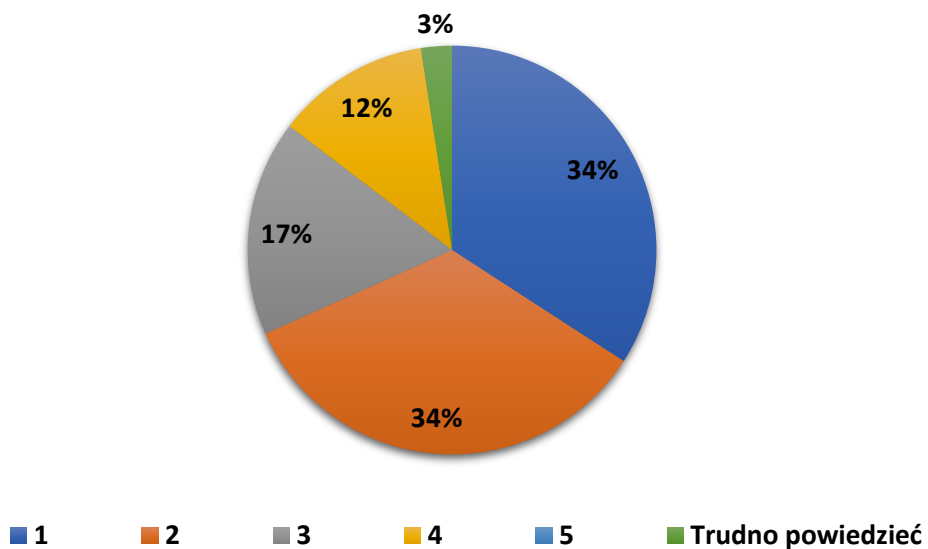
Dostęp do istotnych informacji dla przedsiębiorców:

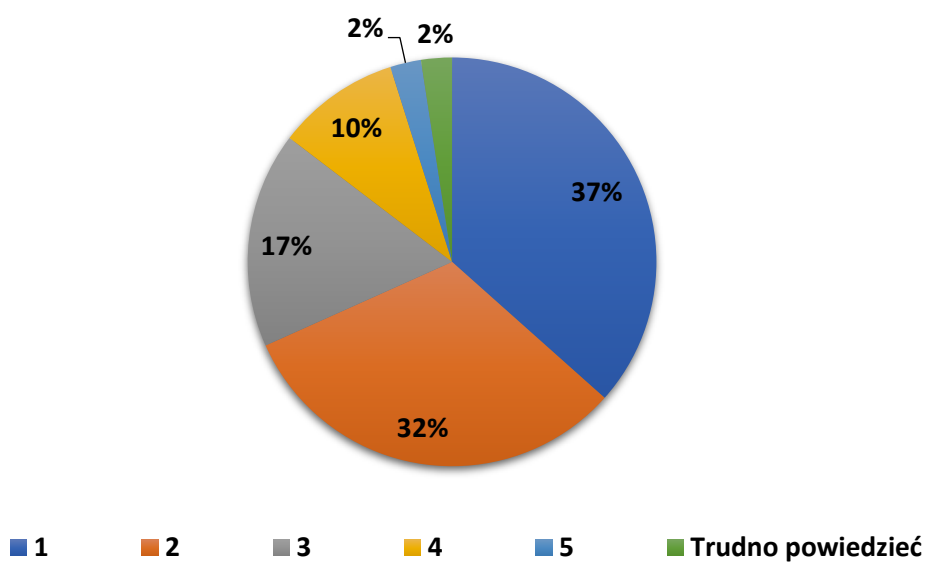
Dostęp do potencjalnych źródeł finansowania działalności (kredyty, pożyczki):

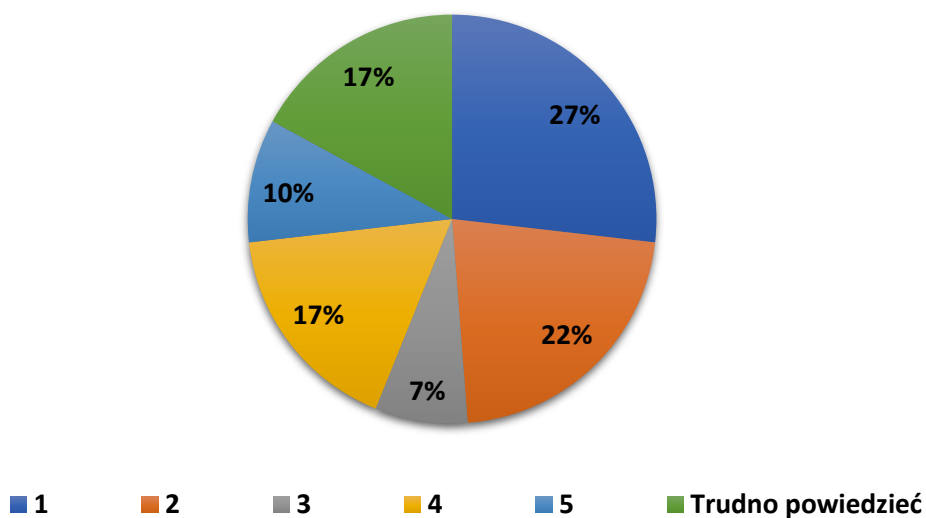
Dostępność do wykwalifikowanych pracowników:

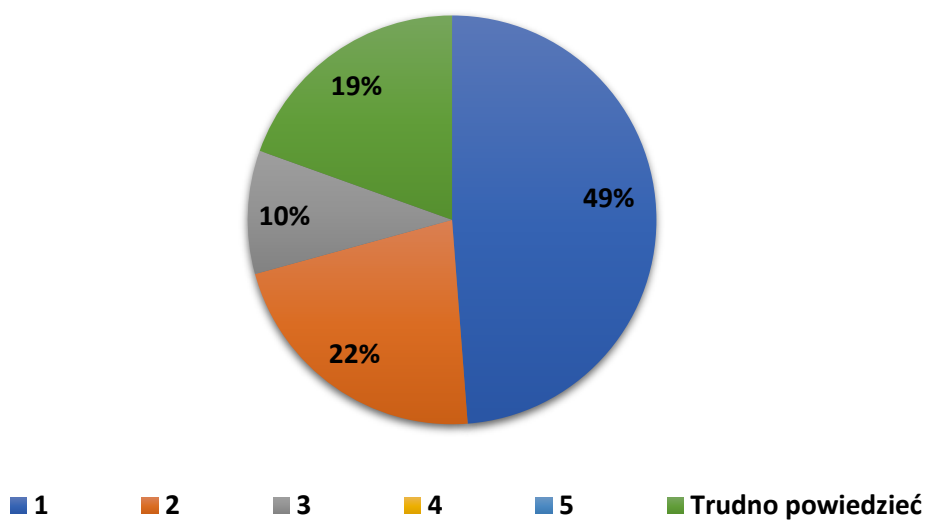
Dostępność lokali i pomieszczeń na prowadzenie działalności gospodarczej:

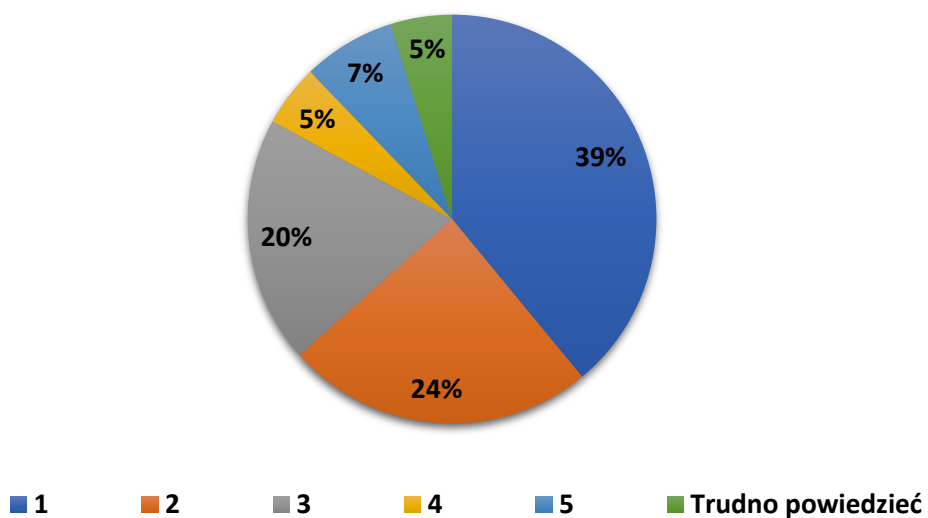
Dostępność terenów pod inwestycje:

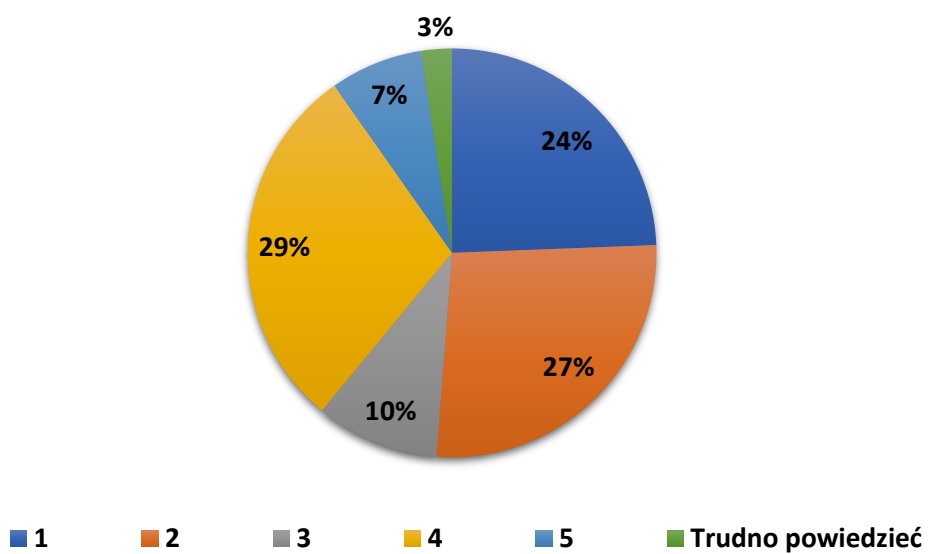
Pomoc w nawiązywaniu kontaktów z przedsiębiorcami z zagranicy:

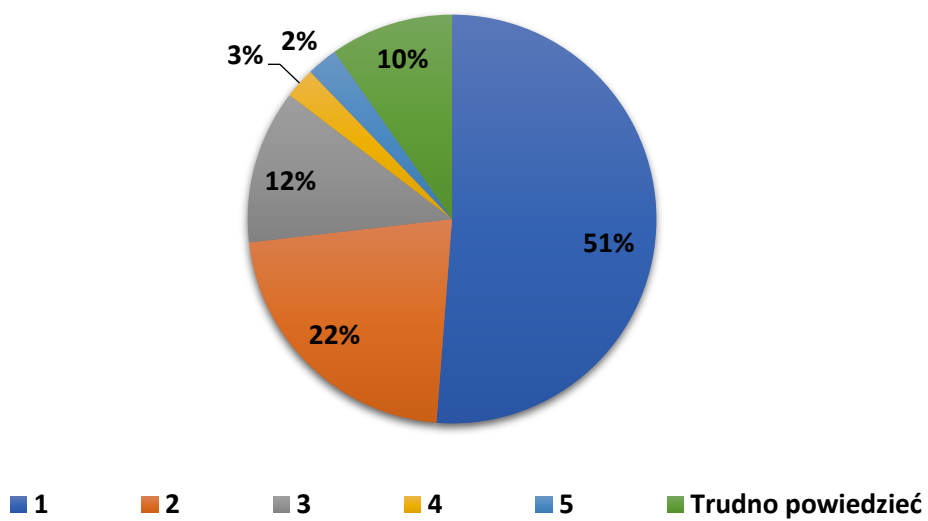
Promocja lokalnej przedsiębiorczości:

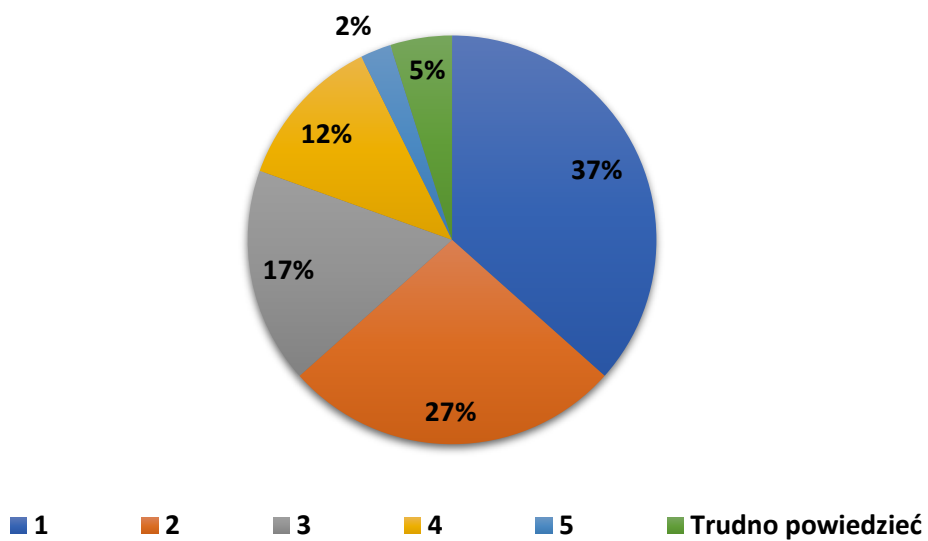
Stan infrastruktury lokalnej (drogi, wod.-kan., gaz, prąd, Internet):

Wsparcie ze strony gminy w postaci programów dla przedsiębiorców:

Wysokość podatków i opłat lokalnych:

Z wszystkich 10 sugerowanych obszarów dotyczących sytuacji przedsiębiorców w gminie Olsztynek najniżej oceniono (biorąc pod uwagę sumę ocen „1” i „2”):

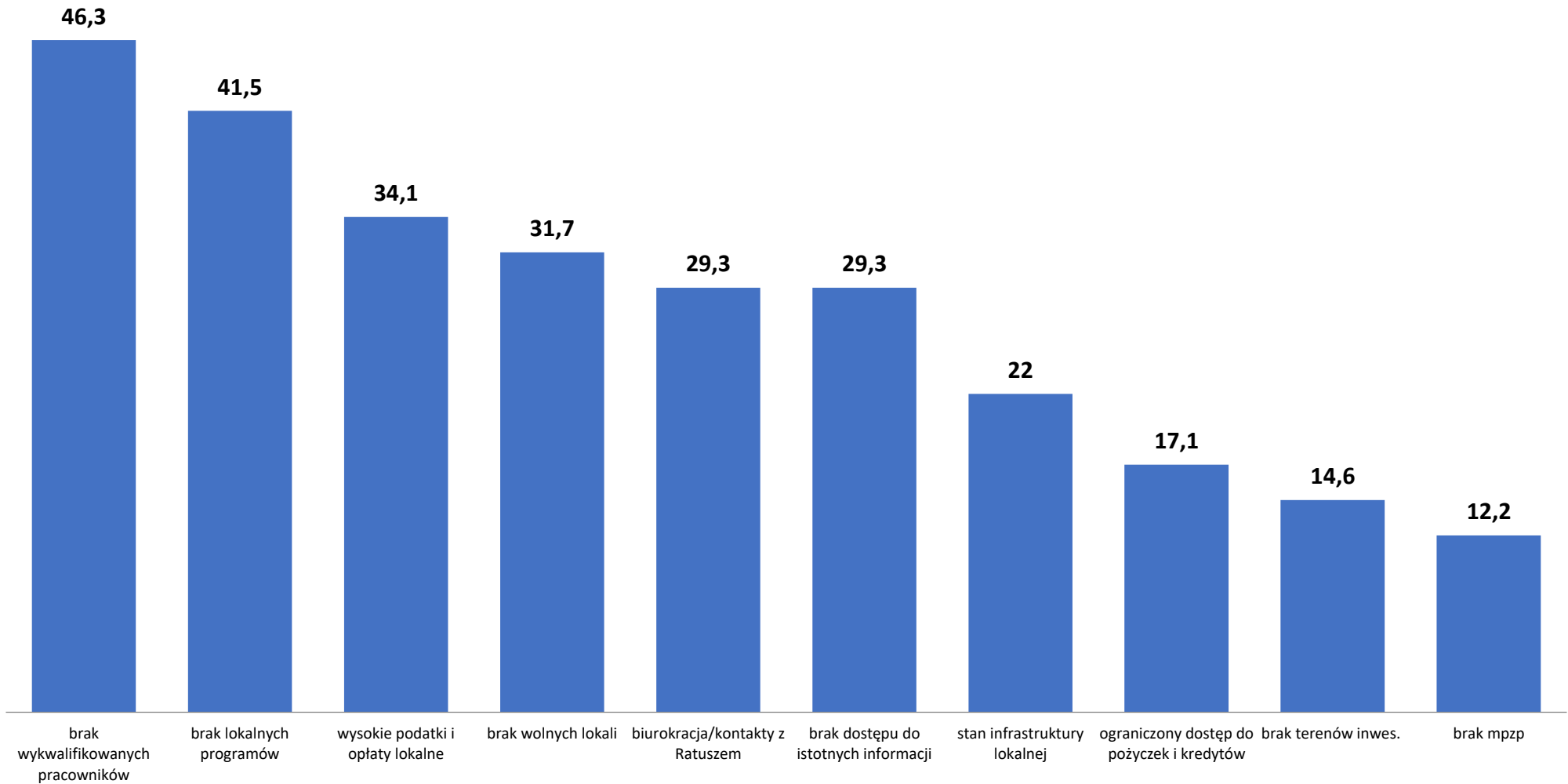
- ✓ wsparcie ze strony gminy w postaci programów dla przedsiębiorców – 73%
- ✓ pomoc w nawiązywaniu kontaktów z przedsiębiorcami z zagranicy – 71% - w tym przypadku nie wystawiono ani jednej oceny powyżej „3”,
- ✓ dostępność lokali i pomieszczeń na prowadzenie działalności gospodarczej – 69%
- ✓ dostępność wykwalifikowanych pracowników – 68%
- ✓ wysokość podatków i opłat lokalnych – 64%,
- ✓ promocja lokalnej przedsiębiorczości – 63%.

Z kolei najwyżej oceniono (biorąc pod uwagę sumę ocen „4” i „5”):

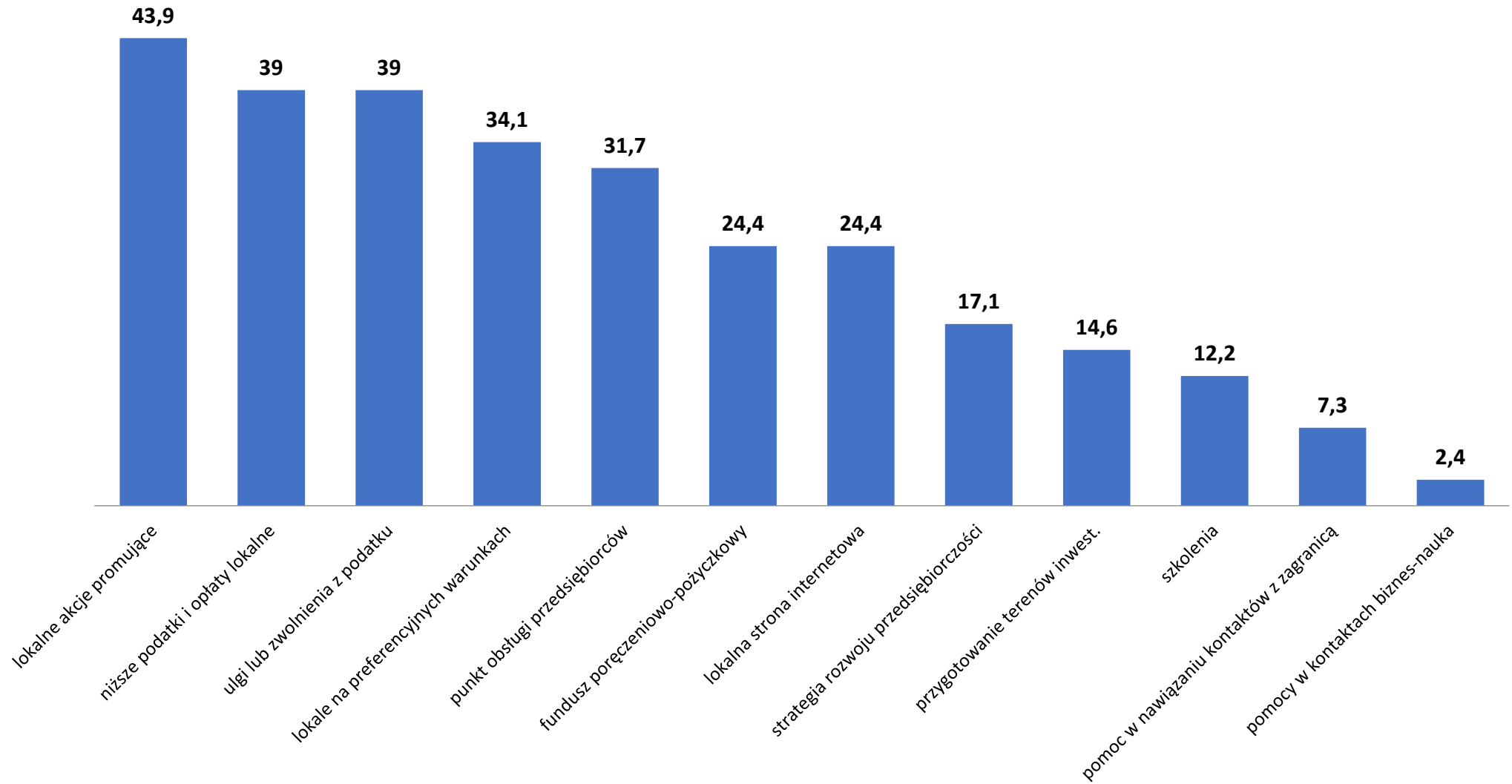
- ✓ stan infrastruktury lokalnej (drogi, wod.-kan., gaz, prąd, Internet) – 36%
- ✓ dostępność terenów pod inwestycje – 27%
- ✓ dostęp do potencjalnych źródeł finansowania działalności (kredyty, pożyczki) – 24%
- ✓ dostęp do istotnych informacji dla przedsiębiorców – 22%.

W kolejnych pytaniach poproszono ankietowanych o wskazanie maksymalnie 3 największych przeszkód w prowadzeniu działalności gospodarczej w gminie Olsztynek oraz maksymalnie 3 form wspierania przedsiębiorców, z których chcieliby skorzystać.

Proszę wskazać maksymalnie 3 największe przeszkody w prowadzeniu działalności gospodarczej w gminie Olsztynek:

Proszę wskazać maksymalnie 3 formy wspierania przedsiębiorców, z których chciałby/aby Pan/i skorzystać:

W przypadku największych przeszkód w prowadzeniu działalności gospodarczej w gminie Olsztynek najczęściej wskazywano:

- ✓ brak wykwalifikowanych pracowników – 46,3%,
- ✓ brak lokalnych programów – 41,5%,
- ✓ wysokie podatki i opłaty lokalne – 34,1%,
- ✓ brak wolnych lokali – 31,7%.

W przypadku formy wspierania przedsiębiorców, największym zainteresowaniem cieszyły się:

- ✓ akcje promujące lokalny biznes – 43,9%,
- ✓ niższe podatki i opłaty lokalne – 39%,
- ✓ ulgi lub zwolnienia z podatku – 39%,
- ✓ lokale na preferencyjnych warunkach – 34,1%,
- ✓ punkt obsługi przedsiębiorcy w Urzędzie Miejskim w Olsztynku – 31,7%.

Ankieta oceniająca klimat dla przedsiębiorczości w gminie Olsztynek

Szanowni Państwo,

prosimy o wypełnienie poniższej ankiety. Ankieta jest anonimowa, a udzielone przez Państwa odpowiedzi pozwolą zdiagnozować problemy przedsiębiorców w gminie Olsztynek oraz podjąć działania wspierające na przyszłość.

1. Ilu pracowników zatrudnia firma?

- ☐ samozatrudnienie
- ☐ mniej niż 5 pracowników
- ☐ od 6 do 10 pracowników
- ☐ od 11 do 50 pracowników
- ☐ powyżej 50 pracowników

2. Czy planuje Pan/i zwiększyć zatrudnienie w najbliższych latach?

- ☐ tak
- ☐ nie
- ☐ trudno powiedzieć

3. Jak ogólnie ocenia Pan/i gminę Olsztynek jako miejsce do prowadzenia firmy?

(proszę wpisać „X” ocenić w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza najniższą, a 5 najwyższą ocenę)

1	2	3	4	5	Trudno powiedzieć

4. Czy poleciłby/aby Pan/i gminę Olsztynek jako dobre miejsce do prowadzenia własnej firmy?

- ☐ Tak, dlaczego?
- ☐ Nie, dlaczego?

5. Jak ocenia Pan/i sytuację przedsiębiorców w gminie Olsztynek?

(proszę wpisać „X” ocenić w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza najniższą, a 5 najwyższą ocenę)

Wyszczególnienie	1	2	3	4	5	Trudno powiedzieć
dostęp do istotnych informacji dla przedsiębiorców						
dostęp do potencjalnych źródeł finansowania działalności (kredyty, pożyczki)						
dostępność wykwalifikowanych pracowników						
dostępność lokali i pomieszczeń na prowadzenie działalności gospodarczej						
dostępność terenów pod inwestycje						
pomoc w nawiązywaniu kontaktów z przedsiębiorcami z zagranicy						

promocja lokalnej przedsiębiorczości						
stan infrastruktury lokalnej (drogi, wod.-kan., gaz, prąd, internet)						
wsparcie ze strony gminy w postaci programów dla przedsiębiorców						
wysokość podatków i opłat lokalnych						

6. Proszę wskazać **maksymalnie 3** największe przeszkody w prowadzeniu działalności gospodarczej w gminie Olsztynek:

- ☐ biurokracja lokalna/kontakty z Urzędem Miejskim w Olsztynku
- ☐ brak dostępu do istotnych informacji (jakich?)
- ☐ brak dostępu do terenów inwestycyjnych
- ☐ brak dostępu/ograniczony dostęp do pożyczek i kredytów na prowadzenie działalności
- ☐ brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
- ☐ brak lokalnych programów wspierających przedsiębiorców
- ☐ brak wykwalifikowanych pracowników
- ☐ trudności w znalezieniu lokali do prowadzenia działalności gospodarczej
- ☐ wysokie podatki i opłaty lokalne
- ☐ stan infrastruktury lokalnej (proszę podkreślić jakiej): drogi, sieć wod.-kan., gaz, prąd, internet
- ☐ inne (jakie?)

7. Proszę wskazać **maksymalnie 3** formy wspierania przedsiębiorców, z których chciałby/aby Pan/i skorzystać?

- ☐ akcje promujące lokalne firmy i ich wyroby
- ☐ fundusz poręczeniowo-pożyczkowy dla małych i średnich firm
- ☐ obniżenie stawek podatków i opłat lokalnych
- ☐ pomoc w nawiązaniu kontaktów z partnerami z zagranicy
- ☐ pomocy w kontaktach biznesu ze środowiskiem naukowym
- ☐ punkt obsługi przedsiębiorców: porady prawne, finansowo-księgowe
- ☐ stworzenie strategii rozwoju gospodarczego lub przedsiębiorczości w gminie Olsztynek
- ☐ stworzenie lokalnej witryny internetowej dla przedsiębiorców
- ☐ szkolenia (jakie?)
- ☐ ulgi w postaci zwolnień z podatku
- ☐ uzbrojenie i przygotowanie terenów pod inwestycje
- ☐ wynajem lokalu na preferencyjnych warunkach
- ☐ inne (jakie?)

Dziękujemy za wypełnienie ankiety.

Załącznik nr 3. WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO DOTYCZĄCEGO PROBLEMÓW Z DOJAZDEM DO SZKOŁY, PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD UCZNIÓW ZESPOŁU SZKÓŁ IM. K. C. MRONGOWIUSZA W OLSZTYNKU

Opracowała: Młodzieżowa Rada Miejska w Olsztynku

We wrześniu 2019 roku radni Młodzieżowej Rady Miejskiej w Olsztynku przeprowadzili badanie ankietowe, którego celem było poznanie opinii uczniów Zespołu Szkół im. K. C. Mrongowiusza w Olsztynku ponadpodstawowych w gminie Olsztynek na temat problemów związanych z dojazdem do szkoły. Łącznie przeprowadzono 113 ankiet.

Ankietowanych poproszono o podanie miejscowości, z której dojeżdżają. W gminie Olsztynek mieszka 83 uczniów, z kolei w gminach ościennych oraz Olsztynie 30 osób. Poniżej przedstawiono pełne zestawienie:

Miejscowość	Liczba dojeżdżających
Królikowo	11
Jemiołowo	9
Mierki	8
Elgnówko, Waplewo	7
Witramowo	6
Kunki	5
Lichtajny,	4
Kurki, Platyny	3
Drwęck, Gaj, Gąsiorowo, Łutynówko, Nadrowo, Sudwa	2
Ameryka, Lipowo Kurkowskie, Lutek, Łutynowo, Makruty, Mańki, Mycyny, Nowa Wieś Ostródzka, Samagowo, Sitno, Tolejny, Wituły,	1
RAZEM	83 osoby
Spoza gminy Olsztynek:	
gmina Grunwald (Mielno, Omin, Stębark, Szyldak, Zybutowo)	17
gmina Stawiguda (Dorotowo, Gryżliny, Stawiguda, Wymój)	8
m. Olsztyn	4
gm. Gietrzwałd (Zdrojek)	1
RAZEM	30 osób

UCZNIOWIE DOJEŹDZAJĄCY DO ZESPOŁU SZKÓŁ IM. K. C. MRONGOWIUSZA W OLSZTYNKU Z TERENU GMINY OLSZTYNEK

Ankieta została przeprowadzona w związku z otrzymywanymi od uczniów sygnałami dotyczącymi problemu z dojazdem do szkoły oraz powrotem do domu po zajęciach lekcyjnych. Do głównych problemów w tym zakresie zalicza się:

- brak połączeń autobusowych w ogóle,

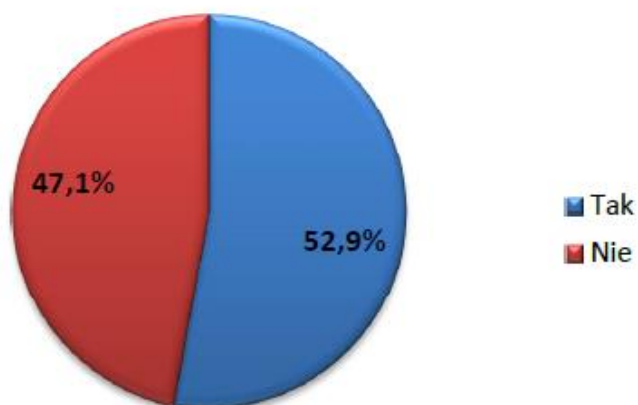
- mała liczba kursów autobusów,
- nieodpowiednie godziny kursowania autobusów, szczególnie po lekcjach.

Problemem są również wysokie ceny biletów autobusowych (komercyjnych).

Z wyników ankiet wynika, że jest większy problem z powrotami do domu, niż z dojazdem do szkoły. Dotyczy to głównie uczniów, którzy kończą zajęcia po 7, 8, a nawet 9 lekcji (8 wskazań). To z kolei powoduje sytuację, w której uczniowie są zmuszeni zwalniać się z ostatnich zajęć lub (jeśli nie jest to możliwe) wracać do domu pieszo. Jak wynika z jednej z opinii „W ciepłe pory roku da się przeżyć. Gorzej, gdy pada lub jest zimno.”

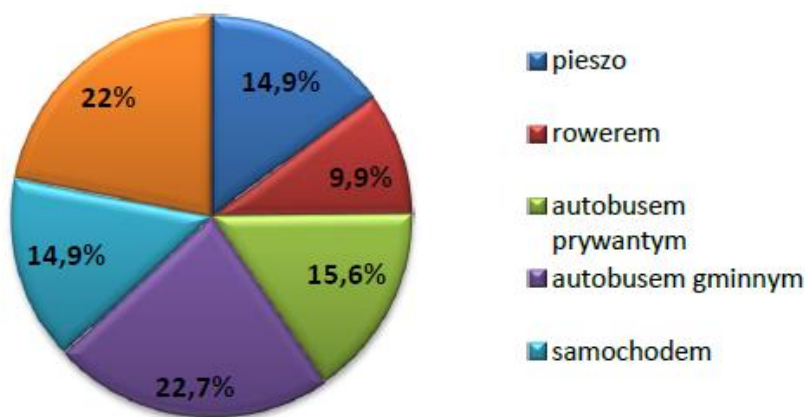
Ponadto z przeprowadzonego badania wynika, że przez większość miejscowości w gminie Olsztynek przejeżdża gminny (szkolny) autobus lub bus. Część uczniów korzysta z tej możliwości. Nie brakuje jednak opinii, że w przypadku wolnych miejsc kierowcy gminnych autobusów i busów nie zabierają uczniów szkół ponadpodstawowych (12 wskazań). Zdarza się również, że nie jest to możliwe z powodu braku wolnych miejsc. Poniżej przedstawiono dane z ankiet w postaci wykresów.

Wykres 1 Czy masz problem z dojazdem do szkoły?

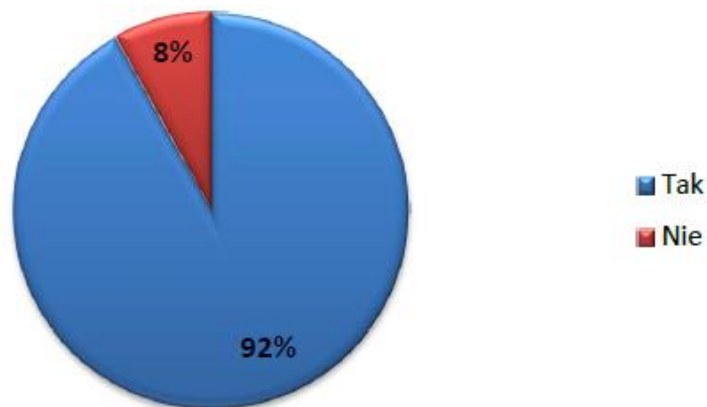
Blisko 53% ankietowanych ma problem z dojazdem do szkoły.

Wykres 2 Zazwyczaj dostają się do szkoły:

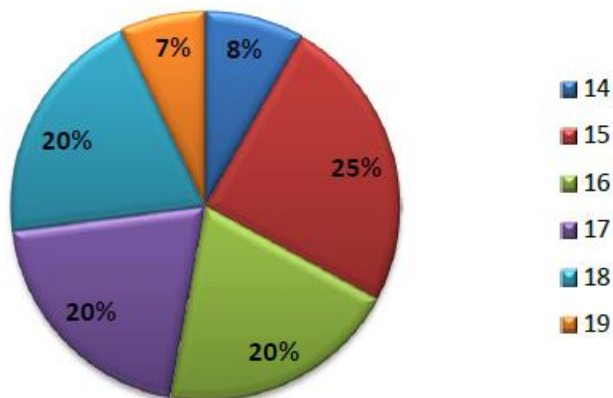
Ankietowani mogli wskazać w jaki sposób dostają się do szkoły. Można było wybrać kilka odpowiedzi. Najwięcej wskazań miał autobus gminny – 22,7% oraz rodzina lub znajomi – 22%. W dalszej kolejności wybierano autobus prywatnych linii – 15,6%, pieszo lub własnym samochodem po 14,9% lub rowerem – 9,9%.

Wykres 3 Czy przez Twoją miejscowość przejeżdża autobus szkolny/gminny dowożący uczniów do szkół podstawowych?

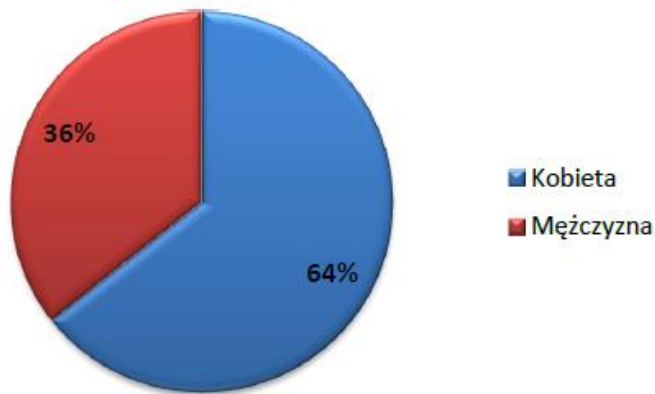
92% ankietowanych twierdzi, że przez ich miejscowość przejeżdża autobus szkolny/gminny dowożący uczniów do szkół podstawowych.

Wykres 4 Wiek badanych

73% uczniów dojeżdżających do szkoły to osoby niepełnoletnie.

Wykres 5 Płeć badanych

UCZNIOWIE DOJEŻDŻAJĄCY DO ZESPOŁU SZKÓŁ IM. K. C. MRONGOWIUSZA W OLSZTYNKU SPOZA GMINY OLSZTYNEK

Wśród ankietowanych 30 osób stanowiły osoby, które uczą się w Olsztynku, choć nie mieszkają na terenie gminy Olsztynek. 17 uczniów pochodziło z gminy Grunwald, 8 uczniów z gminy Stawiguda, 4 uczniów z Olsztyna i 1 osoba z gminy Gietrzwałd. Wśród nich aż 90% ma problem z dojazdem do szkoły. Zaskakuje, że problem mają również osoby dojeżdżające z Olsztyna i Stawigudy, czyli miejscowości, które są dość dobrze skomunikowane z Olsztynkiem. Około 62% ankietowanych dojeżdża autobusem prywatnych linii, 13,5% własnym samochodem, 8,1% z rodziną lub znajomymi, a pozostali w inny sposób.

Załącznik Nr 1 Wzór ankiety

Ankieta skierowana jest do uczniów szkół ponadpodstawowych z gminy Olsztynek. Celem badania jest poznanie opinii uczniów na temat dojazdu do szkół.

1. Mieszkam w miejscowości:

.....

proszę podać nazwę miejscowości

2. Czy masz problemy z dojazdem do szkoły?

- ☐ TAK
- ☐ NIE

3. Zazwyczaj dostaję się do szkoły (można wybrać kilka odpowiedzi):

- ☐ pieszo
- ☐ rowerem
- ☐ autobusem prywatnych linii np. PKS
- ☐ autobusem szkolnym/gminnym
- ☐ własnym samochodem
- ☐ z członkiem rodziny/znajomym
- ☐ inne (jakie?).....

4. Czy przez Twoją miejscowość przejeżdża autobus szkolny/gminny dowożący uczniów do szkół podstawowych?

- ☐ TAK
- ☐ NIE

Uwagi (dodatkowe informacje, opis problemu)

.....
.....
.....

Metryczka:

Wiek

..... lat

Płeć

KOBIETA

MĘŻCZYZNA